

ENNODII
FAVENTINI
DE
ROMANI PONTIFICIS
PRIMATU
ADVERSUS
JUSTINUM FEBRONIUM
Theologico-Historico-Critica
DISSERTATIO.

FAVENTIÆ

Ex Typographia Archiana.
MDCCLXXI.
PRÆSIDUM FACULTATE.

INDEX CAPITUM.

CAPUT

PARS

PARS TERTIA.

OSTENDIT, ROMANUM PONTIFICEM ECCLESIÆ, ET CUIVIS SYNODO AUCTORITATE PRÆCELLERE.

V I D I T

Pro Illustrissimo, & Reverendissimo D. D. Vitale Josepho de Bobus Episcopo Faventino Bonifacius Pontiroli Societatis Jesu Theologus.

AVendo per ordine del Molto Reverendo Padre Maestro Tommaso Vincenzo Pani dell' Ordine de' Predicatori Vicario Generale del S. Uficio riveduto il Libro intitolato = *Ennodii Faventini de Romani Pontificis Primatu adversus Justinum Febronium Theologico-Historico-Critica Dissertatio* = non ho trovato in esso cosa alcuna, che sia contraria alla nostra Santa Fede, o a' Principi, e buoni costumi, e perciò lo giudico degno della stampa. In fede questo dì 16. Agosto 1771.

Fr. Pio Michele Ghislieri dell' Ordine de' Predicatori, Lettore Maggiore nel Convento di Faenza, e Consultore della Santa Inquisizione.

Attenta supradicta Attestatione

Die 17. Augusti 1771.

IMPRIMATUR.

Fr. Thomas Vincentius Pani Ordinis Prædicatorum Vicarius Generalis S. Officii Faventiæ.

PROŒMI-

PROOEMIUM.

I. UM Justini Febronii Librum impugnaturus ego sim, meum forte quis esse putaverit, de ejus Libri Auctore, de varia ejus fortuna, de turbis ab eo in Ecclesia excitatis, ac demum de ejus Impugnatoribus differere. Sed cum Libri quidem Auctor nondum se palam prodiderit, cætera vero notissima cuique sint, nulla de his differendi causa mihi esse videtur. Quare ea tantum procemio complectar, quæ ad Febroniani Systematis prænotionem efformandam spectant.

Et principio quidem cum Febronii Liber inscriptus sit: *De Statu Ecclesiæ*; operæ pretium esse arbitror, varias tum Hæreticorum, tum Catholicorum de instituta a Christo in Ecclesia regiminis forma sententias exponere. Itaque aliquam Ecclesiæ administrandæ formam a Christo institutam esse, ex Scripturis perspicua res est. Ait enim Christus Petro (*Jo.* 21. 17.): *Pasce oves meas*. Petrus ipse (*epist.* 1. *cap.* 5. 2.): *Pascite*, inquit, *qui in vobis est gregem Dei*. Paulus (*Act.* 20. 28.): *Attendite vobis*, inquit, *& universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Et Timotheo (*epist.* 1. *cap.* 4. 11.) ait: *Præcipe hæc, & doce*. Sunt igitur in Ecclesia Pastores, & Oves: sunt qui regunt, & qui reguntur, qui præcipiunt, & qui obtemperare debent: quæ quidem res absque aliqua regiminis forma nec esse, nec cogitari potest.

II. Est autem regiminis forma duplex, *Monarchia* nempe, seu unius, & *Polyarchia*, seu multorum Principatus. Sed & Polyarchia duplex est; *Aristocratia* scilicet, seu Optimatum, & *Democratia*, seu Populi imperium.

Democraticam esse Ecclesiæ formam, sensit cum pluribus Protestantibus Matthias Flaccius Illyricus (*lib. de Episcop. elect.*): sed eorum plerique cum Marco Antonio de Dominis (*lib. 1. de Rep. Eccl. cap. 3.*) Aristocraticam esse, volunt.

Catholici vero omnes Monarchicam Ecclesiæ formam a Christo institutam esse, sentiunt: quamquam in unam ejus formæ explicandæ rationem non conveniunt. Nonnulli enim perfecte Monarchicam, plerique Aristocratia temperatam esse, arbitrantur. Sed neque postremi hi eodem modo hujusmodi temperamentum explicant. Plurimi cum Bellarmino (*lib. 1. de R. P. cap. 3.*) ajunt, Romanum quidem Pontificem esse summum Ecclesiæ Principem, eique Episcopos omnes subjici; sed Episcopos tamen singulos Ecclesiam sibi creditam *ordinaria* potestate regere: neque Romani Pontificis vices dumtaxat gerere; sed veros Pastores, & Ecclesiæ Principes esse. Sed cum id primi quoque fateantur, in eumdem sensum convenire utrique mihi videntur. Galli vero Theologi, præsertim post celebrem Gallicani Cleri declarationem *de Ecclesiastica potestate* editam anno 1682. Ecclesiæ regimen Monarchico-Aristocraticum in hunc modum explicant. Volunt nempe, Romanum Pontificem non honoris modo, & ordinis, verum etiam jurisdictionis Primatum in universa Ecclesia divino jure obtinere, sed eum generalium Conciliorum auctoritati subjici, contendunt.

III. Denique Edmundus Richerius Parisiensis Doctor (*lib. de Eccl. & polit. pot. edito anno* 1611.) existimavit, potestatem clavium, seu summam auctoritatem, & jurisdictionem immediate a Christo datam esse Ecclesiæ, atque in Ecclesia *formaliter residere*: Romano vero Pontifici, & Episcopis ab Ecclesia ipsa veluti Ministris suis creditam esse. Hinc vero collegit, Ecclesiæ formam Monarchicam esse Aristocratia temperatam; sed cum summam potestatem non R. Pontifici, aut Episcopis, sed Ecclesiæ, idest Fidelium multitudini a Christo datam esse, statuerit, longe verius Ecclesiæ formam democraticam a Christo institutam esse, collegisset. Interea Richerii Liber anno 1612. ab Academia Parisiensi, atque a Synodis Aquensi, & Senonensi damnatus est.

IV. Febronii nunc de Ecclesiæ forma sententiam investigemus. Cum Librum suum Febronius inscripserit: *De Statu Ecclesiæ, & legitima potestate Romani Pontificis*, credideris facile, eum aliquam ex memoratis regiminis formam Ecclesiæ tribuisse. Sed primum quidem Monarchicam, atque Aristocraticam formam rejicit: *Non expedit illi*, inquit (cap. 1. §. 8. n. 5.), *forma regiminis Monarchica, quia facile solet in despotismum declinare... Sed nec ex altera parte expediret imperium mere Aristocraticum, cum sit semen discordiarum, pro*

in uni-

in unitas vix posset servari. Igitur vel Monarchico-aristocraticam, vel Democraticam esse, vult Ecclesiæ formam. Sed a Monarchia abhorret quammaxime, imo Librum suum edidit, ut Monarchicum Ecclesiæ regimen quamlibet temperatum evertat. Democraticum igitur esse vult Ecclesiæ regimen. Atque hæc quidem conclusio præcipui dogmatis a Febronio constituti consectaria est. *Potestas clavium*, inquit (cap. 1. §. 6.), *universitati Ecclesiæ data est: Illam hæc per ministros suos exercet: inter quos Romanus Pontifex primarius quidem est; nihilo tamen minus universitati subordinatus*. Porro secernit Febronius Ecclesiam ab ejus ministris, idest ab Episcopis, & Romano Pontifice: Ergo Ecclesiæ nomine universam Fidelium multitudinem intelligit: Potestas autem clavium, seu summa jurisdictio Ecclesiæ immediate data est: ergo data est Fidelium multitudini: ergo summa jurisdictio, & auctoritas penes multitudinem est: Ubi autem in Rep. penes multitudinem summa jurisdictio, & auctoritas est, ibi Reip. forma Democratica est. Ergo Ecclesiæ forma Democratica a Christo instituta est.

Alibi vero dogma cum memorato pugnans statuit; nempe Episcopos omnes, & Romanum Pontificem regendæ Ecclesiæ auctoritatem habere non ab Ecclesia, sed a Deo *immediate*. Statuit nempe (cap. 7. §. 1.), *Omnes Episcopos, præveniendo omnem humanam ordinationem, esse in potestate, & auctoritate gubernandi Ecclesiam æquales ... Hoc ipso quod jurisdictionem suam immediate a Christo acceperint Apostoli, ex regulis legitimæ successionis ex eodem fonte suam quoque habere noscuntur Apostolorum Successores, sicut suam habent Petri Successores ab eo, a quo Petrus ipse*. Hujusce autem dogmatis consectaria est hæc conclusio, Ecclesiæ formam Aristocraticam a Christo institutam esse. Jurisdictio enim, & potestas gubernandi Ecclesiam, seu Fidelium multitudinem, Episcopis immediate a Christo data est. Ergo Episcopi constituti sunt a Christo Ecclesiæ Optimates cum summa potestate. Ubi autem in Rep. penes Optimates est summa potestas, ibi Reip. forma Aristocratica est. Forma igitur Ecclesiæ Aristocratica a Christo instituta est.

Conclusiones hujusmodi secum pugnantes ex scitis a se constitutis necessario fluere, perspexit etiam Febronius. Quamobrem cum hinc quidem Monarchicam formam quamlibet temperatam ab Ecclesia excludere voluerit; inde vero aut Democraticam cum Illyrico, aut Aristocraticam cum Marco Antonio de Dominis Ecclesiæ formam tribuere ausus non sit; nullam cum Samuele Puffendorfio, quam Monarchicam, aut Monarchico-Aristocraticam cum Catholicis Ecclesiæ formam tribuere maluit: *Quisquis a nobis*, inquit (cap. 2. §. 12. n. 6.) *hoc interrogat (quæ in hac Civitate Dei dicenda sit vigere regiminis for*-

 ma),

ma), *non succenseat, si ei respondemus cum Viro Sacris quidem Protestantium addicto, sed docto, & rerum politicarum cum primis perito, atque in hac parte vera tradente* = *In Ecclesiis formandis non opus est decreto super certa regiminis forma introducenda: absurdaque adeo sunt quaestiones, 'Monarchica, Aristocratica, an Democratica forma competat Ecclesiae. Hae quippe formae cadunt in Statum aliquem, seu Civitatem. Ecclesia autem Status non est* = . Sed ego quidem Febronii consilium nihil certi hac de re statuendi non valde miror. Quid enim certi ex Scitis secum pugnantibus collegeris? Illud potius miror, Febronianum Systema, quod partim ex Catholicorum, partim ex Protestantium Dogmatibus tam inepre conrextum est, & secum pugnat, Viris quibusdam non indoctis, & cætera Catholicis probari potuisse. Sed nemini invidiam creare volo. Interea & Ecclesiam esse Statum, & aliquam illi regiminis formam a Christo datam esse, egregie post alios demonstravit Cl. Mamachius (*tom.* 4. *Orig. Christ.*), quem Ecclesiæ hostibus refellendis diu incolumem vivere, velim. Et ego quidem Monarchicam a Christo Ecclesiæ formam institutam esse, invicte, nisi fallor, demonstrabo.

V. Quia vero jactat sæpe Febronius Gallicanæ Ecclesiæ sententiam, non abs re fuerit, hac de re, antequam ad dissertationem aggredior, pauca disserere, ut perspicuum fiat, longe ab Ecclesiæ Gallicanæ sententia aberrare Febronium. Itaque primo Facultas Parisiensis in Articulis contra Lutherum declaravit, *Unum esse jure divino Summum in Ecclesia Christi militante Pontificem, cui omnes Christiani parere tenentur*. Et anno 1656. Thesim quamdam Francisci Guilloü corrigens, ait: *S. Petrus totius Ecclesiæ fundamentalis Petra, & Pastor universalis, Apostolorum Princeps a Christo constitutus est. Successores habet Romanos Pontifices cum plenitudine potestatis. Ecclesia de jure divino Monarchia est, tametsi Aristocratia temperata.* Addit Natalis Alexander, qui hæc narrat (in H. E. sæc. 1. diss. 4. §. 2. sub finem): *In eo cum Parisiensibus Doctoribus Theologos omnes Catholicos consentire*. Præterea in censura edita die 18. Maji anno 1683. professi sunt Parisienses Doctores: *Unum esse jure divino Summum in Ecclesia Pontificem.... qui immediate a Christo non honoris solum, aut dignitatis, sed & potestatis, ac jurisdictionis Primatum habet in tota Ecclesia*. Denique, ut plura alia, quæ afferre possem in hanc rem, monumenta prætermittam, Petrus Meldensis Episcopus una cum aliis Caroli VII. Francorum Regis Oratoribus anno 1441. (*apud Raynald. ad an.* 1441. *n.* 10.) in Concilio Florentino, Regis ipsius, & Synodi Biturigensis nomine ait: *Nimio fervore resistendi Basileenses ad hanc vesaniam devenerunt, quod supremam potestatem in uno Supposito consistere, negent, sed eam in multitudine collocant, & sic pulcherrimam*

mam Monarchiam Ecclesiæ, quæ Christianos hucusque tenuit in unitate fidei ..... nunc abolere, & supprimere contendunt, nobilissimam politiam ad Democratiam, vel Aristocratiam redigentes.

Quod igitur ait Febronius (*cap.* 1. §. 8.), quæstionem de forma Ecclesiæ Monarchica in Concilio Tridentino agitatam esse, & Canoni, quo ea adstruebatur, à Romanis parato Gallos cum Cardinali Lotharingo obstitisse, Febronii ipsius commentum est. Nunquam enim Galli formam Ecclesiæ Monarchicam esse, negarunt; imo Ecclesiam Monarchiam esse, in ipsa Tridentina Synodo Cardinalis Lotharingus professus est. Itaque neque de Ecclesiæ forma Monarchica, neque de Primatu jurisdictionis, sed de explicanda Primatus ratione quæstio agitata est: paratumque Canonem ea tantum de causa improbarunt Galli, quod Romano Pontifici etiam supra Concilium œcumenicum auctoritas tribui ipsis visa sit: Quemadmodum ex Card. Pallavicini Historia, & ex Puteani commentariis narrat vel ipse Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 16. *diss.* 12. *art.* 13. *n.* 4.)

Secundo. Galli quandoque Romanum Pontificem Ecclesiæ Caput ministeriale vocant; sed *non ad sensum Richerii*, inquit Tournely (*de Eccl. q.* 5. *art.* 2.), ut alios Parisienses Theologos prætermittam, *quasi omnem suam auctoritatem acceperit ab Ecclesia, illiusque dumtaxat simplex sit Minister quoad executionem potestatis, ut ille volebat. Recto nihilominus sensu*, addit, *R. Pontifex dici potest Caput ministeriale tum respectu ipsius Christi, tum etiam respectu ipsius Ecclesiæ. Respectu quidem Christi:* = Pro Christo legatione fungimur =, *ait Paulus* 2. *Cor.* 5. 20. *Respectu etiam Ecclesiæ, cujus & ipse omnium primus decreta observare tenetur, & ut ab omnibus observentur, ex officio invigilare.*

Tertio denique Galli Claves Ecclesiæ *immediate*, seu, ut ait Natalis Alexander (*in H. E. sæc.* 15. & 16. *diss.* 4. *a.* 1. *n.* 14.), *immediatius* datas esse, volunt; verum Ecclesiæ vocabulo non Fidelium multitudinem, sed Romanum Pontificem, & Episcopos intelligunt. *Potestas Clavium*, inquit Habert (*p.* 2. *de hier. Eccl. cap.* 5. §. 5. *q.* 2.) *data est Ecclesiæ, hoc est Pontifici, & Episcopis, & his quidem cum subordinatione ad Pontificem Petri Successorem.*

Est igitur Gallicanæ Ecclesiæ sententia, Ecclesiæ formam Monarchicam a Christo institutam esse: Romanum Pontificem non modo honoris, sed etiam jurisdictionis Primatum in universa Ecclesia obtinere: & potestatem clavium non Fidelium multitudini, sed Romano Pontifici, & Episcopis a Christo traditam esse. Hæc autem dogmata Febronius præfracte negat, imo data opera impugnat. Febronius igitur a Gallicanæ Ecclesiæ sententia quam longissime aberrat.

VI. Sed singularem tamen habet Ecclesia Gallicana de Romani Ponti-

Pontificis auctoritate sententiam. Nam Clerus Gallicanus anno 1682. declaravit. I. *Sic inesse Apostolicæ Sedi, ac Petri Successoribus Christi Vicariis rerum spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant, atque immota consistant Sanctæ æcumenicæ Synodi Constantiensis a Sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetua Religione custodita decreta de auctoritate Conciliorum generalium, quæ sess. IV. & V. continentur; nec probari a Gallicana Ecclesia, qui eorum decretorum, quasi dubiæ sint auctoritatis, ac minus approbata, robur infringant, aut ad solum Schismatis tempus Concilii dicta detorqueant.* II. *Hinc Apostolicæ potestatis usum moderandum per Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos: valere etiam regulas, mores, & instituta a Regno, & Ecclesia Gallicana recepta; Patrumque terminos manere inconcussos; atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicæ Sedis, ut Statuta, & Consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ propriam stabilitatem obtineant.* III. *In Fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes, & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.*

Declaratio hæc magnas in universa Ecclesia, & in ipsis Galliis turbas excitavit, eaque non modo ab Apostolica Sede, sed ab aliis etiam Ecclesiis improbata est. Imo Georgius Szelepcheny Strigoniensis in Hungaria Archiepiscopus coacta nationali Synodo memoratas Cleri Gallicani propositiones proscripsit veluti *Christianis auribus absurdas, & plane detestabiles.* (*Petitdidier de auctor. & infallib. Pontif. cap.* 15. §. 5.). Quamobrem ut invidiam a Gallicano Clero apud alias Ecclesias amoveret celeberrimus Bossuetus, testatus est, *Gallicanos Patres, non eo animo fuisse, ut decretum de fide conderent, sed eam opinionem ut potiorem adoptarent.*

Interea vero illud certum est, Gallicanæ Ecclesiæ opinionem circa tempora Concilii Constantiensis, cum Ecclesia magno Schismate scinderetur, originem habuisse. Catholicorum enim Doctorum nemo Petro Alliacensi, & Johanne Gersone antiquior, qui eam tradiderit, memoratur. Gerson ipse (*de potest. Eccl. consid.* 12.): *Fallor*, inquit, *si non ante celebrationem Sacrosanctæ hujus Constantiensis Synodi sic occupaverat mentes plurimorum ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate vel notatus, vel damnatus. Cujus rei signum accipe, quia post declarationem, & quod urgentius est, post determinationem ejusdem Sanctæ Synodi inveniuntur, qui talia passim asserere non paveant.* Novitas autem in re tanti momenti non leve saltem falsitatis argumentum est.

In eo vero egregie fallitur Gerson, imo & Clerus Gallicanus, quod

quod eam rem a Constantiensi Synodo definitam esse, putent; quemadmodum ego, cum de ejus Synodi decretis disserendum erit ostendam. Et plurimi quidem, imo plerique Episcopi, ac Theologi etiam post Constantiensem Synodum pro summa Romani Pontificis auctoritate depugnarunt. Eorum plures recensent Raynaldus (*opusc. duris ioa*), & Cardinalis Aguirre (*auctor. Cathedr. S. Petri tract. 1. disp. 7. & 19.*). Imo etiam Galliarum Episcopos, & Synodos, Academiam Parisiensem, aliosque ejus Nationis Theologos summam R. Pontificis in causis Fidei decernendis auctoritatem semper asseruisse, perpetuis historiæ monumentis demonstrarunt, præter memoratum Aguirre (*ib. disp. 3. 4. 6.*), Antonius Charlas (*de libert. Eccl. Gallic. lib. 7. cap. 10. & 11.*), & Hyacinthus Serry (*append. ad dissert. de R. P.*). Duo tantum in hanc rem monumenta ego afferam celebri Gallicani Cleri declaratione paulo antiquiora. Anno 1653. Episcopi 85. in Causa Jansenii, his verbis ad Innocentium X. scripserunt: *Majores Causas ad Sedem Apostolicam referre, solemnis Ecclesiæ mos est, quem Fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri, pro jure suo postulat. Æquissimæ huic legi obsequentes de gravissimo circa Religionem negotio Sanctitati tuæ scribendum esse, censuimus.* Et eodem anno damnatis ab Innocentio pridie Kal. Junii quinque Jansenii propositionibus, Episcopi 30. Parisiis congregati scripserunt: *Judicia pro sancienda regula Fidei a Summis Pontificibus lata ... divina æque, ac summa per universam Ecclesiam auctoritate niti, cui Christiani omnes ex officio ipsius quoque mentis obsequium præstare tenentur.* Ea scilicet fuit usque ad annum 1682. Cleri Gallicani sententia. Cur autem ab ea publice eo anno recesserit, diligentius inquirere, non est hujus diei, ac temporis. Illud ego perspicuum esse, arbitror, doctrinam, quæ memorata declaratione continetur, recentiorem esse, quam ut universæ Ecclesiæ, aut etiam Ecclesiæ Gallicanæ doctrina dici possit.

VII. Jactat equidem sæpe Febronius Alliacensis, Gersonis, Nicolai Cusani, Juliani Cæsarinii, Tostati, Panormitani, Almaini, aliorumque similium, qui tamen perpauci sunt, auctoritatem; sed noverit, velim, Febronius, parvi privatos istos Doctores a nobis pendi, quin vereamur, ne a quoquam censura notemur. Nam præterquamquod, si nobiscum Doctorum numero, & auctoritate contendere vellet, eum facile vinceremus; nihil causæ est, cur nos, qui ex sacris Literis, ex Patrum Traditione, & ex Conciliorum definitionibus Romani Pontificis causam acturi sumus, privatorum Doctorum auctoritate, aut potius temeritate commoveamur.

VIII. Objicit quoque nobis Febronius (*cap. 1. §. 10.*) Ecclesias Græcam, Africanam, & Germanicam, quasi summam, quam nos

nos Romano Pontifici vindicamus, auctoritatem non agnoverint? Sed Ecclesiarum quidem Græcæ, & Africanæ sententiam frustra a Febronio jactari, pluribus monumentis in tota dissertatione ostendam. De Ecclesiæ vero Germanicæ sententia in tertia dissertationis parte, ubi de Synodis Constantiensi, & Basileensi sermo erit, agam, ut spero, diligenter.

IX. De his interim ante disserere, quam ad controversiam aggredi mihi visum est, nequid postea quasi alienum, quod me remoretur, offendam. Non enim aliunde, quam ex sinceris Theologiæ Locis Scriptura, atque Traditione, & ex certissimis Ecclesiasticæ Historiæ monumentis, pro Romani Pontificis auctoritate argumenta depromam. Sed cum argumenta plura ducturus sim etiam ex veterum Romanorum Pontificum epistolis, non iis quidem, quæ ab Isidoro confictæ, sed quæ genuinæ sunt, atque ex eorum agendi consuetudine, præsertim vero SS. Innocentii I. Zosimi, Bonifacii I. Cœlestini I. Leonis Magni, & Gelasii, qui V. Sæculo non modo Romanam, sed etiam universam Ecclesiam scriptis, & vitæ Sanctitate illustrarunt, non erit, opinor, iniquus adeo Febronius, ut eorum auctoritatem quasi suspectam, rejecturus sit. Nam etiam ipse eorum & agendi rationem sæpe sæpius commendat, & auctoritate nobiscum pugnat. Ergo ad dissertationem aggredior, non adulandi cupiditate permotus, aut commodi alicujus spe illectus, quod nostratibus Viris, ac præsertim Monachis exprobrat sæpe Febronius; sed tum summo quidem in Apostolicam Sedem obsequio, tum vero potissimum interiori veritatis persuasione ductus.

PARS

PARS PRIMA.

De Primatu S. Petri Apostoli.

CAPUT I.

S. Petrum obtinuisse a Christo Primatum jurisdictionis in universa Ecclesia, ostenditur ex Matth. cap. 16.

I. Sanctus Matthæus (cap. 16. v. 13. seqq.): *Venit autem Jesus,* inquit, *in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat Discipulos suos dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam: Alii autem Eliam: Alii vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Dicit illis Jesus: Vos autem quem me esse, dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi. Respondens autem Jesus, dixit ei: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo claves regni cælorum; & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis.* Hoc autem loco Discipulos quidem omnes interrogat Christus: *Vos autem, quem me esse dicitis?* Sed eorum unus Petrus respondet: *Tu es Christus Filius Dei vivi:* Quamobrem uni Petro ait Christus: *Beatus es, Simon Bar-Jona.... & ego dico tibi, quia Tu es Petrus,* idest *Saxum, Rupes, Petra;* hæc enim significat Syriacum vocabulum *Cephas*, quo Christus usus est; *& super hanc Petram;* idest *super te*, qui es Petra, *ædificabo Ecclesiam meam.*

II. Et Petram quidem, super quam promisit ibi Christus, se ædificaturum esse Ecclesiam suam, esse Simonem Bar-Jona, docent omnes Ecclesiæ Patres, Origenes, Tertullianus, Cyprianus, Hilarius, Basilius, Gregorius Nazianzenus, Hieronymus, Epiphanius, Ambrosius, Paulinus Nolanus, Johannes Chrysostomus, Augustinus, Bonifacius I., Cyrillus Alexandrinus, Philippus Presbyter Cœlestini I. Legatus, Leo Magnus, Petrus Chrysologus, Synodus Chalcedonensis, Sergius Cypri Episcopus,

pus, Maximus Taurinensis (1), aliique plurimi, quos prætermitto, quia quos attuli, ii ad fidem de perpetua Ecclesiæ Tradi-

(1) *Origenes hom.* 5. *in Exod.* Vide magno illi Ecclesiæ fundamento, & Petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur a Domino: modicæ, inquit, fidei, quare dubitasti? *Vide & comment. in cap.* 6. *Epist. ad Rom.*

Tertullianus de præscr. cap. 20. Latuit aliquid Petrum ædificandæ Ecclesiæ Petram dictum?

Cyprianus Epist. 73. Ecclesia est una, & super unum, qui & claves ejus accepit, Domini voce fundata. *Et ib.* Nam Petro primum Dominus, super quem ædificavit Ecclesiam suam, & unde unitatis originem instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, ut id solveretur in cœlis, quod ille solvisset in terris.

Hilarius in Matth. cap. 16. Dignum plane confessio Petri præmium consecuta est... o in nuncupatione novi nominis felix Ecclesiæ fundamentum, dignaque ædificatione illius Petra!

Basilius lib. 2. *contra Eunom. memorat Petrum*, quoniam fide præstabat, Ecclesiæ ædificationem in se recipientem.

Gregorius Nazianzenus orat. 26. Vides, quemadmodum ex Christi discipulis... hic Petra vocetur, atque Ecclesiæ fundamenta in fidem suam accipiat.

Epiphanius hær. 59. Qui negavit aliquando S. Petrus, & summus Apostolorum, qui factus est nobis vere firma Petra fundans Domini fidem, in qua ædificata est modis omnibus Ecclesia.

Ambrosius serm. 11. *de Ss. Petro, & Paulo.* Si ergo Petrus Petra est, super quam ædificatur Ecclesia, recte prius pedes sanat (*Claudi, de quo Act.* 3. *loquitur S. Lucas*), ut sicut in Ecclesia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. *Et serm.* 2. *de Sanctis.* Petra dicitur (*Petrus*), eo quod primus in nationibus fidei fundamenta posuerit, & tamquam saxum immobile totius operis Christiani compagem, molemque contineat.

Hieronymus lib. 1. *adv. Pelag.* Quid Platoni, & Petro? Ut enim ille princeps Philosophorum, ita hic Apostolorum, super quem Ecclesia Domini stabili mole fundata est.

Paulinus Nolanus epist. 23. *al.* 3. & 4. *ad Severum n.* 43. Petra est Christus... Etiam discipulo suo hujus vocabuli gratiam non negavit, cum ait: Super hanc Petram &c.

Johannes Chrysost. hom. 3. *de pœnit.* Cum Petrum dico, Petram nomino infragilem, crepidinem immobilem. *hom.* 4. *in illud:* vidi Dominum. Quid autem Petrus basis Ecclesiæ? *hom. in illud*: hoc scitote. *n.* 4. Petrus itaque Chori illius coriphæus, os Apostolorum, caput illius familiæ, orbis totius præfectus, fundamentum Ecclesiæ.

Augustinus in psalm. 69. Petrus, qui paulo ante eum confessus erat Filium Dei, & in illa confessione appellatus erat Petra, super quam fabricaretur Ecclesia &c. *Et serm.* 29. *de Sanctis.* Solus inter Apostolos meruit audire: amen dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: dignus certe, qui ædificandis in Domo Dei populis lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad Regnum.

Traditione faciendam hac in re, satis superque sunt. Est igitur Simon Petrus Ecclesiæ Petra, & fundamentum. Quod autem est in ædificio fundamentum, est in Corpore Caput, in Regno Rex, in Civitate Rector: ergo Simon Petrus constitutus est a Christo Ecclesiæ Caput, Rex, Rector, seu Præses cum summa auctoritate, & jurisdictione.

III. Rursus, Christus Petro dedit Claves Regni cœlorum, quod etiam docent Ecclesiæ Patres, Origenes, Cyprianus, Firmillianus, Hilarius, Basilius, Ambrosius, Optatus Milevitanus, Johannes Chrysostomus, Epiphanius, Cœlestinus I. Philippus Cœlestini Lega-

---

Bonifacius I. epist. 5. ad Rufum Thessalon. Beatissimus Petrus &c. in quo universalis Ecclesiæ positum legimus fundamentum.

Cyrillus Alexandrinus in Jo. lib. 2. cap. 12. Nec Simon fore jam nomen sibi, sed Petrus, prædicit; vocabulo ipso commode significans, quod in eo tamquam in Petra, lapideque firmissimo suam esset ædificaturus Ecclesiam.

Philippus Presbyter Cœlestini I. R. P. Legatus act 3. Synodi Ephes. Nulli dubium, imo sæculis omnibus notum est, quod Sanctus, Beatissimusque Petrus Apostolorum Princeps, & Caput, fideique columna, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum a Domino Nostro.... Claves Regni accepit.

Leo M. serm. 98. al. 93. cap. 1..... Beatitudinis felicitate donatus (*Petrus*), sacram inviolabilis Petræ acciperet firmitatem, super quam fundata Ecclesia portis inferi, & mortis legibus prævaleret.

Act. 3 Synodi Chalced. vocatur Petrus Petra, & crepido Ecclesiæ Catholicæ, & rectæ fidei fundamentum.

Petrus Chrysologus serm. 107. Ipse (*Petrus*) est ergo Custos fidei, Petra Ecclesiæ, janitorque cœlorum. *Et serm.* 154. Petrus a Petra nomen adeptus est, qui primus meruit Ecclesiam fidei firmitate fundare.

Gregorius M. epist. 76. lib. 2. ad Marcianum Augustum, ubi improbat Johannis C. P. superbiam, qui Episcopi universalis *nomen sibi arrogaverat.* Cunctis enim scientibus Evangelium, quod voce Dominica Sancto, & omnium Apostolorum Petro Principi Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est. Ipsi quippe dicitur, *Petre amas me? pasce oves meas.* Ipsi dicitur: *Ecce Satanas expetivit vos &c.* Ipsi dicitur: *tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam &c.* Ecce claves regni cœlestis accipit, potestas ei ligandi, & solvendi tribuitur: Cura ei totius Ecclesiæ, & Principatus committitur, & tamen universalis Apostolus non vocatur.

Sergius Cypri Episcopus epist. ad Theodorum Papam inserta Actis Synodi Lateran. II. Martino I. R. P. habita: Tu es enim, sicut divinum veraciter pronunciat Verbum, Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiæ columnæ confirmatæ sunt, tibi & claves cœlorum commisit, atque ligare, & solvere cum potestate quæ in terra, & in cœlis sunt, promulgavit.

Maximus Taurinensis serm. 31. Hic est Petrus, cui Christus Dominus communionem sui nominis libenter indulsit: ut enim, sicut Paulus Apostolus docuit, Petra erat Christus, ita per Christum Petrus factus est Petra, dicente ei Domino: Tu es Petrus &c.

tus, Gregorius M. Sergius, Vigilius Papa, Paschasius Ratbertus, & alii plures (2). Claves autem potestatem significant, uti ex Scripturis

(2) *Origenes tom.* 13. *in Matth.* Verum quæ uni Petro supra (*Matth.* 16.) concessa sunt, hic (*Matth* 18.) omnibus quoque videtur tribuisse... At quoniam præ iis, qui ter arguerunt, peculiare aliquid Petro tribui oportebat, etiamsi de Petro, & qui ter fratres arguerunt, commune aliquid dictum sit, privatim illud Petro attributum est: *dabo tibi claves regni cælorum*; priusquam illud: *quæcumque alligaveritis super terram &c.* Ac sane si ad evangelica scripta animum diligenter appellamus, ibi magnum inveniemus discrimen, & excellentiam eorum, quæ Petro præ iis, quæ aliis dicta sunt.... quia Petro quidem datæ sunt claves non unius cœli, sed multorum cœlorum, ut quæcumque ligaverit super terram, sint ligata non tantum in uno cœlo, sed in omnibus cœlis... Ad eos autem, qui multi sunt ligatores, & solutores in terra, sic dicit, ut solvant, & alligent non in cœlis, sicut Petrus, sed in uno cœlo, quia non sunt in tanta perfectione sicut Petrus, ut alligent, vel solvant in omnibus cœlis.

Cyprianus l. c.

Firmilianus epist. ad Cypr. Hine intelligi potest, quod soli Petro Christus dixerit: *Quodcumque ligaveris &c.*

Hilarius lib. 6. *de Trin. n.* 37. Post Sacramenti confessionem B. Simon ædificationi Ecclesiæ subjacens, & claves regni cœlestis accipiens &c. *Et in cap.* 16. *Matth. n.* 7. O Beatus Cœli Janitor, cujus arbitrio claves æterni aditus traduntur.

Basilius proœm de jud. Dei n. 7. Prælatus quidem (*Petrus*) discipulis, cui uni majora data, quam aliis, sunt testimonia, qui prædicatus est beatus, cui claves cœlorum commendatæ sunt.

Gregorius Nyssenus adv. eos, qui castigationis ægre ferunt: Per Petrum Episcopis dedit clavem cœlestium regnorum.

Ambrosius in Luc. lib. 7. *cap.* 13. Petrus, qui omnem habuit fidem, regni cœlorum claves, ut aliis reseraret, accepit. *Et lib.* 10. *cap.* 22. Tollit ergo Petrus aurem. Quare Petrus? Quia ipse est, qui accepit claves regni cœlorum. Ille enim condemnat, qui & absolvit, quoniam idem & ligandi, & solvendi adeptus est potestatem. Tollit aurem male audientis: tollit autem gladio spiritali aurem interiorem male intelligentis. Caveamus, necui tollatur auricula. Legitur Passio Domini. Si ad divinitatem ejus referimus infirmitatem corporeæ passionis, exciditur auricula, & exciditur a Petro, qui non est passus, Christum Prophetam æstimari, sed Dei Filium docuit fideli confessione signari. *Et ib. in cap.* 24. Denique Petrus sine metu advenit (*ad Sepulcbrum Christi cum Johanne*), & constanter qui posterior venerat, primus ingreditur, quasi qui claves regni, ut aliis aperiret, acceperat.

Optatus Milevitanus lib. 7. *contr. Parmen.* Præferri Apostolis omnibus meruit (*Petrus*), & claves regni cœlorum communicandas cæteris solus accepit.

Johannes Chrys. hom. 54. *al.* 55. *in Matth.* deinde alterum dicit honorem: *ego autem dabo tibi claves regni cælorum*..... Quæ uni Deo sunt propria, nempe peccata solvere, Ecclesiam in tanto fluctuum concursu immotam

pturis (*Isaiæ cap. 22. v. 21. & 22. Luc. 11. 52. Apoc. cap. 1. v. 18. & cap. 3. v. 7.*), & ex Patribus, & ex ipso loquendi usu constat: Ergo dedit Christus Petro summam in Ecclesia potestatem, seu Primatum jurisdictionis.

CAPUT II.

Febronii argumenta adversus Caput I. exponuntur, & refutantur.

I. FAtetur Febronius (*cap. 1. §. 2. n. 6. & cap. 2. §. 1. n. 1.*), ex allatis superius Christi Verbis rite colligi Primatum S. Petri, sed honoris dumtaxat, & ordinis non vero jurisdictionis Primatum esse, vult. Id vero ut conficiat, varias affert (*cap. 1. §. 2.*), Sanctorum Patrum interpretationes in Christi verba, de quibus agimus.

Ait itaque primo (*ib. n. 1.*): *Multi per Petram hanc intelligunt*

---

reddere, hominemque piscatorem, toto impugnante Orbe, petra firmiorem reddere, hæc se illi daturum pollicetur.... Mortali homini omnem in cœlo potestatem dedit, dum claves illi tradidit, qui Ecclesiam per totum Orbem terrarum extendit, & cœlis firmiorem monstravit.

Epiphanius in Ancor. Juxta omnem enim modum in ipso (*Petro*) firmata est fides, qui accepit clavem cœlorum, & solvit in terra, & ligat in cœlo..... Princeps Apostolorum Petrus, qui dignus factus est habere clavem regni cœlorum.

Cœlestinus I. epist. 3. ad Episc. Illyric. Pontificem præcipua circa omnes cura constringit, cui necessitatem de omnibus tractandi Christus in Sancto Petro Apostolo, cum illi claves aperiendi, claudendique daret, indulsit.

Philippus Presbyter, Petrus Chrysologus, Sergius, Gregorius M. ll. super. cc.

Vigilius epist. ad univers. Eccles. data anno 552. Confitenti enim salutariter, ac dicenti: *Tu es Christus Filius Dei vivi*, perennis beatitudo rependitur, & columbæ filius vocitatur, & claves regni cœlestis accipit.

Paschasius Ratbertus in cap. 18 Matth. Hæc potestas solvendi, atque ligandi videtur eadem, quæ Petro supra data est; sed non est ita per omnia, quoniam oportebat Petrum aliquod privilegium habere præ istis, qui ter arguere jubentur: *Tibi dabo claves &c.* Ubi non modica differentia esse sentitur, quia Petro datæ claves non unius cœli, sed claves regni cœlorum, ut quæcumque ligaverit super terram, sint ligata non tantum in uno cœlo, verum & in omnibus cœlis. *Et lib. 6. cap. 10.* Jure in meritis primus æstimatur, per quem, & in quo ad alios dona transmittuntur. Accipiunt autem reliqui a Domino claves, cum ei a Domino specialius committuntur.

gunt Fidem, seu confessionem, quam de Christi divinitate Petrus fecerat? *Hoc agunt Hilarius* (lib. 6. de Trin. n. 36.), *Gregorius Nyssenus* (in oper. de adv. Dom.), *Chrysostomus* (hom. 55. in Matth.), *Ambrosius* (lib. 6. in Luc. & in cap. 11. epist. ad Ephes.), *Gregorius M.* (lib. 4. epist. 38.), *Theodoretus* (epist. 77.) *& alii saltem triginta quinque Patrum, & antiquorum graviorum Scriptorum commentarii præter S. Leonem, Adrianum I. Nicolaum I. Stephanum VI.* Innocentium II. & Urbanum II. apud Natalem Alexandrum tom. 8. edit. pari. pag. 375. *Eamdem sensum retinet oratio in Missa Vigiliæ Apostolorum Petri, & Pauli in Missali Romano:* Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut nullis nos finas perturbationibus concuti, quos in Apostolicæ confessionis petra solidasti... *Itaque eum non aliter oret Ecclesia, videtur esse doctrina Ecclesiæ, ut hæc ipsa supra confessionem S. Petri fundata credatur.* Hactenus Febronius.

II. Sed frustra istiusmodi Patrum interpretationem nobis opponit. Ut enim ex ea concludat Febronius, *Petram* non esse Petrum, sed Fidem, Fideive confessionem a Petro editam, ostendendum præterea illi est, eos Patres Petrum excludere, eorumque sententiâ non super Petrum, sed super fidem, fideive confessionem Ecclesiam ædificatam esse. Si enim *Petram* fidei confessionem interpretentur non proprie, sed figurate, nempe ut Petram ad causam referant, cur Ecclesiæ Petra, & fundamentum Petrus a Christo constitutus sit, inepte plane concludit Febronius, eorumdem Patrum sententiâ, non Petrum, sed fidem, aut fidei confessionem esse Petram, & fundamentum Ecclesiæ, de quo loquitur Christus Matth. 16. Quemadmodum fere inepte quis conficeret, Sancti Hieronymi sententiâ, proprie *super aquas Petri corpus non ambulasse, sed fidem*, quod id scripserit. Sanctus Doctor in epist. 61. ad Pammachium: aut sententiâ Ambrosii, non pedibus, sed dilectione, Petrum super aquas ambulasse, quod affirmaverit comm. in ep. ad Gal. cap. 2. *Petrum in mari ambulasse magis dilectione, quam pedibus.* Jamvero Patres, qui a Febronio memorantur, primo quidem Petræ vocabulo Petrum ad verbum intelligunt, aut Petrum significari, veluti certum sumunt. Hilarii, Johannis Chrysostomi, Ambrosii, Leonis, Gregorii hac de re testimonia superius allegavi. Deinde vero ii, & alii, qui Petram interpretati sunt fidem, seu fidei confessionem, hanc a Petro non secreverunt, sed ad Petrum retulerunt, ut causam tantæ dignitatis Petro collatæ significarent. Id facile colligitur ex verbis superius descriptis (*cap. 1.*) Hilarii, Basilii, Gregorii Nazian., Epiphanii, Augustini, Philippi Presb. Synodi Chalced. Petri Chrysologi & Vigilii. S. Hilarius (*in Matth. cap. 16. n. 6.*) *Dignum plane*, inquit, *confessio Petri Præmium consecuta est.* Sanctus Johannes

Chry-

Chrysostomus ait quidem (*l. c.*): *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: idest super fidem confessionis*; sed addit: *Quæ uni Deo sunt propria, nempe peccata solvere, Ecclesiam in tanto fluctuum concursu immotam reddere, hominemque piscatorem Petra firmiorem reddere, hæc se illi daturum, pollicetur*. Alibi vero vocat Petrum *fundamentum Ecclesiæ, basim Ecclesiæ*. S. Ambrosius l. c. ait Fidem esse Ecclesiæ fundamentum; sed alibi (*ib. in cap. 9.*) quem in sensum id intelligat, his verbis explicat: *Petra est Christus: etiam discipulo hujus vocabuli gratiam non negavit, ut & ipse sit Petrus, quod de Petra habeat soliditatem constantiæ, fidei firmitatem. Enitere ergo, ut & tu Petra iis... Petra tua actus est: Petra tua mens est: Petra tua fides est: fundamentum Ecclesiæ fides est*: Quibus verbis significat ob fidem, fideique firmitatem Petrum constitutum esse a Christo Ecclesiæ fundamentum. Sed in re facili laborem ego quæro. Sive enim Petrum, sive fidem, quam Petrus confessus est, ipsamve fidei confessionem Ecclesiæ fundamentum esse, dicas; perinde est. Petri enim fides nunquam defectura est (*Luc. 22.*): ubi igitur Petrus est, ibi & vera fides est; & ubi vera fides, ibi Petrus. Ubi autem vera fides est; ibi est Ecclesia: ergo etiam ubi Petrus est, ibi Ecclesia est. Ergo quoniam Fides, fideique confessio a Petro non secernuntur, si fidem Petri cum memoratis Patribus Ecclesiæ fundamentum esse, dicas, Petrum Fundamentum Ecclesiæ esse, fateris. Quare S. Ambrosius (*enarr. in psal. 40.*) *Ipse*, inquit, *est Petrus cui dixit*: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: *ubi Petrus, ibi Ecclesia; ubi Ecclesia, ibi nulla mors, sed vita æterna. Et ideo addidit*: Et portæ inferi non prævalebunt ei, & tibi dabo claves regni cœlorum. *Beatus Petrus, cui non inferorum porta prævaluit, non cœli porta se clausit*. In eumdem autem sensum cæteros Patres intelligendos esse, manifesta res est. Patres igitur a Febronio allegati *Petram* interpretati sunt Fidem, Fideive confessionem non seorsim a Petro sumptam, & *in abstracto*, ut ajunt, sed *in concreto*, idest Fidem Petri, seu Petrum, qui ob egregiam Fidei confessionem Ecclesiæ Petra a Christo constitutus est. Ergo Petram interpretati sunt Petrum. Sed primum Febronii argumentum diligenter satis, ut arbitror, refutavi.

III. Ait 2. Febronius (*ib. n. 2.*): *Alii hoc loco per Petram intelligunt Jesum Christum, qui revera est Ecclesiæ suæ fundamentum, Lapis angularis, & essentiale Caput juxta plures Sacræ Scripturæ textus... facit hoc præ cæteris S. Augustinus tract. 124. in Jo. ubi* = Ecclesia fundata est super Petram, unde Petrus nomen accepit... Super hanc ergo, inquit, Petram, quam confessus es, ædificabo Ecclesiam meam. Petra enim erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus = *Eadem interpretatio legitur in commentariis S. Hieronymi in cap. 7. S. Matthæi*

Matthæi, nec non in Theodoreto super cap. 3. ep. 1. ad Corinth. aliisque.

Sed istud quoque argumentum facillime refutatur. Patres enim, qui Petram Christum interpretati sunt, primi quidem, & præcipui Ecclesiæ fundamenti rationem habuerunt; sed Petrum veluti alterum fundamentum a Christo ipso constitutum non excluserunt. Præter S. Ambrosium superius (*n. 2.*) memoratum, S. Hieronymus (in cap. 16. Matth.): *Sicut ipse*, inquit, *lumen Apostolis donavit, ut lumen mundi appellarentur... ita & Simoni, qui credebat in Petram Christum, Petri largitus est nomen, ac secundum metaphoram Petræ recte ei dicitur: Ædificabo Ecclesiam meam super te*. Et alibi (in Jerem. cap. 16.) *Non solum enim*, inquit, *Christus Petra, sed & Apostolo Petro donavit, ut vocaretur Petra*. Est igitur Christus Petra, & fundamentum Ecclesiæ, præter quod nemo aliud ponere potest, ut ait Apostolus (*1. Cor. 3. 11.*), *Et super quod etiam ipse ædificatus est Petrus*, ut ait S. Augustinus; sed Petra tamen est etiam Simon, cui Christus prima, & præcipua Petra Petræ nomen donavit, ut Ecclesiæ fundamentum esset; *ac secundum metaphoram Petræ recte ei dicitur: ædificabo Ecclesiam meam super TE*; ut ait S. Hieronymus.

IV. Augustinus ipse, qui Petram Christum interpretatus est, interpretatus est etiam sæpe Simonem Petrum, ut ipse fatetur (*lib. 1. Retract. cap. 21.*); *qui sensus etiam*, inquit, *cantatur ore multorum in versibus BB. Ambrosii, ubi de gallo gallinaceo ait. Hoc ipsa Petra Ecclesiæ canente culpam diluit*. Et concludit: *Harum autem duarum sententiarum, quæ sit probabilior, eligat Lector*. Cæterum Petram Christum aliquando interpretatus est Augustinus, aut ne, si super Petrum Ecclesiam ædificatam esse diceret, Sacramentorum vim in Ministrorum Sanctitate collocare videretur, ut sensit Natalis Alexander (*in h. e. sæc. 1. dissert. 4. §. 3.*); aut quod Syriaci vocabuli *Cephas*, quo Christus usus est, vim non perspexerit, uti cum Baronio (*ad annum 33.*) & Bellarmino (*lib. 1. de R. P. cap. 10.*) non temere opinantur plures eruditi Viri. Ejus enim interpretationis hanc affert Augustinus causam (*lib. 1. Retract. cap. 21.*), quod *non dictum est illi*: = Tu es Petra: = sed: tu es Petrus = quasi aliud Petrus (Πέτρος) aliud *Petra* (Πέτρα) significet; aut non utrobique eodem Syriaco vocabulo *Cephas* Christus usus sit. Neque video, cur hoc responsum minus verum esse, sentiat Cl. Zacharia (*Anti-Febbr. p. 1. diss. 1. cap. 4. §. 1. n. 3.*). Quamvis enim eamdem interpretationem tradiderint Eusebius, & Hieronymus Syriacæ linguæ periti; hi tamen neque vulgatam, & Patribus omnibus communem interpretationem excluserunt, ut excludit Augustinus, neque eamdem atque Augustinus suæ interpretationis causam dederunt, ut aliud significare existimaverint *Petram*, aliud *Petrum*. Sed quidquid ea de re sit, Augustinus communi aliorum Patrum interpretationi non adversatur.

V. Ait

V. Ait tertio. Febronius (*ib. n. 3.*): *Communior autem sententia est eorum Patrum, ac Sacrorum Interpretum, qui Christi verba de S. Petro quidem, sed ita accipiunt, ut quemadmodum Petrus Domino omnes interroganti suo, & condiscipulorum suorum nomine respondit, ita & in replica Christi cum Petro intelligantur reliqui quoque Apostoli, quippe qui omnes revera sunt fundamenta Ecclesiæ, juxta illud S. Pauli ad Ephes.* cap. 2. v. 20. *Ædificati super fundamentum Apostolorum, nec non Apoc.* 21. *In summa: Christus ipse est unicum, & primarium fundamentum suæ Ecclesiæ; si S. Petrus dicatur secundum, & ministeriale fundamentum, debebit & tantumdem asseri de reliquis Apostolis. Itaque si de secundario hoc fundamento accurate loqui velimus, Petrus erit primus, sed non unicus fundamenti lapis. Sic Origenes tract. 1. in cap. 16. Matth.* = Tu es Petrus, Petra enim est quilibet Christi discipulus, & super talem Petram construitur omnis Ecclesiastica Doctrina .... Quod si super illum unum Petrum tantum existimas ædificari Ecclesiam, quid dicturus es de Johanne filio tonitrui, & Apostolorum unoquoque. *S. Hieronymus lib. 1. adv. Jovin.* = At dicis: super Petrum fundatur Ecclesia: Licet idipsum alio in loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni Cœlorum accipiant, & ex æquo super illos fortitudo Ecclesiæ solidetur; tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis tollatur occasio. = *S. Augustinus tract. 108.* = Unus pro omnibus dicit: Tu es Filius Dei vivi, & propter hoc claves cum omnibus, tamquam personam gerens Ecclesiæ, accepit. = *Leo M. serm. 3. de anniv. assumpt. suæ cap. 3.* = Transivit in alios Apostolos vis istius potestatis; & ad omnes Ecclesiæ Principes hujus decreti constitutio commeavit; sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimatur; Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis Ecclesiæ rectoribus forma præponitur. = *Theophilactus in hunc locum Matth.* = Licet ad Petrum tantum dictum sit illud: tibi dabo claves &c. tamen omnibus Apostolis olim datum est; quando dicit: Quorum remiseritis &c. *Eucherius Lugdun. hom. in Nat. Petri* = Hoc enim quod Petro principaliter dicitur, cæteris quoque Apostolis dictum esse, intelligi debet = *Paschasius Rathertus lib. 8. cap. 16. in Matth.* = Non super unum Petrum, verum super omnes Apostolos, Apostolorumque Successores Ecclesia Dei ædificatur = *Eodem sensu hunc textum intelligunt Hincmarus Epist. 33. cap. 20. Odo Cluniacensis lib. 4. Collat. cap. 19. Petrus Blesensis serm. 44. aliique innumeri.* Hæc ille.

VI. Sed neque tertium istud argumentum id conficit, quod Febronius intendit. Non hic quærimus, an etiam Apostoli sint Ecclesiæ fundamenta; sed an Petra, super quam se ædificaturum esse Ecclesiam, Christus promisit *Matth.* 16. proprie, & *secundum lite-*

ram, ut ajunt, sint omnes simul Apostoli, an Petrus tantum? Hujusmodi Petram esse Petrum tantummodo, omnes Ecclesiæ Patres docent, iique ipsi, qui a Febronio memorantur, nempe præter Origenem, Hieronymum, Augustinum, & Leonem superius allatos, etiam Theophilactus, qui (*l. c.*) ait: *Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quod supra eum ædificavit Ecclesiam*, & alibi (*in cap. 22. Luc.*) Christi verba: *confirma fratres tuos*; sic explicat: *Confirma cæteros; hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ Petra es, & firmamentum*. Encherius fatetur, ea verba *principaliter* Petro dicta esse: non ergo eodem modo, & æque primum cæteris Apostolis dicta esse, vult.

Paschasius (*lib. 8. in Matth. cap. 16.*) air, Petrum a Petra Christo dictum esse, & addit: *Licet super eodem fundamento primus, ac si caput Petrus recte positus credatur, tamen in ea Petra, de qua nomen sibi ex Deo traxit, tota construitur cælestis Hierusalem .... de cujus nimirum firmitate prior Abraham in veteri testamento firmatus, & consolidatus in ipso legitur, deinde Petrus in novo*. Ut hinc scilicet intelligas, nullum afferri a Febronio veterem Patrem, qui Petram Petrnm interpretatus non sit.

VII. Quamquam autem Petra, de qua sermo est, proprie, & *κατὰ λέξιν* est solus Petrns, nihilo secius cæteri etiam Apostoli recte dicuntnr Ecclesiæ fundamenta, non quidem quod omnes simul sint prima illa petra, super quam Ecclesia ædificata est; sed quod primi Ecclesiæ ædificium construxerint, quod scilicet primi Evangelium ubique terrarum evulgaverint, Ethnicos ad Christi Religionem amplectendam adduxerint, Ecclesias ubique fundaverint, Episcopos constituerint &c. Nam & Prophetæ, non secus atque Apostoli, vocantnr a S. Paulo Ecclesiæ fundamenta (*l. c.*): *ædificati*, inquit, *super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum*. Prophetæ autem proprie Petra illa non sunt, de qua ait Christus: *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*; sed Ecclesiæ fundamenta dicuntur, quod Christi Religionem, & quæ ad Ecclesiam spectant, longe ante, quam evenerunt, prædixerint, doctrinæque Christi veluti fundamenta jecerint. Ergo similem ob causam etiam Apostoli Ecclesiæ fundamenta sunt.

VIII. Rursus: ea Christi verba ita explicant aliqui Patres, ut petram esse velint quemlibet fidelem. Origenes (*l. c.*) ait: *Si illud idem dicamus, sicut Petrus, Petrus efficimur*; & statim post verba a Febronio descripta: *Unicuique enim perfecto habenti congregationem sermonum beatitudinem efficientium, & operum, & cognitionum, inest Ecclesia a Deo ædificata*. S. Ambrosius (*lib. 6. in Luc. cap. 9.*) ait: *Qui enim carnem vicerit, Ecclesiæ fundamentum est, & si æquari Petro non potest, imitari potest.... Enitere ergo, ut & tu Petra sis*.

Theo-

Theophilactus (*in cap. 16. Matth.*) postquam dixit, Ecclesiam super Petrum ædificatam esse, addit: *Est autem & unusquisque nostrum Ecclesia, quæ sit domus Dei*. Denique Paschasius Ratbertus ante verba a Febronio allata, hæc habet: *Et notandum, quod tantum Petra est unusquisque fidelium, quantum imitator est Christi: ac per hoc tantum Ecclesia Christi super eos fundatur, quantum & ipsi firmantur in Christo. Unde non super uno Petro, verum super omnes Apostolos, Apostolorumque Successores Ecclesia Dei ædificatur*. At inepte quis dixerit, quemlibet fidelem esse proprie Petram, & fundamentum Ecclesiæ. Si enim omnes fideles fundamentum Ecclesiæ sunt, frustra ædificium quæsieris. Sunt igitur fundamentum Ecclesiæ minus proprie, & in sensum moralem, quia scilicet veram confitentur fidem, ob quam veluti Petræ cum Christo prima Petra, & cum Petro altera Petra a Christo ipso constituta conglutinatæ, unum ædificium constituunt.

IX. Itaque e Patribus, qui a Febronio allegantur, Origenes, & Paschasius Ratbertus Petram interpretantur non modo Apostolos, sed etiam Fidelium unumquemque, non quidem proprie, sed allegorice. Augustinus, Leo Magnus, Eucherius, Theophilactus laudatis locis non de Petra, super quam ædificata est Ecclesia, sed de clavibus loquuntur, uti ex eorum verbis perspicuum est. De Clavibus autem paulo inferius differendi locus erit. Reliquos, ut pote recentiores, persequi opus non est: quamquam audentius, quam verius *innumeros* appellat Febronius. Unus igitur S. Hieronymus affirmat, super omnes Apostolos fundatam esse Ecclesiam. Sed neque S. Hieronymus Febronii assertum juvat. Joviniano enim virginitatem improbanti, objecit S. Hieronymus, S. Johannem Apostolum, qui Virgo erat, magis a Christo dilectum esse, quam Petrum, qui uxorem habuerat: *At dicis*, inquit S. Hieronymus: *super Petrum*, qui uxorem habuit, *fundatur Ecclesia*; respondetque: *licet idipsum alio in loco &c.* Ergo fatetur Petram, super quam promisit Christus, se ædificaturum esse Ecclesiam (*Matth. 16.*), esse Petrum; non enim ibi, sed *alio in loco idipsum super omnes Apostolos fit*. At vero alio in loco non legimus, Apostolos omnes dictos esse *Petram*, aut super omnes æque Apostolos Ecclesiam ædificatam esse; ergo ait S. Doctor, *idipsum alio in loco super omnes Apostolos fieri*, non quod omnes æque sint Petra, & fundamentum Ecclesiæ, sed quod & alii Apostoli fundamenta Ecclesiæ sint, & omnes acceperint claves regni cœlorum. Neque sane aliud præterea opus erat, ut Joviniani argumentum refutaret. Si enim etiam Johannes est fundamentum Ecclesiæ, & claves regni cœlorum accepit, atque etiam super illum fortitudo Ecclesiæ solidatur, frustra ex eo quod Ecclesia super Petrum, qui uxorem habuerat, fundata esset, colligebat Jovinianus, virginitatem reprobandam esse.

esse. Ne quis tamen ex S. Doctoris responso concluderet, æqualem esse Apostolorum omnium auctoritatem, addidit: *Tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut, Capite constituto, schismatis tollatur occasio*. Si autem unus inter duodecim eligitur, & Caput constituitur, non sunt omnes eodem plane modo Ecclesiæ fundamenta, non æqualis est omnium auctoritas: Si unus est Caput, cæteri sunt membra Capiti subjecta. Falsum igitur est, omnes æque Apostolos esse proprie Petram illam, de qua ait Christus: *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*: Est enim hujusmodi Petra proprie solus Petrus, quemadmodum cum omnibus Ecclesiæ Patribus Hieronymus ipse docet.

X. Sed Febronius: *admittamus tamen interim*, inquit (ib. n. 7.), *eorum interpretationem, qui in textu Matthæi Petrum per fundamentum Ecclesiæ designari asserunt; demus etiam, fundamentum esse fixum, & inconcussum; an non ex alio capite moles ædificii potest corruere? Quod si lapides angulares non adeo firmo nexu conglutinati dissolvantur?* Ruet ædificii pars, respondeo ego, sed immotum persistet fundamentum; atque ideo immota persistet Ecclesia. Quot enimvero lapides angulares, ut Febronii verba usurpem, dissoluti sunt? an ideo ædificium corruit? Quot Ecclesiæ etiam ab Apostolis fundatæ, ab Ecclesia Catholica defecerunt? An ideo Ecclesia Catholica, ejusve fundamentum eversum est? Nonne vero tot lapides dissoluti sunt, tot ædificii partes corruerunt, quia cum Petri Cathedra cohærere noluerunt? Ne igitur partes aliæ labantur, Cathedræ Petri, quæ fundamentum immotum est, cohærento. Si cui mystico lapidi ruendi periculum impendeat, S. Hieronymum imitator. Hunc enim cum dissentientes Orientales in suas quique partes pertrahere conarentur, omnes contempsit, atque ne ab Ecclesiæ Catholicæ fundamento disgregaretur, veritus, Petri Cathedræ se adhærere, palam professus est, statimque Damaso R. P. his verbis scripsit (*Epist.* 57.): *A Pastore præsidium ovis flagito: Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, idest Cathedræ Petri communione consocior: super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est*. Etiam S. Augustinus, imo omnes Ecclesiæ Patres Petri Cathedram veluti Ecclesiæ fundamentum a Christo constitutum hæreticis, & Schismaticis semper indigitarunt, rati eos ideo extra veram Christi Ecclesiam esse, quod cum Petri Cathedra non convenirent. S. Augustinus (*in psal. contr. part. Donati, & Epist. 53. al. 165.*): *Numerate*, inquit, *Sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ*. Interim ego tertio quoque Febronii argumento satisfeci. Quare concludam, Petram, super quam ædificata est Ecclesia, esse

solum

solum Petrum; eique totum Ecclesiæ ædificium, & præcipuos etiam; ac nobilissimos ejus lapides Apostolos veluti primo post Christum fundamento inniti.

CAPUT III.

Ostendit, Claves regni Cælorum non Ecclesiæ, sed Petro immediate datas esse.

I. PRogrediamur nunc ad ea, quæ sequuntur, Christi verba: *Et tibi dabo claves regni cælorum*. Febronius vult *(cap. 1. §. 6.), Petrum solum non esse subjectum immediatum potestatis Ecclesiasticæ, sed clavium potestatem universitati Ecclesiæ proprie, & ita transcriptam esse, ut illa per ejus ministros pro sua cujusque portione, ac inter hos per summum Pontificem exerceatur. Ea est communis sententia Theologorum Galliæ tam veterum, quam recentiorum .... Hanc Doctrinam* (ib. n. 1.) *agnovit Tridentinum, quod Sess. 14. can. 15. decernit* = Si quis dixerit, claves Ecclesiæ datas esse tantum ad solvendum, & non ad ligandum &c. = ... *Sed neque alia fuit Patrum sententia omnibus* (ib. n. 2.) *retro sæculis. Sic Tertullianus Scorpiaci cap.* 10. *Augustinus Tract.* 50. *&* 124. *in Jo. serm.* 108. *de diversis cap.* 2. *S. Cyrillus Alex. lib.* 12. *in Jo. v.* 22. *&* 23. *S. Fulgentius lib.* 1. *de Remiss. peccat. cap.* 19. *Gregorius I. lib. in cap.* 16. *lib.* 1. *Reg. cap.* 3. *Ven. Beda in cap.* 19. *Matth.* quorum ego testimonia postea referam. *Quamplurima alia*, addit Febronius, *Patrum, & Doctorum in hanc rem loca, quasi continuata serie usque ad tempora Concilii Tridentini refert Jo. Launojus Epist. ad Adrianum Vallentium. Itaque*, concludit, *Ecclesia ipsa principaliter, & radicaliter obtinet potestatem clavium, quæ ab illa in omnes ejus ministros, ipsumque Summum Pontificem derivatur.*

II. Quoniam vero nunc de totius Febroniani Systematis fundamento agimus, est Febronii argumentum non pluribus quidem verbis, sed aliquanto tamen diligentius refellendum. Ac primo quidem quod ait Febronius, eam esse communem Theologorum Galliæ sententiam, ejus impostura est. Longe enim alia est Gallorum Theologorum, atque Febronii ea de re sententia (*vide proœm. n. v.*); Sed quia iisdem fere, quæ a Febronio afferuntur, Patrum, ac præsertim Augustini testimoniis Galli nituntur, eâdem operâ & Gallorum Theologorum, & Febronii sententiam refellam.

Itaque Christus quidem non Ecclesiæ, nec cœteris Apostolis, sed soli Petro claves regni cœlorum promisit Matth. 16. Ait enim

soli

soli Petro: *Tibi dabo claves regni cœlorum*. Patres vero a me superius allegati (*cap.* 1. *n.* 3.), claves Petro, imo eorum plures soli Petro, alii *specialius* Petro datas esse, docent. Horum igitur Patrum sententiâ, Claves regni cœlorum Petro primum, & *immediate*, imo soli Petro datæ sunt.

III. Sed Concilium Tridentinum, inquit Febronius, & Patres plurimi docent, Claves datas esse Ecclesiæ. Quid vero? An ideo negant, Petro immediate datas esse? Minime gentium; Idque ut ostendam, quæ a Febronio afferuntur, Patrum testimonia exscribam. Tertullianus ait: *Memento, claves hic Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse*. Ergo Tertulliani sententiâ, claves non Ecclesiæ, sed Petro immediate datæ sunt, & per Petrum datæ sunt Ecclesiæ. S. Cyrilli testimonium plane est abs re. Quærit enim ibi S. Cyrillus, an S. Thomas Apostolus Spiritum Sanctum acceperit, quamvis absuerit, cum dixit Christus discipulis = *Accipite Spiritum Sanctum* =: Porro, *respondemus*, inquit, *virtutem in omnes permanasse, & scopum largientis implesse. Dedit autem Christus non aliquibus seorsum, sed universis discipulis*. Ergo omnes æque discipuli Spiritum Sanctum acceperunt. Quî vero hinc confici possit, Claves regni cœlorum universæ Ecclesiæ immediate datas esse, crassioris ego minervæ non intelligo.

IV. S. Fulgentius ait: *In sola ergo Ecclesia Catholica datur, & accipitur remissio peccatorum, quam ipse Sponsus unam dicit esse columbam suam, unam electam suam, quam super Petram fundavit, cui Claves regni Cœlorum dedit, cui etiam potestatem ligandi, solvendique concessit; sicut B. Petro veritas veraciter repromittit, dicens* = Tu es Petrus &c. = *Ab hac Ecclesia, quæ Claves regni Cœlorum accepit, quisquis foris est, non Cœli viam graditur, sed inferni*. Jamvero S. Fulgentius, ut ex ejus verbis manifestum est, eo spectat, ut conficiat, neminem extra Ecclesiam Catholicam remissionem peccatorum dare, vel accipere posse. Id vero hoc argumento conficit, quod non Hæreticorum, aut Schismaticorum cœtibus, sed soli Ecclesiæ Catholicæ datæ sint claves regni Cœlorum. At vero si claves Petro immediate, & a Petro cæteris Catholicæ tantum Ecclesiæ Pastoribus datæ sunt, nonne recte concludit S. Fulgentius, soli Ecclesiæ Catholicæ datas esse claves regni cœlorum, ideoque in sola Ecclesia Catholica dari, & accipi remissionem peccatorum? Et Petro quidem immediate datas esse Claves, significat S. Fulgentius iis verbis: *Sicut B. Petro veritas veraciter repromittit, dicens*: Tu es Petrus &c. Quare huc redit S. Fulgentii argumentum: Soli Petro Ecclesiæ Catholicæ fundamento, & Capiti claves regni cœlorum datæ sunt: ergo soli Ecclesiæ Catholicæ datæ sunt: ergo in sola Ecclesia Catholica datur, & accipitur remissio peccatorum. Ergo etiam S. Fulgentii

gentii sententia est, Claves regni cœlorum Petro immediate datas esse.

V. Expositionis Librorum Regum, quam allegat Febronius, auctor non est S. Gregorius M. sed Claudius ejus discipulus, qui ex Magistri sui dictis sæpe non rite intellectis eam adornavit. Quamobrem de hujusmodi expositione scribit S. Gregorius (*epist.* 24. *lib.* 12.): *Quæ cum mihi legisset, inveni dictorum meorum sensum valde inutilius fuisse permutatum*. Ea de re legenda est præfatio doctiss. Monachorum Maurinorum in opera S. Gregorii. Cæterum quod ex ea expositione depromit Febronius testimonium, in eumdem sensum cum paulo superius allata S. Fulgentii sententia intelligendum est. Ait enim expositionis Auctor: *Cornu quidem salutis, quid est, nisi sublimitas Ecclesiastica potestatis? Nam quod antiquis nusquam dicitur, modo universali Ecclesiæ dicitur* = quodcumque ligaveris super terram &c. = Affirmat nempe universali, idest Catholicæ Ecclesiæ tantum datam esse ligandi, solvendique potestatem; non quia Fidelium multitudini, sed quia Petro multitudinis, seu totius Ecclesiæ Principi, & Capiti data est: Non enim Ecclesiæ, sed Petro dictum est: *quodcumque ligaveris &c.* Ergo ne illius quidem expositionis Auctor Febronii sententiam juvat. Sed callide Febronius ad spurium S. Gregorii opus confugit; quod probe noverit, S. Gregorium longe aliam in germanis suis operibus doctrinam tradidisse. Claves enim regni cœlorum Petro datas esse, sæpe disertissime docet S. Gregorius. Etenim præter ea, quæ superius allata sunt, scribens Bonifacio *Magnifico Africa &c.* (*lib.* 2. *epist.* 41.), eum Romam vocat, ut fidem suam apud Apostolicam Sedem probet: *Per vos*, inquit, *venite, & B. Petri Apostolorum Principis liminibus vosmet præsentate*, & addit: *Hortor tamen, ut dum vitæ spatium superest, ab ejusdem B. Petri Ecclesia, cui claves cælestis regni commissæ sunt, & ligandi, atque solvendi potestas attributa, vestra anima non inveniatur divisa, ne si hic beneficium ejus despicitur, illic vitæ aditum claudat*. Præterea Constantiam Augustam laudat (*ib. epist.* 78.), quod una cum filiis suis *in causis B. Petri Apostolorum Principis magna justitia se impendat*, & addit: *Nec dubium est, peccatorum vinculis solutos æterna vos bona recipere, qui in causis ejus Ecclesiæ ipsum vobis, cui potestas ligandi, & solvendi data est, debitorem fecistis*. En iterum, iterumque affirmat S. Gregorius, claves datas esse Petro Apostolorum Principi, ipsique totius Ecclesiæ curam commissam esse. Igitur Petrus immediate claves accepit; nec aliam ob causam eas accepisse dicitur Ecclesia, nisi quia eas accepit Petrus Ecclesiæ Princeps, & Caput, cui ipsius Ecclesiæ cura commissa est.

VI. Ven. Beda (*in cap.* 19. *Matth.*) ait: *Claves regni cælorum Petrus*,

Petrus, tamquam personam gerens ipsius unitatis, accepit. Ergo claves immediate accepit Petrus. Et (*in cap. 21.*): *Ecclesia ergo*, inquit, *in Petro claves regni cælorum accepit*: ergò rursus claves immediate accepit Petrus: non enim eas accepisset Ecclesia in Petro, nisi immediate eas accepisset Petrus. Denique (*hom. de S. Petro*) ait: *Omni igitur Electorum Ecclesiæ juxta modum culparum, vel pœnitentiæ ligandi, atque solvendi datur authoritas*. Sed hæc authoritas Petro primum immediate data est, & per Petrum Ecclesiæ, ita ut ea utatur Ecclesia cum ordine ad Petrum. En in hanc rem perspicua Ven. Bedæ sententia (*hom. in die Ss. Petri, & Pauli*): *Nec non etiam nunc in Episcopis, ac Presbyteris omni Ecclesiæ officium idem committitur; sed ideo B. Petrus .... specialiter claves regni cælorum, & principatum judiciariæ potestatis accepit &c.* Ergo etiam Ven. Bedæ sententia est, claves immediate, & *specialiter* datas esse Petro; imo ipsi datum esse *judiciariæ potestatis principatum*.

VII. Sed Augustini præsertim auctoritate nos urget Febronius (*ib. n. 4.*): Augustinus enim affirmat sæpe, Claves regni cœlorum Ecclesiæ datas esse, cum Petro datæ sunt, quod is claves accipiens. Ecclesiæ personam gesserit: (*lib. de agone Christiano cap. 30.*); *Huic enim Ecclesiæ*, inquit, *claves regni cælorum datæ sunt, cum Petro datæ sunt; & cum ei dicitur, ad omnes dicitur*: *pasce oves meas*. (tract. 50. in Jo.): *Petrus, quando claves accepit, Ecclesiam Sanctam significavit*. (tract. 124. in Jo.): Cujus Ecclesiæ Petrus *propter Apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitate personam .... Ecclesia ergo, quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cælorum accepit in Petro, idest potestatem ligandi, solvendique peccata*. (serm. 108. de diver.) *Inter Apostolos pene ubique solus Petrus totius Ecclesiæ meruit gestare personam. Propter ipsam personam, quam totius Ecclesiæ solus gestabat, audire meruit: tibi dabo claves regni cælorum. Has enim claves non unus homo, sed unitas accepit Ecclesiæ ..... Nam ut noveritis Ecclesiam accepisse claves regni cælorum, audite in alio loco, quid Dominus dicat omnibus Apostolis suis: Accipite Spiritum Sanctum: & continuo: si dimiseritis peccata, dimittentur eis; si cujus tenueritis, tenebuntur. Hoc enim ad claves pertinet*. (serm. 149. n. 7.): *Numquid istas claves Petrus accepit, & Paulus non accepit?* (lib. 3. de bapt. cap. 4. n. 6.): *Si ergo personam gerebant Ecclesiæ, & sic eis hoc dictum est, tamquam ipsi Ecclesiæ diceretur, pax Ecclesiæ dimittit peccata, & ab Ecclesiæ pace alienatio retinet peccata*.

VIII. Constans igitur Augustini dogma est, Petrum, quando claves accepit, gessisse figuram, & personam Ecclesiæ. Inde vero colligit Febronius, claves immediate datas esse Ecclesiæ: Ego vero colligo, datas esse Petro. Uter nostrum recte collegerit, quivis Logices non imperitus judex esto. Docet Augustinus (*lib. 15. de Trin.*

Trin. cap. 24.), *Christum gessisse figuram Ecclesiæ*; *quando baptizatus est:* Ergo ne non immediate Christus baptizatus est? Alibi (*in psal.* 108. *& tract.* 50. *in Jo.*): *Judas malus*, inquit, *corpus malorum significavit* (cum Christum prodidit), *quomodo Petrus corpus bonorum*, *imo corpus Ecclesiæ*, *sed in bonis*. *Nam si in Petro non esset Ecclesiæ Sacramentum*, *non ei diceret Dominus*: *& tibi dabo claves regni cælorum*; *quæcumque solveris &c.* Atqui non corpus malorum, quod Judas significabat, sed Judas ipse immediate Christum prodidit: ergo non Ecclesia, quam Petrus significabat, sed Petrus ipse immediate Claves accepit. Hoc idem responsum dat Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 1. *dissert.* 4. §. 3.): quamquam alibi (*sæc.* 15. *&* 16. *diss.* 4. *art.* 1. *n.* 14. *& diss.* 8. *art.* 3. *n.* 54.) eorum forte, quæ olim scripserat, immemor, aut, quod ego opinari malim, partium studio ductus scripsit, claves *immediatius datas esse Ecclesiæ*, *immediate illi collatam a Sponso ligandi*, *& solvendi authoritatem*. Quamobrem qui in suam sententiam allegaretur, perperam licet, dignus Febronio visus est (*ib.*). Sed eâdem operâ uterque refutatur.

IX. Rursus *Ecclesiæ Petrus Apostolus propter Apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitate personam*. Ergo Petrus gerebat personam Ecclesiæ, non ut minister ab Ecclesia delegatus, sed ut Ecclesiæ Princeps a Christo ipso constitutus. Ergo claves accepit a Christo non ut minister, sed ut Princeps Ecclesiæ. Claves ergo non accepit Ecclesia Petro quasi Ministro tradendas, sed accepit Petrus Ecclesiæ Princeps cum aliis Ecclesiæ Principibus sibi subjectis communicandas.

Sed cur ego his immoror, cum Augustinus ipse legem statuat memorata Christi verba: *tibi dabo Claves*, aliaque similia interpretandi? *Quædam dicuntur*, inquit, (in psal. 108. n. 1.) *quæ ad Apostolum Petrum proprie pertinere videntur*, *nec tamen habent illustrem intellectum*, *nisi cum referuntur ad Ecclesiam*, *cujus ille agnoscitur in figura gestasse personam propter Primatum*, *quem in discipulis habuit*, *sicut est*: *tibi dabo claves regni cælorum*, *& siqua hujusmodi*. Ergo Christi verba: *tibi dabo Claves:* ad Petrum quidem pertinent, sed non *proprie*; idest ad Petrum pertinent, non ut privatus homo est, sed ut est Ecclesiæ Caput, & Princeps: *non enim habent illustrem intellectum*, si referantur ad ipsum, ut privatum hominem; sed habent, *si referantur ad Ecclesiam*, *cujus ille propter suum primatum personam gestabat*: hoc est ad ipsum ut Ecclesiæ Caput, & Principem. Ergo non equidem ut privatus homo, sed ut Ecclesiæ Princeps claves a Christo accepit Petrus, sed immediate tamen non Ecclesia, sed ipse claves accepit. Ex his vero facile intelligitur, quem in sensum scripserit Augustinus, *Ecclesiam accepisse Claves in Petro*: *non unum hominem*,

sed unitatem Ecclesiæ accepisse claves, & similia. Nempe claves immediate accepit Petrus ut Ecclesiæ Princeps, & Caput non sibi uni vindicandas, sed cum cæteris Ecclesiæ Principibus communicandas; nec secum perituras, sed in Ecclesia, idest in Petri Successoribus summis Ecclesiæ Principibus, atque in aliis inferioribus usque ad mundi finem conservandas. Quod autem ita Ecclesiæ Capiti datum est, Ecclesiæ ipsi datum esse, vere dicitur, quemadmodum fere privilegia, quæ Patri familias, aut Regi perpetuo duratura data sunt, Familiæ, aut Regno data esse vere dicuntur. Quamobrem vere est in Ecclesia potestas non tantum ad solvendum, sed etiam ad ligandum, uti definivit Tridentina Synodus; est enim potestas hæc in Ecclesiæ Capite, atque in aliis Ecclesiæ Principibus, ipsis non ab Ecclesia, sed a Deo data.

X. Sed ut quæ hactenus disserui, in pauca contraham, Christus Claves Petro immediate promisit: Patrum nemo affirmat, Claves non Petro, sed Ecclesiæ datas esse, imo Origenes, Tertullianus, Cyprianus, Firmillianus, Hilarius, Basilius, Ambrosius, Gregorius Nyssenus, Optatus, Johannes Chrysostomus, Philippus Presbyter, Vigilius, Gregorius Magnus, Sergius, Venerabilis Beda, Paschasius Ratbertus, & alii asserunt, claves Petro, & eorum plures soli Petro datas esse. His non adversantur Tertullianus, Augustinus, Cyrillus Alexandrinus, Fulgentius, Gregorius Magnus, & Ven. Beda, qui a Febronio allegantur; Horum enim nemo claves Petro datas esse, negat; imo omnes, si Cyrillum, qui ea de re non agit, excipias, Claves Petro datas esse, affirmant. Ergo ex sacris Literis, & ex perpetua Ecclesiæ Traditione Isidoriano commento multo antiquiore constat, claves regni cœlorum, idest summam, & *universalem* jurisdictionem non *universitati Ecclesiæ*, sed Petro immediate datam esse. Ergo potestatem clavium *principaliter*, & *radicaliter* obtinet non Ecclesia, sed Petrus, Petrique Successores. Falsa igitur est Natalis Alexandri, aliorumque Galliæ Theologorum sententia, claves *immediatius* datas esse Ecclesiæ, *immediate ipsi collatam a Sponso auctoritatem ligandi; potestatem jurisdictionis in tota universalitate Ecclesiæ principaliter residere*, idest in Concilio generali, uti ipse Natalis Alexander explicat. Multo vero magis falsa est Febronii sententia, Claves *universitati Ecclesiæ*, ut a Pastoribus distinguitur, datas esse.

XI. Ne vero quid eorum, quæ in rem suam Febronius adducit quamquam levia, & futilia, prætermittam, ea etiam afferam. Ac primo prolixum describit Tostati Abulensis testimonium, quod huc fere redit: Claves neque Petro, neque Apostolis datæ sunt tamquam *determinatis personis; alioquin defunctis illis non mansissent in Ec-*

clesia

clesia Claves: ergo illis data sunt tamquam ministris Ecclesiæ: Ergo Ecclesia habet claves radicaliter.

Verum claves datas esse Petro, non tamquam determinatæ personæ, seu ut privato homini, ego quoque superius affirmavi: Quod vero inde concludit Tostatus, scilicet datas esse claves Petro, ut ministro Ecclesiæ, est plane falsum. Ut enim ex Augustino ostendi, claves datæ sunt Petro ut Ecclesiæ Capiti, & Principi. Petrus autem ea dignitate insignitus est non ab Ecclesia, sed a Christo. Ergo sicuti Primatus, ita & Claves, quæ Primatui adnexæ sunt, non ab Ecclesia, sed a Christo Petro traditæ sunt. Ergo claves non sunt *radicaliter* in Ecclesia, sed in Petro. Sed quærit: Ubinam ergo superfuerunt claves, Petro defuncto? Nonne in Ecclesia? Nequaquam, respondeo ego. Claves enim, seu peculiaris, & limitibus circumscripta jurisdictio penes Episcopos semper est, ut singuli in suis quique Ecclesiis ea utantur: universalis vero jurisdictio penes neminem hominum superest, sed penes Christum. Neque quidquam causæ est, cur id mirentur Tostatus, & Febronius. Defuncto enim Petro, ejusve Successore Romano Pontifice, Ecclesiæ Primatus penes neminem hominum superest, imo neque penes Ecclesiam, ut patet, sed penes Christum. Qui vero in defuncti Pontificis locum suffectus est, is & primatum, & claves regni cœlorum, idest universam jurisdictionem obtinet non ab Ecclesia, sed a Christo immediate; quemadmodum & Ecclesia Gallicana sæpe fassa est, & Florentina Synodus definivit (defin. Fidei).

XII. Sed *Pastores, & Episcopi*, addit Febronius *(ib. n. 1.) in usu Clavium nunquam non se agnoverunt ministros Ecclesiæ, exemplo Pauli Apostoli* scribentis ad Coloss. cap. 1. v. 25. = Pro corpore ejus, quod est Ecclesia, cujus factus sum ego Minister =.

Egregie quidem. Sed etiam Christus (*Luc.* 22. 27.): *Ego autem*, inquit, *in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*. Ergo ne Christus suam auctoritatem acceperat ab Ecclesia? Acceperat ne ab Ecclesia suam auctoritatem S. Paulus? Scilicet Episcopi sunt ministri Ecclesiæ, non quod suam auctoritatem ab Ecclesia acceperint, sed quod Ecclesiæ, seu Fidelium cœtui sibi commisso quæ ad salutem utilia, & necessaria sunt, administrent. Cætera Christi Ministri sunt, a Christo ipso, & a Spiritu Sancto *positi Episcopi regere Ecclesiam Dei* (*act.* 20. 28.). Quare idem Apostolus (1. *Cor.* 4. 1.): *Sic nos*, inquit, *existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*. Non ergo ab Ecclesia, sed a Christo suam habent auctoritatem, immediate ne, an mediate per Petri Successores, quærere nunc opus non est, nec magni refert, ut alibi dicam.

XIII. Denique Concilium Tridentinum, inquit Febronius, sess.

 14. cap.

14. cap. 5. de Confessione, ait = Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit = . *Hic Ecclesia distinguitur a Concilio; alioquin Concilium statuisset per Concilium, quæ nugatoria foret propositio.*

Sed ego cum hæc legerem, risum tenere vix poteram. Mirabar enim, hominem, qui & eruditus, & acutus videri vult, hujusmodi ineptiis detineri potuisse. Quid enimvero significat Tridentina Synodus, cum ait, *Ecclesiam per Lateranense Concilium statuisse?* Nempe Ecclesiam, seu Episcopos Romæ in Laterano congregatos statuisse: ut non distinguatur Ecclesia a Concilio, nisi quia Ecclesia significat Episcopos dispersos, Concilium Episcopos congregatos. Idque usu quoque loquendi receptum est, ut eos, qui cœtum aliquem constituunt, si ad aliquid statuendum in unum locum conveniant, per suum conventum, vel in suo conventu, seu Concilio statuisse, dicamus.

CAPUT IV.

Alterum pro S. Petri Primatu argumentum ducitur ex Joann. cap. 21.

I. CHristus Jo. 21. ait Simoni Petro: *Simon Joannis, diligis me plus his? dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te: dicit ei: pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me? Ait illi: etiam Domine tu scis, quia amo te: Dicit ei: pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Joannis, amas me? .... Et dixit ei: Domine, tu omnia nosti, tu scis, quia amo te. Dixit ei: pasce oves meas.* Hoc loco Christus Petrum dumtaxat alloquitur, quem & proprio nomine Simonem Joannis appellat, eique non agnos tantum, idest Fideles, & plebem; sed etiam oves, idest Pastores pascendos committit. Pastoris autem est gregem non modo ad pascua ducere, sed etiam tueri, regere, errantem cohibere, paucis cum summa potestate gregi præesse: Id enim significat in Scripturis tam latinum verbum *pascere*, quam græcum Ποιμαίνειν (2. Reg. 5. 1. *Isaia* 44. 28. *Matth.* 26. *Apoc.* 19. 15.), quemadmodum etiam Theophilacto notatum est (*in hunc loc.*): ait enim: *discrimen autem quis inveniat inter agnos, & oves, & inter* βόσκειν, & ποιμαίνειν *quasi dicas inter pascua præbere, & gregem gubernare. Siquidem agni fortasse dicuntur simpliciores, qui facile introducuntur, oves vero perfectiores.* Egregie vero Eucherius Lugdunensis (hom. in Nat. Ss. Petri, & Pauli): *Prius Agnos*, inquit, *deinde oves commisit ei, quia non solum Pastorem, sed etiam Pastorum Pastorem eum*

rem eum constituit. Pascit igitur Petrus Agnos, pascit & Oves: pascit filios, pascit & matres: regit & subditos, & Prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter oves, & agnos in Ecclesia nihil est.

II. Atque ex iis quidem Christi verbis summam in Ecclesia dignitatem, & auctoritatem Petro collatam esse, colligunt Sancti Patres Hilarius (*lib. 6. de Trin. n. 37.*), Ambrosius (*in Luc. lib. 10.*), Johannes Chrysostomus (*hom. 87. in Jo.*), Epiphanius (*in Ancor.*), Leo Magnus (*serm. 3. de Assumpt. sua*), Petrus Chrysologus (*serm. 6. in psal. 99.*), Vigilius Papa (*epist. ad univ. Eccl.*), Gregorius Magnus (*lib. 2. ep. 76.*), Maximus Taurinensis (*serm. de Ss. Petro, & Paulo*), Arnobius Junior (*in psal. 138.*), Bernardus (*lib. 2. de consid. ad Eugenium Papam c. 8.*), aliique plures. Unius Bernardi testimonium etsi fusius exscribam, quod ejus auctoritate adversus Romanum Pontificem pugnet sæpe Febronius. *Age*, inquit S. Bernardus, *indagemus adhuc diligentius, qui sis, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei. Quis es? Sacerdos Magnus, Summus Pontifex: Tu Princeps Episcoporum: Tu hæres Apostolorum. Tu Primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, judicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alii cæli Janitores, & gregum Pastores; sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius præ illis nomen hæreditasti. Habent illi assignatos greges, singuli singulos: tibi universi crediti, uni unus. Nec modo ovium, sed & Pastorum omnium tu unus Pastor. Unde id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum; sed etiam Apostolorum sic absolute, & indiscrete tota commissæ sunt oves? Si me amas, Petre, pasce oves meas. Quas? Illius, aut illius populos civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi nihil distinguitur.* Hactenus S. Bernardus, quem inter Romanæ Curiæ adulatores recensere Febronius quidem, opinor, non audet. Quid vero præclarius de S. Petri, & Romani Pontificis Primatu, & auctoritate scribere potuerunt Merlinus, Rubeus, Fagnanus, Cardinalis de Luca, & immortalis memoriæ Benedictus XIV. quos veluti Curiæ adulatores ille carpit (*cap. 3. §. 11.*)? Jamvero ex S. Bernardo, & ex Eucherio Lugdunensi discat, velim, Febronius, distinctionem agnorum, & ovium, *quasi per has Episcoporum, per illos cæterorum Fidelium cura Petro a Christo commissa fuerit*, non esse *imaginariam subtilitatem antiquitati incognitam, noviter a Scholasticis ad sustinendam absolutam potestatem R. Pontificis adinventam*, ut impudenter ipse scribit (*cap. 1. §. 3. n. 2.*).

III. Nihilominus si Patres Ecclesiæ consulamus, inquit Febronius

nius (*cap.* 1. §. 3.), *etiam hoc loco Christi verba in persona Petri ad omnes Pastores Ecclesiæ diriguntur*, uti docent Augustinus (*serm.* 108. *de diver. cap.* 4.), Ambrosius (*lib.* 2. *de dignit. Sacerd. qui tamen genuinus Ambrosii fœtus non est, cap.* 2.), Johannes Chryf. (*hom.* 79. *in Matth.*), & Basilius (*Constit. Monast. cap.* 22.). Et multi alii.

Quidni? Ego respondeo. Opus equidem non est, ut hanc in rem Patrum testimonia congerat Febronius. Quemadmodum enim claves regni cœlorum Petro immediate datæ sunt, & per Petrum cæteris Ecclesiæ Pastoribus, ita etiam omnium ovium, totiusque gregis Pastor Petrus a Christo constitutus est, ut alii tamen sint Pastores, qui commissam sibi gregis partem ordinaria potestate pascant. Non enim ii sumus nos, qui alios Episcopos esse Romani Pontificis Vicarios tantum, & Consiliarios existimemus, sed ut veros Pastores, & Ecclesiæ Principes eos veneramur, quibus Christiani gregis portio pascenda, & regenda commissa est. Hoc itaque dicimus, atque tum ex Sacris Literis, tum ex Traditione ostendimus, reliquis Pastoribus gregis partem, Petro, Petrique Successoribus universum gregem, ipsosque Pastores commissos esse. *Sunt quidem alii cæli Janitores, & gregum Pastores*, ut ait S. Bernardus, *sed habent illi assignatos greges, singuli singulos:* Petro *universi crediti, uni unus. Nec modo ovium, sed & Pastorum omnium* Petrus *unus Pastor*. Idque ex verbo Domini probat S. Bernardus. Longe ante S. Bernardum rem hanc nos docuit S. Leo, qui (*serm.* 3. *de assumpt. sua*), *De toto mundo*, ait, *unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Patribus præponatur, ut quamvis in Populo Dei multi sint Sacerdotes, multique Pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Christus*. Quare Synodus Florentina (*defin. fid.*) definivit, Romano Pontifici in *Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino Nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse*. Igitur Christi verba *pasce oves meas*, etiam ad alios Pastores spectant, sed Petro veluti Pastorum summo dicta sunt, cui totius Ecclesiæ primatum cum summa pascendi regendique omnes potestate Christus dedit.

IV. Sed *contineat de reliquo*, inquit Febronius (*ib. n.* 3.) *verbum* pascendi *Petro* (*suppone etiam soli*) *dictum, quantamcumque auctoritatem, & potestatem; non repugno: hoc contendo, nullam verbo pascendi inesse, quæ non æque, imo amplius contineatur illis Christi dictis ad omnes Apostolos:* Sicut misit me Pater, & ego mitto vos; *item his:* Euntes docete omnes gentes.

Hic vero Febronius malo genio, quo ducitur, nimium indulgere, mihi videtur. Præterquam quod enim Patrum plerique ea Christi verba:

verba: *sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, ita exponunt, ut sicut Christum Pater, ita Christus ipse discipulos suos ad perferendos labores, & ad mortem subeundam miserit: quis præjudicio liber dixerit, æqualem, imo majorem dari Apostolis auctoritatem iis verbis, quam Petro his: *pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas?* Et prioribus quidem verbis docendi, & baptizandi munus Apostolis defertur; sed eorum quos illi docuerint, & baptizaverint, pascendorum, & regendorum cura Petro committitur. Sed hac in re ostendenda opus non est, ut diu immorer; est enim per se perspicua.

V. Denique observari, vult Febronius (*ib. n.* 4.), Ss. Patres, aliosque *primæ notæ Tractatores* varios in sensus Scripturæ testimonia hactenus allata exponere; *unde concludimus*, inquit, *Romanorum sententiam... in sacris literis solidum non invenire præsidium*.

Sed frustra varietatem istam jactat Febronius. Omnes enim Patres Petræ vocabulo (*Matth.* 16.) Simonem Petrum intelligunt. Et qui ex iis Fidem, aut fidei confessionem, Christum, aut alios quoque Apostolos esse Ecclesiæ fundamentum dicunt, ii non modo non excludunt Petrum, sed historice, & κατὰ λέξιν Petrum primo, saltem post Christum, significari, aut aperte tradunt, aut veluti certum assumunt. Rursus claves regni cœlorum Petro datas esse (*ib.*), & totius Christiani gregis pascendi curam ipsi commissam esse, Patres omnes docent, & Florentina Synodus definivit. Huc vero interpretationum varietas redit, quod Patres doceant, Ecclesiæ, idest cæteris etiam Ecclesiæ Pastoribus & claves datas, & oves pascendas commissas esse. Sed iidem ipsi docent Petro primum, ac per eum cæteris Ecclesiæ Principibus id muneris delatum esse, & præterea cæterorum potestatem diœceson, & provinciarum limitibus esse circumscriptam, & Petro subjectam, Petri vero potestatem tota, qua patet, Ecclesia diffundi. Hæc ego hactenus ostendi, & deinceps adhuc luculentius ostendam. Ista ergo interpretationum varietas Romanorum sententiæ nihil officit.

CAPUT V.

Argumenta, quibus Febronius æquali potestate Apostolos omnes præditos fuisse, demonstrare conatur, refutantur.

I. OMnium *Apostolorum in Ecclesiastica potestate æqualitas (salvo Petri Primatu) ex Scriptura demonstratur*, inquit Febronius (*cap.* 1. §. 7.). Orta enim inter eos disceptatione, *quis eorum videretur esse major?* (Luc. 22.), respondit Christus: *Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos,*

eos, *benefici vocantur. Vos autem non sic, sed qui major est inter vos; fiat sicut minor, & qui praecessor est, sicut ministrator.*

Ex Epistola ad Galatas Cap. 2. v. 7. seqq. clare satis eruitur Apostolorum in potestate aequalitas, ait Febronius (*ib. n. 2.*). Eamdem firmat *Cyprianus in lib. de unit. Eccl. scribens*: = Et quamvis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat post resurrectionem; Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi honoris, & potestatis... *Hinc & omnes Apostoli a Patribus, imo ab Ecclesia Vicarii Christi appellantur*.

Alibi (*ib.* §. 4. *n.* 2.) in hanc rem affert, quæ narrat S. Lucas Act. 8. 14. nempe Petrum missum esse ab Apostolis Samariam, atque inde colligit non modo æqualem cæteris Apostolis fuisse Petrum, sed etiam eorum collegio subditum.

Affert etiam (*ib.* §. 5.) ea Christi verba Matth. 23. *Nolite vocari Rabbi, unus enim est magister vester; omnes autem vos fratres estis*. Alia, quæ tum ibi, tum alibi habet Febronius, opportuniori loco expendentur. Interea quæ relata sunt, paucis refellam; sunt enim a nostris sæpe perspicue refutata.

II. Duplicem nos distinguimus collatam Apostolis potestatem, alteram Apostolatui *essentialem*, & *intrinsecam*, sic enim vocant; alteram *accidentalem*, & *extrinsecam*. Prior est potestas evulgandi ubique terrarum Evangelium, Sacramenta conficiendi, & administrandi, Episcopos, aliosque inferiores Ministros consecrandi, Spiritum Sanctum dandi, Ecclesias fundandi &c. Posterior est potestas Fidelibus præsidendi, eosque regendi, in officio continendi, errantes corrigendi, uno verbo, in unitate continendi, & Schismata avertendi.. Jamvero priorem potestatem æqualem Apostolis omnibus a Christo collatam esse, nos quoque libenter fatemur; idque colligitur ex iis Christi verbis (*Matth.* 18.): *Quæcumque ligaveritis super terram &c. Euntes docete omnes Gentes &c.* Posteriorem vero potestatem æqualem omnibus Apostolis datam esse, negamus; idque ex iis, quæ a me superius allata sunt, Scripturæ testimoniis (*Matth.* 16. & *Jo.* 21.) manifestum esse, arbitror. Utriusque vero potestatis distinctionem, & inæqualitatem non marte nostro confingimus, sed ex Scripturis (*Matth.* 16. & *Jo.* 21.), & ex Patribus discimus. Nam Ss. Patres Petrum sæpe Apostolorum *Summum*, *Caput*, *Principem*, *Coriphæum* vocant: eum Apostolis omnibus prælatum, claves illi datas, & oves omnes commissas esse, docent. Egregie rem hanc explicat S. Leo M. (*epist.* 12. *al.* 84.) his verbis: *Inter Beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut cæteris praemineret*. Si autem *in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis*, non æqualis profecto pote-

potestas Apostolis omnibus data est, sed major Petro, quam cæteris. Petro enim datum est, ut cæteris præemineret, non honore Apostolatus; cum fuerit inter omnes *honoris similitudo, & par electio*; sed potestate; non enim fuit inter omnes potestatis æqualitas, sed *discretio*. Honoris autem similitudinem, & parem omnium electionem consequitur æqualis potestas Apostolatui *essentialis*: ergo discretio est potestatis *accidentalis*. Rursus, quemadmodum Origeni, & Paschasio Ratberto superius (*cap.* 1. *n.* 3. *not.* 2.) memoratis notatum est, *Potestas solvendi, & ligandi* (quæ Apostolis Matth. 18. data est iis verbis: quæcumque ligaveritis &c.) *videtur eadem, qua Petro supra* (Matth. 16.) *data est; sed non est ita per omnia .... quia Petro datæ Claves non unius Cæli, sed Claves regni Cælorum*. Claves autem jurisdictionem significant. Non ergo æqualis jurisdictio Apostolis data est.

III. Ad S. Cyprianum quod attinet, en integrum ejus testimonium ex editionibus Pauli Manutii, & Pamelii ad vetustissimorum Codicum fidem adornatis: *Loquitur Dominus ad Petrum: ego dico tibi, quia tu es Petrus &c. Et iterum eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas. Super illum unum ædificat Ecclesiam, & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apostolis post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat: sicut misit me Pater &c. tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris, & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur, & Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, & Cathedra una monstretur. Et Pastores sunt omnes, & grex unus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus unanimi consensione pascatur, ut Ecclesia Christi una monstretur .... Qui Cathedram Petri, super quem fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit?* Quod si cum Fello, & Balutio, quamquam immerito, expungi velis verba: *unam Cathedram constituit*, & pronomen *illum*; nec non: *Et Primatus Petro datur, ut Ecclesia Christi una, & Cathedra una monstretur*; reliqua tamen, quæ illi veluti genuina agnoscunt S. Cypriani verba, Petri Primatum, summamque ejus potestatem evincunt. Nonne enim S. Cypriani sententiâ Christus soli Petro dixit: *Tu es Petrus &c. pasce oves meas?* Nonne Christus *super unum ædificat Ecclesiam: & quamvis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat, tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit?* Unus vero ille quinam est, nisi Petrus? Si autem unitatis origo non ab Andrea, aut a Johanne, aut ab Apostolorum alio, sed a Petro incipit, Petrus aliis Apostolis prælatus est; eique major, quam cæteris Apostolis potestas data est. Par igitur Apostolis omnibus tributa est a Christo po-

sto potestas Apostolatui *essentialis*, impar potestas *accidentalis*. Idque ex ipsa instituendi Primatus causa necessario consequi, inferius datâ operâ ostendam.

IV. Nunc reliqua Febronii argumenta paucis expediam. Quod narrat S. Lucas, non modo jurisdictionis Primatum Petro datum non evertit, sed imo confirmat. Cum enim ait Christus: *Qui major est inter vos, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator*, indicat profecto, inter Apostolos majorem aliquem, & præcessorem, imo ducem, & Principem esse. Ubi enim habet latina versio *præcessor*, habet græcus textus *ὁ ἡγούμενος*, idest *Dux*, *Princeps*. Quinam autem Apostolorum Dux, & Princeps erat, nisi Petrus? Non igitur vetat Christus Apostolorum quemquam cæteris auctoritate præcellere, sed vetat eum, qui auctoritate præcellit, primatum suum cum fastu, atque exteriori apparatu Regum instar exercere. Responsum hoc Febronio non probatur, sed ex sacro textu est perspicuum. Christus enim vult, ut *qui præcessor est, fiat sicut ministrator*; ejusque rei hanc affert causam, quod ipse inter eos versetur ut minister: *Ego autem*, inquit, *in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*. Hinc autem non conficitur, Christum non fuisse Apostolorum Caput, Dominum, & Magistrum, iisque non summa auctoritate præcelluisse: ergo neque ex eo quod velit, Apostolorum *præcessorem* fieri sicut *qui ministrat*, confici potest, hunc non esse aliorum Caput, & Principem, iisque auctoritate non præcellere. Vult ergo Christus, ut qui *præcessor* est, fiat sicut *ministrator* humilitate, mansuetudine, & singulari erga omnes charitate, non vero ut Regum instar cum fastu, & pro libidine dominetur.

V. Apostolus ad Galatas scribit, sibi *creditum esse Evangelium præputii, sicut & Petro Circumcisionis*, & se *restitisse in faciem Cephæ*. Sed neutrum horum indicat æqualem Paulo, atque Petro auctoritatem datam esse. Primum enim indicat tantum, Paulo Evangelii inter Gentes promulgandi curam commissam esse, sicuti ejus inter Judæos evulgandi cura Petro commissa erat. Quamquam & Petrus Gentibus, & Paulus Judæis Evangelium promulgavit; imo etiam Gentes esse ad Evangelii Fidem vocandas, Petro primum revelatum est (*Act.* 10. & 11.). De altero, quod ait Apostolus, audi Augustinum, qui (*epist.* 19. *ad Hieronymum*): *Rarius*, inquit, *& Sanctius exemplum Petrus posteris tribuit, quo non dedignarentur a posterioribus corrigi, quam Paulus; quo confidenter auderent minores majoribus pro defendenda veritate, salva charitate, resistere*. Restitit igitur Paulus Petro, sed ut minor majori.

VI. Quod Apostoli Petrum, & Johannem Samariam miserint, argumento non est, Petrum Apostolis subditum fuisse. Nam etiam

fideles,

fideles, qui erant Antiochiæ, *statuerunt* (act. 15. 12.), *ut ascenderent Paulus, & Barnabas, & quidem alii ex aliis ad Apostolos, & Presbyteros in Jerusalem*; nec tamen inde collegeris, Paulum, & Barnabam Antiochenis fidelibus subditos fuisse; nisi forte & Petrum ab Apostolis Samariam, & Paulum, & Barnabam ab Antiochenis Jerosolymam non consilio, sed imperio, & auctoritate missos fuisse, demonstraveris. Itaque cum de maximi momenti re ageretur; periculum nempe esset, ne Samaritani, qui paulo ante fidem amplexi erant, a Simone Mago vaferrimo homine deciperentur, atque a fide averterentur, opus esse existimarunt Apostoli, ut ipsorum præcipui Petrus, & Johannes Samariam pergerent, atque Samaritanos in fide confirmarent.

VII. Christum *Matth.* 22. 8. vetare Apostolos Magistrorum, & Patrum nomina, Pharisæorum in morem ambitu quærere, & ostentare, non opus est, ut pluribus ostendam. Si enim quamlibet modestam Magistri, & Patris appellationem improbasset Christus, non scripsisset Apostolus (1. *Tim.* 27.), se *positum esse Prædicatorem, & Apostolum Doctorem Gentium*, & (*Eph.* 3. 15.), ex Deo Patre *omnem paternitatem in Cælo, & in terra nominari*. Est igitur unus Pater Deus, & unus Magister Christus *κατ' ἐξοχὴν*, *per excellentiam*; sed sunt tamen alii inferiores Patres, ac Magistri; quorum Petrus non modo honore, sed etiam jurisdictione summus est; uti hactenus demonstratum est.

PARS SECUNDA.

DE PRIMATU ROMANI PONTIFICIS.

CAPUT I.

Romanus Pontifex in B. Petri Primatum succedit; nec ulla humana auctoritate Primatus a Romana Sede ad aliam transferri potest.

I. Romanum Pontificem in B. Petri Primatum succedere, non est, cur pluribus ostendam. Nam & Febronius, & alii Romano Pontifici cætera infensi Catholici id fatentur. Sed putat Febronius (*cap.* 2. §. 3.), *per rationes convenientiæ, humana auctoritate Romanæ Urbis Antistiti Sacrum Primatum creditum fuisse; ideoque ex rationabilibus motivis, auctoritate Ecclesiæ eumdem ad alium Episcopum, e. g. Mediolanensem, Parisiensem &c. transferri posse.* Hæc autem ex atra bile, & ex capitali in Romanum Pontificem odio scripsisse Febronium, nemo non intelligit. Quamvis enim S. Petrus quamcumque sibi Sedem eligere, eique Primatus successionem affigere forte potuerit, quamobrem Primarus humana auctoritate, seu Petri voluntate Romanæ Sedi affixus esse, dici potest; cum tamen Petrus Romanam Sedem elegerit, eique Primatus successionem affixerit; quisnam hujusmodi successionem a Romana Sede ad aliam transferri posse, dixerit?

II. Quid vero, quod Christi ipsius auctoritate, Ecclesiæ Primatus Romanæ Sedi affixus est? Ut enim prætermittam celebrem S. Ambrosii narrationem (*lib. contra Auxentium*) a Basnagio quidem inpugnatam, sed a Cl. Viris Fogginio (*de Rom. divi Petri itinere exercit.* 17.), & Mazzochio (*Kalend. Neap.*) egregie vindicatam, nempe Petro persecutionis metu Roma discedenti occurrisse Christum, atque interroganti, quo iret? respondisse, se *ire iterum crucifigi*; eoque responso permotum Petrum Romam rediisse, ibique pro Christi Fide Cruci affixum fuisse: Romanam Sedem Christi ipsius auctoritate cæteris prælatam esse, affirmant Leo M. (*serm.* 82. *al.* 80. & *epist.* 120. *al.* 93.), Gelasius Papa in Concilio Romano (*tom.* 8. *Concil. edit. Mans.*), & Concilium Lateranense III. (*cap.* 5.). *Romanam Sedem*, inquit Leo, *cæteris omnium Dominus statuit præsidere. S. Romana Ecclesia*, ait Gelasius, *nullis Synodicis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est, sed evangelica voce Domini, & Salvatoris Nostri Primatum obtinuit.*

obtinuit. Concilium Lateranense ait: Romana Ecclesia *disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet Principatum*. Præterea si persuasum Ecclesia habuisset, Primatum a Romana Sede ad aliam transferri posse, quidni transferendum curassent tot potentissimi Imperatores, & Reges Romani Pontificis hostes infensissimi: & Episcopi præsertim Constantinopolitani, qui Imperatorum gratiâ freti cum Romanis Pontificibus sæpe contendere ausi sunt? Sed bene est, quod eam rem ne cogitaverint quidem. Idque argumento est, perpetuam eam fuisse Catholicæ Ecclesiæ persuasionem, non humana, sed plane divina auctoritate, Sacrum Primatum Romanæ Sedi adnexum fuisse. Sed e re Febronii erat, Episcopis adulari, eosque spe consequendi aliquando Primatus in Romanum Pontificem commovere.

III. Denique perpetua, & constans Ecclesiæ Traditio est, Ecclesiam Romanam esse unitatis Catholicæ centrum, fontem, & originem, ita ut qui cum Romana Ecclesia communione conjuncti non fuerunt, extra Ecclesiam esse, semper crediti fuerint. Hanc in rem Conciliorum, & Patrum testimonia congerere opus non est. Ea enim is tantum ignorare potest, qui Patrum opera, & Conciliorum Acta nunquam legerit. Ponamus nunc, Ecclesiæ Primatum ad alium Episcopum, e. g. Mediolanensem, aut Parisiensem transferri. Primo qui vera esset perpetua Ecclesiæ Traditio, Romanam Ecclesiam obtinere Primatum, & esse *Ecclesiam Principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est*, ut ait S. Cyprianus (*epist. 59.*)? 2. Romana Ecclesia esset ne adhuc Petri Cathedra, & Romanus Pontifex Petri Successor? Esset procul dubio: Neque enim fieri potest, ne Petrus Ecclesiam Romanam fundaverit, & ad obitum usque administraverit, neve Romanus Episcopus in Petri Episcopatum succedat. Igitur translato etiam ad Parisiensem Episcopum Primatu, Romani quidem cum suo tantum Episcopo communionem servarent, & Parisiensem Episcopum quantalibet auctoritate insignitum contemnerent, tantique facerent, quanti Photium Constantinopolitanum Episcopum, qui primatum impudentissime sibi arrogavit. Divina, & Apostolica traditione edocti, dicerent cum S. Cypriano, Romanam Ecclesiam esse *Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est*: Cum S. Irenæo (*lib. 3. adv. hær. cap. 3.*), ad Ecclesiam Romanam *propter potiorem principalitatem, omnem necesse esse convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique, Fideles*: cum S. Optato Milevitano (*lib. 7. adver. Parmen. cap. 3.*), *in Urbe Roma Petro primo Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est, in qua una Cathedra unitas ab omnibus servaretur, ne cæteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent, ut jam schismaticus, & peccator esset, qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret*.

Hæc

Hæc Romani dicerent; ac deinde eorum quilibet his Beati Hieronymi verbis (*epist. 57. ad Damasum*) Episcopum suum alloqueretur: *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, idest Cathedræ Petri, communione consocior: Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est... Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.*

Præterea Romanorum Episcoporum a Petro continenti serie sibi succedentium catalogum contexerent, eumque cum Irenæo, Eusebio, Epiphanio, Optato, Augustino recens constituto Ecclesiæ Principi, ejusque Sectatoribus objicerent, dicerentque cum Augustino (*in psal. contra part. Donati, & ep. 53. al. 165.*): *Numerate Sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ:* Et cum Optato (*lib. 2. contra Parmen.*): *Vos vestræ Cathedræ originem reddite, qui vobis vultis Sanctam Ecclesiam vindicare.* Paucis, Romani recentioris Principis asseclas iis omnibus argumentis impugnarent, quibus Catholici omnes Protestantes saltem schismaticos esse, demonstrant. Quid vero cum Febronio responderent illi? Nempe Ecclesiæ, cui claves immediate datæ sunt, auctoritate Sacrum Primatum a Romana Sede ad aliam translatum esse. Sed Ecclesiam, quæ novo Præsidi pareret, schismaticam esse, nec eam, cui Christus claves dedit, iisdem argumentis conficerent; adderentque, etiam Hæreticos, & Schismaticos tum veteres, cum recentiores Sanctam Ecclesiam sibi vindicasse, sed a Ss. Patribus vel eo uno argumento, quod cum Romana Ecclesia communione conjuncti non essent, refutatos esse. Quare id unum Febronio, aliisque cum eo novi Præsidis Sectatoribus reliquum esset, ut Donatistarum instar, Ecclesiam in Petri Sede periisse, vixque apud se, sicuti olim in Secta Donati, superstitem esse dictitarent. Sed est forte, qui me redarguat, quod deliri hominis somnia serio refutanda susceperim.

CAPUT II.

Primatus R. Pontificis auctoritatis, & jurisdictionis Primatus est.

C primo quidem Romanus Pontifex in B. Petri Primatum succedit (*ex cap. super.*): Petrus autem primatum jurisdictionis a Christo obtinuit (*ex 1. p.*): ergo & Romanus Pontifex obtinet in Ecclesia primatum jurisdictionis.

Deinde

Deinde eam ob causam primatus a Christo institutus est, ut unitas in Ecclesia servetur, uti Patres omnes docent, & Febronius ipse asserit. S. Hieronymus (*lib.* 1. *contr. Jovin.*): *Propterea*, inquit, *inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, Schismatis tollatur occasio*. *Ut unitatem manifestaret*, ait S. Cyprianus (*lib. de unit. Eccl.*), *unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit*. Qui ergo Primatum obtinet, ei quoque servandæ unitatis cura a Christo commissa est. Primatum autem obtinet R. Pontifex: servandæ ergo unitatis cura R. Pontifici a Christo commissa est. Nisi autem auctoritatem, & jurisdictionem in omnem Ecclesiam, & in singulos fideles obtinet, munere sibi credito fungi nequit: ut enim ait S. Hieronymus (*dial. contra Lucif. n.* 9.): *Ecclesiæ salus in Summi Sacerdotis dignitate pendet, cui si non exors quædam, & ab omnibus eminens detur potestas, tot in Ecclesiis efficientur schismata, quot Sacerdotes*. Romanus igitur Pontifex primatum obtinet potestatis, & jurisdictionis in omnem Ecclesiam.

Et Patres quidem primatum Romani Pontificis *Principatum* plerique vocant, Irenæus (*lib.* 3. *cap.* 3.) *potiorem*, vel *potentiorem principalitatem*, Zosimus (*epist. ad Aurelium Carthag.*) *potentiam*, & *potestatem*, Leo Magnus (*epist. ad Anastasium Thessalon.*) *plenitudinem potestatis*: quæ quidem Primatum jurisdictionis significant.

Febronius ipse (*cap.* 2. §. 6. & 7.) affirmat, *ea, quæ ad Ecclesiæ statum attinent, ubivis gerantur, ad R. Pontificem esse referenda, ut is sollicitudinem suo ministerio convenientem expleat: esse eum tutorem, & vindicem Canonum per universam Ecclesiam*. Qua autem ratione, quæro ego, sollicitudinem suo ministerio convenientem explere, atque canones tueri, & vindicare debet? Monendo, respondet Febronius, cohortando. Egregie quidem. Si vero monita, & cohortationes inutiles sint? Nisi cogendi quoque inobsequentes, & puniendi auctoritate pollet, frustra ea, quæ ad Ecclesiæ statum attinent, ad eum referuntur, atque inutilis illi vindicandorum canonum per universam Ecclesiam cura commissa est. Has autem consecutiones non probat Febronius: fateatur igitur necesse est, Primatum R. Pontificis auctoritatis, & jurisdictionis primatum esse.

CAPUT

CAPUT III.

S. Cyprianus agnovit in R. Pontifice Primatum jurisdictionis. Quæ Febronius opponit, refutantur.

I. SAnctus Cyprianus de Schismate, quod in Ecclesia Romana fecerat Novatianus, certior factus, Romam misit Caldonium, & Fortunatum Episcopos, qui *eniterentur, quantum possent, & elaborarent, ut ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem scissi corporis membra componerent. Sed quoniam*, inquit (epist. 42. ad Cornelium Papam), *diversæ partis obstinata, & inflexibilis pertinacia non tantum radicis, & matris sinum, atque complexum recusavit, sed etiam recrudescente in pejus discordia, Episcopum sibi constituit, & contra Sacramentum semel traditum divinæ dispositionis, & Catholicæ unitatis, adulterum, & contrarium Caput extra Ecclesiam fecit, acceptis literis tam tuis, quam collegarum nostrorum ... literas nostras ad te direximus*. Et rursum (epist. 45. ad eumdem): *Nos enim*, inquit, *singulis navigantibus, ne cum scandalo ullo navigarent, rationem reddentes, scimus nos hortatos eos esse, ut Ecclesiæ Catholicæ radicem, & matricem agnoscerent, ac tenerent .... placuit, ut .... per omnes omnino istic positos literæ fierent, sicut fiunt, ut te universi Collegæ nostri, & communicationem tuam, idest Catholicæ Ecclesiæ unitatem probarent firmiter, ac tenerent*. His autem locis radicem, & matricem vocat S. Cyprianus non *unitatem Catholicam*, ut comminiscitur Febronius (*cap. 3. §. 6. n. 3.*), sed peculiarem Ecclesiam Romanam, ex qua veluti ex radice, & matrice Catholica unitas originem habet. Alibi enim (*epist. 4.*) loquens de Felicissimo, aliisque Presbyteris, qui in Africa abdicati Romam confugerunt: *Post ista*, inquit, *adhuc insuper Pseudo-Episcopo sibi ab hæreticis constituto navigare audent, & ad Petri Cathedram, atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est*. Radix igitur, & matrix unitatis Catholicæ est Petri Cathedra; ex ea enim unitas orta est. Si autem Petri Cathedram ut unitatis radicem, & matricem agnovit S. Cyprianus, jurisdictionis quoque Primatum in Romano Pontifice fassus est; Hujusmodi enim jurisdictionis Primatus ex ea Romanæ Cathedræ prærogativa, quod sit unitatis origo, & centrum, necessario fluit, uti superius (*cap. 2.*) ostendi.

II. Deinde scribit S. Cyprianus (*epist. 52.*), S. Cornelium *sedisse intrepidum Romæ in Sacerdotali Cathedra eo tempore, cum Tyrannus infestus Sacerdotibus Dei fanda, atque infanda comminaretur: cum multo patientius, & tolerabilius audiret, levari adversus se æmulum Principem*

cipem, quam constitui Romæ æmulum Sacerdotem. Cornelium autem Imperatoris æmulum Sacerdotem non vocasset Cyprianus, nisi Cornelius Primatum non modo honoris, sed etiam auctoritatis in universa Ecclesia, non secus atque Imperator in toto orbe, obtinuisset.

III. Præterea cum Marcianum Arelatensem ad Novatianos defecisse, cognovisset S. Cyprianus, scripsit ad S. Stephanum Papam (*ep.* 67.), ut is suis literis Marcianum removeret. *Dirigantur*, inquir, *a te literæ in Provinciam, & ad Plebem Arelate consistentem, quibus abstento Marciano, alius in locum ejus substituatur.... Servandus est enim Antecessorum nostrorum Beatorum Cornelii, & Lucii Martyrum honor gloriosus, quorum memoriam cum honoremus, multo magis tu, Frater charissime, honorificare, & servare gravitate, & auctoritate tua debes, qui Vicarius eorum, & Successor factus es. Illi enim.... dandam esse lapsis pacem, censuerunt, & pœnitentia acta, fructum communicationis, & pacis negandum non esse, literis suis signaverunt; quam rem omnes omnino ubique censuimus... Significabis plane nobis, quis in locum Marciani Arelate fuerit constitutus, ut sciamus, ad quem fratres nostros dirigere, & cui scribere debeamus.* Porro his in literis indicat S. Cyprianus, Marcianum Arelatensem Stephani literis abdicandum fuisse: agnovit igitur S. Cyprianus in Stephano Episcopi Arelatensis abdicandi auctoritatem. Marciani vero abdicandi eam esse ait justissimam causam, quod Cornelius, & Lucius Romani Pontifices, dandam esse pacem lapsis pœnitentia functis, literis suis signassent; quam rem omnes ubique Episcopi censuerunt. Agnovit igitur in Romano Pontifice auctoritatem decreta ubique servanda edendi. Igitur agnovit in R. Pontifice Primatum auctoritatis, & jurisdictionis. Addit quidem S. Cyprianus: *Cui rei nostrum est consulere, Frater charissime, qui divinam Clementiam cogitantes, & gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes &c.* Sed his verbis significat dumtaxat curam, charitatem, & sollicitudinem sibi esse cum Stephano communem, sed non item auctoritatem; alioquin non ad Stephanum scripsisset, ut Marcianum abstineret, sed aut ipse ea de re ad Plebem Arelatensem scripsisset, aut id curæ Lugdunensi, aut alii Galliarum Episcopo demandasset.

IV. Denique cum Basilides Asturicæ in Hispania Episcopus ab Episcopis provinciæ in Synodum congregatis, ob Idololatriæ crimen Episcopatu privatus fuisset, Stephanum R. P. appellavit, a quo in Episcopatum restitutus est. Id ægre ferentes Hispaniarum Episcopi S. Cypriano, aliisque Africanis Episcopis scripserunt, *desiderantes, justam pariter, & necessariam suam sollicitudinem vel solatio, vel auxilio sententiæ ipsorum sublevari.* Porro S. Cyprianus Stephani judicium improbavit, non quod eum Basilidis restituendi auctoritate caruisse,

 arbitra-

arbitratus sit, sed quod Basilides eum deceperit. *Nec rescindere*, inquit, (*ep.* 68.) *ordinationem* (Sabini Basilidi suffecti) *jure perfectam potest, quod Basilides post crimina sua detecta, & conscientiam etiam propria confessione nudatam, Romam pergens, Stephanum Collegam nostrum longe positum, & gesta rei, ac tacita veritatis ignarum fefellit, ut exambiret, reponi se injuste in Episcopatum, de quo fuerat juste depositus. Hoc eo pertinet, ut Basilidis non tam abolita sint, quam cumulata delicta, ut ad superiora peccata ejus etiam fallaciæ, & circumventionis crimen accesserit. Neque enim tam culpandus est ille, cui negligenter obreptum est, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepsit.* Basilidem igitur ab Hispanis Episcopis damnatum appellare potuisse Stephanum, ejusque auctoritate, si inique damnatus fuisset, potuisse in Episcopatum restitui, existimavit S. Cyprianus. Hinc vero perspicuum fit, agnovisse S. Cyprianum in Romano Pontifice Primatum non modo honoris, sed etiam jurisdictionis.

V. At vero Febronius (*cap.* 2. §. 11. *n.* 1.) id negat. Nam S. Cyprianus in III. Synodo Carthaginensi his verbis S. Stephanum Papam perstrinxit: = Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis, & potestatis suæ arbitrium proprium, tamquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse possit alterum judicare =. Jam vero *qui bona fide*, inquit Febronius, *contulerit inter se, quæ in hac controversia de baptismo hæreticorum Stephanum inter, & Cyprianum acta sunt, animadvertet facile, S. Cyprianum, licet alias Primatum Romani Pontificis probe recognoverit, verum imperium, & externam coactionem ab eo exclusisse. Talem scilicet hic S. Martyr præter propter fatebatur Principatum Summi Pontificis in universali Ecclesia, qualem Cyprianus gerebat in Africa.*

Alibi vero in hanc controversiam plura congerit (*cap.* 6. §. 9.), quæ huc fere redeunt. *In hac concertatione tribus munitus præsidiis incedebat R. Pontifex, scilicet auctoritate primæ suæ Sedis, numeri Episcoporum sibi adhærentium, & Traditione.* Jamvero non quidem Primatum, *sed excessivam Stephani prætensionem, aut saltem sequelam ab illo ex Petri Successione, & Primatu ductam perstrinxit*, (verbis habitis in III. Synodo Carthaginensi), *& pernegavit cum Africanis Patribus Cyprianus. Traditionem negabat, aut saltem non legitimam cum suis Cyprianus contendebat. Episcoporum per Orbem dispersorum turbam contra numerum respective tam modicum, neque Augustinus, neque Cyprianus putarunt citra generale Concilium constituere regulam firmam credendi, agendique.* Addit (*ib. n.* 1.): *De eo disceptatur inter Patronos Curiæ Romanæ, & horum Contradictores; an ea quæstio dogmatica,*

tica fuerit, an disciplinaris. Et ipse quidem dogmaticam fuisse contendit: Sed concludit (*n. 3.*): *Sicuti Cypriani, & Africanorum factum contradicit infallibilitati R. Pontificis, si praeceptum Stephani dogmaticum fuit, ita repugnat Monarchiæ*, seu Primatui jurisdictionis, *si reputetur pro disciplinari*.

VI. Verum ex iis, quæ a me superius allata sunt, perspicuum esse, puto, S. Cyprianum ante exortam de hæreticorum baptismo controversiam agnovisse in R. Pontifice etiam *verum imperium, & externam coactionem*. Nam Petri Cathedra, Cypriani sententiâ, est unitatis fons, & origo, quam summum in Ecclesia imperium, & universalis jurisdictio consequitur (*ex cap. 2.*). Arelatensis Episcopi abdicandi, Asturicensis restituendi auctoritate Romanum Pontificem Stephanum præditum fuisse, Cyprianus fassus est: Id autem absque *vero imperio*, externaque coactione fieri a Stephano non potuisse, nemo non intelligit. Ergo verum quoque imperium, & externam coactionem in Pontifice esse, putavit.

VII. Ad celebrem vero de hæreticorum baptismo controversiam quod attinet, neminem latet, S. Cyprianum errasse, & S. Stephanum pro veteri Catholicæ Ecclesiæ Traditione pugnasse. De ea controversia Vincentius Lirinensis (*common. 1. cap. 5.*): *Tunc*, inquit, *Beatæ memoriæ Stephanus Apostolicæ Sedis Pontifex cum cæteris collegis suis, sed tamen præ cæteris restitit; dignum, ut opinor, existimans, si reliquos omnes tantum fidei devotione vinceret, quantum loci auctoritate superabat*.

Disceptatur quidem inter eruditos Viros, dogmatis ne fuerit, an disciplinæ istiusmodi quæstio; sed eam primum disciplinæ quæstionem fuisse, præter plerosque Theologos, quos *Curiæ Romanæ Patronos* Febronio appellare libet, sentiunt Natalis Alexander (*sæc. 3. diss. 12. art. 4.*), Auctor disserrationis de eadem quæstione editæ Parisiis anno 1724. Coustantius (*tom. 1. epist. Rom. PP.*), Tournely (*de Sacram. in gen. q. 6. art. 2.*), qui profecto Romanæ Curiæ Patroni non sunt. Neque tamen id rei ego nunc agam; quoniam & Nostrates Theologi de ea abunde satis disserunt, & cujusvis demum generis ea quæstio fuerit, ad rem nostram, nisi fallor, perinde est.

Itaque S. Cyprianus, inquit Febronius, S. Stephanum perstrinxit: Traditionem, qua Stephanus nitebatur, pernegavit: & magnum Episcoporum numerum Stephano adhærentium non putavit esse firmam regulam credendi, agendique.

Verum primo perstrictum fuisse S. Stephanum a S. Cypriano verbis superius descriptis, veluti rem certissimam statuit quidem Febronius, sed multo ego verosimilius esse, arbitror, hujusmodi verba ad Stephanum Papam nihil spectare, sed ea tantum de causa a Cypriano prolata esse, ut Episcopi, qui Carthaginem ad Synodum venerant, audacter, & libere suam sententiam dicerent, quem-

admodum sensit etiam, præter alios eruditos Viros, Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 1. *diss.* 4. §. 4.), & egregie ostendit Auctor dissertationis de Controversia inter S. Stephanum, & S. Cyprianum editæ Parisiis anno 1724.

Deinde esto ita, ut vult Febronius. Unam tantum, & alteram rem ego quæro. Erravit ne Cyprianus, ita sentiendo? Liber ne a culpa fuit, Stephanum perstringendo? Si enim erravit Cyprianus, quod senserit, Romani Pontificis decretum traditione, & totius fere Orbis Episcoporum consensione suffultum, non esse firmam credendi, agendique regulam; & præterea si a culpa liber non fuit, quod in Stephanum invectus sit, ejusque auctoritatem contempserit, frustra concludit Febronius, *Factum Cypriani repugnare Pontificis aut infallibilitati, aut Primatui jurisdictionis*. Erravit autem S. Cyprianus non modo quod senserit, Baptismum ab Hæreticis datum, esse innovandum, sed etiam quod putaverit, decretum Pontificis veteri consuetudine, & majoris Episcoporum partis consensu firmatum, non esse firmam credendi, agendique regulam. Nam S. Augustinus persuasum habuit, quamvis nullo certo monumento constaret, S. Cyprianum suam sententiam correxisse: *Correxisse autem*, inquit (*epist.* 93. *al.* 48. *cap.* 10.), *istam sententiam non invenitur. Non incongruenter tamen de tali viro existimandum est, quod correxerit, & fortasse suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt*. Alibi (*lib.* 2. *de Bapt. contra Donat. cap.* 4.) ait: *Et fortasse factum est*, ut sententiam suam deseruerit, *sed nescimus. Neque enim omnia, quæ illo tempore inter Episcopos gesta sunt, memoriæ, literisque mandari potuerunt, aut omnia, quæ mandata sunt, novimus*. Correxit igitur sententiam suam S. Cyprianus, saltem S. Augustini opinione. At vero S. Cyprianus suam sententiam non correxit, quod argumenta, quibus pro ea depugnabat, falsa esse, illi demonstratum fuerit. Hujusmodi enim argumentis, quæ plurima ex Scripturis, & ex ratione ducebat, nonnisi Ecclesiæ consuetudinem, & Traditionem opposuit S. Stephanus, uti sæpe affirmat S. Augustinus. Ergo sententiam suam correxit S. Cyprianus S. Stephani, & consentientium illi totius fere Orbis Episcoporum auctoritate permotus. Ergo in eo etiam erravit S. Cyprianus, quod Pontificis decretum Traditione, & plerorumque Episcoporum consensu firmatum, non putaverit esse firmam credendi, agendique regulam. Sed errorem hunc correxit: ergo Romani Pontificis auctoritatem tandem fassus est, putavitque decretum ab eo editum, cui saltem magna Episcoporum pars adhæreret, firmam credendi, agendique regulam constituere.

Deinde vero a culpa immunis non fuit S. Cyprianus, quod Ste-

phani

phani præceptum detrectaverit, eumque perstrinxerit. Nam S. Augustinus (*lib. 5. de bapt. cap. 25.*): *Jam illa*, inquit, *quæ in Stephanum iratus effudit* Cyprianus, *retractare nolo, quia & non opus est. Eadem quippe ipsa dicuntur, quæ jam satis discussa sunt; & ea præterire melius est, quæ periculum perniciosæ dissensionis habuerunt.* Rursus (*lib. 3. de bapt. cap. 18.*) charitate, inquit, *multum viguit Cyprianus, ut aliud de baptismo sentiens, non tamen desereret unitatem, & esset in vite Dominica radicatum sarmentum, quod etiam ferro passionis purgaret cælestis agricola*. Denique (*lib. 6. cap. 18.*) ait: *Quod igitur vir ille Sanctus aliter de baptismo sentiens, quam res se habebat ... & charitatis ubere compensatum est, & passionis falce purgatum est*. Igitur S. Cyprianus, S. Augustini sententiâ, quædam in Stephanum iratus effudit, quæ *retractanda* non sunt, quæque periculum perniciosæ dissensionis habuerunt: præterea ob suam agendi rationem fuit *Sarmentum passionis falce purgatum*. Ergo ob suam agendi rationem a culpa S. Cyprianus liber non fuit. Quod si Stephanum perstringendo, ejusque imperium detrectando peccavit S. Cyprianus, quid inde argumenti ducere potest Febronius contra Romani Pontificis jurisdictionem? His igitur ipsius Augustini verbis Donatistas alloquentis (*epist. 95. ad Vincentium*) Febronium, ejusque asseclas compellare possumus: *Porro autem aut Cyprianus omnino non sensit, quod eum sensisse, recitatis; aut hoc postea correxit in regula veritatis: aut hunc quasi næum sui candidissimi pectoris cooperuit ubere charitatis*.

VIII. Sed etiam Augustinus, ait Febronius, in eadem fuit cum Cypriano sententia, Episcopos per Orbem dispersos Pontifici adhærentes non constituere firmam credendi, agendique regulam: Nam: *Illis temporibus*, inquit Augustinus (*lib. de un. bapt. contra Petil. cap. 14.*), *antequam plenarii Concilii sententia, quid hac de re sequendum esset, totius Ecclesiæ consensio confirmasset, visum est ei* (Cypriano) *cum ferme octoginta Coepiscopis &c.* Quod nullatenus improbat Augustinus. Quod autem ad robur Pontificii decreti attinet, Cypriani sententiam aperte sequitur Augustinus lib. 2. de Bapt. cap. 4. *Neque nos tale aliquid auderemus asserere*, quale Stephanus jussit, *nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissima auctoritate firmati: Cui & ipse Cyprianus sine dubio cederet, si jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium solidaretur*.

IX. Sed ad primum quod attinet, verum quidem est, quod ait S. Augustinus, *illis temporibus visum esse Cypriano &c.* sed falsum est, quod ait Febronius, *Augustinum hoc nullatenus improbare*. Cur enim Augustinus putat, correxisse Cyprianum suam sententiam, doletque, desiderari eorum temporum monumenta, quibus id evincat? Cur Cyprianum vocat *sarmentum passionis falce purgatum?* Cur quod Cyprianus

prianus sensit, & egit, *ubere charitatis compensatum, & passionis falce purgatum esse*, dicit? Improbavit igitur Augustinus, quod Cypriano etiam ante plenarii Concilii sententiam visum fuit, idque tantum contendit, non tantæ culpæ reum fuisse Cyprianum, quantæ rei erant Donatistæ; cum ille, veritate nondum plene eliquata, erraverit; isti vero etiam comperta veritate, totiusque Ecclesiæ in Concilium coactæ consensione firmata, in eodem errore perstiterint.

Cypriani autem sententiam *quoad Pontificii decreti robur*, secutum esse Augustinum, non recte concludit Febronius ex citatis ejusdem Augustini verbis. Primo enim cum Augustinus Culpæ Cypriano vertat, quod etiam ante plenarium Concilium Stephano veterem Traditionem asserenti restiterit, fatetur profecto, Cyprianum Stephano parere debuisse. Ergo Cypriani sententiam quoad *Pontificii decreti robur* Augustinus secutus non est. Deinde decrevit quidem Stephanus, ut vetus Traditio servaretur, sed ejus Traditionis fontes, & causas non quæsivit, & argumenta, quibus eam Cyprianus impugnabat, neglexit. Nihil enim aliud a Stephano decretum esse invenimus, nisi ut vetus traditio servaretur. Quamobrem Stephanus controversiam definiisse, & veritatem in aperto posuisse, dici non poterat. Id vero quod Stephanus prætermisit, a Plenario concilio factum est. Ergo jure ait Augustinus, veritatem *per plenarium Concilium solidatam esse*. Sed fatetur tamen, interea temporis Stephani decretum servandum fuisse. Ergo in eadem cum Cypriano de Stephani decreto sententia non fuit Augustinus.

Cum autem Augustinus ait: *Neque nos tale aliquid &c.* non Stephani decretum intendit, ut comminiscitur Febronius, sed argumentorum Cypriani refutationem, & perspicuam controversiæ definitionem. Nam ante citata verba, hæc habet: *Satis ostendit* (Cyprianus), *facillime se correcturum fuisse sententiam suam, siquis ei demonstraret, baptismum Christi sic dari posse ab eis, qui foras exierunt; quemadmodum amitti non potuit, cum foras exirent; unde multa jam diximus. Nec nos ipsi tale aliquid auderemus asserere, nisi Ecclesiæ &c.* & statim addit: *Si enim Petrum laudat, & prædicat ab uno posteriore collega patienter, concorditerque correctum, quanto citius ipse cum Concilio Provinciæ suæ universi orbis authoritate, patefacta veritate, cessisset, quia profecto & uni verum dicenti, & demonstranti posset facillime consentire tam Sancta anima, tam pacata, & fortasse factum est, sed nescimus.* Igitur verborum Augustini: *neque nos tale aliquid &c.* sensus est hujusmodi: Nos non auderemus asserere, baptismum Christi sic dari posse ab eis; qui foras exierunt, quemadmodum amitti non potuit, cum foras exirent; neque id facile possemus demonstrare, nisi veritas in plenario Concilio patefacta esset, in quo ea quæstio primum diligenter pertra-

pertractata est, & investigati sunt ejus Traditionis fontes; quod asserit Augustinus ib. cap. 7. *Sed tamen saluberrimam consuetudinem*, addit (*ib.*), *tenebat Ecclesia, in ipsis quoque Schismaticis, & Hareticis corrigere quod pravum est, non iterare quod datum est*: Consuetudinem hanc servari jusserat Stephanus, eique parere debuisse Cyprianum, fatetur Augustinus, imo paruisse, non incongruenter credi posse, putat. Ejus vero consuetudinis causas, & originem Stephanus neglexit; easque œcumenica tantum Synodus patefecit. De his, non de Stephani decreto ait Augustinus: *Neque nos tale aliquid &c.* Ergo non quoad Pontificii decreti robur, sed quoad Traditionis fontes ante plenarium Concilium non investigatos Cypriani sententiam Augustinus secutus est. Paucis rem conficiamus. S. Cyprianus, quod baptismum ab hæreticis datum improbaverit, erravit: quod S. Stephano veterem Ecclesiæ Traditionem afferenti, eaque ut servaretur, præcipienti parere noluerit, a culpa liber non fuit; uti ex Augustino ipso colligitur. Ex iis igitur, quæ in hujusmodi controversia gesta, scriptaque sunt, inepte colligit Febronius, *factum Cypriani repugnare Pontificis infallibilitati, aut primatui jurisdictionis*: Quemadmodum ex eo quod Orientales Episcopi cum Johanne Antiocheno restiterint Ephesinæ Synodo, ejusque decretis parere noluerint, imo Synodi Patres acrioribus verbis perstrinxerint (*tom. 3. Concil. Labb.*), inepte quis colligeret, Orientalium Episcoporum factum repugnare œcumenicæ Synodi infallibilitati, aut jurisdictioni.

CAPUT IV.

Ostendit, non æqualem esse Episcoporum, & Romani Pontificis jurisdictionem.

1. Febronius cap. 3. §. 1. pluribus ostendit, Christianæ fidei, seu doctrinæ propagandæ, conservandæque curam Episcopis omnibus Apostolorum Successoribus communem esse: Eam ob causam Timotheum a S. Joanne Crys. hom. 6. contra Judæos, *universi orbis Episcopum*, S. Cyprianum, & S. Athanasium a S. Gregorio Nazianzeno *Episcopum universalem* appellatum esse: Eusebium Samosatensem extra fines suæ diœceseos Episcopos, Presbyteros, & Diaconos ordinasse. Hinc natam esse dicit, *pervulgatam illam apud Sanctum Cyprianum notionem de uno tantum Episcopatu, in quo quilibet Episcopus æqualem universi curam sustineat. Si autem Episcopos*, pergit Febronius (*ib.* §. 2.), *multo magis, imo primario subsidiaria hæc cura tenebit Primatem. Quare*, concludit, *qua*

R. Pon-

R. Pontifex sæpe legitur fecisse extra fines suæ Diœceseos ... multum absunt, ut in agente specialiorem, & proprie dictam, eamque immediatam jurisdictionem aut supponant, aut involvant.

Alibi vero (*cap.* 7. §. 1.) Episcoporum omnium æqualem esse jurisdictionem data opera probat Febronius, quod Christus Apostolis omnibus, & Episcopis eorum successoribus dixerit: *sicut misit me Pater, & ego mitto vos &c.* Quod S. Hieronymus (*epist. ad Evagrium*) scripserit: *Ubicumque fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Tanis ... ejusdem meriti est, ejusdem est & Sacerdotii:* Quod dixerit S. Cyprianus (*lib. de unit. Eccl.*), *Episcopatum unum esse, cujus a singulis in solidum pars tenetur.* Quod denique Episcopi olim R. Pontificem *Fratrem* compellaverint.

Addit (*ib. n.* 9.): *divisionem potestatis Episcopalis in eam, quæ est* ordinis, *& quæ* jurisdictionis, *seu verius dilacerationem Episcopalis dignitatis a Christi instituto alienam esse; non quia distinguere non liceat duplicem potestatem Episcopalis officii, sed quia dividere nefas est, & ejus naturæ repugnat ... Episcopatus plenitudinem Sacerdotii, & pastoralis muneris perfectionem natura sua continet, cui Christus non minus jurisdictionis, quam ordinis potestatem alligavit.*

II. His argumentis parem Episcopis cum R. Pontifice jurisdictionem immediate ipsis a Christo datam asserit Febronius; cum tamen alibi (*cap.* 1. §. 6.) jurisdictionem *universitati Ecclesiæ*, idest Fidelium multitudini immediate datam esse, velit, & Episcopos Ecclesiæ Ministros dumtaxat esse, apertissime scribat. Scilicet *Vir duplex animo inconstans est* (*Jac.* 1. 8.). Eam enim ob causam adblandiri voluisse videtur Episcopis, ut hi primum Romani Pontificis imperium detrectent. Deinceps enim facile futurum esse sperat, ut Fidelium multitudini, ac tandem Principibus multitudini imperantibus subjiciantur. Eo equidem spectasse Febronium, suspicionis plurimum ingerunt, quæ scribit toto capite IX. *de mediis recuperandæ libertatis Ecclesiasticæ.* Sed quid ejus rei causæ illi fuerit, viderit ipse: ego nunc ejus argumenta refello.

III. Itaque quoniam Febronius ipse id licere, non negat, duplicem in Episcopis potestatem distinguimus. Una est potestas Episcopatui *essentialis* & *intrinseca*, quam potestatem *Ordinis:* alia est *accidentalis*, & *extrinseca*, quam *jurisdictionis* potestatem cum omnibus Catholicis Theologis appellamus. Prior est potestas Sacramenta conficiendi, & administrandi, minores ministros consecrandi, & alia, siquæ sunt, Episcopalis characteris propria munera obeundi. Posterior est potestas Ecclesiam exterius regendi, leges ferendi, causas judicandi &c. Duplicem hujusmodi potestatem secernendam esse, perspicua res est. Nam tum Nicæni, tum Africani Patres statuerunt

runt, ut Episcopi ab Hæresi, vel Schismate ad Ecclesiam Catholicam redeuntes, dumtaxat in Presbyterii gradum reciperentur. Ergo hujusmodi Episcopos Episcopali jurisdictione carere, voluerunt. Rursus: Qui abdicantur Episcopi, iis jurisdictione privantur. Neque enim dixerit Febronius, Nestorium, exempli causa, ab Ephesina Synodo damnatum, suam retinuisse jurisdictionem. At vero Episcopi Hæretici, Schismatici, aut Episcopatu abdicati, essentiali Episcopatus, seu *ordinis* potestate privari non possunt: alioquin irrita essent confecta ab ipsis Sacramenta, irritæ consecrationes; quod falsum est. Ergo potestas Ordinis alia est a potestate jurisdictionis, & potestas jurisdictionis cum potestate Ordinis necessario connexa non est, neque ex hac illa fluit natura sua. Ergo divisio Episcopalis potestatis in eam, quæ est *Ordinis*, & quæ *jurisdictionis*, non est Episcopalis dignitatis dilaceratio; sed est Christi ipsius institutio. Quare utramque quidem potestatem Episcopatui generatim alligavit Christus; cum utraque ad Ecclesiam optime administrandam necesſaria sit; sed utramque individuo nexu conjunctam cum singulis Episcopis communicari, noluit. Alioquin earum alterâ, nempe potestate jurisdictionis Episcoporum nemo privari posset.

IV. Constituta duplicis istiusmodi potestatis distinctione, quærendum est, sitne utraque æqualis in omnibus Episcopis. Jamvero Ordinis potestate omnes Episcopos pares esse, concedimus: Christus enim Apostolis omnibus, & Episcopis eorum Successoribus dixit: *Accipite Spiritum Sanctum &c. Euntes, docete omnes Gentes &c.* Atque ad eamdem potestatem referenda sunt, quæ scripsere S. Cyprianus, *Episcopatum unum esse, cujus a singulis in solidum pars tenetur*, & S. Hieronymus, *ubicumque fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, ejusdem meriti esse, ejusdem esse & Sacerdotii*. Potestate vero jurisdictionis Episcopos omnes pares esse, negamus. Primo id evincunt ea omnia argumenta, quibus hactenus ostendi, & ostendam deinceps, Romanum Pontificem obtinere in Ecclesia primatum jurisdictionis. Deinde ab ipso Ecclesiæ exordio Romani Pontifices, & Synodi etiam œcumenicæ illud semper cautum esse voluerunt, ne Episcopi extra suarum diœceseon, vel provinciarum fines potestatem suam veherent. Eo spectant plures Nicænæ Synodi, & Synodi Chalcedonensis Canones. Eadem de re Zosimus (*epist. ad Episcopos Galliæ*): *Omnes*, inquit, *admonemus, ut quique finibus, territoriisque suis contenti sint: nam barbara, & impia ista confusio est, aliena præsumere*. Egregie vero tum utriusque memoratæ potestatis distinctionem, tum juridictionis inæqualitatem adstruit S. Leo (*epist. 12. ad Anastas. cap. 11.*). De Episcopis enim scribens: *Quibus*, inquit, *etsi dignitas sit communis, non est tamen ordo generalis: quoniam & inter*

Beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quadam discretio potestatis; & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut cæteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna ordinatione provisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis Provinciis singuli, quorum inter Fratres haberetur prima sententia, & rursus quidam in majoribus urbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliorem, per quos ad unam Petri Sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret. Videu' utriusque potestatis distinctionem, & jurisdictionis inæqualitatem? Porro quam habent singuli Episcopi in suis Dioecesibus, Metropolitæ in Provinciis suis, Patriarchæ in suo Patriarchatu potestatem, ea potestas jurisdictionis est. Eamdem autem habet potestatem R. Pontifex in universa Ecclesia: nam ad ipsum *universalis Ecclesiæ cura confluit:* ergo Romanus Pontifex habet in universa Ecclesia potestatem jurisdictionis: non ergo æqualis est Episcoporum omnium jurisdictio.

V. Sed Episcopi, inquit Febronius, sunt Apostolorum Successores. Quid vero? ajo ego. Nonne primatum jurisdictionis inter Apostolos obtinuit Petrus? Id ego in priori hujus dissertationis parte Scripturæ, & Traditionis auctoritate ostendi. Quidni igitur & Romanus Pontifex Petri Successor inter Episcopos Apostolorum Successores jurisdictionis Primatum obtinet?

Cæterum non quoad Apostolatus, sed quoad Episcopatus tantum jura Apostolis succedunt Episcopi. Scilicet Apostoli extraordinariam missionem, & auctoritatem Petro quidem subjectam, sed nullis Urbium, aut Provinciarum limitibus circumscriptam a Christo habuerunt. *Euntes*, ait illis Christus (*Marc.* 16, 15.), *in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ*. Quamobrem Apostoli, si Petrum, & forte Jacobum Jerosolymorum Antistitem excipias, nullam sibi peculiarem sedem vindicarunt, sed ubique terrarum Evangelium promulgarunt, Episcopos consecrarunt, aliaque Apostolatus munera, ubicumque ipsis visum est, obierunt. Quos vero constituebant alicubi Episcopos, cum his universalem hujusmodi auctoritatem non communicabant, sed singulis Ecclesiis singulos præficiebant, quarum fines ipsis prætergredi nefas esset. Hinc S. Petrus (*ep.* 1. *cap.* 5. 2.) Episcopis ait: *Pascite*, non universum, sed *qui in vobis est gregem Dei:* S. Paulus Titum non universæ, sed Cretensi tantum Ecclesiæ præfecit: *Hujus rei gratia*, inquit (*ad Tit.* 1. 5.), *reliqui te Cretæ*. Habent nempe Episcopi *sibi assignatos greges singuli singulos*, ut ait S. Bernardus. Non ergo in Apostolatus, sed in Episcopatus jura tantum succedunt Apostolis Episcopi, seu Episcopali charactere non secus atque Apostoli insigniti sunt: In universalem ergo jurisdictionem Apostolis nequaquam succedunt. Romanus vero Pontifex in Petri Primatum, ideoque in

univer-

universalem ipsi a Christo creditam jurisdictionem succedit, quemadmodum ex Traditione, & ex Conciliorum definitionibus tum superius ostensum est, tum ostendetur deinceps.

VI. Quamquam autem Episcoporum jurisdictio singularum Urbium, aut Provinciarum finibus coercetur, Fidei tamen, & Religionis ubique propagandæ, conservandæque cura, & sollicitudo Episcopis omnibus communis est. Si enim Deus *mandavit illis unicuique de Proximo suo* (*Eccl.* 17. 12.), multo magis id mandavit Episcopis. Et ob hanc quidem curam, ac sollicitudinem, qua maxime excelluerunt Cyprianus, & Athanasius, utrumque *Episcopum universalem* appellavit Gregorius Nazianzenus. De eadem sollicitudine loquitur Augustinus, qui Bonifacium I. R. P. alloquens: *Est in nobis omnibus*, inquit, *qui fungimur Episcopatus officio, specula Pastoralis, quamvis ipse in eo celsiore fastigio præmineas. Facio quod possum pro mei particula muneris.* Ea denique sollicitudine permotus Eusebius Samosatensis, cum Ariana hæresis quaquaversum grassaretur, Episcopos Catholicos, Presbyteros, & Diaconos, ubicumque opus erat, consecrabat. Verum hujusmodi agendi ratio, & sollicitudo non jurisdictionis, sed charitatis tantum, & necessitatis argumentum est, uti Febronius ipse fatetur. Jurisdictionis enim est leges ferre, causas cognoscere, judicare &c. Nihil autem hujusmodi extra suas Provincias gessere Cyprianus, Athanasius, Eusebius, Augustinus, aliive Episcopi. Curam igitur conservandæ Religionis, sollicitudinem, & charitatem etiam ad alias Ecclesias evexerunt illi; sed jurisdictione extra suas Ecclesias usi non sunt. Romani vero Pontifices & leges ab universa Ecclesia servandas ediderunt, & graviores, difficilioresque causas suo judicio vindicarunt, aliaque similia ubique gesserunt, uti deinceps ostendam, quæ summam eorum jurisdictionem perspicue manifestant.

VII. Quod vero attinet ad celebrem S. Cypriani sententiam: *Episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur;* eâ abutitur cum Hæreticis Febronius. Nos quoque fatemur, singulos Episcopos non Episcopatus partem divisam, sed partem in solidum, seu totum Episcopatum tenere; quia nempe Episcopatus unus, & indivisibilis est. Nam & qui baptizatur, non baptismi partem, sed totum baptismum tenet, quia *unum est baptisma*, ut ait Apostolus, & indivisibile. Hinc vero colligi tantum potest, habere singulos Episcopos quidquid Episcopatui essentiale est, integram scilicet Ordinis potestatem Episcopatui essentialem, & intrinsecam, quæ non secus atque Episcopatus, una, & indivisibilis est. Si quis vero hinc colligat, singulos Episcopos æque tenere etiam quidquid Episcopatui

 acciden-

accidentale est, & extrinsecum, is in Logicæ canones peccat. Jurisdictionis autem potestas Episcopatui accidentalis est, & extrinseca, uti superius (*n.* 3.) ostendi. Ergo jurisdictionem non æque Episcopi singuli, nec in solidum tenent.

Sed explicat statim S. Cyprianus sententiam suam: Addit enim: *Ecclesia quoque est una, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: Quomodo multi Solis radii, sed lumen unum: & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum: & cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis copiæ largitate, unitas tamen servatur in origine*. Ergo juxta S. Cypriani sententiam Episcopatus unus est, quemadmodum Ecclesia una est. Ecclesia autem una est ob unitatem *radicis*, *fontis*, & *originis*: ergo eadem de causa unus est Episcopatus. Radix autem, fons, & origo Ecclesiæ, seu ejus unitatis, est Petri Cathedra, & Romanus Pontifex, ut superius (*cap.* 3. *n.* 1.) ex Cypriano ipso ostendi: Ergo etiam Episcopatus radix, fons, & origo est Petri Cathedra, & Romanus Pontifex.

Neque quidquam causæ est, cur consecutionem istam indignetur Febronius; eam enim apertissime tradiderunt Veteres Patres. Innocentius I. (*epist. ad Synodum Carthag.*): *Scientes*, inquit, *quid Apostolicæ Sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum, debeatur, a quo ipse Episcopatus, & tota auctoritas nominis hujus emersit* (A). S. Leo (*serm.* 4. *de assumpt. sua*): *Siquid*, inquit, *cum eo* (Petro) *commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negavit*. Etiam Africanæ Synodi in epistola ad Theodorum Papam, quæ refertur in Actis Concilii Lateranensis celebrati anno 649. vocant Ecclesiam Romanam cæterarum Ecclesiarum *Natalem Fontem*. Si autem Episcopatus radix, fons, & origo est Petri Cathedra, & Romanus Pontifex, ipsius Cypriani sententiâ, frustra ex Episcopatus unitate concludit Febronius, æqualem esse Episcopis cum Romano Pontifice jurisdictionem.

VIII. Non minus futile, imo plane ridiculum est argumentum, quod ducit Febronius ex communi Episcopis omnibus *Fratrum* appellatione. Nam etiam Christus discipulos Fratres suos vocavit (*Matth.* 28. 10.): *Nunciate*, inquit, *Fratribus meis*. Æqualis ne igitur

(A) *Idem Innocentius epist. ad Concil. Milev.* Præsertim, *inquit*, quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes Fratres, & Coepiscopos nostros nonnisi ad Petrum, idest sui nominis, & honoris auctorem referre debere. *Et epist.* 2. *ad Victricium Rbotomag.* incipiam, *inquit*, adjuvante S. Petro Apostolo, per quem & Apostolatus, & Episcopatus in Christo cœpit exordium.

igitur est Christi, & Discipulorum auctoritas, & jurisdictio? Itaque Episcopi omnes sese mutuo *Fratres* appellarunt non ob æqualem jurisdictionem, sed ob humilitatem, & charitatem. Docet S. Gregorius M. (*ep.* 24. *lib.* 1.), necesse esse, ut Episcopus non modo cæteris Episcopis, sed etiam subditis bene agentibus per humilitatem Socius sit, nec eorum ulli se præferat, imo æqualem se illis esse existimet: At vero, *cum pravorum culpa exigit*, vult, ut Episcopus *prioratus sui potestatem agnoscat*; idque Petri exemplo persuadet, qui similem se Centurioni recognovit; *sed cum Ananiæ, & Saphiræ culpam reperit, mox quanta potentiæ super cæteros excrevisset, ostendit* (A).

Hoc autem loco non abs re fuerit Febronii fraudem notare. Is enim (*cap.* 2. §. 6.) pluribus veteris historiæ monumentis ostendit, gravissima Ecclesiæ negotia ad R. Pontificem referri consuevisse, eumque sollicitudinem suo ministerio convenientem in universa Ecclesia explevisse. Sed nequis inde colligat, Romanos Pontifices jurisdictione aliqua usos esse, addit (*n.* 13.): *In omnibus autem his, & pro eorum directione, ac pleniore intellectu addendum illud, quod ad Eulogium Episcopum Alex. scripsit S. Gregorius M. lib. 8. Epist. 30.* Scilicet = Verbum jussionis, peto, a meo auditu removete; quia scio, quis sum, qui estis. Loco enim mihi fratres estis, moribus Patres. Non ergo jussi, sed quæ utilia sunt, indicare curavi =. Quasi nempe neque Gregorius, neque Romani Pontifices quidquam unquam jusserint, imo sibi jubendi auctoritatem non esse, existimaverint. Sed nemo non intelligit, ideo nihil jussisse Eulogio S. Gregorium, quia cur juberet, causa non erat. Neque enim muneri suo deerat Eulogius, imo Ecclesiæ suæ vigilem curam gerebat, quamobrem

---

(A) Rursus cum me ad considerandum confero, qualis in humilitate, qualisque esse Rector debeat in districtione, perpendo: quoniam necesse est ut bene agentibus sit per humilitatem Socius, & contra delinquentium vitia per zelum justitiæ erectus; quatenus & bonis in nullo se præferat, & cum pravorum culpa exigit, prioratus sui potestatem agnoscat; ut & honore suspenso, æqualem se subditis bene viventibus deputet, & contra perversorum culpas ex zelo justitiæ excrescat. Hinc est namque, quod Petrus auctore Deo Sanctæ Ecclesiæ Principatum tenens, a bene agente Cornelio, & sese ei humiliter prosternente, immoderatius venerari recusavit, seque illi similem recognovit, dicens: surge, ne feceris, & ego homo sum. Sed cum Ananiæ, & Saphiræ culpam reperit, mox quanta potentia super cæteros excrevisset, ostendit.... & summum se intra Ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso coram bene agentibus Fratribus non agnovit. Hic communionem æqualitatis meruit Sanctitas actionis, illic zelus ultionis vim aperuit potestatis.

obrem eum commendat S. Gregorius. Quod si culpam aliquam in Eulogio reperisset S. Gregorius, putat ne Febronius, non ostensurum eum fuisse, *quanta potentia super cæteros excrevisset, & prioratus sui potestate non usurum fuisse?* Imo cum Eulogius scripserit S. Gregorio: *feci quod jussistis*, ostendit, se in Gregorio jubendi auctoritatem agnovisse. Gregorius vero *jussionis* verbum removeri voluit, non quia se jubere non potuisse, putabat; sed quia cur jussionis verbo uteretur, nulla causa erat.

Igitur S. Gregorius, qui humilitate quammaxime excelluit, non modo Episcopis, verum etiam fidelibus & Fratrem, & socium, & æqualem se esse, existimavit, sed summam tamen non modo in fideles, sed etiam in Episcopos culpæ reos jurisdictionem sibi esse, putavit. Alibi enim (*ep. 64. lib. 7.*) de Johanne Episcopo Constanrinopolitano: *Nam*, inquit, *quod se dicit Sedi Apostolicæ subjici; si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio, quis ei Episcopus subjectus non sit. Cum vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis æquales sumus*. Et rursus (*ep. 65.*): *Nam de Constantinopolitana Ecclesia, quis eam dubitet, Sedi Apostolicæ esse subjectam?* Sunt igitur Episcopi omnes humilitate Fratres, non potestate, & jurisdictione.

IX. At vero S. Gregorius M. inquit Febronius (*cap. 7. §. 3. n. 2.*), *titulum Episcopi universalis Ecclesiæ ideo potissimum damnat, quia illi, qui eum sibi arrogat, videtur tribuere jus, & jurisdictionem per omnes Diœceses*.

Verum quamvis S. Gregorius, & vetustiores Romani Pontifices ejusmodi appellationem respuerint, Ecclesia tamen eos ut Episcopos universales agnovit. Tertullianus (*de pudic. cap. 1.*): *Audio*, inquit, *etiam edictum esse propositum, & quidem peremptorium: Pontifex scilicet Maximus, quod est Episcopus Episcoporum edicit: Ego & mœchiæ, & fornicationis delicta pœnitentia functis dimitto*. Quæ ironice quidem a Terrulliano tunc temporis Montanista dicta sunt de Zephirino R. P. uti plerique eruditi Viri sentiunt; sed ejus ironiæ causa nulla fuisset, nisi Ecclesia Romanum Episcopum ut Episcoporum summum, & universali jurisdictione præditum agnovisset, uti Fleurio ipsi (*h. e. lib. 5. n. 46.*) notatum est. Præterea libellus Theodori Diaconi Alexandrini Chalcedonensi Synodo oblatus, inscriptus erat: *Sanctissimo, Deique amantissimo, & universali* (οἰκουμενικῷ) *Archiepiscopo, & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni, & Sanctæ, & universali Chalcedonensi Synodo* (*tom. 4. Concil. Labb. col. 1267.*). Leonem autem Archiepiscopum universalem nequaquam appellasset Theodorus, nisi Ecclesia etiam tunc temporis persuasum habuisset, summam esse Romani Pontificis in universa Ecclesia jurisdictionem. Cur igitur istiusmodi

istiusmodi appellationem veluti profanam improbavit S. Gregorius? Non eam profecto ob causam, quam dat Febronius, ne scilicet universalem jurisdictionem sibi arrogare videretur. Nam S. Gregorius se universali jurisdictione praeditum esse agnovit, & omnes Episcopos Apostolicae Sedi subjectos esse, disserte affirmavit, ut superius ostendi (*n.* 8.). Sed causam affert Gregorius ipse, cur Episcopi universalis appellationem respuerit; scilicet ne unus Ecclesiae Episcopus esse crederetur. *Nam*, inquit, (*epist. 69. lib. 7.*), *si unus ut putat* Johannes C. P., *universalis est, restat, ut vos Episcopi non sitis*. Igitur S. Gregorius in hujusmodi pravum sensum dumtaxat acceptam, ac praesertim Episcopo Constantinopolitano attributam Episcopi universalis appellationem improbavit. Nihil ergo inde contra universalem Romani Pontificis jurisdictionem colligere potest Febronius.

CAPUT V.

Immediatam esse Romani Pontificis Jurisdictionem in universam Ecclesiam, & in omnes Fideles, S. Irenaei, S. Hieronymi, & Synodorum Florentinae, atque Tridentinae auctoritate ostenditur.

I. Tribuit R. Pontifici Febronius (*cap. 7. §. 7. n. 1.*) *Praesidium, & directorium universi, idest sollicitudinem omnium Ecclesiarum, sed non immediatam curam, & directionem singularum ovium;* ne scilicet immediatam quoque jurisdictionem ei afferere cogatur. Sed longe a veritate aberrat. Primo enim S. Irenaeus (*lib. 3. adv. haer. cap. 3.*) de Romana Ecclesia ait: *Ad hanc Ecclesiam propter potiorem* (*potentiorem* alii legunt) *principalitatem necesse est, omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique Fideles:* In omnes igitur fideles jurisdictionem habet Romanus Pontifex.

II. Deinde S. Hieronymus Presbyter Antiochenus a Paulino Sacerdotio initiatus, Damaso Romano Pontifici haec verba scribit (*ep. 57.*): *A Pastore praesidium ovis flagito. Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuae communione consocior. Super illam Petram aedificatam esse Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit profanus est ... Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit; hoc est qui Christi non est, Antichristi est. Turgida* vocat haec verba Febronius (*cap. 3. §. 8. n. 1.*); sed vocet, ut vult, eorum vim non eludet.

Nam

Nam S. Doctor significat, se non modo communionem habere cum prima Sede, ut fatetur Febronius, sed præterea se habere *immediatam*, neglectis etiam Antiochenis Episcopis, e quibus Paulinum, a quo ipse fuerat sacris Mysteriis initiatus, cum Damaso communionem habere, non ignorabat. Præterea Damasum veluti Pastorem suum immediatum agnoscit: *A Pastore*, inquit, *præsidium ovis flagito*.

III. Tertio. Ut memoratam superius (*cap.* 1. *n.* 2.) Lateranensis Synodi sententiam, & plura alia Veterum Pontificum, Conciliorum, & Patrum testimonia prætermittam, Florentina Synodus in Fidei definitione communi Latinorum, Græcorumque consensu edita, *Definimus*, inquit, *Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino Nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur*. Plena autem regendi, & gubernandi potestas *immediatæ* jurisdictionis profecto potestas est. Quam enim habet potestatem Episcopus quilibet regendi, & gubernandi Ecclesiam sibi commissam, est potestas immediatæ jurisdictionis in eamdem Ecclesiam: ergo etiam potestas, quam habet Romanus Pontifex regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam, est potestas immediatæ jurisdictionis in universalem Ecclesiam.

IV. Respondet Febronius (*cap.* 5. §. 4. *n.* 5.) post Petrum de Marca (*de Conc. Sacerd. & Imp. lib.* 3. *cap.* 8.), & Natalem Alexandrum (*in h. e. sæc.* 15. & 16. *dissert.* 8. *art.* 4. *n.* 12.), in versione quidem Abrahami Cretensis edita anno 1526. legi: *quemadmodum etiam*; sed in aliis legi: *quemadmodum &*, atque hanc lectionem Græco textui respondere, qui hæc habet verba: *καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται*: idest: *juxta eum modum, qui & in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur*. Quare plena Ecclesiæ regendæ potestas Conciliorum Canonibus circumscribitur.

Sed primo non modo in versione Abrahami Cretensis, sed etiam in latinis Concilii Actis Eugenii IV. & Michaelis Imperatoris manu subscriptis legitur: *quemadmodum etiam*, ut patet ex Codicibus Colbertinis memoratis ab Honorato Tournely (*de Locis The. de Concil. art.* 2.).

Secundo. Etiamsi legendum sit: *quemadmodum &*, imo etiam: *juxta eum modum, qui &*, nonnisi tamen ineptissime ex iis verbis colligere potest Febronius, plenam potestatem, quam Synodus Ro-

mano

mano Pontifici a Christo traditam esse, definit, non esse potestatem jurisdictionis *proprie talis*. Nam etiam quilibet Episcopus potestatem habet Ecclesiam sibi comissam regendi *juxta eum modum, qui in Sacris Canonibus continetur*, quos prætergredi nequit: Ejusmodi autem potestatem esse jurisdictionem *proprie talem* cuilibet Episcopo immediate a Christo traditam, contendit Febronius (*cap.* 7. §. 1.): ergo etiam plena potestas tradita a Christo Romano Pontifici regendi universalem Ecclesiam *juxta eum modum, qui in Sacris Canonibus continetur*, jurisdictionis *proprie talis* potestas est. Et ex ea quidem Florentinæ Synodi definitione Primatum jurisdictionis Romano Pontifici a Christo datum esse, colligunt præter alios Tournely (*de Eccl. q.* 5. *art.* 2.), & Natalis Alexander (*sæc.* 1. *dissert.* 4. §. 2.), qui cum aliis Doctoribus Gallis id unum volunt, Florentinam Synodum non definivisse, Romanum Pontificem esse supra Concilium, neque Constantiensis Synodi decretis derogasse. Bellarminus ipse (*de Concil. lib.* 2. *cap.* 13.) fatetur, *Florentinum Concilium non ita expresse hæc definivisse*. At vero definivisse Florentinum Concilium, Romanum Pontificem obtinere in universa Ecclesia Primatum jurisdictionis, neque Doctores Galli, neque Bellarminus; paucis, Catholicorum nemo unquam dubitavit.

Quod vero ait (*ib.*) Febronius: *quod in Tridentina Synodo a Gallis pernegatum fuit, Florentino inter generalia Concilia locum dandum esse*, hominis desperatam causam agentis effugium est. Quidquid enim Galli in Tridentina Synodo dixerint, omnes Galli Theologi Florentinam Synodum inter œcumenicas recensent, saltem usque ad Sessionem 25. post quam Græci Florentia discesserunt. Jouveninus (*instit. Theol. tom.* 1. *dissert.* 4. *q.* 3. *cap.* 2. *art.* 18. §. 13.), & Natalis Alexander (*sæc.* 15. & 16. *dissert.* 10. *art.* 1.) data opera id probant. An vero ut ex œcumenicarum Synodorum albo Florentina expungatur, unius Febronii auctoritas, aut potius temeritas efficiet?

V. Denique Synodus Tridentina (*sess.* 14. *de pœnit. cap.* 7.): *Merito*, inquit, *Pontifices Maximi pro suprema potestate sibi in universa Ecclesia tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari judicio reservare*. Nisi autem Pontifices Maximi immediatam haberent in omnes fideles jurisdictionem, hujusmodi causas suo peculiari judicio reservare non potuissent. Episcopi quidem, uti eadem Synodus definit (*ib.*), possunt sibi casus aliquos reservare *pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate*. Sibi autem casus aliquos Episcopi reservare possunt, quia immediatam habent in suos subditos jurisdictionem. Ergo & Romani Pontifices causas criminum graviores suo judicio reservare potuerunt, quia immediatam habent in fideles singulos jurisdictionem, eamque multo

H majorem,

majorem, quam habent Episcopi in suos subditos: cum Episcopi suorum Subditorum causas R. Pontifici reservatas judicare non possint.

Quid his respondet Febronius? *Ea verba*, inquit (*cap.* 3. §. 4. *n.* 6.), *generaliora sunt, nec exprimunt, a quo, & quibus gradibus, ac quoad quas partes suprema hæc potestas Romano Præsuli in universa Ecclesia tradita sit*. Sed hæc verba esse hominis, quo se vertat, ignorantis, bardus est, qui non intelligit. Generaliora quidem ea verba sunt, sed generaliora quoque sunt verba, quibus definit Synodus, traditam esse Episcopis casus aliquos sibi reservandi potestatem. Ea autem potestas Episcopis tradita est, non ab Ecclesia, neque a Conciliis, sed a Deo, uti sentit Febronius, nisi secum pugnat (*cap.* 7. §. 1.). Quidni ergo & Rom. Pontifici suprema potestas immediate a Deo tradita est?

Sed intellexit Febronius ipse, Tridentinæ Synodi verba clariora esse, quam ut aliam interpretationem pati possint. Quare alibi (*cap.* 7. §. 6. *n.* 6.) Tridentinæ Synodi sententiam *opinioni, & doctrinæ falsis decretalibus consona, & tunc vulgariter recepta, quasi Papa esset Ordinarius Ordinariorum*, impudentissime tribuit; aliaque similia in œcumenicam illam Synodum probrosa effutit: qua in re Febronium refellere, non est hujus loci. Interea nobis satis est, fateri Febronium, confictum a se systema cum Tridentinæ Synodi doctrina pugnare.

CAPUT VI.

Immediatæ Romani Pontificis jurisdictionis argumentum est vetustissima Ecclesiæ consuetudo eum consulendi de gravioribus, ac difficilioribus negotiis, majoresque causas ejus judicio reservandi.

I. UNiversam Ecclesiam consuevisse olim Romanum Pontificem de difficilioribus, gravioribusque negotiis consulere, plura Monumenta fidem faciunt. S. Hieronymus (*epist.* 91. *al.* 110.): *Cum*, inquit, *in Chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis, Occidentisque consultationibus responderem*. Concilium Sardicense (*epist. ad Julium Papam*.): *Hoc enim*, inquit, *optimum, & valde congruentissimum esse videbitur, si ad Caput, idest ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes*. Innocentius I. a Patribus Concilii Milevitani consultus, respondet (*ep.* 25. *tom.* 3. *Conc. Labb.*

Conc. Labb. col. 47.), ad se perlatam esse eorum epistolam *inter cæteras Romanæ Ecclesiæ curas, & Apostolicæ Sedis occupationes, quibus diversorum consulta*, inquit, *fideli, ac medica disceptatione tractamus. Diligenter ergo, & congrue Apostolici consulitis honoris arcana: honoris, inquam, illius, quem præter illa, quæ sunt intrinsecus, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum, super anxiis rebus, quæ sit tenenda sententia: antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper Orbe mecum nostis esse servatam .... Scientes, quod per omnes provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanent.* Bonifacius I. (*epist.* 15. *edit. Constant.*) scribit: *Maximas Orientalium Ecclesias in magnis negotiis, in quibus opus esset disceptatione majore, Sedem semper consuluisse Romanam.* Leo M. (*epist.* 10.) testatur, Apostolicam Sedem *innumeris relationibus esse consultam.*

II. Ait tamen Febronius (*cap.* 3. §. 7. *n.* 5.), *observasse Barthelium celeberrimum nostri ævi Canonistam .... qualiter usque ad medium Sæculum XII. rariores adhuc fuerint ad Pontificem recursiones.* Sed egregie falli Barthelium, memorata superius testimonia perspicue ostendunt. Quare Febronius ipse, cum eam consuetudinem negare nequeat, affirmat (*ib.* §. 7.), *hanc talem fuisse, ut nullum jus perfectum Primæ Sedi ad has relationes competierit, quasi ejus consilia necessario expetenda, & iis acquiescendum fuisset: quamquam postmodum Romani idipsum in necessitatem traxerint.* At vero nisi Primæ Sedi jus ad relationes illas competiisset, cur ad illam missæ fuissent? Cur Prima Sedes ex omnibus provinciis innumeris relationibus consulta fuisset? His adde quæ scribit Constantinus Pogonatus ad Leonem II. (*tom.* 7. *Concil. Labb. col.* 242.). *Hortamur porro*, inquit, *vestram Sanctissimam Summitatem, ut quamprimum mittat, quem designare solet, Apocrisarium, ut is in Regia, & a Deo conservata nostra Urbe degat, & in emergentibus sive dogmaticis, sive canonicis, ac prorsus in Ecclesiasticis omnibus negotiis Vestræ Sanctitatis exprimat, ac gerat personam.* An vero tanta sollicitudine hortatus fuisset Imperator Constantinus Leonem, ut Constantinopolim Apocrisarium mitteret, qui in omnibus Ecclesiasticis negotiis ipsius Leonis personam referret, nisi jus ad relationes, & consulta de gravioribus saltem negotiis ei competiisset?

III. Sed addit Febronius: *Non ad solum Romanum, sed ad alios etiam magnæ auctoritatis Episcopos recursus pro accipiendis luminibus, & directione sumebantur. Sic ad S. Cyprianum subinde ab ipsa etiam Romana Ecclesia similes relationes factæ leguntur, neque ex eo aliqua juris prærogativa pro certa Ecclesia sumi potest. Theodosius Imperator in Lege 45. Cod. Theod. de Episc. & Leg. 6. Cod. Justin. de SS. Eccles. tale privilegium, quale Romanus Episcopus sibi vindicabat, indulsit Constantinopolitano.*

Verum Innocentius I. in epiſtola ad Synodum Carthaginenſem (24. *tom.* 3. *Concil. Labb. col.* 44.), ait: *Antiquæ Traditionis exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, veſtræ Religionis vigorem non minus nunc in conſulendo, quam ante cum pronunciaretis, vera ratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbatis eſſe judicium, ſcientes, quid Apoſtolicæ Sedi (cum omnes hoc loco poſiti ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum) debeatur, a quo ipſe Epiſcopatus, & tota auctoritas nominis hujus emerſit .... Quod illi non humana, ſed divina decrevere ſententia, ut quidquid, quamvis de disjunctis, remotiſque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret; ut tota hujus auctoritate (juſta quæ fuerit) pronunciatio firmaretur*. Jamvero rogo ego Febronium, ut non Barthelii, Fleurii, aliuſve ſimilis recentioris Scriptoris auctoritate, ſed veteri aliquo monumento oſtendat, primo S. Cyprianum, alteriuſve Eccleſiæ Epiſcopum *innumeris relationibus* ex *omnibus* mundi *Provinciis* fuiſſe conſultum, uti de Apoſtolica Sede teſtantur Hieronymus, Innocentius, & Leo: Secundo alium quemlibet Epiſcopum etiam a Synodis fuiſſe conſultum, ut *tota ejus auctoritate earum pronunciatio firmaretur*, uti de Apoſtolica Sede ait Innocentius I. Tertio alium quemlibet Epiſcopum ex antiqua traditione, & ex Eccleſiaſtica diſciplina ab aliis Epiſcopis conſuli, & graviores cauſas ad ipſum referri conſueviſſe, quemadmodum de Apoſtolica Sede teſtatur idem Innocentius. Tria hæc niſi oſtendat Febronius, fruſtra objicit, aliquem Epiſcopum fuiſſe aliquando ab aliis conſultum. Nunquam autem hæc oſtendet niſi nova monumenta cudat.

Quod attinet ad Theodoſii Legem, ea Illyrici dumtaxat Provincias complectitur, atque ſtatuit, ut *ſiquid dubietatis emerſerit*, reſervetur judicio non Epiſcopi Conſtantinopolitani, ſed Synodi, non inſcio tamen Epiſcopo Conſtantinopolitano. En verba Legis: *Omni innovatione ceſſante, vetuſtatem, & canones priſtinos ... etiam per omnes Illyrici provincias ſervari, præcipimus; ut ſiquid dubietatis emerſerit, id oporteat non abſque ſcientia Viri Reverendiſſimi Sacroſanctæ Legis Antiſtitis Urbis Conſtantinopolitanæ (quæ Romæ veteris prærogativa lætatur), conventui Sacerdotali, Sanctoque judicio reſervetur*. Quid vero ex hac civili lege conficere poteſt Febronius?

Pergit porro: Hoc jus *nulli ſedi proprium, preſſius tamen ab una parte, ſtrictiuſque vindicatum, ab altera vero remiſſius agnitum, viam facile aperuit ad mutandum conſilia in mandata, directorium in imperium*. Sed Romanæ quidem Sedi, non autem cuivis alii jus ad relationes, de quibus agimus, competiiſſe, me ſuperius oſtendiſſe, confido. Quinam vero demum Romanus Pontifex mutavit *conſilia* in mandata, *directorium in imperium*? Primum id feciſſe credideris Johannem VIII.

aut

aut Innocentium III., aut Alexandrum III. quos in hanc rem paulo postea Febronius commemorat (*ib. n.* 4. *&* 5.), aut aliquem alium falsarum decretalium commento recentiorem. Nequaquam: *Primus*, inquit (*ib. n.* 1.) *id fecisse videtur Innocentius I. qui anno* 402. *Cathedram Petri ascendit*. Scilicet qui ad veritatem impugnandam aggrediuntur, eam sæpe inviti fateri, coguntur. Ergo longe ante confictas ab Isidoro decretales epistolas, Romani Pontifices & relationes de gravioribus negotiis, & majores causas suo sibi jure vindicarunt. Quamquam cum Innocentius I. & relationes de gravioribus negotiis, & graviores causas sibi vindicet ex Sardicensis Synodi Canonibus, & ex veteri consuetudine, ut paulo inferius ostendam, illi imponit Febronius, affirmans eum primum mutasse *Consilia in mandata, directorium in imperium*.

Denique Febronius ait cum Petro de Marca, Pontifices *eo tempore hac usos esse modestia, ut non novum jus conderent, sed consulti de jure constituto in dubiis responderent*.

At vero demonstrandum Febronio est, Pontificum responsa ad consultationes de Jure constituto, vim legis non habere. Imperatores quidem Provinciarum Præfectis de Jure constituto consulentibus rescripserunt, suaque rescripta vim legis habere voluerunt. Quidni & Romani Pontifices vim legis habere voluerunt rescripta ad eos, a quibus consulti fuerant, transmissa? Quot enimvero novas Leges condidere Siricius, Innocentius, Zosimus, Leo, Gelasius, aliique Romani Pontifices? Sed de Romanorum Pontificum Legibus postea differendi locus erit. Itaque vetustissima Ecclesiæ consuetudo est, consulendi Romanos Pontifices de difficilioribus, gravioribusque negotiis; atque hujusmodi consultationes Romani Pontifices sibi jure suo vindicarunt. Nisi autem immediatam haberet Romanus Pontifex in omnes Ecclesias, & in omnes Fideles jurisdictionem, id nec factum esset, nec fieri Ecclesiæ permisissent. Ea igitur consuetudo immediatæ Romani Pontificis in universam Ecclesiam jurisdictionis argumentum est.

IV. Sed validius argumentum ducitur ex consuetudine reservandi Romano Pontifici majores causas. Innocentius I. anno 404. scribens Victricio Rhotomagensi Episcopo: *Si majores causæ*, inquit, *in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, & vetus consuetudo exigit, post Episcopale judicium referantur*. Notat quidem Febronius (*cap.* 4. §. 1. *n.* 1.), verba *vetus consuetudo exigit*, desiderari *apud probioris notæ Scriptores, signanter Labbeum, & Justellum*: Sed præterquamquod in omnibus fere Codicibus reperiuntur; in aliis Codicibus, veluti in duobus Colbertinis, in Lucensi, in Vaticano, in Barberinio desiderantur verba: *Sicut Synodus statuit*, quæ ad Sardicensem Synodum, de qua alibi differam, referuntur.

Notari

Notari præterea vult Febronius verba: *post Episcopale judicium*, quasi majores causæ sint prius ab Episcopis finiendæ, quam ad Apostolicam Sedem referendæ. Sed primo si res ita esset, frustra majores causæ ad Apostolicam Sedem referendæ essent. Deinde Episcopale judicium, de quo loquitur Innocentius, non est causæ definitio, sed sunt relatio, & Acta; quemadmodum explicant S. Leo, & Vigilius. Nam S. Leo (*ep.* 5.): *Si quæ vero Causæ graviores*, inquit, *vel appellationes emerserint, eas sub ipsius* (Anastasii Thessalonicensis) *relatione* (en Episcopale judicium) *ad nos mitti debere, decrevimus, ut nostrâ secundum Ecclesiasticum morem sententia finiantur*. Vigilius vero (*ep. 7. ad Auxanium Episc. Arelat. tom 5. Concil. Labb. col.* 1300.) ait: *Si qua vero certamina aut de Religione fidei, quod Deus auferat, aut de quolibet negotio, quod ibi pro sui magnitudine terminari non possit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione discussa, relationis* (en iterum Episcopale judicium) *ad nos seriem destinantes Apostolicæ Sedi terminanda servate*. Igitur Episcopale judicium, quod memorat Innocentius, non est causæ definitio, sed relatio, & Acta.

S. Gregorius M. (*lib. 2. ep. 46. al. 7.*): *Si qua causa*, inquit, *vel fidei, vel criminis, vel pecuniaria adversus præfatum Hadrianum Consacerdotem nostrum potuerit evenire, vel per eos, qui nostri sunt, vel fuerint in Urbe Regia, Responsales, si mediocris est quæstio, cognoscatur, vel huc ad Apostolicam Sedem, si ardua est, deducatur; quatenus nostra Audientiæ sententia decidatur*. En sibi majores causas Romani Pontifices reservant, non veluti ab Arbitris componendas, sed *finiendas, terminandas, decidendas*; neque eas sibi vindicant, ut Occidentis dumtaxat Patriarchæ, sed ut Ecclesiæ Primates. Meminit enim Innocentius Synodi Sardicensis, quæ (*epist. ad Julium I.*): *Optimum*, inquit, *& valde congruentissimum esse videbitur, si ad Caput, idest ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque Provinciis Domini referant Sacerdotes*. Leo Magnus hanc affert causam: *Quia per omnes Ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a nobis Domino, qui Apostolicæ dignitatis Beatissimo Apostolo Petro Primatum fidei suæ remuneratione promisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens &c.* Gregorius Magnus etiam Constantinopoli majores causas sibi reservat. Nisi autem immediata esset Romani Pontificis in universam Ecclesiam jurisdictio, majores causas sibi reservare non posset, uti superius (*cap. 5. n. 5.*) ostendi.

Cum autem graviores, majoresque Causæ etiam sæculo V. ineunte, ex veteri consuetudine, Innocentio teste, essent Apostolicæ Sedi reservatæ, palam est longe a veritate aberrare Febronium statim initio capitis IV. scribentem, *gravioris momenti negotia sequius ævum Summo Pontifici reservasse*.

Illud

Illud hoc loco notari velim, consuevisse olim Romanos Pontifices vices suas in Galliis Metropolitæ alicui Episcopo, ac præsertim Arelatensi committere, & majores tamen Causas Apostolicæ Sedis judicio reservare, ut constat ex Epistolis Innocentii I., Zosimi, Leonis Magni, Vigilii, aliorumque; quin conquesti unquam fuerint Galliarum Episcopi, aut Metropolitarum jura violari, aut Gallicanæ Ecclesiæ libertates imminui. Quare quod nobis objicit Febronius (*cap.* 2. §. 10. *n.* 6. *&* 7. *& cap.* 4. §. 1. *n.* 4.), Galliarum Episcopos anno 844. Sergio Papæ, qui Drogoni Metensi, & anno 876. Johanni VIII. qui Ansegiso Senonensi vices suas in Gallia commiserant, restitisse, ostendit quidem Sæculo IX. ausos fuisse Gallos veterem consuetudinem, ac disciplinam immutare, & novitatem contra Canones invehere; sed ejusmodi consuetudinem, ac disciplinam multo ante Sæculum IX., imo saltem a Sæculo V. non obtinuisse, non evincit. De Causis majoribus generatim hactenus.

CAPUT VII.

R. Pontifex ferre potest leges ab universa Ecclesia servandas.

I. FEbronius (*cap.* 2. §. 4. *n.* 3. *& cap.* 5. §. 2.) affirmat, posse quidem R. Pontificem, *in magna congregandorum generalium Conciliorum difficultate condere Leges, easque toti Ecclesiæ proponere observandas;* sed contendit, primo *Legislatoriam potestatem respectu universalis Ecclesiæ penes Summum Pontificem solum non residere:* Secundo Leges a Summo Pontifice latas *non ante vim habere, quam communi consensu fuerint receptæ.*

Verum ad primum quod attinet, quamvis ferendarum legum auctoritas sit etiam penes Concilium generale, siquidem Concilium Episcopos simul, & Romanum Pontificem complectitur; nihilominus si Concilium a Romano Pontifice sejungere velis, Concilii quamlibet generalis Leges nullam vim habent, nisi Romani Pontificis auctoritate confirmatæ sint, ut alibi ostendam.

Quod spectat ad alterum: secernendæ sunt Leges, quæ Fidei, vel morum præcepta continent, a Legibus, quæ disciplinam constituunt. Prioris generis leges a R. Pontifice latas, non ab Ecclesiæ consensu, sed ab Apostolicæ Sedis auctoritate vim habere, pluribus postea evincam. Nunc de legibus, quæ disciplinam constituunt, agendum est. Ecclesiastica disciplina complectitur ea, quæ ad Ecclesiæ administrationem spectant, quæque cum nec naturali, nec divina lege

na lege præcepta, aut interdicta sint, ita præscribuntur, ut si rerum adjuncta mutentur, mutari possint. Jamvero potestas constituendæ disciplinæ ab universa etiam Ecclesia servandæ Primatus Romani Pontificis consectaria est. Cum enim ipsi a Christo datæ sint Claves regni cœlorum, atque universa Ecclesia regenda commissa sit (*ex supp.*), ipsi etiam data est a Christo potestas ea constituendi, quæ ad Ecclesiam optime regendam necessaria, vel utilia sunt. Cum vero regendæ Ecclesiæ potestas Romano Pontifici non eâ conditione data sit, ut Ecclesia in ejus potestatis usum consentiat, Leges ab eo latæ, non ab Ecclesiæ consensu, sed a Primatus ipsi crediti auctoritate vim habent, ac propterea ab uuiversa Ecclesia servari omnino debent.

II. Et veteres quidem Pontifices ea potestate usi sunt, & latas a se Leges servari omnino voluerunt. S. Victor Asianos Pascha Judæorum more celebrare lege lata vetuit, eosque parere renuentes *prorsus a communione secludendos edixit* (*apud Euseb. lib.* 5. *h. e. cap* 24.). Porro S. Irenæus *admonuit* quidem *decenter* Victorem, ne eos a communione abscinderet; sed ferendæ Legis auctoritatem non negavit. Polycrates ipse, qui pro Asianorum consuetudine depugnavit acerrime, non Victoris auctoritatem negavit, sed legem ipsam, quod injusta sibi videretur, improbavit.

Siricius Clericos majoribus Ordinibus initiatos uxoribus uti prohibuit (*epist. ad Himer. Tarrac. Episc. tom.* 2. *Concil. Labb. col.* 1215.), pœnamque in refractarios statuit: *Ii vero*, inquit, *qui illiciti privilegii excusatione nituntur, ut sibi asserant, veteri hoc lege concessum, noverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indigne usi sunt, Apostolicæ Sedis auctoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attrectare mysteria, quibus se ipsi, dum obscœnis cupiditatibus inhiant privaverunt. Et quia exempla præsentia cavere nos præmonent; si quilibet Episcopus, Presbyter, atque Diaconus, quod non optamus, deinceps fuerit talis inventus, jam nunc sibi per nos omnem indulgentiæ aditum intelligat obseratum, quia ferro necesse est excidantur vulnera, quæ fomentorum non senserint medicinam*. Porro Siricius hujusmodi legem, aliasque plures ad Himerium in universa Hispania promulgandas misit, easque non si reciperentur, servari; sed recipi, ut servarentur, voluit, quemadmodum ex ejus verbis manifestum est: Neque solum in Hispaniarum Ecclesiis, sed in aliis etiam servari eas voluit. *Quid*, inquit, *ab universis posthac Ecclesiis sequendum sit, quid vitandum, generali pronunciatione decernimus*. Eas vero promulgandas curavit, non ut vim haberent; sed nequis earum ignorationem causaretur: *ut omnibus*, inquit, *in posterum excusationibus aditus, qui jam nulli apud nos patere poterit, obstruatur*. Quare Innocentius I. scribens Exuperio Tolosatum in Gallia Episcopo, ait: *Nam si ad aliquos forma illa Ecclesia-*

stica

stica vita pariter, & disciplina, quæ ab Episcopo Siricio ad Provincias commeavit, non probabitur pervenisse, his ignorationis venia remittetur, ita ut de cætero penitus incipiant abstinere... Siqui autem scisse formam vivendi missam a Siricio detegentur, neque statim libidinis cupiditates abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi. Cœlestinus in epistola ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ multa decernit, & addit: *Quisquis vero conatus fuerit tentare prohibita, sentiet, censuram Sedis Apostolicæ minime defuturam. Quæ enim sola admonitionis auctoritate non corrigimus, necesse est per severitatem congruentem regulis vindicemus.*

Denique, ut alios Romanos Pontifices prætermittam, Leo M. (*epist. 4.*): *Omnia*, inquit, *decretalia Constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium decessorum nostrorum, quæ de Ecclesiasticis Ordinibus, & Canonum promulgata sunt disciplinis, ita a vestra dilectione custodiri debere, mandamus, ut siquis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari.*

Itaque Siricius, Innocentius, Cœlestinus, Leo M. aliique Pontifices leges tulerunt, easque ab omnibus, quibus eas dare ipsis visum est, servari, voluerunt, arbitrati earum vim non ab Ecclesiarum consensu, sed ab Apostolicæ Sedis auctoritate pendere. Eas etiam in Provinciis promulgandas curarunt, non ut vim acquirerent, quam se ipsis habebant, sed nequis ignorantiæ excusationem objiceret. Nullibi vero legimus, Ecclesias, ad quas hujusmodi Leges missæ sunt, earum ferendarum auctoritatem Apostolicæ Sedi denegasse. Ergo tum Romani Pontifices in se, tum in ipsis aliæ Ecclesiæ ferendarum legum auctoritatem agnoverunt.

III. Quamvis autem R. Pontificis Leges neque ab Ecclesiæ consensu, & acceptione, neque a promulgatione, sed ab Apostolicæ Sedis auctoritate vim habeant, atque ab omnibus, ad quos illæ spectant, omnino servandæ sint, fieri tamen potest, ut in aliquibus Provinciis, nisi promulgatæ fuerint, vim non habeant. Verum id ipsius R. Pontificis consensu tacito, vel expresso fieri credendum est. Et Galli quidem se Legibus a R. Pontifice latis non obstringi putant, nisi in Galliis promulgatæ fuerint, sed eorum plerique, veluti Cabassutius (*Jur. Can. lib. 1. cap. 4. n. 5.*), Petrus de Marca (*de Conc. Sac. & Imp. lib. 3. cap. 6. n. 5.*), Jouveninus (*Inst. Theol. p. 5. diss. 6. q. 2. cap. 4.*), aliique id ipsius Apostolicæ Sedis consensu usu in Galliis receptum esse, fatentur. In hanc rem silentio prætermittenda non est celebris Imperatorum Theodosii Junioris, & Valentiniani III. Constitutio ad Aetium data VIII. Idus Julii anno CCCCXLV. (*inter oper. S. Leon.*), qua confirmantes sententiam in Hilarium Arelatensem a Leone M. latam, ajunt: *Et erat quidem ipsa sententia per Gallias sine Imperiali Sanctione valitura. Quid*

enim tanti Pontificis auctoritati in Ecclesiis non liceret? Sed nostram quoque praeceptionem hac ratio probavit, ne ulterius nec Hilario, quem adhuc Episcopum nuncupari, sola mansueti Praesulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri Ecclesiasticis rebus arma miscere, aut praeceptis Romani Antistitis liceat obviare. Ausibus enim talibus fides, & reverentia nostri violatur Imperii. Nec hoc solum, quod est maximi criminis, submovemus; verum ne levis saltem inter Ecclesias turba nascatur, vel in aliquo minui Religionis disciplina videatur, hac perenni Sanctione censemus, nequid tam Episcopis Gallicanis, quam aliorum Provinciarum contra consuetudinem veterem liceat sine Viri Venerabilis Papae Urbis aeternae auctoritate tentare; Sed hoc illis, omnibusque pro Lege sit, quidquid sanxit, vel sanxerit Apostolicae Sedis auctoritas. Nullum profecto luculentius testimonium pro summa Romani Pontificis ferendarum legum auctoritate proferri potest. Ex eo enim constat, leges R. Pontificis V. Ecclesiae saeculo tum in Galliis, tum in aliis Provinciis per se vim habuisse; iisque obsistere, nefas fuisse. Bene autem est, quod memorati Imperatores, & Pontifices longe ante confictas ab Isidoro decretales Epistolas floruerunt; alioquin ad ravim usque regereret Febronius, falsis vetustissimorum Pontificum epistolis utrosque deceptos esse; & Pontifices quidem ad *praesensae Monarchiae* ideam ex spuriis fontibus haustam leges adornasse: Imperatores vero eâdem ideâ imbutos nimium Pontificibus detulisse. Sed nos falsis monumentis in rem nostram non indigemus; imo certissimis, atque invictissimis abundamus.

IV. At vero, ait Febronius (*cap. 5. §. 2.*), *habent diversae Nationes, & singulares Ecclesiae pro particulari suo regimine singulares usus, legesque.... His derogare, non creditur esse in Potestate Summi Pontificis.*

Verum si de potestate quidem agitur, longe a veritate errat Febronius, uti ex superius dictis constat. Si vero de aequitate sermo est, non negamus, eam postulare, ut singulares Ecclesiarum usus, & consuetudines serventur, si *laudabiles* sint, ut ait Febronius ipse, neque *communibus Ecclesiae, & essentialibus Constitutionibus repugnent*. Neque iis Romani Pontifices derogare solent. Nonne diversas apud ipsos Monachorum coetus Liturgias a Romana discrepantes Romana etiam Ecclesia permittit?

V. Addit (*ib. n. 9.*), *non esse in solius Summi Pontificis potestate leges a Conciliis latas abolere, aut eis, saltem absque praesumpto Synodi consensu, derogare. Idque agnovisse saepe Romanos Pontifices, nempe se universalibus Conciliorum legibus teneri.*

Sed falsa veris miscet Febronius, atque ex veris falsas consecutiones deducit, nobisque praeterea imponit. Non enim nos effraenem

frænem R. Pontifici dominatum, & poteſtatem nullis conſtrictam legibus tribuimus. Cum enim Primatus jurisdictionis, & ſumma Poteſtas in Eccleſia Romano Pontifici a Chriſto data ſit, eâ Romanus Pontifex uti debet *in ædificationem*, ideſt in ipſius Eccleſiæ bonum, & utilitatem. Ut enim ait Apoſtolus (2. *Cor.* 13. 10.), *Poteſtas a Deo in ædificationem, non in deſtructionem*. Quæ igitur olim ſive a Conciliis, ſive a Romanis Pontificibus *in ædificationem* ſapientiſſime conſtituta ſunt, ea a Poſterioribus Pontificibus immutari, æquum non eſt, niſi rerum quoque ratio mutata ſit, ut moderationem propterea, aut novam præſcriptionem poſtulet. Atque in hunc ſenſum ſe non modo Conciliorum, ſed etiam Prædeceſſorum ſuorum legibus obſtringi, Romani Pontifices faſſi ſunt. Rem hanc explicat egregie S. Gelaſius Canonum vindex acerrimus (*epiſt. ad Epiſc. Lucan.*). *Neceſſaria*, inquit, *rerum diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ Sedis moderamine convenimur, ſic Canonum Paternorum decreta librare, & retro Præſulum, Deceſſorumque noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis Eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibita conſideratione diligenti, quantum poteſt fieri, temperemus, quo nec in totum formam veterem videamur excedere regularum, & reparandis militiæ Clericalis officiis conſulamus*. En fatetur S. Gelaſius, ſe Canonibus Paternis, & Deceſſorum ſuorum præceptis obſtringi; ſed iis tamen ſe derogare poſſe, ſi neceſſitas temporum poſtulet, aperte indicat. *Præſumpti vero Synodi conſenſus* ne meminit quidem; quia perſuaſum habet, id ſibi auctoritatis non a Synodis, ſed a Chriſto ipſo datum eſſe. Falſo vero inde concludit Febronius, R. Pontificem nec novas condere Leges, nec veteribus derogare poſſe. Nam & Regum, ac Principum vulgatiſſimum effatum eſt, ſe legibus obſtringi. Scilicet (*L. digna vox. c. Leg. & conſt.*): *Digna vox eſt majeſtate Regnantis, legibus obligatum ſe profiteri*: Et (*L. ex imperf. cod. de Teſtam.*): *Nihil tam proprium Imperii eſt, quam legibus vivere*. Vel ipſi Galli nihil fere ſæpius dictitant, quam Regem legibus obſtringi, nec quemquam illi præcellere, præter Deum, & Leges. Eſt ne vero qui Regibus novas leges condendi, aut veteribus, ſi res poſtulet, derogandi auctoritatem eſſe, neget? Cur igitur hujuſmodi auctoritas Romanis Pontificibus deneganda eſt eam ob cauſam, quod hi, ſe legibus obſtringi, fateantur? Itaque legibus tum ſuis, tum Synodorum generalium ab Apoſtolica Sede confirmatis obſtringuntur Pontifices, non ſecus atque ſuis Reges, *vi directiva*, ut ajunt, non *vi coactiva*; quod etiam luculentius poſtea oſtendam. Cum vero iſtiuſmodi Leges, utpote quæ ad diſciplinam ſpectant, mutari poſſint, eas Romani Pontifices ob ſummam quam obtinent in Eccleſia auctoritatem mutare, iis derogare, in iis diſpen-

I 2 ſare poſ-

fare possunt, si id Ecclesiæ, & Fidelibus conducere judicaverint: Quod si fecerint, cavendum cuique est, ne id illis culpæ vertat, quod nulla ejus agendi rationis causa esse ipsi videatur. *Sæpe enim*, ut ait S. Gregorius (*lib. 5. Moral. cap. 5. n. 24.*), cujus etiam ævo similes audiebantur querelæ, *quia intelligi non valent, deterioribus displicent vel facta, vel dicta meliorum: Sed eo ab eis non temere reprehendenda sunt, quo apprehendi veraciter nequaquam possunt. Sæpe aliquid a majoribus dispensatorie agitur, quod a minoribus error putatur. Sæpe multa a fortibus dicuntur, quæ infirmi ideo dijudicant, quia ignorant.*

CAPUT VIII.

Romanus Pontifex quemlibet sive fidelem, sive Episcopum ab Ecclesiæ communione, si res ferat, abscindere potest, eaque jurisdictionis potestas est.

I. ROmanus Pontifex, uti Febronius sæpe fatetur, est *Centrum* unitatis Ecclesiæ, & Caput, quocum omnia membra communionem servare debent. Et olim quidem Orientales Ecclesiæ, quæ cum suis Episcopis, Episcopi, qui cum suis Patriarchis cum Romano Pontifice conjunctis, communionem habebant, cum ipso quoque Romano Pontifice communionem habere censebantur, imo & cum Occidentalibus Ecclesiis itidem cum R. Pontifice communionem habentibus. Est enim Romana Ecclesia, ut ajunt Patres Concilii Aquilejensis (*epist. ad Gratianum, Valentin. & Theod. A. A. A. an. 381.*), *Totius Orbis Romani Caput... unde in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Ejus autem mutuæ communionis membrorum tum secum, tum cum Capite, argumenta erant epistolæ, quas Fideles, & Clerici ab Episcopis suis, Episcopi a Metropolitanis aliò migraturi accipiebant, ob quas ubique locorum honorifice hospitio excipiebantur: Sed præcipue Literæ quædam, quas ad se mutuo, & ad Romanum Pontificem Episcopi scribebant, quas *pacificas* primum, ac deinde *formatas* Veteres appellarunt. Quamobrem S. Optatus Milevitanus de Siricio R. P. hæc scribit (*lib. 2. con. Parmen.*): *Cum quo totus Orbis commercio Formatarum in una communionis societate concordat.* Sicui autem istiusmodi communionis literæ ab Episcopis, aut etiam a R. Pontifice negabantur, non ideo a Catholicæ Ecclesiæ communione abscissus esse credebatur. Ea enim agendi ratio civilis quædam œconomia quandoque erat, qua ut Episcopi, & Romani Pontifices uterentur,

rentur, rerum adjuncta postulabant. Ea usus est Damasus R. P. cum Meletio, saltem antequam cum Paulino de Antiochena Sede convenit: usi sunt & Leonis M. Legati cum Ephesini Conventus Episcopis, eamque Leo ipse probavit: *Illud*, inquit (*epist.* 80.), *quod præsentibus, & agentibus Nostris constitutum est, approbamus; ut suarum interim Ecclesiarum essent communione contenti*.

Sed præter eam, de qua hactenus dixi, communionis negationem, quam ego vix *excommunicationem* appellaverim, erat alterum excommunicationis genus, quæ proprio nomine *anathema* dicebatur, eaque erat membri alicujus ab Ecclesiæ corpore abscissio.

Jamvero si de priori excommunicationis genere sermo sit, ea non semper olim jurisdictionis effectus erat. Jurisdictione enim nemo nisi in sibi subjectum hominem uti potest. At vero suam sibi mutuo communionem sæpe negarunt etiam Episcopi, qui nullam in se invicem jurisdictionem habebant. Alterius vero generis excommunicatio effectus jurisdictionis est. Nemo enim Episcoporum nisi hominem sibi subjectum ab universæ Ecclesiæ corpore abscindere potest.

II. Ex his vero facile Febronii hac de re doctrina refellitur. Statuit ipse (*cap.* 3. §. 4.): *Antiquam rationem excommunicandi, ejusque jus non fuisse effectum jurisdictionis respectu excommunicati*, idque hoc argumento probat, quod etiam Episcopi alios Episcopos sibi non subjectos excommunicaverint: Et concludit: *Hac ratione Ecclesiam Romanam ... alias Ecclesias sæpe excommunicasse ... absque ulla jurisdictionis specie, vel umbra*. Scilicet utrumque, quod superius exponebam, excommunicationis genus perperam confundit Febronius. Itaque Episcopi possunt equidem aliis Episcopis suam communionem negare, sed eos a Catholicæ Ecclesiæ corpore separare non possunt. Romanus vero Pontifex alios cujuscumque Sedis Episcopos non modo sua communione privare, sed etiam ab universæ Ecclesiæ corpore abscindere potest. Cum enim Romanus Pontifex sit centrum unitatis, & Caput Ecclesiæ, quocum omnia membra communionem servare debent, ut Ecclesiæ membra sint; Episcopi ab aliis Episcopis sua communione privati, ab Ecclesiæ corpore abscissi non sunt, nisi etiam a communione cum Romano Pontifice separati sint: tamdiu enim Ecclesiæ membra sunt, quamdiu cum Capite communionem habent. Quare S. Cœlestinus nihil sibi metuere voluit eos, qui a Nestorio communione privati erant, *Scientes, ab eo excommunicatos, vel dejectos in Apostolicæ Sedis permanere communione* (*Liberat. Brev. cap.* 5.). Et Vigilius in suo Constituto (*tom.* 5. *Concil. Labb. col.* 1348.) docet, eos ab Ecclesia abscindi non posse, *quos sibi inconvulse unitos Apostolica judicavit Auctoritas*. Igitur solus demum

Romanus

Romanus Pontifex alium quemlibet sive fidelem, sive Episcopum a Catholicæ Ecclesiæ communione abscindere potest. Ergo excommunicatio a Romano Pontifice lata effectus jurisdictionis est: quam vero in se invicem ferunt Episcopi, jurisdictionis effectus non est.

III. Sed effectus excommunicationis, ait Febronius (*ib. n. 3.*), *quæ a particulari aliqua Ecclesia, ejusve Episcopo vigore jurisdictionis vere talis in sibi subjectum, seu proprium suum diœcesanum fertur, nihilominus ex canonum dispositione sese ad universam extendit Ecclesiam, ita ut a suo Episcopo excommunicatus, ab alio recipi non debeat. Sic statuunt Canones Apostolici* 12. *&* 33. *Concil. Nicæn. Can.* 5. *Concil. Sardic. Can.* 16.

Verum primo. Si jurisdictionis effectus est excommunicatio ab Episcopo in sibi subjectum lata, quidni effectus jurisdictionis est excommunicatio lata a Rom. Pontifice in quemlibet etiam Episcopum? Æque enim excommunicationis a Romano Pontifice latæ, atque latæ ab Episcopo in sibi subjectum, effectus ad universam Ecclesiam se extendit. Secundo. Ideo qui ab Episcopo suo excommunicatur, ab universæ Ecclesiæ corpore abscinditur, quia excommunicationem ab Episcopo latam Romana etiam Ecclesia ratam habet. Canones enim, quibus cautum est, ne qui excommunicatus est a suo Episcopo, ab alio recipiatur, Romana ipsa Ecclesia vel constituit, vel probavit, confirmavitque; ne scilicet Oves suorum Pastorum jussa detrectent, & contemnant. Cæterum si qui ab Episcopo suo excommunicatus est, eum Romana Ecclesia in suam communionem reciperet, Ecclesiæ membrum adhuc esset. Nihil enim cuiquam ab aliorum Episcoporum sententiis timendum est, si *in Apostolicæ Sedis communione permaneat*. Qui vero a Romano Pontifice excommunicatus est, is omnino ab Ecclesiæ communione sejunctus est, ut superius ostendebam.

IV. *Attamen*, inquit Febronius (*ib. n. 2.*), *si Romanus Pontifex sine legitima causa excommunicationem ferret, totaque Ecclesia, aut magna ejus pars judicaret, eam decerni non debuisse, tunc excommunicatus ab illo pro Schismatico habendus minime esset, dummodo animum retineret servandæ cum eodem Pontifice, tamquam Primate, unitatis, & ad recuperandam ejus communionem totis viribus elaboraret.*

Ast Romani Pontifices arbitrati semper sunt, se absque Ecclesiæ consensu posse Chatholicæ Ecclesiæ communione privare eos, quos ipsi eâ pœnâ dignos judicassent; idque juris non ex Ecclesiæ consensu, sed ex Apostolicæ Sedis auctoritate sibi vindicarunt. Victor quidem, ut narrat Eusebius (*h. e. lib.* 5. *cap.* 24.), omnes Asianos Episcopos, qui Pascha Judæorum more celebrabant, *prorsus a communione secludendos edicit*. Irenæus vero *Victorem decenter admonet, ne integras Dei Ecclesias morem sibi a majoribus traditum custodientes a com-*

munione

munione abscindat. Existimavit igitur Victor, se suæ Sedis auctoritate integras Ecclesias a communione abscindere posse; idque agnovit etiam S. Irenæus; alioquin irrisisset potius Victoris audaciam, quam ne eo progrederetur, ipsum *decenter* admonuisset. Cæterum cessisse Irenæo Victorem, nec Asianos reipsa ab Ecclesiæ catholicæ communione abscidisse, censent plures Eruditi Viri cum Henrico Valesio (ad eum Euseb. Loc.), & Natali Alexandro (*sæc. 2. diss. 5. art. 5.*). Quapropter ad rem non est, quod ait Febronius (*cap. 9. §. 7.*), Asianos Victori non paruisse, nec tamen fuisse Schismaticos. Etiam Zosimus (*epist. 3.*) de Herote, & Lazaro Episcopis: *Quamquam*, inquit, *specialis illos Apostolicæ Sedis auctoritas omni communione submoverit*. Et alibi: *Sacerdotali eos loco, & communione submovimus*. Denique, ut alios ommittam, S. Cœlestinus S. Cyrillo Alexandrino præcepit, ut Nestorium, nisi decem dierum intervallo hæreticam doctrinam ejuraret, Sedis Apostolicæ auctoritate e Constantinopolitana Sede dejiceret, atque Catholicæ Ecclesiæ communione privaret; qua de re alibi plura dicam. Interea vero Cœlestinus Ecclesiæ consensus ne meminit quidem; quod persuasum habuerit, Ecclesiæ non esse, Romani Pontificis sententiam judicare, sed quem ille Ecclesiæ communione privaverit, eum ab Ecclesia universa tamquam Ethnicum, & publicanum habendum esse.

Quod si vero quis a Romano Pontifice injuste Ecclesiæ communione privaretur, Schismaticus ille quidem coram Deo non esset, imo suæ sibi innocentiæ certissime conscius sua munera obire posset, dummodo absque aliorum offensione, & Apost. Sedis contemptu id fieret, quemadmodum plerique Theologi docent. Præclare in hanc rem Innocentius III. (*cap. a nobis. De sent. excomm. c. 88.*): *Judicium Dei*, inquit, *veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur: Judicium autem Ecclesiæ nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere sæpe contingit, & falli. Propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus, & qui liber est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia innodatus*. Quæ res si contingat, Ecclesiæ sententiam, qui ea ligatus est, ne contemnito, ne eo nomine reus fiat, sed patienter ferto, aut suam innocentiam probato. Caroli Magni, & Synodi Tiburiensis consilium sequitor, quod legitur in Capitularibus, quæ eidem Carolo tribuuntur (*tom. 1. Concil. Balut.*): *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus Romanam, & Apostolicam Sedem, ut quæ nobis Sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat Magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda cum mansuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponatur jugum, tamen conferamus, & pia devotione toleremus*. Dolendum sane est, non interfuisse Synodo illi Febronium; hujusmodi enim canonem aut non edendum, aut

aut delendum statim, curasset. Edixisset, jugum a Sancta Sede impositum non esse ullo modo ferendum, generale Concilium esse appellandum, decernendam in nationalibus conciliis subtractionem ab obedientia, non esse timenda censurarum fulmina, nec schismatis periculum subesse, dummodo cum Prima Sede, idest cum idea abstracta, communio servetur. Hanc enim agendi rationem persuadere conatur ille toto Capite IX. Sed non dubito, tantam impudentiam a piissimo Imperatore, atque a Tiburiensis Synodi Patribus castigandam fuisse.

CAPUT IX.

Quod Romano Pontifici divino jure convenit jus appellationum.

I. Romanus Pontifex divino jure obtinet in universa Ecclesia Primatum non modo honoris, & ordinis, sed etiam jurisdictionis (*ex super.*): Convenit igitur divino jure Romano Pontifici auctoritas quorumlibet Episcoporum, & Synodorum judicia, & sententias in quemlibet sive Laicum, sive Clericum, sive Episcopum latas cognoscendi: ergo & convenit ei jus appellationum.

Rursus R. Pontifex ob suum in universa Ecclesia Primatum est Canonum Custos, & Vindex. Ejus igitur est providere, ut cuique juxta Canones sua jura serventur; nequis contra Canones judicetur; ut qui Canones violarunt, puniantur; ac demum ut qui contra Canones damnati sunt, in sua jura restituantur. Ergo & appellationes a quorumcumque Episcoporum, & Synodorum judicio suscipere suo jure potest.

II. Quare Gelasius R. P. (*epist.* 4.), cum Acaciani Canones ei opponerent: *Nobis*, inquit, *opponunt Canones, dum nesciunt, quid loquantur. Contra quos hoc ipso venire se produnt, quod Primæ Sedi sana, rectaque suadenti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus Sedis examen voluer: deferri: ab ipsa vero nunquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari; sententiamque illius constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius decreta sequenda mandarunt.* Ne vero jus istud canonibus dumtaxat referatur acceptum, addit: *Quapropter non veremur, ne Apostolica sententia resolvatur, quam & Vox Christi, & majorum Traditio, & Canonum fulcit auctoritas, ut totam potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet.* Et alibi (*epist. ad Episcopos Dardan.*): *Cuncta*, inquit, *per Mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sen-*

tentiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi, utpote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Gelasius igitur Rom. Pont. multo ante confictas a Pseudo-Isidoro decretales epistolas, vindicavit Romanæ Sedi jus appellationum ex Christi voce, ex Majorum Traditione, & ex Canonibus; quod scilicet jus illud Christus instituerit, Majorum Traditio declaraverit, & Canones confirmaverint. Atque his quidem Gelasii verbis, non vero falsis decretalibus, ut putat Febronius (*cap.* 5. §. 8. *n.* 2.), appellationum jus sibi vindicavit Nicolaus I. (*epist.* 8. *ad Michaelem Imp.*) sæculo IX.

Porro Gelasius non de fidei causis tantum loquitur, ut vult Febronius (*ib.*), sed generatim de quibuslibet causis, ut ex ejus verbis patet: nec *de judicio præliminari, reservata semper universali Synodo sua ampliore authoritate*; sed de judicio integro quorumlibet Episcoporum etiam in Synodos Coactorum: *utpote quod*, inquit Gelasius, *B. Petri Apostoli Sedes de omni Ecclesia fas habeat judicandi, & ab illa nemo sit appellare permissus:* quod verum non esset, si B. Petri Sedes non etiam Synodorum judicia retractare posset, aut si Synodum generalem a Romanæ Sedis judicio appellare liceret.

CAPUT X.

Sardicensis Synodus Romano Pontifici jus appellationum Episcoporum asseruit.

I. SArdicensis Synodus celebrata est anno 347. Eusebianorum causa, qui S. Athanasium, Marcellum Ancyranum, & Asclepam Gazensem a se damnatos, a Julio R. P. suis Sedibus restitutos esse, querebantur. Synodus 20. Canones edidit. Eorum tertius est hujusmodi: *Si aliquis Episcoporum judicatus fuerit in aliqua causa, & putat, se bonam causam habere, ut iterum Concilium renovetur: Si vobis placet, S. Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his, qui causam examinarunt, Julio Romano Episcopo; & si judicaverit, renovandum esse judicium, renovetur, & det Judices: si autem probaverit, talem causam esse, ut non refricentur ea, quæ acta sunt, quæ decreverit, confirmata erunt. Si hoc omnibus placet? Synodus respondit: Placet.* Canon. IV. est: Gaudentius Episcopus dixit: *Addendum, si placet, huic sententiæ, quam plena Sanctitate protulistis; ut cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum*

Episcoporum judicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamaverit; agendum sibi negotium in Urbe Roma, alter Episcopus in ejus Cathedra post appellationem ejus, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Romani Episcopi determinata.

Canon VII. in Græco Codice V. Hosius Episcopus dixit: *Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & judicaverint congregati Episcopi Regionis ipsius, & de gradu suo eum dejecerint; si appellaverit, qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & voluerit se audiri; si justum putaverit, ut renovetur judicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua Provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut de latere suo Presbyterum mittat, erit in potestate Episcopi, quod velit, & quid æstimet; Et si decreverit, mittendos esse, qui præsentes cum Episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit, Episcopos sufficere, ut negotio terminum imponant, faciet quod Sapientissimo Consilio suo judicaverit.*

II. Jamvero Can. 3. non agitur de appellationibus. Nam 1. non memorantur: 2. statuitur ut ad Julium scribatur *ab his, qui causam examinarunt*, hoc est qui primo causam judicarunt; quod ab appellatione alienum est: 3. cum Zosimus R. P. appellationum jus suæ Sedi adversus Africanos vindicavit, non tertium Sardicensem Canonem, sed septimum allegavit. Itaque eo Canone solum agitur de secundo judicio, quod Episcopus damnatus peteret sine appellatione, quodque finitimi Episcopi redintegrare poterant, quin opus esset, ut ad R. Pontificem scriberent. Statuitur igitur, ut ea de re scribatur Julio R. Episcopo, *ut det ipse Judices*. Cum vero novum id esset, id se statuere dicunt, ut Sancti Petri Apostoli memoriam honorent; præsertim contra Eusebianos, qui contendebant, R. Episcopum Episcoporum Orientalium causis immiscere se non debere. Huc spectant quæ scribunt Sardicenses Patres in epistola Synodica ad Julium: *Hoc enim optimum, & valde congruentissimum esse videbitur, si ad Caput, idest ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque Provinciis Domini referant Sacerdotes*. Hæc cum ita sint, non opus est, ut quæ ex eo canone contra appellationum jus colligit Febronius (*cap. 5. §. 6. n. 1. & 2.*), refellam: quamquam ex eo etiam Canone appellationum jus Rom. Pontifici egregie vindicat Natalis Alexander (*in h. e. sæc. V. differt. 28.*).

III. Canone 4. agitur de appellationibus a judicio Episcoporum non propriæ Provinciæ, qui primo judicarunt, sed eorum, qui in vicinis locis commorantur, & a quibus judicium renovatum est: atque

que statuitur, ut in appellantis Episcopi locum *alius non ordinetur, nisi causa fuerit in Judicio Episcopi R. determinata*. Non igitur jus dumtaxat *decernendi causæ revisionem*, & Judices dandi, ut comminiscitur Febronius (*ib. n.* 2.), sed integra causæ cognitio R. Episcopo reservatur; quod appellationis proprium est. Atque ita quidem Canonem hunc intellexere Græci. *Cum dixissent Patres*, inquit Balsamon, *Provincialium sententiam appellationi subjici, & a propinquis Episcopis jussu Papæ examinari; non dicunt, quid fieri debeat, si is, qui appellavit, condemnatus fuerit, & se rursus gravari dicat. Statuunt igitur, ut res in integro maneat, & in ejus, qui est condemnatus, Ecclesia alius non eligatur, nisi secunda appellatio a Papa examinata fuerit*.

IV. Canone quoque 7. de appellationibus agitur, atque asseritur R. Episcopo auctoritas dandi Judices Episcopos finitimæ Provinciæ, qui omnia diligenter inquirant, & juxta fidem veritatis definiant; & mittendi legatos, qui Apostolicæ Sedis auctoritate cum illis judicent. Episcopi autem isti non ii sunt, qui primo judicarunt, neque istis ii sunt addendi. Nam 1. canone 4. & 7. Episcopi dumtaxat finitimæ Provinciæ memorantur. Deinde canone 3. statuitur, ut Romanus Episcopus det Judices, non vero ut primis Judicibus alios addat. Præterea Sardicensis Canonis 7. causa fuit, ut Episcopus inique forte damnatus, suo juri restituatur. Si autem Episcopi, qui primo judicarunt, etiam secundo judicare deberent, vix id fieri posset; eosque damnatus Episcopus veluti sibi suspectos, & infensos merito recusaret. Statuit igitur Synodus Canone 7. ut Episcopus Romanus, si justum putaverit, novos Judices eligat ex finitima Provincia. Neque obstant verba canonis 3. *ut renovetur Concilium, ut renovetur judicium*, aut verba Canonis 7. *ut renovetur examen*, aut verbum *retractandi*, quo utitur Dionysius Exiguus in Lemmate Canonis 7. Hæc enim significant dumtaxat, aliud Concilium cogendum esse, & judicium redintegrandum. Quinam vero novum Concilium conficere debent? Nempe finitimæ Provinciæ Episcopi a Romano Pontifice designati; de his enim tantummodo loquuntur Sardicenses Patres.

Jam vero si potest Romanus Episcopus, interposita ab Episcopo damnato appellatione, dare novos Judices, & mittere Legatum suum, qui cum datis Judicibus Apostolicæ Sedis auctoritate judicet, potest etiam se ipso prius judicium irritare, aut confirmare: potest integram Causæ cognitionem sibi reservare, & ad suum Tribunal revocare. Neque enim delegans Judex minorem habet delegato Judice auctoritatem. Præterea novos Judices dare, finitimos Episcopos Judices constituere, non necessitatis est, sed dignationis: *dignetur scribere*, ajunt Patres (*can.* 7.), ut scilicet facilius, & citius

Causæ in Provinciis ipsis finiantur. Si igitur causam ipse cognoscere, & decernere velit, suo jure decernere potest.

Denique Episcoporum Judicium, non eorum modo, qui primo, sed etiam eorum, qui secundo judicarunt, interposita appellatione, firmum non est, nisi a Romano Episcopo confirmatum fuerit; ut patet ex Canonum verbis, & sententia. Potest igitur R. Episcopus latum judicium non confirmare; alioquin inutilis esset ejusmodi confirmatio: ergo potest etiam illud irritare: ergo & novum instituere. Quare S. Leo M. (*epist.* 10. *ad Episcopos Vienn. Prov.*) ait: *Nobiscum itaque vestra Fraternitas recognoscat, Apostolicam Sedem pro sui reverentia a vestræ etiam Provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam, & per diversarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellationem causarum aut retractata, aut confirmata fuisse judicia.*

V. Audiamus nunc Febronium, qui argumentis ipsi cum Petro de Marca communibus, & superius refutatis hoc addit (*ib.* §. *6. n.* 3.); verbum *appellaverit* can. 7. improprie sumi; græce enim effertur ὥσπερ ἐκκαλεσάμενος, *quasi appellans*; imo referendum esse non ad R. Episcopum, sed ad novum judicium.

Sed nugatur Febronius. Primo enim Sardicenses Canones latine primum scripti sunt, teste Dionysio exiguo. Deinde ὥσπερ, non necessario significat *quasi*, sed sæpe *sicut*, *ut*, *veluti*, *ita*. Adde, Codicem Veronensem editum a Cll. Balleriniis (*tom.* 3. *oper. S. Leon.*) habere: *& confugerit ad provocationem B. Episcopi Romanæ Ecclesiæ*: quæ verba veram appellationem significant. Denique Canone 7. simul copulantur verba *appellaverit*, *& confugerit*: Verbum autem *confugerit*, ad Romanum Episcopum procul dubio referendum est: ergo & verbum *appellaverit*.

Illud autem hoc loco diligenter notari velim, non novum jus condidisse Sardicensem Synodum, sed vetus firmasse. Nam Canone 4. statuit, ut *cum aliquis Episcopus depositus fuerit, & proclamaverit &c.* & Canone 7. ut *si appellaverit, qui dejectus est &c.* Igitur veluti certum, & usu receptum existimavit, Episcopos depositos Episcopum Romanum appellare posse, atque dumtaxat, quid sit agendum, statuit, si Episcopum damnatum appellare contigerit. Quare Innocentius I., qui anno 402. idest 55. annos post Sardicensem Synodum Romanus Pontifex renunciatus est, causas majores, ideoque etiam Episcoporum appellationes sibi reservat (*epist. ad Victric. Rhotom.*), *sicut Synodus statuit, & vetus consuetudo exigit*. Veterem autem consuetudinem non appellasset, quæ ultra 55. annos non ascendisset. Ergo etiam ante Sardicensem Synodum appellationes Episcoporum ad Apostolicam Sedem obtinuerunt, easque Sardicenses

Patres

Patres firmarunt, agendi rationem præterea statuentes, si Episcopos deinceps appellare, contigisset.

CAPUT XI.

Sardicenses Canones tum in Oriente, tum in Africa obtinuisse.

I. SArdicensium Canonum *in Oriente, & in Africa vix ullum fuisse usum, quin eidem data opportunitate contradictum esse, deprehenditur*, ait Febronius (*cap.* 5. § 7.). Sed cum non ignoret, S. Gelasium in superius memorata epistola, in qua suæ Sedi appellationum jus vindicat, exempli loco Athanasii, Johannis Chrysostomi, & Flaviani appellationes afferre, Gelasii verba primum interpretari conatur (*ib.* §. 8.); deinde vero cum clariorem esse Gelasii sententiam intelligat, quam ut ullam aliam interpretationem pati queat, addit: *Cæterum sententia Gelasii rectiorem interpretationem, aut, si ejus verbis præcise insistere malis, certiorem refutationem recipere non potest, quam in accurata discussione trium illustrium exemplorum, ad quæ provocat*. Viden' hominis impudentiam? Gelasius Sanctissimus, atque doctissimus Pontifex, qui Sæculo V. exeunte floruit, Acacianis exempla Athanasii, qui sæculo IV. Johannis Chrysostomi, & Flaviani, qui eodem V. sæculo Apostolicam Sedem appellarunt, confidentissime objicit, neque ne ab iis refutetur, metuit; Et Febronius tamen se eum certissime refutaturum esse, confidit. Sed nimis quidem multus ego essem, si & memorata, & alia appellationum exempla afferre, & vindicare vellem. Provinciam hanc assumpsere plures Eruditi Viri, Christianus Lupus (*tom.* 8. *oper.*), Natalis Alexander (*sæc.* 4. *diss.* 28.), David (*de judic. canon. Episc.*), Gerardus Casteel (*de appell. ad Romanam Sedem*), aliique. Unius ego Flaviani Appellationem vindicabo, ut Febronio demonstrem, in Oriente Sardicenses Canones obtinuisse.

II. Itaque S. Flavianus Episcopus Constantinopolitanus ab Ephesina Synodo, cui Dioscorus Alexandrinus præfuerat, damnatus Libellum appellationis S. Leonis Magni Legatis dedit. Ea de re fidem faciunt ipse Leo (*epist.* 41. *ad Theodosium Imper.*), Liberatus (*Brev. cap.* 12.), & Valentinianus Imperator (*epist. ad Theodos. inter Leon.* 41.): *Ut quia*, inquit S. Leo, *& nostri fideliter reclamarunt, & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit. Flavianus*, ait Liberatus, *contra se prolata sententia, per Legatos Sedem Apostolicam appellavit libello*. Demum Valentinianus: *Debemus*, inquit,

cum omni

cum omni competenti devotione defendere (fidem), *& dignitatem propriæ venerationis B. Apostolo Petro intemeratam & in nostris temporibus conservare: quatenus Beatissimus Romanæ Civitatis Episcopus, cui Principatum Sacerdotii super omnes antiquitas contulit, locum habeat, & facultatem de fide, & Sacerdotibus judicandi ... Hujus enim rei gratia secundum solemnitatem Conciliorum & Constantinopolitanus Episcopus eum per libellos appellavit propter contentionem, quæ orta est de Fide.*

III. Sed respondet Febronius (*ib.* §. 9. *n.* 3.): *Post hanc appellationem S. Leo convocationem Concilii generalis apud Theodosium urget:* = quam autem, inquit, post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, Canonum Nicææ habitorum decreta testantur =: *Itaque Leo sicuti vigore eorundem canonum de causæ meritis, & substantia judicare non poterat, ita nec Flaviani causam coram se fecit ventilari, nec ejus judicandi potestatem sibi arrogavit. Ergo ideo Legatis libellum appellationis dedit Flavianus, ut Leonis ope obtineret sua causa in legitima Synodo retractationem.*

Verum si S. Flavianus non in Apostolica Sede, sed solum in legitima Synodo irritandi judicium Ephesi in se latum auctoritatem agnovisset, non Apostolicam Sedem, sed legitimam Synodum appellasset. Nemo enim Judicem, qui causam decernere nequeat, appellaverit. Cum igitur Flavianus Sedem Apostolicam appellaverit, in Apostolica Sede decernendæ causæ auctoritatem agnovit. Et Leo quidem Flaviani causam ante decrevit, quam a Theodosio Synodum postulavit. Hilarius enim Diaconus Leonis Legatus, qui Epheso Romam statim redierat, ut Leonem de iis, quæ Ephesi gesta erant, certiorem faceret, scripsit Romà ad Pulcheriam Augustam (*epist.* 46. *inter Leon.*): *A Præfato Papa cum omni Occidentali Concilio reprobata omnia, quæ in Epheso contra Canones, per tumultus, & odia sæcularia a Dioscoro Episcopo gesta sunt .... & præjudicio Sanctissimi Viri, innoxiique commissa sunt.* Ipse Leo Theodosio (*ep.* 44), Pulcheriæ Augustæ (*epist.* 45.), Presbyteris, & Archimandritis (*epist.* 50.) scripsit, in sua, & suæ Synodi communione Flavianum perseverare, & quæ contra eum acta fuerant, irrita haberi, & qui ejus Sedem ausus fuisset invadere, eum inter Episcopos numerandum non esse. Judicaverat igitur Leo Flaviani causam, velit nolit Febronius. Sed rogat: Cur ergo Synodum a Theodosio postulavit Leo? Nempe non ut Fidei, aut Flaviani causa ad examen quasi dubia vocaretur, *sed ne*, ut ipse ait, *aliquid ultra sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum; convenientibus utique Orientalium Provinciarum Episcopis, quorum siqui superati minis, atque injuriis a veritatis tramite deviarunt, salutaribus remediis in integrum revocentur, ipsique, quorum est causa durior, si consiliis melioribus acquiescant,* ab Eccle-

ab Ecclesia unitate non excidant. Qui autem ita scribit, causam non judicandam, sed judicatam esse, veluti certum habet. Præterea Leo Dioscorum, qui Flavianum damnaverat, in habenda Synodo sedere vetuit, tantumque *ut audiendus intromitteretur*, permisit (*act. 1. Concil. Chalc.*). Igitur & Flavianus Leonem appellavit, & Leo ejus causam jure suo judicavit. De causa tamen cur Synodum Leo postulaverit, dicam alibi diligentius

IV. In Africa quoque appellationes obtinuisse, colligitur ex S. Augustino. Cum enim Antonius Fussalensis Episcopus ab Africana Synodo, ipso Augustino agente, abdicatus Apostolicam Sedem appellasset, scripsit S. Augustinus S. Cœlestino I. R. P. (*epist. 261.*), quæ contra Antonium in Synodo gesta fuerant, eumque rogavit, ne Antonium suæ Sedi restitueret, alioquin se Episcopatu cessurum. Cum vero conquereretur Antonius, se, honore Episcopatus servato, Sede privatum esse, plures recensuit Augustinus Episcopos simili pœna damnatos; affirmavitque, eamdem sententiam, ab Apostolica Sede, quam illi appellaverant, confirmatam fuisse: *Existat exemplo*, inquit, *ipsa Sede Apostolica judicante, vel aliorum judicata firmante, quosdam pro culpis quibusdam nec Episcopali spoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut a nostris temporibus remotissima non requiram, recentia memorabo. Clamet Priscus &c.* A remotis igitur temporibus usu in Africa receptum erat, ut Episcopi saltem a Synodis damnati Apostolicam Sedem appellarent. Inferiores enim Clerici appellare vetabantur, ut colligitur ex Canonibus Synodorum II. & V. Carthaginensium.

V. Nihilominus Augustini ipsius ætate magna de appellationibus controversia orta est inter Africanos Episcopos, & Apostolicam Sedem. Cum enim Apiarius Presbyter ab Urbano Siccensi Episcopo damnatus Apostolicam Sedem appellasset, Zosimus R. P. Faustinum Episcopum Legatum suum cum duobus Presbyteris in Africam misit, ut Apiarii causam cognosceret, eumque in integrum restitueret; & præterea ut de Episcoporum appellationibus cum Africanis ageret. Quamobrem Commonitorio Legatis dato Sardicenses Canones inseruit, quos Ecclesiæ Romanæ more Nicænos inscripsit; sive quia in Codice Ecclesiæ Romanæ perpetua serie post Nicænos descripti erant, quemadmodum in Justelli Codice, aliisque reperti sunt, sive quia ab iisdem fere Patribus, qui Nicænos ediderant, Osio Cordubensi Duce, conditi erant, ut propterea veluti Nicænorum Canonum appendix haberentur. His porro Canonibus, ac præsertim canone 7. appellationum jus suæ Sedi Zosimus vindicabat. Et de Canonum quidem sententia nulla fuit concertatio; iis enim appellationum jus Romanæ Sedi asseri, clarius existimarunt Africani Episco-

Episcopi, quam ut ea de re vel levis suspicio oriri posset. Idque Febronium, qui id negat, diligenter notare, velim. Itaque Nicæni ne revera essent Canones illi, disceptatum est. In exemplaribus enim a Cœciliano Carthaginensi Episcopo, qui Nicæno Concilio interfuerat, in Africam allatis non reperiebantur. Ergo Africani Episcopi genuina Nicæni Concilii exemplaria Alexandriâ, & Constantinopoli afferenda curarunt, polliciti, se Canonem a Faustino allegatum servaturos, si a Nicæno Concilio editum esse, constaret. Interea vero Canonem servare, & exequi statuerunt. Constant hæc ex Actis Concilii Carthaginensis VI. Apiarium præterea gradui suo restituerunt, eumque ab Ecclesia tantum Siccensi, ut scandala præcaverent, removendum esse, censuerunt, *ut accepto epistolio, ubicumque alibi vellet, & posset, Presbyteri munere fungeretur.* (*epist. ad Bonif. I. tom. 3. Conc. Labb. col.* 528.)

Interea temporis allati sunt Alexandria, & Constantinopoli Nicæni Canones, neque inter eos Canon a Zosimo allegatus repertus est. Sed Cœlestinus tamen Bonifacio I. suffectus, Apiarii ob nova crimina iterum damnati appellationem suscepit, atque Faustinum in Africam remisit, ut Apiarium gradui suo, & communioni Ecclesiæ restitueret: Sed frustra. Apiarius enim coram Synodo, & Faustino sua criminum confessione convictus est. Hæc narrant Africani Patres in Epistola ad Cœlestinum I. (*ib. col.* 532.), & addunt: *Impendio deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere, quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum, facile advertet Venerabilitas tua .... Presbyterorum, & sequentium Clericorum improba refugia repellat; quia & nulla Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ, & decreta Nicæna sive inferioris ordinis Clericos, sive ipsos Episcopos Metropolitanis suis apertissime commiserunt ... aut quomodo ipsum transmarinum judicium ratum erit, ad quod testium necessariæ personæ vel propter Sexus, vel propter Senectutis infirmitatem, multis aliis intervenientibus impedimentis, adduci non poterunt? Nam ut aliqui, tanquam a tuæ Sanctitatis latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo constitutum.*

Jamvero tum ex Augustino, tum ex Africanorum agendi, & scribendi ratione hæc certo colligere posse mihi videor, scilicet longe ante exortam controversiam, appellationes in Africa obtinuisse: Cum vero non modo Episcopi, sed etiam inferiores Clerici frequentiores Apostolicam Sedem appellare cœpissent, Africanos propter earum incommoda, & disciplinæ detrimentum eas improbasse; alacriores vero ad eas impugnandas factos esse falsa, ut ipsi putabant, Nicænorum Canonum allegatione, sed de rei veritate demum certiores

certiores factos, ut Episcopi saltem Apostolicam Sedem appellarent, non ægre tulisse.

Illud vero in hanc controversiam, quod notetur, dignum esse, censeo; Africanos appellationum excipiendarum auctoritatem Rom. Pontifici nunquam denegasse; ne postea quidem, quam Canones a Faustino in Africam allatos, vere Nicænos non esse, compertum habuerunt. Primo enim Cœlestinum *impendio deprecati sunt*, ut Clericorum, imo & Episcoporum appellationes repelleret. Deinde vero scripserunt, Nicæna decreta Clericos, & Episcopos Metropolitanis suis commisisse; id causæ allegantes, non quidem ut de appellationum jure cum Pontifice contenderent, sed ut precibus pondus adderent. Postremo enim ut qui hujusmodi causæ parum confiderent, appellationum incommoda, & transmarini judicii difficultates ob oculos Pontificis posuere, ut his demum causis ad repellendas appellationes adduceretur. Africani igitur Pontificis auctoritatem non posthabuere Conciliorum auctoritati, uti temere ait Febronius (*cap.* 1. §. 7. *n.* 10.), sed potius prætulere; alioquin enim Pontificem non rogassent, ne Nicæni Concilii statutis, & Africanæ Ecclesiæ consuetudini derogaret, sed saltem post compertam allegatorum Canonum falsitatem, Pontificis arrogantiam contempsissent. Agnoverunt igitur etiam Africani in Pontifice recipiendarum ex Africa appellationum auctoritatem.

CAPUT XII.

Quædam Febronii argumenta refutantur.

I. IMperator *Justinianus*, inquit Febronius (*cap.* 5. §. 6.), *Nov.* 123. *cap.* 22. *omnes judiciorum Ecclesiasticorum instantias, scilicet Episcopi cum sua Synodo, Metropolitani, & congregati cum eo Provincialis Concilii, demum Patriarchæ, seu Primatis recenset; & de hoc in fine addit = Nulla parte ejus sententiæ contradicere volente =*. Idem fere statuunt Concilium Lugdunense II. anno 567. habitum, Capitula ab Hadriano I. anno 785. Ingilramno Metensi Episcopo tradita, Concilium Francofurtanum anni 794. can. 6., ac demum idem scribit Hincmarus ad Nicolaum I., atque ita concludit Febronius: *Hæc sufficiunt, & suffecissent ad excludendas appellationes Romanas, nisi Isidorianis decretis tanta Ecclesiæ, & Traditionis monumenta obscurata, & quodammodo convulsa fuissent.*

Antiquissima quidem, & præclarissima hæc Ecclesiæ, & Traditionis monumenta sunt: Justinianus Sæculi VI. Imperator, qui sæpe,

invita etiam Minerva, Theologum egit, qui contra Chalcedonensem Canonem Ecclesiasticas Provincias divisit, qui Primatum Ecclesiæ Thessalonicensi eripuit, eoque Urbem, in qua ipse ortus est, insignivit: paucis, qui Ecclesiam sibi subdidit: Deinde duo Provincialia Concilia, quorum alterum Sæculo VI. alterum Sæculo VIII. exeunte celebratum est: præterea Capitula, quorum Auctorem eumdem cum Epistolarum decretalium Auctore fuisse, Eruditi Viri plerique sentiunt; quæque vel ipse Febronius ex falsis illis epistolis composita esse, putat (*cap.* 8. §. 2. *n.* 1.): ac denique Hincmarus, qui Sæculo IX. floruit, Vir cum Regibus etiam contendendo facilis, & eorum, qui deinceps Apostolicæ Sedis auctoritatem impugnare ausi sunt, facile Antesignanus. Ista vero ne sunt tanta illa Ecclesiæ, & Traditionis monumenta, quæ ad excludendas Romanas appellationes sufficiunt? Sed quid, rogo, sunt Canones Sardicenses IV. Sæculo ab œcumenica Synodo editi? Quid Zosimi, Bonifacii, Cœlestini, Leonis Romanorum Pontificum auctoritas? Athanasii, Johannis Chrysostomi, Flaviani, aliorumque appellationes, quid? Quid Gelasii auctoritas, & argumenta? An non monumenta hæc sunt Justiniano, memoratis Conciliis, Capitulis, Hincmaro, & falsis decretalibus vetustiora, multoque pluris facienda? Sed Febronius, cum, quo se vertat, ignorat, Isidoriana decreta opponere solet, ut incautos fallat. At vero argumentis ego ex Scripturis, & Veteris Ecclesiæ traditione, atque ex aliis monumentis Pseudo-Isidoro antiquioribus, desumptis, pro Rom. Pontificis auctoritate depugnavi hactenus, iisdemque, si Superis placet, depugnabo deinceps.

II. Cæterum Justinianum quidem de civilibus Episcoporum causis agere, Natali Alexandro (*sæc.* 4. *diss.* 28.), aliisque notatum est. Concilium Lugdunense judicia dumtaxat recenset, ut vocant *ordinaria*, nec appellationes excludit. Sagittarius enim, & Salonius Episcopi a Concilio illo damnati, Johannem III. appellarunt, ut narrat Gregorius Turonensis (*histor. Franc. lib.* 5. *cap.* 20.). Concilium Francofurtanum etiam Regi facultatem facit Episcoporum judicia cognoscendi. Quamobrem de civilibus Episcoporum causis illud agere, crediderim. Memorata Capitula sic statuunt (*cap.* 20. *tom.* 8. *Concil. Labb. col.* 602.): *Si ipse* (qui damnatus est) *Metropolitanum, aut judices suspectos habuerit, aut infestos senserit, apud Primatem Diœceseos, aut apud Romanæ Sedis Pontificem judicetur*. Et cap. 23. *Placuit: Si Episcopus accusatus Rom. Pontificem appellaverit, id statuendum, quod ipse censuerit*. Viden' Febronii ingenium? Sicubi Capitula illa Rom. Pontificis auctoritati adversari videntur, sunt præclara Ecclesiæ, & Traditionis monumenta; sicubi favent, sunt Pseudo-Isidori commenta.

III. Quid

III. Quid vero, quod S. Bernardus (*lib. 3. de Consid. cap. 2.*) in appellationes vehementius invehitur? *Quousque*, inquit Eugenium Papam alloquens, *non evigilat consideratio tua ad tantam appellationum confusionem atque abusionem? Præter jus, & fas, præter morem, & ordinem fiunt .... Volentes malignari, nonne his potissimum terreri solebant? Nunc terrori ipsi ex his magis fiunt, atque id magis bonis. Antidotum versum est in venenum:* aliaque plura appellationum mala enumerat alibi (*ep. 178. 179. 180.*): *Eadem autem querelæ*, inquit Febronius (*ib. n. 3.*), *a tot sæculis in hunc usque diem perdurant*. Deinde S. Bernardo addit Conradum Uspergensem Virum Schismaticum (*chron.*) & Hisdebertum Archiepiscopum Turonensem (*ep. 82. ad Honorium II.*).

Verum hi, & S. Bernardus præsertim, appellationum abusum dumtaxat, & frequentiam queritantur. S. Bernardus paulo ante verba a Febronio descripta: *Magno*, inquit, *in his, & pio opus intuitu est, ne quod magna fuit necessitate provisum, male utendo, reddatur inutile.* Et paulo infra: *Nunc vero non te existimes otiose vacare huic considerationi, qua appellationes ad antiquum, si fieri potest, revoces usum ... prorsus fovendæ, & manutenendæ sunt; sed quas extorsit necessitas, non calliditas adinvenit.* Sed his malis, quidquid mussiret, & queritetur Febronius, occurrerunt jam Tridentina Synodus, Clemens VIII. Gregorius XV. Urbanus VIII. Benedictus XIII. ac præsertim Benedictus XIV. Constitutione data III. Kalend. April. anno 1742. ut proinde inanes nunc temporis sint Febronii, aliorumque ejus similium adversus appellationes querelæ; *utpote*, inquit Benedictus XIV. (*ibid.*) *ex hac unica re causam, & originem habentes, quod inferioribus grave sit obedientiæ ac subjectionis jugum erga majora tribunalia, ipsisque nimis displiceat, sibi subditis appellationis beneficio succurri*: Quæ quidem vere a doctissimo Pontifice dicta esse, ea, quæ hactenus de appellationibus dicta sunt, palam faciunt.

CAPUT XIII.

De R. Pontificis in Fidei causis decernendis auctoritate. Hanc summam esse, nec errori obnoxiam, ostenditur ex Scripturis.

I. AC primo quidem Rom. Pontificem, si Fidei, & morum causas ex Apostolico Tribunali decernat, errare non posse, ex iis Scripturæ locis colligitur, quibus superius jurisdictionis primatum in universa Ecclesia illi datum esse demonstravi. Christus enim super Petrum, Petrique Successores Rom.

Pontifices Ecclesiam suam ædificavit, claves regni Cœlorum iis dedit, omnesque suas oves iis pascendas commisit. Si autem Romanus Pontifex in fidei, & morum causis finiendis errare, erroremque fideles docere posset, nec firmum esset Ecclesiæ fundamentum, nec tutus Pastor ovibus datus esset: Pastore enim errante, oves quoque errent necesse est: Quæ quoniam absurda plane sunt, illud consequitur, Rom. Pontificem Ecclesiæ universæ Caput, Rectorem, & Pastorem in fidei causis finiendis errare non posse.

II. Deinde Christus Lucæ cap. 22. ait Petro: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Duo his verbis privilegia S. Petro a Christo data esse, vulgo docent Sacrarum Scripturarum Interpretes, ac Theologi: alterum quidem non deficiendi a Fide, alterum vero non errandi in docendis fidelibus. Primum Petri proprium, & personale fuisse, non negamus: alterum ad ejus quoque successores transiisse, affirmamus. Quamquam Bellarminus (*de Rom. Pont. lib. 4. cap. 6.*) non temere existimavit, utrumque privilegium ad Petri Successores transiisse, quod eorum nemo tot ab hinc sæculis in hæresim lapsus sit. Sed de priore privilegio solliciti nos esse nolumus. Posterius vero privilegium ad Petri Successores transiisse, contendimus. Nam Gelasius quidem (*epist. 14.*), Pelagius II. (*epist. 5. ad Eliam*), Vitalianus (*epist. ad Paul. Episc. Cretens.*), & Hadrianus I. (*Epist. ad Carolum Regem*) totum Evangelicum textum superius descriptum, ad Romanos Pontifices retulerunt. S. Agatho vero (*epist. ad Imper. Constantinum*) S. Leo IX. (*epist. ad Petrum Antioch.*), S. Bernardus (*epist. 190. ad Innocentium II.*), & alii privilegium non deficiendi a Fide Petro a Christo datum, ad Petri quoque Successores Rom. Pontifices transiisse, apertissime docent. *Hæc Apostolica Christi Ecclesia*, ait S. Agatho, *per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apostolicæ Traditionis nunquam errasse, probabitur; nec hæreticis novitatibus depravata succubuit; sed ut ab exordio fidei Christianæ percepit ab auctoribus suis Apostolorum Principibus, illibata finetenus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum Principi in sacris Evangeliis fatus est:* Petre, Petre *inquiens*, Ecce Satan expetivit ut cribraret vos, sicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. *Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus, & Salvator omnium, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis prædecessores confidenter fecisse semper, cunctis est manifestum.* Porro S. Agathonis epistola in sexta Synodo

nodo generali (*act.* 4.) perlecta, & ab universa Synodo veluti a Spiritu S. dictata, & Petri manu scripta, suscepta, & probata est.

III. *At*, inquit Febronius (*cap.* 5. §. 1. *n.* 2.), *genuinus, & naturalis sensus sacrorum verborum, de quibus agimus, est hujusmodi: Petrus equidem negabit Dominum, & Magistrum suum, nihilominus post agnitum errorem resurgens a lapsu Fratres, & Coapostolos suos in Fide confirmabit, ipse futurus in ea stabilis. Hujus autem promissionis efficaciam ad Petri Successores transituram, nemo sustinebit... Sic ea Verba communiter accipiunt, & interpretantur Patres, & Doctores, nominatim Tertullianus lib. de fuga in persec. cap.* 2. *Cyprianus epist.* 8. *& in lib. de Orat. Dom. Hilarius lib.* 1. *de Trinit. Chrysostomus, Augustinus, Cyrillus Alex. Leo, Prosper, Beda, & alii.*

Verum Promissionis Christi efficaciam etiam ad Petri Successores transiisse, *sustinuit* S. Agatho in epistola, quæ ab œcumenica Synodo veluti divine perscripta probata est: *Sustinuere* illi Pontifices, quos paulo superius recensui: *sustinuit* & S. Bernardus, ut alios missos faciem. *Oportet*, inquit S. Bernardus, *ad vestrum referre Apostolatum pericula quaque, & scandala emergentia in regno Dei, & pracipue qua de Fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimum resarciri damna Fidei, ubi non possit Fides sentire defectum. Hac quidem hujus prærogativa Sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est:* Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat Fides tua? *Ergo quod sequitur, a Petri successore exigitur.* Et tu aliquando conversus confirma Fratres tuos. Nimia igitur præfidentia scribit Febronius, neminem affirmasse, aut affirmaturum esse, Christi promissionis efficaciam ad Petri Successores transiisse.

IV. Perridiculum vero est, quod addit; Christi nempe promissionem *nihil ad Petri successores attinere, qui neque ceciderunt cum ipso, neque cum eo resurrexerunt, neque eamdem, aut similem cum eo promissionem acceperunt.* Quasi scilicet opus sit, ut singuli Petri successores cadant, resurgantque, atque singulis nominatim perseverantiam in fide promittat Christus. Quidni & Primatum Petri successoribus negat? Nam neque singulos interrogat Christus: *Vos autem quem me esse dicitis?* Neque singulis ait: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus &c.* Sed ille in re seria nugas agit. Præterea cum Petrus Christum negavit, nondum Ecclesiæ primatum a Christo obtinuerat, ut notavit S. Hieronymus (*in cap.* 16. *Matth.*): *Sed si consideret*, ait S. Doctor, *qui hoc quærit* (cur ib. vocetur Petrus a Christo Satanas?), *Petro illam benedictionem, & beatitudinem, ac potestatem, & ædificationem super eum Ecclesiæ in futuro promissam, non in præsenti datam intelliget. Ædificabo, inquit, super te Ecclesiam meam &c. Qua si statim dedisset ei, nunquam in eo pravæ confessionis error invenisset locum.* Romani autem Pontifi-

Pontifices in locum Petri jam Ecclesiæ primatu insigniti succedunt ? Cum igitur Petri Ecclesiæ Primatu jam insigniti privilegium fuerit, ut *pravæ confessionis error in eo locum non inveniret*, in hujusmodi Privilegium, quod primatus consectarium est, Romani Pontifices Petro succedunt, quin opus sit, ut primum cadant, ac deinde resurgant.

V. Sed Tertullianus, aliique Patres, inquit Febronius cum Natali Alexandro (*sæc. 15. & 16. diss. 4. art. 1. n. 14.*), docent, Petri Privilegium fuisse personale, nec ad Successores transiisse.

Verum utriusque fidem hac in re ego desidero. Nihil enim hujusmodi asserunt laudati Patres. Ut id ostendam, trium dumtaxat, qui primi citantur, loca ab utroque tanum indicata ego exscribam. Tertullianus *sic & in Apostolis*, inquit, *facultatem tentationis postulavit* (Diabolus) *non habens eam, nisi ex permissu: siquidem Dominus in Evangelio ad Petrum: ecce, inquit, postulavit Satanas, uti cerneret vos, velut frumentum: verum ego rogavi pro te, ne deficeret fides tua, idest ne tantum diabolo permitteretur, ut Fides periclitaretur*. S. Cyprianus de Orat. Domin. *Orabat autem Dominus*, inquit, *& rogabat non pro se: quid enim pro se innocens precaretur? Sed pro delictis nostris, sicut & ipse declarat, cum dicit ad Petrum: Ecce Satanas &c.* S. Hilarius non lib. 1., sed 10. de Trinit. n. 38. *Pro Petro*, inquit, *Pater rogatur, ne deficiat Fides ejus, ut negantis infirmitati vel dolor saltem pœnitentiæ non abesset, quæ Fides in eo non deficeret, quod pœniteret*. Jam vero tres hi Patres scribunt dumtaxat, Christum orasse pro Fide Petri: quæ vero sequuntur verba*: & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*, prætermittunt, quod ad eam rem non sint, de qua agunt. Idem de reliquis dicito. An vero ideo negant illi, privilegium, aut onus confirmandi Fratres in Fide, ad Petri quoque Successores manasse? Qui igitur Christi verba ad Petrum referunt, ii vel ad Petri quoque Successores pertinere docent, ut illi qui superius a me memorati sunt, vel saltem Petri Successores non excludunt, sed silentio prætermittunt, ut illi qui a Febronio, & a Natali Alexandro memorantur.

Sed sunt, ait Natalis Alexander, qui Christi verba ad Ecclesiam Romanam; sunt qui ad Sedem Apostolicam referunt.

Verum & hi Christi verba ad Rom. Pontificem referunt, nisi in re seria nugatos esse velimus. Quid enim demum est Ecclesia Romana, quid Sedes Apostolica, nisi Rom. Pontifex? Innocentius I. (*ep. ad Synodum Milevit.*), Leo Magnus (*ep. 10.*), aliique testantur Romanam Ecclesiam, & Sedem Apostolicam *innumeris relationibus ex singulis quibusque Provinciis consuli consuevisse*. Novimus autem consuli consuevisse non Romanum Clerum, aut ligneam, vel

lapideam

lapideam Petri Sedem, aut dignitatem Apostolicam, quæ est idea abstracta, ut ajunt Logici; sed Romanum Episcopum: atque consulentium epistolas non Romanæ Ecclesiæ, aut Sedi Apostolicæ, sed Ecclesiæ Romanæ Episcopo nominatim inscriptas suisse. Mirari sane ego sæpe soleo, Viros etiam doctissimos eâ distinctione detineri, quam *non recipit ratio*, inquit Doctiss. Melchior Canus (*de Loc. Theol. lib. 6. cap.* 8.), *aspernatur, repellit*. Sunt denique, ait idem. Natalis Alexander, qui ea verba ad Ecclesiam, & Concilium referunt. Verum hi vel de Ecclesia, & Concilio loquuntur, ut Ecclesia & Concilium complectitur Fideles simul, Episcopos, & Rom. Pontificem, vel ut Rom. Pontificem excludit. Si primum, iis libenter assentior. Si enim errare nequit Romanus Pontifex Ecclesiæ Caput, neque errare potest Ecclesia cum suo Capite consentiens. Si alterum, eorum Interpretationem rejicio. Posteriorem enim hanc Interpretationem non tradunt Ecclesiæ Patres; Pauci enim ii, qui a Natali Alexandro memorantur, dumtaxat eam *juvant*, ut ipse fatetur: quamquam ne juvant quidem. Nam S. Thomas, cujus unius verba describit Natalis Alexander, ait: *Universalis Ecclesiæ fidem non posse deficere, Domino dicente* Lucæ 22.: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua*. Ast S. Thomam universalis Ecclesiæ nomine intelligere membra simul & Caput, nemo negaverit. Eam igitur interpretationem amplectuntur dumtaxat Parisienses Theologi, non quidem omnes, sed plures a Concilii Constantiensis tempore; Primi enim eam tradidere Petrus Alliacensis, & Gersonius; ut hinc colligas novam esse, & veteribus Patribus plane ignotam. Sed de priore argumento satis diximus.

CAPUT XIV.

Vetustissima Ecclesiæ traditio est, Fidei causas esse ad Rom. Pontificem referendas, sive ut eas decernat, sive ut quæ Synodi de iis decreverint, Apostolica auctoritate confirmet.

I. HUjusce Traditionis initia refert Theodoretus ad Apostolorum tempora (*ep. ad S. Leon.*), cum Apostolus Paulus *ad magnum Petrum se contulit, ut iis, qui Antiochiæ de legali conversatione ambigebant, explicationem ab ipso referret*. Innocentius I. Apostolicam Sedem juxta antiquam traditionem, & Ecclesiasticam disciplinam a Synodis Carthaginensi, & Mile-

& Milevitana, de Pelagiana hæresi consultam esse, dicit. Innocentii responsum ad utramque Synodum alibi (*cap. 6. n. 1. & 3.*) descripsi. Sed in Epistola ad Synodum Milevitanam præterea hæc addit: *Præsertim*, inquit, *quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes Fratres, & Coepiscopos nostros nonnisi ad Petrum, ide st sui nominis, & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio, quod per totum mundum possit Ecclesiis omnibus in commune prodesse. Fiant enim necesse est cautiores, cum inventores malorum ad duplicis relationem Synodi sententia nostra statutis viderint ab Ecclesiastica communione sejunctos. Gemino igitur bono charitas vestra fungetur. Nam & canonum potiemini gratia servatorum, & beneficio vestro totus orbis utetur.* S. Cyrillus Alexandrinus S. Cœlestinum R. Pontificem de Nestoriana hæresi certiorem faciens: *Si silere*, inquit (*tom. 3. Concil. Labb. col. 890.*), *& non pietatem tuam de omnibus, quæ moventur, literis certiorem facere citra culpam, ac sinistræ suspicionis metum liceret, præsertim in rebus adeo necessariis, ubi etiam recta fides a nonnullis depravata periclitatur, in memetipso dicerem: bonum, & periculi expers est silentium, præstatque quietam vitam agere, quam turbatam. Sed quoniam Deus hisce in rebus vigilantiam a nobis exigit, & longa Ecclesiarum consuetudo* (τὰ μακρὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔθη) *suadet, ut hujusmodi res cum Sanctitate tua communicentur, scribo plane necessitate adactus.* Tres Africanæ Synodi in epistola ad Theodorum Papam data anno 646. quæ refertur in Actis Synodi Lateranensis habitæ anno 649. Martino I. R. Pontifice (*tom. 7. col. 132.*): *Antiquis enim regulis sancitum est*, inquiunt, *ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo positis ageretur provinciis, non prius tractandum, vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, juxta quæ fuisset pronunciatio, firmaretur; indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ velut de Natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi regiones puritatis incorruptæ maneant fidei sacramenta salutis.* Antiquæ igitur traditionis, & Ecclesiasticæ disciplinæ canon erat ineunte Sæculo V. Fidei causas ad Apostolicam Sedem esse referendas, sive ut eas decerneret, sive ut quæ Synodi de iis decreverant, confirmaret, totique Orbi edita decreta prodessent. Nisi autem persuasum Ecclesia habuisset, Rom. Pontificem sive decernentem fidei causas, sive Synodorum Provincialium decreta confirmantem errare non posse, nec ulla fuisset hujusmodi relationum necessitas, nec Apostolicæ Sedis judicium cæteris Ecclesiis, totique Orbi satis profuisset.

II. Sed Febronius (*cap. 4. §. 2.*): *Decretalibus*, inquit, *sub nomine Primorum Pontificum in authoritatem receptis, & signanter post editum, receptumque Gratiani decretum, prætendi & doceri cœpit, majores,*

res, & graviores causas, atque inter has quæstiones Fidei ad Sedem Apostolicam esse referendas, ejusque solius judicio terminandas.

Verum Epistolæ Synodorum Carthaginensis, & Milevitanæ ad Innocentium I. & Innocentii ad utramque Synodum, S. Cyrilli Alexandrini ad S. Cœlestinum, Synodorum Africanarum ad Theodorum Papam, & præterea Vigilii ad Auxanium Arelatensem (*vide & cap. 6.*), aliaque, quæ prætermitto, similia monumenta Pseudo-Isidoro (A), & Gratiano sunt multo antiquiora. Ea autem monumenta evincunt, quæstiones Fidei ad Sedem Apostolicam vel a primis Ecclesiæ Sæculis relatas esse, & referendas fuisse, ut aut ejus judicio decernerentur, aut judicium de iis sive ab Episcopis, sive a Synodis latum confirmaretur; ac propterea ut solius demum Apostolicæ Sedis judicio finirentur: nisi forte temporum, rerumque ratio, ut œcumenica Synodus cogeretur, postularet, ut alibi dicam. Ergo non post falsas decretales, & *decretum*, sed ab Ecclesiæ exordio *doceri cœpit*, quæstiones Fidei ad Apostolicam Sedem referendas esse. Nam Innocentius I. id vocat *antiquam Traditionem, & Ecclesiasticam disciplinam*, S. Cyrillus *longam Ecclesiarum consuetudinem*, Africanæ Synodi *antiquas regulas*. Nihilominus Febronius hujusmodi persuasionem notare audet veluti *Sacræ Scripturæ, toti Antiquitati, Conciliorum definitionibus, & observantiæ universalis Ecclesiæ contrariam*, & Innocentium III. carpit, quod scripserit, *majores Ecclesiæ causas, præsertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas esse:* Quasi non idem, imo aliquid præterea scripserit ante octingentos annos Innocentius I. Sed malam Febronii fidem superius allata monumenta apertissime produnt.

Atqui Scripturæ docent, inquit Febronius (*ib. n. 1.*), *Episcopum esse debere Doctorem recte tractantem verbum veritatis, attendere debere doctrinæ... hæreticum hominem corrigere &c.* Epist. ad Tim. 1. ad Tit. cap. 1. & 3.

Verum quis istiusmodi muneribus Episcopum fungi debere, ne-

M gat?

(A) *Putat Febronius (cap. 8. §. 2. n. 1.)*, Collectionem Isidori Mercatoris circa finem Sæculi VIII. ex Hispania Moguntiam allatam, & in alias Regiones divulgatam esse: certis vero indiciis constare, Isidorianas decretales post annum 744. compositas esse, & Romæ quidem, ut gravis fert suspicio. *Sed Cl Zacharia (Anti-Febbr. part. 1. diss. 3. cap. 3.) pluribus, iisque validissimis argumentis ostendit, Isidori Collectionem non ante annum 846. fuisse vulgatam, neque Romæ, sed alibi, & verosimilius Moguntiæ adornatam esse. Quamquam adornatæ collectionis Isidorianæ tempus constituere, non magni mea refert. Quæ enim ego attuli hactenus, afferamque deinceps monumenta pro R. Pontificis auctoritate, pleraque Saeculo VIII. antiquiora sunt. E recentioribus vero quæ affero, ea sunt, quæ ne Febronio quidem suspecta esse possunt,*

gat? An vero Episcopus, si quid dubitationis de fide exortum fuerit, ad Sedem Apostolicam id referre non debet? Id enim est, de quo agimus, quodque fieri debere ex antiqua traditione ostendimus. Alia, quæ ibi opponit Febronius, proximo capite expediam.

CAPUT XV.

Romani Pontifices Hæreticos supremo Judicio damnare consueverunt.

I. SUperiori Capite ostensum est, quæstiones Fidei, & lata de iis sive ab Episcopis, sive a Synodis decreta ad Apostolicam Sedem juxta antiquam Traditionem referri consuevisse, non solum ut sciret Romanus Pontifex, quid gestum esset, sed etiam ut ipse vel quæstiones decerneret, vel Synodorum decreta confirmaret. Nunc ostendendum est, consuevisse reipsa Romanos Pontifices Fidei causas se ipsis irrevocabili judicio decernere, atque Hæreticos damnare. Cerdonem quidem, & Valentinum ab Hygino, Theodotum a Victore Sæculo II. damnatos esse, testatur Eusebius (*h. e. lib.* 1. *cap.* 1. & *lib.* 5. *cap.* 27.). Montanistas a Zephirino damnatos esse, refert Tertullianus (*lib. de Jejun. cap.* 1.). Circa annum 260. Sabellianos damnavit Dionysius: Qua de re Sozomenus (*lib.* 6. *cap.* 22.) ita scribit: *Qua controversia* (de divinitate Spiritus S.) *cum contendendi studio, ut credibile est, in dies magis, magisque cresceret, Episcopus Urbis Romæ* (Dionysius) *re comperta scripsit ad Ecclesias Orientes, ut una cum Sacerdotibus, & Episcopis Occidentis Trinitatem, & consubstantialem esse, & gloria æqualem existimarent. Quo facto, utpote controversia judicio Romanæ Ecclesiæ terminata, singuli quievere, eaque quæstio finem tandem accepisse videbatur.*

Sed huic quieti, respondet Febronius (*cap.* 3. §. 8. *n.* 5.), *defuit sua stabilitas, quæ nonnisi plenarii Concilii* (Constantinopolitani I.) *authoritate, orbisque adunati consensione restitui potuit, unius Romani Pontificis judicio ad hoc minus sufficiente.*

Verum nihil futilius respondere poterat Febronius. Nam neque post plenarium Concilium quievere Macedoniani, neque post Nicænum Concilium quieverunt Ariani, neque quievere post Synodum Tridentinam Lutherani. Ergo ne œcumenicæ Synodi ad hæreses damnandas minus sufficientes sunt? Sed ad alia properemus.

II. Anno 390. Jovinianum, aliosque hæreticos damnavit Siricius: qua de re scribens Ecclesiæ Mediolanensi (*ep.* 2. *tom.* 2. *Concil. Labb.*

Labb. col. 1218.): *Unde*, inquit, *Apostoli secuti præceptum, quia aliter, quam quod accepimus, annunciabant, omnium nostrum tam Presbyterorum & Diaconorum, quam etiam totius Cleri unam scitote fuiße sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, Geminator, Felix, Photinus, Martianus, Januarius, & Ingeniosus, qui incentores novæ hæresis, & blasphemiæ inventi sunt, divina sententia, & nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent. Quod custodituram sanctitatem vestram, non ambigens, hæc scripta direxi.* Quare S. Ambrosius una cum aliis Episcopis Siricio rescribens (*ib. col.* 1220.): *Ideo*, inquit, *quia nosti oviculas Christi, lupos facile deprehendis, & occurris, quasi providus pastor, ne isti morsibus perfidiæ suæ, feralique ululatu dominicum Ovile dispergant..... Quos sanctitas tua damnavit, scias apud nos quoque secundum judicium tuum esse damnatos.*

Respondet Febronius (*cap.* 3. §. 9. *n.* 5.): *Siricium primo cum Clero judicasse; Secundo non tam suum, quam Apostoli judicium pronunciasse.* Sed primum quidem parvi nostra refert; quamquam S. Ambrosius non Clero, sed Siricio judicium tribuit. Alterum vero responsum ridiculum est. Nam & Nicæni Patres cum Arium damnarunt, Apostoli præceptum secuti sunt, & vere tamen Arii causam judicarunt.

III. S. Cœlestinus I. a S. Cyrillo Alexandrino de Nestorii hæresi certior factus, in eumdem Nestorium depositionis sententiam tulit, ejusque exequendæ Cyrillo ipsi tamquam Sedis Apostolicæ Legato curam commisit: *Quamobrem*, inquit, (*tom.* 3. *Concil. Labb. col.* 895.) *nostræ Sedis auctoritate adscita, nostraque vice, & loco cum potestate usus, ejusmodi non absque exquisita severitate sententiam exequeris; nempe ut nisi decem dierum intervallo ab hujus nostræ admonitionis die numerandorum, nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, eamque de Christi Dei nostri generatione fidem in posterum confessurum se spondeat, quam & Romana, & tuæ Sanctitatis Ecclesia, & universa denique Christiana Religio prædicat, illico Sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat. Is vero modis omnibus se a nostro corpore segregatum esse, intelligat.* Porro exequi quidem non potuit Cyrillus Cœlestini sententiam, quia Nestorius Synodum ab Imperatore indicendam curavit; sed neque Cyrillus, neque Nestorius, neque Ephesina Synodus ferendæ ejusmodi sententiæ auctoritatem Cœlestino denegarunt, aut de ea dubitationem moverunt, imo ei assensum suum præbuerunt, eamque Synodus (*act.* 1.) executa est.

IV. Sed ait Febronius (*cap.* 4. §. 2. *n.* 2.): *Leonis Legati* Act. 3. Synodi Chalced. *ad Concilium referunt, Eutychen regulariter a proprio damnatum Episcopo Flaviano.* Id ego fateor. Sed S. Leo Eutychis depositionem probaverat, quam rem a Flaviano rogatus fue-

rat duabus epistolis, in quarum altera, *dignare*, inquit, *per proprias quidem literas suffragari depositioni canonicæ adversus eum factæ, confirmare vero & piissimi, Christumque amantis nostri Imperatoris fidem. Res namque solo indiget ex vobis impulsu, atque subsidio, quod per vestram prudentiam ad tranquillitatem, & pacem cuncta statim translaturum est. Sic enim & quæ insurrexit hæresis, & ob eam excitatus tumultus facile cessabit, Deo cooperante per sacras vestras literas.* En Leonem Flavianus rogat, ut Eutychis depositioni suffragetur per suas literas, quibus & cessaturam hæresim, & sedandos esse tumultus, confidit.

V. Addit Febronius (*ib.*): *Quis nescit, errores Gotthescalchi Monachi in Concilio Moguntino anni 848. Hæresim Berengarii in Synodo Turonensi an. 1055. Novitates Abaelardi in Senonensi Concilio an. 1140. denique errores Lutheri a variis Episcopis, & particularibus Conciliis fuisse damnatos.*

Sed primo recentiora sunt hæc exempla, quam ut veterem Ecclesiæ consuetudinem ostendere possint. Deinde Gotthescalcum, qui in Italia primum errores suos disseminasse dicitur, a Moguntina Synodo damnatum esse inconsulto Rom. Pontifice, nemo facile crediderit. Cæterum non ignorare arbitror Febronium, quam varia fuerit tum veterum, tum recentiorum de Gotthescalchi erroribus, & damnatione sententia; ut proinde ejus damnatio exempli loco in rem, de qua agimus, adduci non possit. Sed in hac re me immorari, opus non est. Synodus vero Turonensis a Victore II. convocata fuit, eique præfuit Hildebrandus Victoris Legatus. Imo Berengarius jam fuerat a Leone IX. damnatus (*Tom. 6. Concil. Hard.*). Quod ad Abaelardum attinet, testantur Patres Senonenses (*ep. Synod. ad Innocent. II. tom. 12. Concil. Labb. col. 1530.*), ejus librum multo antea a Rom. Pontificis Legato damnatum esse: *Jamdudum*, ajunt, *fecerat librum de SS. Trinitate, sed sub Legato Rom. Ecclesiæ igne examinatus est, quia inventa est in eo iniquitas* (*Vid. S. Bernardum ep. 193.*). Denique ante Leonis X. Constitutionem: *Exurge Domine*. datam anno 1520., nec ulla Synodus, nec ullus Episcopus, sed una tantum, vel altera Academia Lutheri errores damnaverat. Cur autem post Leonis X. Constitutionem celebrata fuerit Trid. Synodus, eædem causæ fuerunt, ob quas celebratæ fuerunt Synodi Ephesina, Chalcedonensis &c. de quibus inferius disserendum erit.

CAPUT.

CAPUT XVI.

S. Augustinus existimavit supremam esse Rom. Pontificis in Fidei causis definiendis auctoritatem.

I. IN magnum volumen abiret mea hæc dissertatio, si omnia Patrum testimonia allegare, & exscribere vellem, quæ summam Romano Pontifici, nec errori obnoxiam in fidei causis auctoritatem afferunt. Eorum plurima post alios diligentissime collegit, expenditque Doctiss. Petrus Ballerinius in libro de vi, ac ratione Primatus Romanor. Pontific. *cap.* 13. & 15. Quare ex Patribus unius Augustini auctoritatem ego afferam, quod eam data opera Febronius nobis eripere conetur. Itaque S. Augustinus (*serm.* 2. *al.* 131. *n.* 10.) post probatam ab Innocentio I. Conciliorum Carthaginensis, & Milevitani sententiam in Pelagianam hæresim: *Jam enim*, inquit, *de ea causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam, unde etiam rescripta venerunt: causa finita est: utinam aliquando finiatur error.* Ast Pelagii causam finitam esse, præfidenter adeo non affirmasset Augustinus, nisi Apostolicam Sedem in fidei causis finiendis errare non posse, existimasset.

II. Febronius tamen (*cap.* 3. §. 8. *n.* 4.) ejusmodi argumentum se diluere authumat: *Post hæc*, ait, *S. Doctor, collatione facta, in Romanæ Ecclesiæ doctrina se Universalis Ecclesiæ sententiam invenisse ratus, non dubitavit asserere, atque repetitis vicibus proclamare, causam finitam esse.*

Verum Augustinus ejusmodi factæ a se collationis nullibi meminit, nec Pelagianorum causam ideo Innocentii sententia finitam esse dicit, quod universalis Ecclesiæ doctrinæ conformem invenerit. Ait quidem (*lib.* 1. *contra Julian. cap.* 4.): *Puto tibi eam partem Orbis sufficere debere, in qua primum Apostolorum suorum voluit Dominus gloriosissimo martyrio coronare. Cui Ecclesiæ præsidentem Innocentium si audire voluisses, jam tum periculosam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit Vir ille Sanctus Africanis respondere Conciliis, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perseveranter Ecclesiis?* At vero S. Augustinus his verbis collationem a se factam esse, non indicat. Imo hujusmodi collationem ne inire quidem potuit. Sermonem enim, in quo celebrem sententiam *causa finita est*, pronunciavit, habuit eodem anno 417. quo rescripta ex Apostolica Sede venerunt.

III. Pergit Febronius: *At quia idipsum, quod Augustino, non omnibus visum est, sic eadem causa hoc solo Pontificis responso effective, & plene necdum terminata est. Siquidem Innocentio Anno* 417. *defuncto,*

alia

alia in Pelagianos sub Zosimo in Africa celebrata sunt Concilia, & tandem in Ephesina œcumenica Synodo ... hæresis Pelagianæ uno ore fuit conclamata damnatio.

Verum si Pelagianorum causa Innocentii judicio *plene* & *effective* finita non est, quia Pelagiani ei non acquieverunt, sed hæresim suam tueri adhuc, & disseminare perrexerunt, ne ab Ephesina quidem Synodo finita esse dicenda est. Nam ne hujus quidem judicio acquievere Pelagiani, sed errores suos adhuc disseminarunt, ut constat ex Prospero in Chronico. Imo testatur Auctor Libri de Promis. & prædict. Dei (*part.* 2. *cap.* 6.) anno 444. Pelagianos, & præserrim Julianum a Leone M. profligatos esse. Et prærerea sub Sæculi V. exitum, tractatum contra eos scribere coactus fuit Gelasius Rom. Pontifex (*tom.* 5. *Concil. Labb. col.* 36.). Demum si eo argumento quidquam confici posset, consequeretur, ne ab ulla quidem œcumenica Synodo fidei causas finitas esse. Nam nec Nicænæ Synodo Ariani, nec Ephesinæ Nestoriani, nec Chalcedonensi Eutychiani, nec Tridentinæ Lutherani cesserunt.

IV. Concludit porro Febronius: *Interim illa Augustini verba* = CAUSA FINITA EST = *adeo sunt ad gustum Cardinalis Orsi, & Sociorum ejus, ut ex illis universalem regulam pro quibusvis causis per Rom. Pontificem decisis desumant: quando e contra illud ejusdem S. Doctoris ad Donatistas querentes de judicio Papæ Melchiadis* = RESTABAT ADHUC PLENARIUM ECCLESIÆ CONCILIUM = *ad unum solum particularem casum pertinere, contendunt.*

Sed ideo nos ex Augustini verbis generalem regulam desumimus, quia regulam illam Augustinus ipse generalem esse, existimavit. Nisi enim veram esse existimasset Augustinus generalem hanc Propositionem: *Quotiescumque in causa fidei rescripta ab Apostolica Sede veniunt, causa finita est*: neque veram existimare potuisset hanc Propositionem parricularem: *Causa Pelagii*, de qua ab Apostolica Sede rescripta venerunt, *finita est*: hanc enim in illa contineri, vel ii qui Logices rudimentis imbuti sunt, Febronium docebunt.

Ideo vero alia Augustini verba, *restabat adhuc plenarium Ecclesiæ concilium*, ad casum particularem pertinere, contendimus, quia ea fuit Augustini ipsius sententia. Nempe Donatistæ a Melchiade damnati appellarunt Constantinum Imperatorem, qui *eorum perversitatibus cedens* Synodum Arelate congregari jussit, non quod necessarium novum judicium existimaret, sed ut eorum impudentiam cohiberet. *Ecce putemus*, inquit, *illos Episcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos fuisse judices, restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ concilium, ubi cum ipsis judicibus causa posset agitari, ut si male judicasse convicti essent, eorum sententia solveretur.* Nonne intelligis, Augustinum juxta Do-

ta Donatistarum, aliud judicium quærentium, principia loqui? Pergit Augustinus: *dedit ille* (Constantinus) *aliud Arelatense judicium, aliorum scilicet Episcoporum, non quia jam necesse erat, sed eorum perversitatibus cedens, & omni modo cupiens, tantam impudentiam cohiberi*. Ergo Augustini sententiâ Concilium necessarium non erat. Existimavit igitur, Melchiadis judicio Donatistarum causam finitam esse; nec plenarium Concilium alia de causa restasse, nisi ut omni modo cohiberetur eorum impudentia.

V. *Sed enim*, ait Febronius (*cap. 6. §. 9.*), *S. Augustinus in libris de Baptismo Donatistis objicit sæpe non S. Stephani, sed plenarii Concilii judicium, aitque S. Cypriani tempore nondum quæstionem finitam esse, sed postea plenario totius Ecclesiæ Concilio*.

Verum ita ratiocinatur Augustinus contra Donatistas, qui ob Cæciliani causam a R. Pontifice contra eos judicatam Rom. Pontificis auctoritatem contemnebant. Quare cum controversia plenario Concilio, idest a Rom. Pontifice simul, & a totius Orbis Episcopis finita esset, Concilii potius, quam solius Pontificis judicium Donatistis objicere debuit. Cæterum S. Stephanus nihil definierat, sed præceperat dumtaxat, ut vetus traditio servaretur, ideoque ante plenarium Concilium causa non fuit a Pontifice judicata (*vide sup. cap. 3.*).

CAPUT XVII.

Febronii argumentum ex Jerosolymitano Concilio desumptum refellitur.

I. FEbronius (*cap. 1. §. 8. n. 3.*) ait, orta Antiochiæ controversia de legalium necessitate, non misisse Antiochenos ad Petrum, sed ad Apostolos, & Seniores, nec Petrum, sed Apostolos, & Seniores causam definivisse.

At vero si quæ in ea causa gesta sunt, expendantur, ex iis suprema Petri etiam in finiendis fidei causis auctoritas patebit evidentissime. Sed ante notari velim, eorum qui Mosaicam legem ad salutem necessariam esse affirmabant, ducem fuisse Cerinthum, vaferrimum hominem, & indocilem, qui non modo unius Petri, sed nec Petri simul, & Apostolorum, totiusque Ecclesiæ auctoritati facile cessurus erat, quod & probavit eventus. Nam etiam post Jerosolymitani Concilii definitionem in Asia errores suos disseminavit. Id testantur S. Epiphanius (*hæres. 28. n. 2.*) Philastrius (*hær. 26.*) & Timotheus VI. Sæculi Scriptor. (*P. Travasa in vita Cerinthi cap. 3.*).

Hinc

Hinc non ad solum Petrum, sed ad Apostolos, & Seniores misetunt Antiocheni, ut nempe frequentiori, solemniorique judicio causa finiretur, atque hæreticus homo ad silentium adigeretur. Quamquam cum Antiocheni Apostolos omnes æque Spiritu S. plenos esse, persuasum haberent, nihil causæ erat, cur ad eorum unum etsi primum, & præcipuum mitterent.

II. Jamvero *convenerunt Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc*. En Jerosolymitanum Concilium. *Cum autem magna conquisitio fieret*, forte ab iis, qui Antiochia venerant; quibus inquirendi facultatem fecerunt Apostoli, ne se temere damnatos esse, conquererentur; *Surgens Petrus, dixit ad eos*, qui nempe inquirebant: En Petrus inquisitionem petrumpit, & primus etiam coram Jacobo Jerosolymorum Episcopo loquitur: *Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere*. His verbis testatur Petrus, se ex Apostolis a Deo electum esse, ut Evangelium Gentibus annunciaret, quod illæ auditum credere statim deberent. Cum igitur Petrus locutus est, nihil præterea inquirendum est, sed quod credendum docuit, statim credendum est. Sententiam denique pronunciat, eamque irrevocabilem, Mosaicæ legis jugum non esse discipulorum cervicibus imponendum: atque Cerinthum, ejusque asseclas gravissimis verbis increpat, quod quidem supremæ ejus auctoritatis perspicuum argumentum est: *Nunc ergo*, inquit, *quid tentatis Deum imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum & illi*. Postquam autem Petrus locutus est, *tacuit omnis multitudo, & audiebant Paulum, & Barnabam*.

III. *Tacuit omnis multitudo*, inquit Febronius, *non quasi jam adfuisset conclusum*, sed = audiebant Paulum, & Barnabam narrantes, quanta fecisset signa, & prodigia in Gentibus per eos = *in confirmationem argumentorum, quæ protulerat perorans Petrus*.

Sed verba effutit Febronius. Petrus enim causam non argumentis peroravit, sed sua auctoritate definivit. Et primo quidem, omnibus notum fuisse, dixit, se ex Apostolis omnibus electum esse, ut Evangelium Gentibus nunciaret, quod illæ auditum credere statim deberent. Cur vero statim in omnium memoriam revocavit, quod noverant, sibi nempe id muneris a Deo demandatum esse? Scilicet ut intelligerent, etiam controversiæ, de qua agebatur, definiendæ auctoritatem sibi a Deo commissam esse. Quidni enim qui a Deo electus erat, ut Evangelium Gentes doceret, exortam de quodam Evangelii dogmate controversiam definire poterat? Et controversiam quidem sua auctoritate definivit. Postquam autem controversia ab eo defi-

eo definita est, cui docendi Evangelium Gentes munus a Deo ipso demandatum est, quid præterea requiritur, ut *adsit conclusum?*

IV. *Sed Paulo, & Barnaba tacentibus*, ait Febronius (*ibid.* §. 7. *n.* 3.), *locutus est Apostolus Jacobus, non dicens: Petrus locutus est, causa finita est: Sed... recapitulans, quæ dixerat Petrus, subjunxit: propter quod ego judico.... deinde monuit, ulteriora scribenda Gentilibus, ultra id quod dixerat Petrus. Prætrea communi Synodi nomine decretum exaratum est: Placuit nobis collectis in unum.... Visum est Spiritui S. et nobis.*

Verum ideo S. Jacobus post latam a Petro sententiam locutus est, quia cum Jerosolymorum Episcopus esset, ejus erat commissum sibi gregem ex Judæis coactum, fidei veritate instruere. Quamvis autem non dixerit: *Petrus locutus est, causa finita est*, Petri tamen sententiæ consensit, eamque Sacrarum Scripturarum testimoniis confirmavit. Imo ut eam Judæi facilius susciperent, & pacem cum Gentibus servarent, eam explicavit, atque abstinentiam a fornicatione, ab Idolothitis, a sanguine, & suffocato, excepit, non diu tamen quoad posteriora duo capita duraturam. Idque & Petro probatum est. Ait vero S. Jacobus: *propter quod ego judico:* quia non modo Petrus, sed etiam alii Apostoli veri judices in Concilio illo erant: quemadmodum & in aliis Conciliis veri judices sunt Episcopi una cum Rom. Pontifice. Eadem de causa communi nomine decretum exaratum est; quod & in cæteris Conciliis usu receptum est. Sed Apostoli Judices erant Petro summo judici subjecti, qua de re alibi (*p.* 1. *cap.* v.) disserebam; ideoque etiam in aliis Conciliis Judices sunt Episcopi R. Pontifici subjecti. Quod igitur etiam cæteri Apostoli in ea causa judices fuerint, communique nomine decretum fuerit exaratum, id supremæ Petri auctoritati non officit. Sed Febronii argumentum abunde satis, ut arbitror, refutavi.

CAPUT XVIII.

De Conciliorum necessitate.

I. Statuit Febronius (*cap.* 6. §. 7.), *Concilia generalia absolute necessaria esse*; quod scilicet nullum agnoscat supremum controversiarum Fidei Judicem præter Concilium generale. Sed quæ hactenus de Romani Pontificis Primatu, & de ejus in causis fidei decernendis auctoritate disserui, ea Febroniani dogmatis falsitatem aperte satis declarant.

Itaque Concilia aliqua generatim sive œcumenica, sive particu-

laria ad Ecclesiam administrandam utilissima, & quodammodo necessaria esse, nos quoque affirmamus; œcumenica Concilia absolute necessaria esse, negamus. Nam etiam absque œcumenicis Conciliis & Ecclesia administrari, & hæreses profligari, & Schismata componi possunt, qua de re Veteris Ecclesiæ historia certiores nos facit. Quæ enim ante primam œcumenicam Synodum Nicææ habitam anno 325. exortæ sunt innumerabiles fere hæreses, eæ aut Provincialium Synodorum, Romanæ Ecclesiæ consensu, & confirmatione accedente, aut solius Romani Pontificis auctoritate damnatæ sunt (*sup. cap.* 15.). Vel ipso sæculo V. S. Augustinus de Pelagiana hæresi hæc scripsit (*lib.* 4. *ad Bonif. cap. ult.*): *Aut vero congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? Quasi vero nulla hæresis aliquando sine Synodi congregatione damnata sit: cum potius rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit.* Et alibi (*lib.* 3. *cont. Julianum cap.* 1.) Pelagianos alloquens: *dedit vobis*, inquit, *Ecclesia judicium, quale debuit; ubi vestra causa finita est.* Pelagianorum autem causam judicaverat Innocentius I. Rom. Pontifex. Nullam igitur S. Augustinus esse existimavit generalis Synodi necessitatem, sed Innocentii judicium satis fuisse, eoque Pelagianorum causam finitam esse, arbitratus est.

II. Eutherius quoque Thyanensis, & Helladius Tarsensis scribentes ad Sixtum III. (*tom.* 3. *Concil. Labb. col.* 388.): *Et olim siquidem sæpius*, inquiunt, *jam ex Alexandria hujusmodi hæreticis zizaniis insurgentibus suffecit vestra Apostolica Sedes per universum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam, & corrigenda quæ necessarium fuit, muniendumque Orbem Terrarum ad gloriam Christi, tam sub illo ter beato, & inter Sanctos habendo Episcopo Damaso, quam sub pluribus aliis gloriosis, atque admirabilibus.* Si autem Apostolica Sedes suffecit, nulla fuit Conciliorum generalium necessitas.

III. Nec omnem tamen negamus generalium Conciliorum necessitatem; imo necessaria quandoque, quamquam non *absolute*, esse arbitramur. Rem autem sic explicamus. Romanus Pontifex exortas de Fidei dogmatis controversias ex Apostolico tribunali decernere, atque fidei dogmata, quæ ab omnibus credenda sunt, jure suo constituere consuevit. Ejus rei exempla proferre opus non est. Nemo enim nisi Ecclesiasticæ historiæ imperitus eam in dubium vocare potest. Et aliquando quidem Pontifices omnibus persuasere, omnesque tumultus statim sedavere, ut Hyginus in causa Cerdonis, Victor in causa Theodoti &c., quia cum Hæretici illi paucos præsertim Episcopos sectatores haberent; ut ab omnibus veluti hæretici haberentur, eos ab Apostolica Sede damnatos esse, satis fuit. Aliquando

do vero non omnibus persuasere, nec statim pacem Ecclesiæ restituere potuerunt, ut Cœlestinus I. in causa Nestorii, Leo M. in causa Eutychis &c. Hi enim Hæretici multo majores, quam illi, turbas in Ecclesia excitaverant, pluresque non modo Fideles, sed etiam Episcopi, Virique principes, atque apud Imperatores gratiâ plurimum valentes iis studebant. Quamobrem Catholicæ fidei dogmati ab Apostolica Sede consultum esse, satis non erat; sed præterea oportebat, ut Hæretici ipsi, & qui ab illis stabant, hæresim ejurare, si fieri posset, cogerentur: ut qui dubii adhuc erant, in fide catholica confirmarentur: ut Lupi a Pastoribus discernerentur: paucis; ut pax Ecclesiæ restitueretur, atque omnes Fideles ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem revocarentur. Porro fidei quidem dogmati Romani Pontifices consuluerant, sed cætera vix nisi in œcumenicis Synodis perfici poterant. Quare Synodos congregari, opus fuit, ipsique Romani Pontifices, quibus Ecclesiæ pax, & unitas cordi maxime erant, ut Synodi celebrarentur, non modo annuerunt, sed etiam Imperatores ipsos rogarunt. Illud tamen, quod accurate nunc notes velim, semper cautum Romani Pontifices voluerunt, ne fidei dogmata ab ipsis constituta in dubium vocarentur: sed ut Episcopi in Synodos coacti iis in primis subscriberent, præceperunt: quemadmodum inferius ostendam. Igitur œcumenicæ Synodi necessariæ sunt non absolute, quasi Romani Pontificis decreta firma non sint; sed ut facilius Pontificis decreta suscipiantur, tumultus sedentur, aliasque similes ob causas, quæ si non sint, neque ulla est Synodorum œcumenicarum necessitas.

IV. Fateri id videtur etiam Febronius (*cap.* 2. §. 12.), qui *Non ignoramus*, inquit, *plurimas hæreses sola Romanorum Pontificum auctoritate, nullo interveniente Concilio, damnatas, & suppressas esse. Sed quis unquam sustinuit, a solis œcumenicis Conciliis hæreses damnari, & profligari posse? Ad extremum hoc remedium tunc demum recurrendum est, si difficultas, aut hæresis tolli non possit intermediis judiciis Episcoporum, Conciliorum Diœcesanorum, & Provincialium, demum Romanorum Pontificum, quibus omnibus pro re nata competit de rebus fidei judicium, quamquam non ultimatum, & irrefragabile.*

Viden' hominis sibi contradicendo proni ingenium? Fatetur, plurimas hæreses sola Rom. Pontificum auctoritate, nullo interveniente Concilio, damnatas esse; sed negat Romani Pontificis judicium *ultimatum* esse, & *irrefragabile*. Primum autem fateri, & alterum negare, apertissima, nisi fallor, contradictio est. Aut enim hæreses a Rom. Pontificibus, nullo interveniente Concilio, damnatæ, ultimato, & irrefragabili judicio damnatæ sunt: aut non. Si primum vult Febronius; fatetur, Romani Pontificis judicium esse ultimum, & irrefragabile. Si vult alterum; fateatur necesse est, plu-

rimas hæreses sola Romanorum Pontificum auctoritate damnatas; veluti hæresim Joviniani a Siricio R. P. damnatam, nondum ultimato, & irrefragabili judicio damnatas esse. Rursus fatetur, non esse celebranda œcumenica Concilia, nisi cum *hæresis tolli non potest, intermediis judiciis Episcoporum ... demum Romani Pontificis*. Fatetur igitur, aliquas hæreses judiciis Episcoporum, & Romani Pontificis tolli posse. At vero nulla hæresis vere, & plene sublata esse dici potest, nisi quæ ultimato judicio, & irrefragabili damnata est, quemadmodum causa, quæ ad superius tribunal deferri potest, nondum ultimato judicio decreta, & finita esse dici potest. Fatetur ergo Febronius, *ultimatum* esse Romani Pontificis judicium. Id autem negat apertissime: ergo apertissime etiam sibi contradicit. Scilicet sibi contradicere, quam summam, & irrefragabilem R. Pontificis in fidei causis decernendis auctoritatem fateri, mavult. Et sunt tamen, si Superis placet, qui eum veluti hominem ad dispellendas tenebras in Ecclesiæ administrationem Isidoriano commento inductas, a Deo missum suspiciunt.

V. Sed expendamus argumenta, quibus Febronius pro absoluta Generalium Conciliorum necessitate pugnat. Ea ducit (*cap. 6. §. 12. n. 1.*) ex Eusebio. Hic enim narrat (*lib. de vit. Constant. cap. 51.*), Licinium Imperatorem vetuisse Episcopos *Synodos de communibus negotiis habere*, & addit: *Si præcepto paruissent, Ecclesiasticas leges convelli oportebat. Neque enim majoris momenti controversiæ aliter, quam per Synodos componi possunt*. Ex hac autem Eusebii narratione colligitur, Episcopos Licinio non paruisse. Igitur Episcopi Synodos habuerunt, quod eas necessarias esse existimaverint. Sed quæro ego, generales ne Synodos habuerint, an provinciales? Provinciales quidem, ut summum, habuerunt. Prima enim generalis Synodus Nicææ, Constantino Imperatore, celebrata est. Ergo ut summum Provinciales Synodos necessarias esse, existimarunt Episcopi illi, & Eusebius: Quamquam eas *absolute* necessarias existimasse dici nequeunt. Rursus de Constantino ait Eusebius (*ib.*): *Nam hic Sacerdotes Dei pacis, & concordiæ mutuæ causa in unum convocabat*. Et alibi (*cap. 44.*): *Per diversas Provincias .... ipse velut communis omnium Episcopus a Deo constitutus Ministrorum Dei concilia congregavit*. His autem Eusebii verbis descriptis addit Febronius: *Produnt manifeste verba Eusebii, ei non esse sermonem de particularibus, seu minoribus Conciliis:* Quasi vero plura majora Concilia Constantino Imperatore fuerint celebrata: aut *Concilia per diversas Provincias* congregata non minora fuerint, & particularia, sed generalia. Mihi quidem potius Febronius animum non ad veritatem quærendam efformatum manifeste prodere, quam Eusebius absolutam Conciliorum generalium necessi-

tatem

tatem adstruere videtur. Sed quæ de Conciliorum necessitate dixi, satis nunc sunto.

CAPUT XIX.

Generalium Conciliorum convocatio tum divina, tum humana Lege R. Pontifici vindicatur, atque Generalia Concilia absque R. Pontificis auctoritate neque convocari, neque celebrari legitime posse, ostenditur.

I. FEbronius (*cap. 6. §. 2.*): *Nulla*, inquit, *extat Lex divina, aut Ecclesiastica, quæ convocationem Generalium Conciliorum Romano Pontifici reservet, quæque irrita declaret ea, quæ sine ejus voluntate coacta sunt. Certum est ex contrario octo priora Concilia a Romanis Imperatoribus convocata esse, quædam etiam invito Pontifice. Imperatorum hoc jus habet fundamentum omnino solidum. Scilicet ad Imperatorum, & ad quorumcumque aliorum Supremorum Principum officium pertinuit, & pertinet, ut potestate sibi concessa, populi sibi commissi non modo temporalem, sed æternam etiam felicitatem tueantur .... At jure divino Romano Pontifici competere jus exclusivum Generalia Concilia indicendi, sane non probatur ex duobus Theologiæ principiis, quæ sunt Scriptura, in qua de ea re nihil: & Traditio, quæ manifeste repugnat.* Hæc ille.

II. Verum ut a divino jure initium faciam; nullibi quidem aperte in Scripturis legimus, generalium Conciliorum convocationem Romano Pontifici *reservari*; sed ex Scripturis tamen constat, Christum Petro, ejusque Successoribus non modo honoris, sed etiam jurisdictionis Primatum in Ecclesia dedisse, universamque Ecclesiam ejus curæ commisisse. Cum autem ad Ecclesiam recte administrandam necessaria quandoque sint generalia Concilia (*sup. cap.*), eorum convocandorum jus, & auctoritatem procul dubio Romano Pontifici commisit, a quo universam Ecclesiam administrari voluit. Ergo convocandorum generalium Conciliorum jus ad Romanum Pontificem pertinere, recte ex Scripturis colligitur.

III. Expendamus jam Traditionem. *Julius Romanæ Urbis Episcopus*, inquit Socrates (*h. e. lib. 2. cap. 17.*), *cognitis insidiis, quas Athanasio struxerant Ariani .... rescribens Episcopis, qui Antiochiæ convenerant, graviter conquestus est ... quod contra Canones ipsum ad Synodum non vocassent: cum Ecclesiastica regula interdictum sit, ne præter senten-*

ſententiam R. Pontificis quidquam ab Eccleſiis decernatur (*Vide & cap.* 8. & 13.): vel ut legitur hiſt. Trip. lib. 4. cap. 9. *non debere abſque ſententia R. Pontificis Concilia celebrari*. Etiam Sozomenus (*h. e. lib.* 3. *cap.* 10.) narrat: *A Julio ad Epiſcopos, qui Antiochiæ convenerant, literas datas eſſe, quibus eos accuſabat, quod Nicæni Concilii fidem clanculo innovarent, & quod præter Eccleſiæ leges ipſum ad Synodum non vocaſſent: Legem enim eſſe Pontificiam, ut pro irritis habeantur, quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani fuerint geſta*. Et Julius quidem in epiſtola ad Orientales (*apud S. Athanaſium Apol.* 2.): *An ignoratis*, inquit, *hanc eſſe conſuetudinem, ut primum nobis ſcribatur, & hinc, quod juſtum eſt, decernatur?* Igitur IV. Eccleſiæ ſæculo Canon, Conſuetudo, ſeu Eccleſiaſtica Lex erat, nihil in Eccleſia decerni, nec legitimas Synodos abſque Romani Pontificis ſententia celebrari poſſe. Quare recte notat Febronius ipſe (*ib. n.* 5.), falli Henricum Valeſium, qui *in Notis ad memoratum Socratis locum dicit, conqueſtum quidem fuiſſe in ſuis literis Julium, quod non fuerit invitatus ad Synodum, quod vero ſcripſerit, regulam eſſe Eccleſiaſticam, ut abſque conſenſu Epiſcopi Romani nihil in Eccleſia decerni poſſit, id in Epiſtola illa nuſpiam legi*. Sed negat tamen Febronius (*ib. n.* 6.), *ex ipſis Julii verbis præſidium aliquod in eam, quam Romani jactant, ſententiam deſumi poſſe*; idque Petri Couſtantii auctoritate probat.

IV. Itaque Couſtantius (*epiſt. R. P. tom.* 1. *col.* 386.) primo notat, memoratam Julii ſententiam ab Epiphanio (*hiſt. Trip. lib.* 4. *cap.* 9.), & ab Iſidoro Mercatore in duabus Epiſtolis Julii nomine confictis interpolatam eſſe. Sed noſtrâ parvi id intereſt, qui non interpolatis, & ſpuriis, ſed genuinis Julii, Socratis, & Sozomeni verbis innitimur: quamquam Hiſtoriæ Tripartitæ Compilator non eſt tam facile contemnendus.

Deinde ait Couſtantius, Julii verba ad Alexandrinam Eccleſiam referenda eſſe, in quam Romanus Pontifex *ſpeciale* habet jus, quia S. Petrum operâ S. Marci ejus diſcipuli fundatorem habuit: *at in eo falſos eſſe Socratem, & Sozomenum, quod Julii verba de una Alexandrina Eccleſia ab eo dicta, de univerſis interpretati ſunt*.

Verum Couſtantium potius, & Febronium falli, ego arbitror, quam Socratem, & Sozomenum; tum quia hi, qui ſæculo V. floruerunt, Julii ſententiam, & Eccleſiaſticam Traditionem magis, quam recentiores Commentatores exploratam habuiſſe credendi ſunt; tum quia memoratam Julii ſententiam in univerſa Eccleſia obtinuiſſe, plura alia monumenta teſtantur. Lucentius Apoſtolicæ Sedis in Chalcedonenſi Synodo Legatus loquens (*act.* 1.) de Dioſcoro Alexandrino, qui Epheſinæ Synodo II. præfuerat, atque S. Flavianum Conſtan-

Constantinopolitanum Episcopum damnaverat: *Judicii sui*, inquit, *necesse est, eum dare rationem, quia cum personam judicandi non haberet, præsumpsit, & Synodum ausus est facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nec factum est*. At Synodus Ephesina congregata fuerat non Alexandrinæ, sed Constantinopolitanæ Sedis causa. Denique Patres Synodi VII. œcumenicæ Iconomachis Synodum a se Constantinopoli habitam, quasi magnam, & generalem ostentantibus, respondent (*act. 6*): *Quomodo magna, & generalis* Iconomachorum *Synodus, quæ non habuit cooperantem illius temporis Romanorum Papam, vel Sacerdotes ejus, neque per Legatos, neque per encyclicas literas, ut postulat Lex Conciliorum?* Jamvero Lucentius S. Leonis Legatus, & VII. œcumenica Synodus confidentissime affirmant, non posse concilia celebrari absque auctoritate Romani Pontificis, idque Conciliorum Lege cautum esse. Hanc vero legem non ad Alexandrinam tantum, sed etiam ad universam Ecclesiam spectare, ex eorum verbis perspicuum est. Quid autem præterea scribunt Socrates, & Sozomenus? Non igitur hi falsi sunt, cum memoratam Julii sententiam de universis Ecclesiis interpretati sunt, sed falluntur Febronius, & Constantius. Scilicet Julius memoratam consuetudinem retulit quidem ad singularem, quæ tunc agebatur, Episcopi Alexandrini causam; sed eam in universa Ecclesia obtinere, non negavit; imo certum habuit.

Sed etsi Julii sententia ad Alexandrinam Ecclesiam referenda est, certum nihilosecius est, memoratum a Socrate, & Sozomeno Canonem sæculo V. in Ecclesia veluti antiquitus Traditum obtinuisse. Alioquin aut Julii sententiam de universis Ecclesiis interpretati non essent, aut saltem Julium ea in re deceptum fuisse, notassent. Igitur non licere Concilia celebrare absque Romani Pontificis sententia, & auctoritate, antiquissimus Ecclesiæ Canon, imo Apostolica traditio est. Nam juxta regulam, quam tradit S. Augustinus (*lib. 4. de bapt. contra Donat. cap. 24.*): *Quod universa tenet Ecclesia, nec a Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur*. Canon autem, de quo agimus, in universa Ecclesia semper obtinuit, uti ex superioribus Socratis, Sozomeni, Lucentii, & VII. Synodi testimoniis constat; nec ullo in Concilio institutum esse, scimus: Apostolica igitur auctoritate traditus esse, rectissime creditur. Jamvero si nefas est Synodos celebrare, aut quidquam in Ecclesiis decernere absque Rom. Pontificis sententia, & auctoritate, neque fas est Synodos, quæ quidem legitimæ sint, absque ejus auctoritate convocare. Ergo quidquid juris est in generalium Conciliorum convocatione, & celebratione, id Romani tantum Pontificis proprium est.

Ergo

Ergo generalium Conciliorum convocatio tum divina, tum humana Lege ad Romanum Pontificem spectat.

CAPUT XX.

Octo priora Concilia a Romanis Imperatoribus non suo jure, sed alias ob causas, neque absque R. Pontificis auctoritate convocata sunt, præter Constantinopolitanum I., quod non fuit œcumenicum.

I. Quamquam autem tum divina, tum humana Lege œcumenicas Synodos convocandi jus Romano Pontifici convenit, is tamen eo uti nequit, nisi Regum, & Principum consensus accedat. Si enim hi Episcopos sibi subditos ad Synodum a R. Pontifice indictam convenire, vetent, Synodus celebrari non potest. Quamobrem ut omnes, vel plerique Regni alicujus Episcopi ad Synodum conveniant, opus est, ut Rex datis literis illos ad Synodum convenire, vel permittat, si conveniendo parati sint, vel jubeat, si convenire recusent.

Itaque cum octo prioribus Ecclesiæ sæculis totus fere christianus Orbis Romanis Imperatoribus pareret, nulla œcumenica Synodus absque eorum consensu celebrari potuit, nec ulla celebrata fuisset, nisi ipsi Episcopos publicis literis ad Synodos convocassent. Præterea cum Episcoporum plerique itinerum expensis impares essent, non facile convenissent, nisi eos convenire Imperatores jussissent, ac pecuniam ex ærario publico iis erogassent. Has ob causas, ut Imperatores Episcopos ad Synodos convocarent, Romani Pontifices æqui, bonique fecerunt, imo ipsi rogarunt. Sed causæ hujusmodi nullum Synodos convocandi jus Imperatoribus, aut aliis Principibus tribuunt. Ut summum enim efficiunt, ut ipsi Episcopos ad Synodos convocent; sed ut legitimas quoque Synodos Episcopi celebrent, nequaquam efficere possunt. Qua de re S. Maximus Martyr (*collat. cum Theodosio Cæsar. Episc. tom. 7. concil. Labb. col.* 490.): *Si Synodos*, inquit, *quæ factæ sunt, jussiones Imperatorum firmant, & non pia fides, recipe Synodos, quæ contra homousion factæ sunt. Nam jussione Principum sunt patratæ.... Quare autem non abjicitis eam, quæ deposuit Paulum Samosatenum sub Sanctis,*

Sanctis, & Beatis Dionysio Papa Romano, & Dionysio Alexandrino, atque Gregorio miraculorum Patratore, qui eidem præfuit Synodo, quoniam non est jussione facta Imperatoris? Qui præterea canon promulgat, solas illas approbandas Synodos, quæ Imperatoris jussione sunt congregatæ? Scilicet Princeps Episcopos in Synodum convenire, jubere potest, sed ut legitimam etiam Synodum celebrent, nonnisi Romani Pontificis auctoritate fieri potest.

II. Sed ait Febronius, octo priora Concilia ab Imperatoribus convocata fuisse, *quædam etiam invito Pontifice*; quæ vero hæc sint, non explicat, ne falsam propositionem falsis quoque argumentis probare cogatur. Ne tamen cuiquam dubitationis aliquid Febronii propositio ingerat, paucis singulorum Conciliorum, quæ in Oriente celebrata sunt, historiam ad rem nostram percurram.

III. Concilium Nicænum I. anno 325. a Constantino Magno convocatum est *ex Sententia Sacerdotum*, uti testatur Rufinus (*h. e. lib.* 10. *cap.* 1.), ideoque ex sententia etiam S. Silvestri Sacerdotis Maximi, qui & Legatos suos ad Synodum misit. Id vero clarius etiam testantur Patres Synodi VII. (*act.* 8.): *Arius, inquiunt, divisor, & partitor Trinitatis insurgebat, & continuo Constantinus semper Augustus, & Silvester laudabilis magnam, atque insignem in Nicæa Synodum congregabant*.

IV. Concilium Constantinopolitanum I. œcumenicum II. habitum anno 381. a Theodosio Seniore convocatum est. Sed Concilium istud œcumenicum non fuit. Ut enim scribit Theodoretus (*h. e. lib.* 5. *cap.* 7.), *Theodosius Episcopos dumtaxat Imperii sui Constantinopolim jussit convenire*. Et Patres Synodi Italiæ (*ep.* 2. *ad Theodos. tom.* 2. *concil. Labb. col.* 1194.) ajunt: *Nos igitur in Synodo ea* (Romæ a Damaso habita), *quæ totius Orbis Episcopis videbatur esse præscripta, nihil temere statuendum esse, censuimus. At eo ipso tempore qui generale Concilium declinaverant, Constantinopoli quæ gessisse dicuntur?* Quod igitur Constantinopoli celebratum est Concilium, generale non fuit.

At vero, inquit Febronius (*ib.* §. 4. *n.* 1.), Synodus illa in epistola ad Occidentis Episcopos se *universalem nominat, ante omnem Romani Pontificis consensum*. Sed fallitur Febronius. Non Constantinopolitani I. Concilii Patres, sed ii, qui posteriore anno Constantinopoli adhuc erant, *universalem* Synodum illam vocant. Sed neque tamen *universalem* proprie vocant; sed quomodo Synodus Carthaginensis habita anno 418. *universalem* vocat totius Africæ Synodum. Fuit igitur Constantinopolitana Synodus universalis, sed totius Orientis dumtaxat. Imo Concilii Chalcedonensis tempore nondum ut œcumenica agnoscebatur. Nam S. Leo de illius Sy-

nodi canone 3. ita scribit ad Anatolium Episcopum C. P. (*ep.* 81.): *Persuasioni tuæ in nullo penitus suffragatur quorumdam Episcoporum ante sexaginta, ut jactas, annos facta conscriptio, nunquamque a Prædecessoribus tuis ad Apostolicæ Sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui caduca, dudumque collapsa sera nunc, & inutilia subjicere fulcimenta voluisti*. Et Paschasinus ejusdem S. Leonis Legatus in Synodo Chalcedonensi eumdem canonem improbans (*act.* 16.): *Accedit ad cumulum*, inquit, *quod trecentorum decem & octo Patrum Constitutionibus postpositis, centum quinquaginta, qui in Synodicis Canonibus non habentur, mentionem tantum fecisse noscantur*. Igitur nonnisi multo postea Constantinopolitanum Concilium inter œcumenica numeratum est, dumtaxat quoad Fidei definitionem, quia scilicet quoad hanc a Romana Ecclesia receptum, & confirmatum est. Nam *haud multo post*, inquit Photius (*lib. de 7. Synodis*) *& Damasus Episcopus Romæ eadem confirmans, atque sentiens accessit*. Quare S. Gregorius M. (*lib. 6. ep.* 31.): *Romana Ecclesia*, inquit, *eosdem Canones, vel gesta Synodi illius hactenus non habet, nec accepit: in hoc autem eamdem Synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum*. Oecumenica igitur initio non fuit Synodus C. P. ipseque Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 4. *diss.* 36. *art.* 1.) fatetur, *ex post facto œcumenicam fuisse* (quoad fidei definitionem), *Damaso, totaque Occidentalium Ecclesia hanc illi suo consensu dignitatem, & auctoritatem tribuentibus*. Cur vero œcumenica non fuit? Quia scilicet nec Romani Pontificis auctoritate convocata est, nec ejus Legati ei præfuerunt. Ergo ex II. Synodo œcumenica perperam concludit Febronius, *posse Synodos œcumenicas invito R. Pontifice convocari*, ut ait & memorato loco, & alibi (*cap.* 9. §. 9. *n.* 6.)

V. Ephesinum Concilium œcumenicum III. habitum anno 431. convocatum est a Theodosio Juniore; non modo non invito S. Cœlestino R. P., id enim est plane falsum; sed ne inconsulto quidem. Ait quidem Natalis Alexander (*in h. e. sæc. V. diss.* 7. *q.* 2.), ex epistola 3. Nestorii constare, prius indictam fuisse a Theodosio Synodum, quam Cœlestino innotuit; sed Nestorii verba id non evincunt: *Placuit vero*, inquit Nestorius, *piissimis Imperatoribus, Domino adjuvante, etiam Synodum inexcusabiliter totius Orbis terrarum indicere, propter inquisitionem aliarum rerum Ecclesiasticarum. Nam dubitationem verborum non æstimo habituram inquisitionem difficilem*. Porro scribit quidem Nestorius, indictam esse ab Imperatoribus Synodum, sed nihil scribit, ex quo colligi possit; non ante de indicenda Synodo ab Imperatoribus Cœlestinum consultum fuisse. Imo cum Synodi Actioni primæ, antequam Legati a Cœlestino ad Synodum missi Ephesum appulerunt, præfuerit S. Cyrillus Alexandrinus tamquam Aposto-

Apostolicæ Sedis Legatus, multo verisimilius est, non inconsulto Cœlestino Synodum ab Imperatoribus indictam fuisse. Prætermitto Fidei professionem, quæ legitur in Libro diurno Romanorum Pontificum, quam libri editor Garnerius tribuit Johanni II. R. P. ubi dicitur, *Tertium Concilium sub principalis quidem memoriæ Theodosio Augusto factum esse, ex auctoritate tamen Cœlestini.... in Ephesinam Urbem convenisse*. Prætermitto & Acta S. Petronii, quæ non modo ab Ecclesia Bononiensi, sed etiam a Doctiss. Cardinali Norisio (*hist. Pelag. lib. 2. cap. 9.*) ut genuina probantur, quæque narrant S. Petronium a Theodosio Romam missum esse, ut cum Cœlestino de congreganda Synodo ageret. Hæc, inquam prætermitto. Quamvis enim, quod tamen non constat, inconsulto Cœlestino Theodosius Synodum convocasset, Cœlestinus tamen convocationem probavit, atque ut etiam Apostolica auctoritate Synodus celebraretur, consensit.

VI. Concilium Chalcedonense œcumenicum IV. anno 451. a Marciano Imperatore, S. Leone Magno consentiente, convocatum esse, pluribus veteris historiæ monumentis demonstrat Natalis Alexander (*sæc. 4. diss. 11. q. 1.*). Omnium instar esto epistola ejusdem Leonis (61. *al.* 87.) ad Synodi Episcopos, ubi ait: *Fraterna universitas, & omnium Fidelium corda cognoscant, me non solum per Fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium, propriam vobiscum unisse sententiam: in sola videlicet causa fidei, propter quam generale Concilium & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ Sedis placuit congregari*.

VII. Concilium C. P. II. œcumenicum V. anno 553. a Justiniano Imperatore, Vigilio R. P. consentiente, convocatum est. Vigilius enim scribens ad Eutychium C. P. Patriarcham, & ad *Episcopos sub eo constitutos*: *Vestrum desiderium cognoscentes*, inquit, *adnuimus, ut de tribus Capitulis, ex quibus quæstio nata est, facto regulari conventu.... collationem cum unitis Fratribus habeamus*. Justinianus ipse in epistola ad Synodi Episcopos: *Quoniam vero*, inquit, *cum postea venistis ad regiam Civitatem, scripta facta sunt inter vestram Sanctitatem, & Vigilium Religiosissimum Papam Senioris Romæ, ut omnes vos conveniatis &c.* Quamobrem Patres Synodi VI. in sermone prosphonetico ad Imperatorem: *Vigilius*, inquiunt, *post hæc Justiniano piissimo consonuit, & Quintum Concilium constitutum est*.

VIII. Concilium C. P. III. œcumenicum VI. anno 680. a Constantino Pogonato convocatum est: Sed Constantinus Epiphanium, qui sibi a Secretis erat, ad Domnum Rom. Pontificem cum *divali* misit, qua eum ad Synodum invitabat, atque ut Legatos suos ad Synodum mitteret, hortabatur: Sed cum Domnus obiisset,

 eique

eique Agatho suffectus esset, hic ut Synodus celebraretur, consensit, & Legatos ad Synodum misit; uti constat ex epistolis Imperatoris ad Domnum, & Agathonis ad Imperatorem.

IX. Concilium Nicænum II. œcumenicum VII. anno 787. convocatum est ab Irene, & Constantino ejus Filio, annuente Hadriano I. R. P. qui scribens ad Tharasium C. P. Patriarcham: *Quod si*, inquit, *non perspecta mihi esset, & probe cognita erga Sacras Synodicas sex Constitutiones, & venerandas Imagines vestra sinceritas, & orthodoxa fides, nequaquam ad Synodum convocandam adsentiremus*.

X. Concilium C. P. IV. œcumenicum VIII. anno 869. a Basilio Imperatore, Hadriani II. voluntate convocatum est. Hic enim in epistola ad Basilium: *Volumus ergo*, ait, *per vestræ pietatis industriam illic numerosum celebrare Concilium, cui quoque nostri missi præsidentes &c.*

Ex his autem manifestum fit, falso scripsisse Febronium, quædam ex octo prioribus œcumenicis Conciliis *etiam invito Pontifice* convocata fuisse. Non enim nisi Apostolica Sede consentiente convocata sunt, cjusque, quod præcipue agimus, auctoritate celebrata. Ut enim iterum dicam, potuerunt quidem Imperatores Episcopos ad Synodos convocare, imo ut ipsi eos convocarent, causæ superius memoratæ postulabant; at vero ut convocati Episcopi legitimam Synodum celebrarent, nonnisi Apostolicæ Sedis auctoritate fieri poterat.

XI. Quid igitur sibi vult Febronius, cum ait (*ib.* §. 3.), *post octo sæcula disciplinam mutatam esse: atque usu, & tacito tam Ecclesiarum, quam Principum consensu jus generales Synodos convocandi dimissum fere fuisse soli R. Pontifici?* Quid, inquam, sibi vult? Nisi enim spuria sunt, & a Pseudo-Isidoro conficta, quæ a me superius allata sunt monumenta (*cap.* 19.), generales Synodos convocandi jus non Imperatorum, & Principum, sed Romani Pontificis proprium esse, & Christus voluit, & Ecclesia perpetuo confessa est. Qui ergo id juris Ecclesiæ, & Principes Rom. Pontifici dimittere potuerunt, quave auctoritate eodem jure eum privare possunt? Scilicet, inquit Febronius (*ib.* §. 3. *n.* 2.), *quoties de ipso Papa judicando agitur*. Sed judicari ne potest Papa a Synodo? Id quidem fieri non posse, alibi ego diligentius ostendam. Nunc ad rem nostram, Principes, & Episcopi Synodum convocanto, nulla Apostolicæ Sedis, & Romani Pontificis habita ratione: neque enim consentiet unquam Romanus Pontifex, ut Synodus ipsum judicatura congregetur. Erit ne legitima Synodus? Nisi superiora monumenta, est enim rursus dicendum, spuria sunt, ejusmodi Synodus conciliabulum erit. At Conciliabula a Principibus convocari posse, quamquam nollemus, non tamen negamus.

Sed

Sed *cum apud omnes constet*, addit Febronius (*ib. n.* 4.), *saltem in quibusdam casibus extraordinariis, universale Concilium absque Papa congregari posse, idque non modo in Schismate, sed & si sit hæreticus, si detentus, si mente captus, si aperte Simoniacus, si ea moliatur, quibus universam pessumdet Ecclesiam &c. quos casus evenire posse Theologi, & Canonistæ omnes agnoscunt; nemo diffitebitur, iisdem casibus Papæ Concilium anteponi*.

Verum primo: tempore Schismatis, cum scilicet plures Pontificis dignitatem nullo certo jure sibi vindicant, ego quoque fateor posse Synodum ab Episcopis, & Principibus congregari, qua Schisma componatur, & legitimus Pontifex eligatur. Sed hinc concludi nequit, posse œcumenicam Synodum absque Pontificis certo legitimi auctoritate congregari. Secundo: Romanus Pontifex certo legitimus nonnisi ob hæreseos causam ab œcumenica Synodo, præeunte tamen Apostolicæ Sedis auctoritate, judicari potest. Sed Papa hæreticus extra Ecclesiam est, nec Papa legitimus est: Quamquam singulari Christi ope, Romanorum Pontificum nemo hactenus in hæresim lapsus est. Alias vero ob causas Romanus Pontifex ab hominibus judicari non potest, qua de re dicam alibi. Igitur absque legitimi Pontificis auctoritate nulla œcumenica Synodus, nullâque de causa congregari potest. Affirmat quidem confidenter Febronius, sed eum rogo, ut non Gersonis, Æneæ Sylvii, Basileensium, Andreæ Magorensis, aliorumque recentiorum, sed veterum monumentorum auctoritate nobiscum contendat. Sed frustra id eum rogaverim.

CAPUT XXI.

Generalibus Conciliis præesse, divina, humanaque Lege Romani Pontificis, ejusve Legatorum est. Osium Cordubensem Romani Pontificis nomine Niceno Concilio præfuisse, ostenditur.

I. ROmanum Pontificem, vel ejus Legatos œcumenicis Synodis præesse debere, fatetur Febronius (*cap.* 6. §. 4.). Sed addit (*ib. n.* 1.): *Hæc ita quidem in regula, & nisi Concilio aliter videatur. In hujus etenim facultate est, etiam præsentibus Pontificiis Legatis, alteri præsidium deferre: = multæ rationes suadent, præsidentiam Concilii Niceni, quam habuit Osius Cordubensis, ipsi delatam fuisse per electionem Concilii cum beneplacito Imperato-*

peratoris; neque enim credimus, eum fuisse Legatum Pontificis ⊏, *inquit Gibert Corp. jur. Can. in prolegom. part. 1. tit. 15. sect. 17. pag. 107. Aderant Concilio Silvestri Papæ Legati Vitus, & Vincentius Presbyteri, qui post Osium subscripserunt. Adde Launojum lib. 8. epist. 1. & seqq. Concilio Constantinopolitano I. generali II. Damasum Papam non præfuisse, certum est.*

Sed primo si Romanus Pontifex Concilio adsit, eum Concilio præesse debere, non adeo effrontem esse Febronium opinor, ut negare velit; alioquin cum honoris quoque Primatu actum esset. Legati autem Romani Pontificis, ejus personam gerunt. Quare S. Cœlestini Legati in Ephesina Synodo ajunt (*act. 3.*): *Nos ejus præsentiam supplentes*. Lucentius Episcopus in Concilio Chalcedonensi dicitur *Vicarius Sedis Apostolicæ*. Sed rem ego certissimam, argumenta afferendo, in dubium voco. Si ergo Romani Pontificis Legati adsint, ipsi Synodo præesse debent, neque *in Synodi facultate est alteri præsidium deferre*. Idque adeo S. Leoni Magno persuasum erat, ut Synodo Chalcedonensi scripserit (*ep. 93. 89.*): *In his Fratribus... qui ab Apostolica Sede directi sunt, me Synodo vestra Fraternitas æstimet præsidere*. Quare Paschasinus ejusdem Leonis Legatus (*act. 3.*): *Nostram parvitatem*, inquit, *huic Sancto Concilio pro se præsidere PRÆCEPIT*. Id vero Synodus ipsa fassa est apertissime: Nam in epistola ad Leonem (*inter Leon. 98.*) ait: *Quibus tu quidem sicut membris Caput præeras in his, qui tuum tenebant locum*. Et omnibus quidem œcumenicis Conciliis tum in Oriente, tum in Occidente celebratis Romani Pontifices, aut eorum Legati præfuerunt, quin unquam de eo Romani Pontificis, & Legatorum jure vel minimam dubitationem quisquam moverit. Sed excipienda tamen sunt Concilia II. & V. quibus neque Romanus Pontifex, neque ejus Legati præfuerunt. Verum Constantinopolitanum I. non fuit œcumenicum, ut superius ostendi. Constantinopolitano autem II. œcumenico V. præfuit Eutychius Patriarcha C. P., Sed is etiam Synodi nomine Vigilium R. Pontificem rogavit, ut Synodo præesset: *Necessarium est*, inquit, *conferri de Tribus Capitulis; unde quibusdam quæstio nata est. Et ideo petimus, præsidente nobis vestra Beatitudine sub tranquillitate, & Sacerdotali mansuetudine, propositis Sanctis Evangeliis, communi tractatu eadem Capitula in medio proponenda quæri, & conferri, & finem quæstioni imponi*. Sed neque V. Synodus œcumenicis Synodis adnumerata est, nisi postquam a Vigilio, atque ab aliis Romanis Pontificibus probata, & confirmata est, uti Natalis Alexander ostendit (*sæc. 6. dissert. 3. art. 3.*).

II. Disserendum nunc est de Nicænæ Synodi Præside Osio Cordubensi. Hunc fuisse Pontificis Legatum, non credit cum Gibert Febro-

Febronius, qua de re consuli vult Launojum, quem tamen Natalis Alexander (*sæc.* 4. *diss.* 12.) solide refutavit. Sed Febronius, si quid a quoquam inscite, ac temere dictum est, dummodo contra Romanum Pontificem dictum sit, illud non prætermittit. Est igitur Giberto, & Febronio solidis argumentis facienda fides, Osium Cordubensem S. Silvestri nomine Nicænæ Synodo præfuisse.

Ac primo quidem Gelasius Cizicenus, qui V. sæculo floruit, scribit (*lib.* 2. *hist. Concil. Nic. cap.* 5.), Osium, qui locum tenebat Silvestri Episcopi magnæ Romæ, una cum Romanis Presbyteris Vito, & Vincentio Nicænæ Synodo interfuisse; idque ex Eusebio se descripsisse testatur: quod notat etiam Photius Gelasii libros recensens (*cod.* 88.). Quamobrem cum Eusebius (*lib.* 3. *de Vita Const. cap.* 7.) narret tantum, Hispanum quemdam celebritate nominis, & famæ insignem cum aliis multis Nicænæ Synodo interfuisse, Eusebii textum mutilatum esse, jure suspicantur eruditi Viri. Neque enim Eusebius, qui Provincias omnes accurate recenset, quarum Episcopi ad Synodum convenerunt, Osii nomen, Italiam, & Romam omisisse credi potest. Neque Gelasius, id quod narrat, ex Eusebio se exscripsisse testatus esset, nisi in Eusebianis Codicibus ejus ætate extitisset.

Secundo. Antiqua Canonum Collectio (*Henric. Canis. tom.* 6. *antiqu. Lect.*) anno 773. Carolo Magno tradita ab Hadriano I. Romano Pontifice, narrat, Osium ad Nicænum Concilium *fuisse ab Apostolica Sede cum Victore* (Vito, vel Avito, ut alii legunt), *& Vincentio Presbyteris destinatum*.

III Sed Vitus, & Vincentius his verbis Synodo subscripsere: *Presbyteri Romani pro Venerabili Vito Papa, & Episcopo nostro Sancto Silvestro subscripsimus*. Osius vero primus ante Vitum, & Vincentium subscripsit, seque Episcopum Cordubensem dumtaxat inscripsit.

Verum primo: ejusmodi Viti, & Vincentii subscriptio legitur quidem in Codicibus Quesnelliano, Colbertino, & Parisiensi; sed in antiqua versione a Justello edita, & in Codicibus Vaticano, Barberinio, & Vallicellano apud Cll. Ballerinios (*tom.* 3. *oper. S. Leon.*) non alia legitur, præter hanc: *Presbyteri Romani*. Antiquissimus etiam Codex apud P. Amort (*tom.* 1. *elem. Jur. Can.*) hanc habet: *Vitus, & Vincentius Presbyteri Urbis Romæ subscripserunt*. Quare quæ præterea in aliis Codicibus leguntur, ea e margine in textum irrepsisse verosimile est.

IV. Secundo: quemadmodum Natali Alexandro (*ib.*) post Cardinalem Perronium notatum est, consueverunt olim Romani Pontifices ad Synodos in Oriente celebratas mittere non modo Legatos suos, electos nempe ex familiari Clero, sed etiam Legatos Synodi Aposto-

Apoſtolicæ Sedis. Nam Agatho in Epiſtola ad Conſtantinum Pogonatum ſuam in mittendis ad Synodum VI. Legatis moram excuſat, quod convocare debuerit non modo ſuum Clerum, ſed etiam *Synodum Apoſtolicæ Sedis*, ut ſcilicet tum ex Clero, tum ex Synodo Legatos eligeret. Quare VI. Synodo (*act.* 18.) ſubſcripſere Theodorus, & Georgius Presbyteri, & Johannes Diaconus *locum gerentes Agathonis Beatiſſimi, & univerſalis Papæ Urbis Romæ*: Et Johannes Portuenſis, Baſilius Gortinenſis, Abundantius Tempſenſis, Johannes Rhegienſis Epiſcopi *Legati Sancti Concilii Apoſtolicæ Sedis antiquæ Romæ*. Cum autem utriuſque ſeorſim legationis veſtigium in antiquioribus Synodis nullum occurrat, factum eſſe dicendum eſt, ut legatio utraque, quæ in VI. Synodo ſeorſim ſe prodit, in antiquioribus Synodis conjuncta fuerit, iidemque Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi tum Romani Pontificis, tum Synodi Apoſtolicæ Sedis, ſeu Synodi Occidentalis, communi nomine Legationem obierint. In Synodo quidem Epheſina (*act.* 3.) S. Cœleſtini Legati dicuntur *depoſuiſſe, ſupplentes locum Sedis Apoſtolicæ, totiuſque Synodi Sanctiſſimorum, Deoque dilectiſſimorum Occidentalium Epiſcoporum*. Niſi autem Oſius Romani Pontificis, & Synodi Occidentalis Legatus fuit, Nicænæ Synodo nullus Synodi Occidentalis Legatus interfuit, cum tamen Nicæna Synodus poſteriorum Synodorum exemplar, & norma eſſe debuerit. Oſius igitur Apoſtolicæ Sedis Legatus fuit. At quia Vitus, & Vincentius Presbyteri Romani Pontificis dumtaxat Legati erant, primi poſt Oſium ſubſcripſerunt, & ſe Legatos Silveſtri inſcripſerunt: Oſius vero, qui & Silveſtri, & Synodi Sedis Apoſtolicæ Legatione ſimul fungebatur, primus omnium ſubſcripſit, quin opus fuerit, ut ſe Legatum inſcriberet. Eadem de cauſa Synodo Sardicenſi, cui præfuit Oſius, Archidamus, & Philoxenus Presbyteri Legati Julii Romani Pontificis, ita poſt Oſium ſubſcripſerunt *Julius Romæ per Archidamum, & Philoxenum*. Oſius igitur & Silveſtri, & Synodi Apoſtolicæ Sedis Legatus fuit, eoque nomine Nicænæ Synodo præfuit, quidquid credat cum Giberto Febronius.

CAPUT

CAPUT XXII.

Ostendit Apostolicæ Sedis definitionum examen ab œcumenicis Synodis institutum, earumdem definitionum auctoritati nihil officere.

I. FEbronius (*cap. 6. §. 6.*) ostendendum assumit, *nullum unquam Pontificem ausum esse de novo discutere decreta alicujus Concilii universalis: E contra Synodos Generales frequenter ad novum examen revocasse materias, & quæstiones a Summis Pontificibus decisas.*

Verum ad primum quod attinet, ne generalia quidem Concilia superiorum generalium Conciliorum decreta, quæ ad Fidem spectant, *de novo discutere* audent; quia cum a Romano Pontifice una cum Episcopis in Synodos congregatis edita sint, ipsius Spiritus Sancti auctoritate edita sunt. Quamobrem S. Leo (*epist. 132. ad Leonem Aug.*): *De rebus*, inquit, *apud Nicæam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum; tamquam dubia, vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas.*

Quod autem spectat ad examen Apostolicæ Sedis definitionum a Synodis institutum, quid illud sit, & utrum Pontificis auctoritati quidquam detrahat, ante inquirendum, quam Synodorum Acta expendenda esse, censeo, ut perspicue, quoad ejus fieri possit, argumenta, quæ ex Synodorum Actis contra Pontificis auctoritatem ducit Febronius, refellam.

II. Itaque primo notandum est, institutum doctrinæ, aut definitionis alicujus examen, ejus definitionis, aut definientis auctoritati non semper officere. Rem exemplis expono. Si Catholicus cum Hæretico de aliqua Fidei definitione ab œcumenico Concilio edita disputationem ineat, uterque Concilii definitionem examinat; Catholicus quidem eam explicando, atque Scripturæ, & Traditionis auctoritate, quasi dubia esset, confirmando, ut eam Hæretico persuadeat: Hæreticus vero eam contrariis argumentis impugnando. Nemo autem, cui sana sit mens, dixerit, non summam esse apud Catholicum ejus definitionis auctoritatem, aut istiusmodi examen definitionis auctoritati quidquam officere. In eamdem rem afferri potest Sacrorum Librorum examen, quod a nobis institui solet, ut eos divinitus inspiratos esse, demonstremus: quod quidem divinæ eorum auctoritati non obest. Si igitur œcumenicæ Synodi Romanorum

manorum Pontificum definitiones aliquando eum in modum examinaverint, nemo inde rite conficiet, non fuisse summam etiam apud œcumenicas Synodos Apostolicarum definitionum auctoritatem. In eum autem modum Pontificis definitiones a Synodis examinatas esse, ex earumdem Synodorum Actis evincam.

III. Deinde quod ajunt Febronius, aliique, quibuscum disputamus, Synodorum Patres Pontificis definitionibus libere consentire, & subscribere, nos quoque fatemur: Sed negamus, quod inde concludunt, Pontificis definitionum vim a Patrum consensu pendere. Nam & Sacrorum Librorum doctrinæ, & Ecclesiæ definitionibus libere assentimur; nec tamen earum vis ab assensu nostro pendet, neque consensus noster iis intrinseci, ut ajunt, ponderis quidquam addit.

Ast, dicet Febronius, nisi Pontificis definitioni Synodi Patres consentiant, nulla erit apud eos, ideoque nec apud Ecclesiam ejus definitionis auctoritas.

Quid vero inde concludet? ajo ego. Quanta, quæso, esset apud nos Sacrorum Librorum & Synodorum œcumenicarum auctoritas, nisi illorum doctrinæ, & harum definitionibus assentiremur? Quanti sunt apud Judæos Novi Testamenti libri? Quanti apud Arianos fuit Nicænæ Synodi definitio? Quidquid demum respondere velit Febronius, illud ego conficiam, ex suffragii libertate, qua gaudent Synodorum Patres, & quam ipse tantopere jactat *(cap. 6. §. 6. n. 7.)*, non rite concludi, Pontificis definitionum vim, & pondus a Patrum suffragiis, & consensu pendere. Ut igitur ex suffragii libertate id conficiat Febronius, quod intendit, demonstrandum illi est, posse Patres Pontificis definitioni non consentire, & si non consentiant, Pontificis definitionem auctoritate sua cadere, & irritam esse. Id vero ex Synodorum Actis nunquam demonstrabit. Nullum enim ejus rei exemplum ex Synodorum Actis extat. Imo quotiescumque Pontifex ante Synodum Fidei controversiam definivit, suamque definitionem Synodi Patribus subscribendam exhibuit, quod in œcumenicis Synodis III. IV. VI. VII. & VIII. factum est, Synodi Patres Pontificis definitioni subscripserunt.

IV. Præterea Synodi Patres una cum R. Pontifice Fidei controversiarum Judices sunt, ut alibi dixi, unumque cum Romano Pontifice veluti Judicem conficiunt; quod quidem Ecclesiæ unitati apprime convenit. Ergo ipsi quoque definitiones a R. Pontifice editas expendere debent, ut verborum, & sententiarum vim intelligant, eâque ratione non temere, & inconsultô, sed cum cognitione causæ, ut ajunt, suffragium ferant, & judicent. Scripturæ etiam, & Patrum testimonia, siquæ a Pontifice ad fidei definitionem confirmandam allegantur, explorare debent, tum ut ipsi quo-

que

que definitionis fontes compertos habeant, tum ut judicii sui reddendæ rationi, Hæreticisque refutandis parati sint. Atque id quidem in singulis œcumenicis Synodis factum est. Hujusmodi autem agendi rationem, & Pontificis definitionum examen summæ ejusdem Pontificis auctoritati, & definitionum infallibilitati nihil officere, per se manifesta res est.

Hæc, quæ notata sunt, præ oculis haberi velim; ex his enim argumenta, quæ ex Synodorum Actis ducit Febronius, nullo negotio refutantur.

CAPUT XXIII.

Quæ tum a S. Cælestino, tum ab Ephesina Synodo in causa Nestorii gesta sunt, ea summam Romani Pontificis jurisdictionem, & in fidei causis definiendis auctoritatem ostendunt.

I. QUoniam Febronius ad Veterum Conciliorum Acta sæpe nos provocat, operæ pretium est rem hanc distinctis Capitibus agere, atque hinc etiam summam Romani Pontificis jurisdictionem, atque in Fidei causis decernendis auctoritatem solide demonstrare. Primo Febronius (*Cap.* 5. §. 4.) Honorati Tournely argumenta impugnare conatur, quibus doctissimus ille Parisiensis Theologus ex antiqua, & costanti Ecclesiæ Traditione ductis universalem Romani Pontificis jurisdictionem ostendit (*Tract. de Eccl. q.* 5. *art.* 2.). Deinde probandum assumit (*cap.* 6. §. 6.), Fidei causas a Romanis Pontificibus difinitas, ab œcumenicis Synodis retractatas fuisse: *Usus*, inquit, *& disciplina Ecclesiæ Pontificia decreta suo examini, ac judicio subjiciendi sese plane manifestat in Conciliis III. IV. VI. & sequentibus*.

II. Ego vero Superius (*cap.* 18. *n.* 3.) œcumenicas Synodos dixi necessarias esse, non *absolute* quidem, ut Fidei dogmata constituantur, si antea ab Apostolica Sede constituta fuerint, sed alias ob caussas ibi memoratas. Dixi præterea, Romanos Pontifices Synodorum celebrationi consensisse quidem, sed illud semper præcavisse, ne constitutum a se Fidei dogma in dubium, & disceptationem vocaretur; sed illud in primis Episcopi omnes amplecterentur, eique subscriberent, ac refractarios subscribere cogerent; cætera vero Episcopis, præeuntibus Apostolicæ Sedis Legatis, permisisse. Hæc vero, quæ superius præfidentius affirmavi, & alia præterea, quæ ad Romani Pon-

ni Pontificis jurisdictionem spectant, ipsis Synodorum Actis, ad quæ Febronius nos provocat, luculentissime, nisi fallor, demonstrabo. Itaque quæ in causa Nestorii tum a S. Cœlestino R. P. tum ab Ephesina Synodo acta sunt, expendamus.

III. S. Cœlestinus I. de Nestorii hæresi a S. Cyrillo Alexandrino certior factus, eam statim damnavit, atque Nestorium, nisi intra decem dies nefariam doctrinam suam ejuraret, ab eodem Cyrillo Apostolicæ Sedis auctoritate Episcopatu privari jussit (*super. cap. 15. n. 3.*). Ergo S. Cœlestinus sibi esse putavit tum Nestorianæ hæreseos damnandæ, tum Nestorii dignitate privandi auctoritatem. Id vero absque summa R. Pontificis tum in Constantinopolitanum Episcopum jurisdictione, tum Fidei causarum decernendarum auctoritate fieri non potuit. Quæ ergo in Causa Nestorii a Cœlestino gesta sunt, ea summam R. Pontificis jurisdictionem, & auctoritatem ostendunt.

IV. Hæc tamen Febronius (*cap. 5. §. 4. n. 2.*) *sine Superioritatis Ecclesiasticæ usu, aut jure* a Cœlestino facta esse, putat. *Negata*, inquit, *Nestorio reliquorum Episcoporum communione, per se fluebat; ejus Cathedræ de alio Antistite providendum fuisse, mediante Alexandrino; Talem excommunicationis, & damnationis censuram in virum heterodoxum, ejusque scripta ferre, pertinebat ad jus omnium Orthodoxorum Episcoporum. Cyrillus jam ante Concilium Ephesinum in Alexandrina sua Synodo... Nestorii doctrinam anathematizaverat. Quinimo Nestorius ipse alienos a sua opinione Episcopos excommunicaverat, attamen sine jurisdictionis specie, vel obtutu. Hæc, inquam, omnia fiebant sine superioritatis Ecclesiasticæ usu, aut jure.*

Verum primo: quamvis S. Cyrillus cum sua Synodo hæreticam esse censuisset Nestorii doctrinam, nihilominus neque communionem cum Nestorio palam abrumpere, neque quid ea de re sentiendum esset, aperte definire ausus est, sed S. Cœlestinum consuluit (*vid. cap. 14. n. 1.*), eumque rogavit, ut quid agendum, & sentiendum esset, perspicue definiret. Nam in Epistola ad Cœlestinum: *Non prius autem*, inquit, *illius communionem palam, aperteque deserimus, quam hæc ipsa Pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hic sentias, præscribere; quo liquido nobis constet, communicare ne nos cum illo, oporteat, an vero libere ei denunciare, neminem cum eo communicare, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet, ac prædicat. Porro tuæ integritatis mens, & super hac re sententia piissimis, deoque devotissimis Macedoniæ Episcopis, nec non totius Orientis Antistitibus perspicue per literas exponi debet.* Cyrillus igitur, nec sibi, nec suæ Synodo quidquam decernendi auctoritatem arrogavit, sed integram causam Cœlestini judicio reliquit, quod putaverit, solius Romani Pontificis judicio, & auctoritate finiri posse. Igitur non *ad omnium orthodoxorum Episcoporum*

jus

jus pertinere existimavit, *talem excommunicationis, & damnationis censuram* in Episcopum Constantinopolitanum ferre; sed id juris solius R. Pontificis esse putavit.

Secundo. Etiamsi *negata Nestorio aliorum Episcoporum communione, per se flueret, ejus Cathedræ de alio Antistite providendum fuisse;* definire tamen, deneganda nec ne esset Nestorio ab aliis Episcopis communio, Romani Pontificis esse, putavit S. Cyrillus. Igitur non ad omnium orthodoxorum Episcoporum, sed ad solius Pontificis jus pertinebat excommunicationis, & damnationis censuram in Nestorium ferre.

Tertio. Quo veteri monumento nixus ait Febronius, negata Nestorio aliorum Episcoporum communione, ejus Cathedræ de alio Antistite providendum fuisse, *mediante Alexandrino?* Quod enim Ægyptii per Alexandrinum Episcopum cum R. Pontifice communicare consueverint, non est ad rem. Quî enim hinc fluit, Constantinopolitanæ Ecclesiæ de alio Antistite providendum fuisse, *mediante Alexandrino?* Igitur Constantinopolitanæ Ecclesiæ ab Alexandrino Episcopo providendum fuit, quia id muneris Apostolicæ Sedis auctoritate illi demandavit S. Cœlestinus.

Denique Cœlestinus Cyrillo respondens, non statim vetat alios Episcopos cum Nestorio communionem habere, ut negata illi eorum communione, alium Episcopum in ejus locum sufficiat; sed primum Cyrillo præcipit, ut nisi Nestorius intra decem dies nefariam hæresim anathematizet, *illico* Constantinopolitanæ Ecclesiæ provideat.

Jamvero quæ hactenus dicta sunt, contrahamus. Nestorius pravam doctrinam in vulgus edit: Eam Cyrillus, aliique Episcopi rejiciunt; sed neque Nestorium Episcopatu abdicare, neque ejus communioni palam nuncium mittere audent: Ea de re Cœlestinum consulunt, ut is, quid sit sentiendum, agendumque, definiat. Cœlestinus Nestorii doctrinam damnat; & Sedis Apostolicæ auctoritatem Cyrillo delegat, ut eumdem Nestorium, nisi intra decem dies doctrinam suam ejuret, Episcopatu illico abdicet, aliumque Episcopum in ejus locum sufficiat. Ita ne vero in Nestorii causa agere potuit Cœlestinus *sine superioritatis Ecclesiasticæ usu, aut jure?* Si quod egit in Nestorium Cœlestinus, ageret in Clericum sibi subditum Episcopus, hunc *superioritate* Ecclesiastica uti, negaveris?

Præterea Synodus demum Ephesina abdicationis sententiam in Nestorium pronunciavit, quam antea pronunciaverat Cœlestinus. Synodus autem *superioritate Ecclesiastica in Nestorium jure suo usa est*, ut fatetur Febronius: ergo etiam Cœlestinus. Quod enim Cœlestini sententiam exequi non potuerit Cyrillus, id argumento non est, non potuisse Cœlestinum eam jure suo pronunciare, ejusque executionem

tionem Cyrillo committere. Synodus quidem, quæ sententiam a Cœlestino latam esse, noverat, nullam de ejus auctoritate, aut jure dubitationem movit; imo eam a Cœlestino jure suo latam esse, agnovit; eam enim se executioni mandasse, fassa est, ut paulo inferius dicam. Si ergo *superioritate Ecclesiastica* usa est Ephesina Synodus, ea usus est etiam Cœlestinus. Imo cum Synodus Cœlestini sententiam executioni mandaverit, Cœlestini potius jure, quam suo superioritate Ecclesiastica in Nestorium usa esse videtur. Scilicet Cœlestini sententiam, quam Apostolica auctoritate exequi non potuit Cyrillus, executa est ipsa Synodus. Nonne igitur in Causa Nestorii summa Apostolicæ Sedis auctoritate, & jurisdictione, seu, ut cum Febronio loquar, Superioritate ecclesiastica usus est Cœlestinus?

Sed concludit Febronius: *Nemo vel mediocriter eruditus asseruerit, eo ævo jus deponendi Episcopos R. Pontifici competiisse, aut ab eo exercitum fuisse.*

At vero nisi Cyrilli, & Cœlestini epistolæ, & Ephesinæ Synodi Acta Pseudo-Isidori commenta sunt, eo etiam ævo jus deponendi Episcopos R. Pontifici competebat; eoque aliquando Pontifices usi sunt; cum scilicet, ut eo jure uterentur, Ecclesiæ res, temporumque ratio postulavit. Eo quidem jure usus est Cœlestinus in Nestorium, nec tamen aut Cyrillus, aut Ephesina Synodus eum adrogati sibi juris redarguerunt.

V. De causa Fidei ex ipsius Ephesinæ Synodi Actis est nunc disserendum. Cœlestini sententiam exequi non potuit Cyrillus, quia Nestorius œcumenicam Synodum ab Imperatore convocandam curavit. Quod ut audivit Cœlestinus, ratum habuit Imperatoris animum, atque Legatos suos ad Synodum misit, ea tamen lege, ut quæ prius ipse constituerat, tum Legati, tum Synodus exequerentur. In Commonitorio enim Legatis tradito (*nov. collect. Concil. Balut.*): *Auctoritatem*, inquit, *Sedis Apostolicæ custodiri debere, mandamus: Siquidem & instructiones, quæ vobis traditæ sunt, hæc loquantur, ut interesse Conventui debeatis: ad disputationem si fuerit ventum, vos de eorum sententiis judicare debeatis, non subire certamen.*

Argumentum, quod ex allatis Cœlestini verbis pro *absoluta Romani Pontificis potestate in Concilio* Ephesino *exercita* ducit Doctiss. Card. Orsi (*Tract. de auct. R. P. tom. 1. p. 1.*), refellere conatur Febronius (*cap. 6. §. 5. n. 2.*). Cum, inquit, ageretur *Causa Nestorii ex una, & S. Cyrilli ex altera parte.... Cum denique Causa ad œcumenicum Concilium delata esset, prudenter utique egit Pontifex instruendo Legatos suos, ne contendentium Episcoporum dissidiis sese immiscerent, quippe qui non pars contendens, sed Judices esse deberent, cum Synodo utique; in qua Papa legitimi Primatus prærogati-*

vam

vam quidem, & recte, sustinuit; judicis autem partes solus minime egit.

Sed Febronius doctissimi Cardinalis argumentum declinat quidem, sed non refellit. Nam Cœlestinus in primis mandat Legatis, ut Apostolicæ Sedis auctoritatem custodiant; ut scilicet quæ prius ipse Romæ statuit, omnino exequantur, atque exequendum curent: Quod si disceptatio aliqua orta fuerit non modo inter Cyrillum, & Nestorium, sed etiam inter Synodi Patres, vetat Legatos suos eorum disceptationibus sese immiscere; cum ipsi non disceptare, sed de disceptantium sententiis, quicumque, & quotcumque illi sint, judicare debeant. Vult equidem, ut judicent *una cum Synodo*; si nempe Synodus in eamdem cum ipsis sententiam eat; tunc enim Synodus, & Romanus Pontifex sunt unus veluti Judex: Sed si inter Synodi Patres disceptatio oriatur, vult, ut ipsi vel soli de eorum sententiis judicent. Sunt hæc ex Commonitorii verbis perspicua. Ex his autem constat, Cœlestinum *absoluta* potestate in Ephesina Synodo usum esse. Recte igitur ex Cœlestini verbis id concludit Doctiss. Cardinalis, quod intendebat.

Sed clarius etiam Cœlestini mens manifesta fit ex epistola, quam Synodo scripsit, quæque lecta est Act. 2. *Direximus*, inquit, *pro nostra sollicitudine Sanctos Fratres Arcadium, & Projectum Episcopos, qui eis, quæ agentur, intersint, & quæ a nobis antea statuta sunt, exequantur*. Vult igitur Cœlestinus, ut Legati quæ prius ipse statuerat, non Synodi judicio subjiciant, sed exequantur. Neque obstitere Ephesini Patres; sed lecta Cœlestini Epistola, omnes acclamaverunt: *hoc justum judicium est*. Imo cum Projectus dixisset Patribus, ut *quæ Cælestinus & dudum antea definire, & nunc in memoriam revocare dignatus est, ad finem numeris omnibus absolutum deduci juberent*: Firmus Cæsareæ Episcopus nomine Synodi respondit: *Apostolica, & S. Sedes Cælestini Sanctissimi Episcopi .... de præsenti negotio sententiam dixit, regulamque præscripsit, quam nos quoque secuti .... formam illam executioni mandavimus, canonicum, Apostolicumque judicium in illum* (Nestorium) *proferentes*. Sententia autem, & regula, quam secuti fuerant Synodi Patres, ea erat, quam præscripserat Cœlestinus in Epistola a Cyrillum Alexandrinum. Sententiam enim in Nestorium pronunciarunt Act. 1. cum Ephesum Cœlestini Legati nondum appulissent. Jamvero Synodi Patres se Cœlestini regulam, & sententiam secutos esse, atque executioni mandasse, dicunt: se eam ad examen vocasse, an, legitima ne auctoritate lata esset, se disceptasse, non dicunt.

VI. Febronius tamen (*cap.* 1. §. 7. *n.* 11.), retractatam esse ait in Synodo Nestorii causam. *Actione prima*, inquir, *canonice vocatur ad S. Synodi tribunal: Religiosissimus, & Reverendissimus Episco-*

pus

pus Nestorius, non secus ac alii Antistites, a Patribus appellatur: eum vero paulo post sententia in eum fertur, tunc sic loquitur S. Synodus = Cum præter cætera impiissimus Nestorius neque nostræ citationi parere, neque Sanctissimos, Religiosissimosque Episcopos a nobis destinatos admittere voluerit, non potuimus ad eorum, quæ impie docuit, examinationem animum non adjungere =. *Et tum?* = Igitur Dominus noster Jesus Christus, quem suis ille blasphemis vocibus impetivit, per Sanctissimam hanc Synodum eumdem Nestorium Episcopali dignitate privatum, & ab universo Sacerdotum consortio, & cœtu alienum esse, definit = *Ex his evidens est, œcumenicam Synodum supremum esse, ac ultimum Ecclesiæ tribunal, ad quod causæ fidei, & Religionis, post R. etiam Pontificis judicium, & sententiam, deferuntur, in eoque retractantur, ac examinantur, perinde ac si a Summo Pontifice judicatæ non essent, ac tandem ita finiuntur, ut deinceps retractari non valeant*. Hactenus Febronius.

VII. Sed pauciora ex Ephesinæ Synodi actis profert, quam opus est, ut tam multa concludendo complectatur. Quæ ipse caute præterit, ego addam. Itaque cur Nestorius canonice vocatur ad Sanctæ Synodi Tribunal, & *religiosissimus Episcopus* appellatur? Scilicet quia Cœlestinus ipse sententiæ a se latæ executionem protrahi voluit. Neque enim Synodus Nestorium veluti Episcopum recipere ausa fuisset, nisi Cœlestinus permisisset. Constat id ex ipsius Cœlestini Epistola ad Cyrillum (10. *tom. 3. Concil. Labb.*), ubi: *Quæris*, inquit, *utrum Sancta Synodus recipere debeat hominem a se prædicata damnantem, an quia induciarum tempus emensum est, sententia dudum lata perduret*. Existimavit igitur Synodus, se non posse recipere Nestorium, etiamsi doctrinam suam ejuraret, nisi Cœlestinus permitteret, sententiamque suam suspenderet. Et hujusmodi tamen Synodus vocatur a Febronio supremum Tribunal, in quo causæ judicantur perinde ac si a Pontifice judicatæ non esset. Pergit autem Cœlestinus: *Nonne nobis respondet illico* Dominus *per Prophetam, mortem se nolle morientis, & per Apostolum Paulum, omnem hominem velle salvum fieri, & venire ad scientiam veritatis..... Studeo quieti Catholicæ, studeo pereuntis saluti, si tamen voluerit ægritudinem confiteri. Quod ideo dicimus, ne volenti se corrigere, forsitan deesse videamur*. Cum igitur Cœlestinus ipse suam sententiam suspenderit, *ne volenti se corrigere deesse videretur*, Synodus Nestorium canonice vocare debuit, eumque religiosissimum Episcopum appellare, neque in eum sententiam ante pronunciare, quam in erroribus pervicacem persistere, compertum haberet. Cum autem Nestorius canonice vocatus, parere noluerit, sed pervicax in errore perstiterit, Synodus in eum sententiam juxta formam a Cœlestino præscriptam, pronunciavit.

vit. Quare ajunt Patres (*Act.* 1.): *Coacti*, vel potius, *necessario impulsi* (ἀναγκαίως κατεπειχθέντες) *per Sacros Canones, & Epistolam Sanctissimi Patris nostri, & Comministri Cælestini Romanæ Ecclesiæ Episcopi, lacrymis subinde perfusi, ad lugubrem contra eum sententiam necessario devenimus, Canonicum, Apostolicumque judicium in eum proferentes.* Nunc totum ejus Causæ ordinem paucis exponamus. Cœlestinus sententiam in Nestorium pronunciat, ejusque executionem Cyrillo committit. Cyrillus sententiam exequi non potest: Synodus cogitur: Quærit hæc, utrum sententia a Cœlestino in Nestorium dudum lata perduret: Cœlestinus sententiam suam suspendit, futurum sperans, ut Nestorius doctrinam suam ejuret. Vocatur ad Synodum Nestorius; sed obedire detrectat: Quamobrem sententia ab ipso Cœlestino lata, & juxta formam a Cœlestino præscriptam, in eum pronunciatur; & Causa finitur. Jamvero Synodus, quæ ita se gessit, dici ne potest Nestorii causam retractasse jure suo, examinasse, & judicasse perinde ac si a Pontifice judicata non esset? Synodus, cui judicii formam, regulamque Pontifex præscribit, & quæ hujusmodi formam adamussim sequitur, ut ab ea ne latum quidem unguem, ut dicitur, se discedere posse, persuasum habeat: quæ denique Pontificis sententiam ab ipso suspensam, in reum pervicacem pronunciare cogitur, dici ne recte potest Tribunal ipsius Pontificis Tribunali superius, in quo causa judicetur perinde ac si a Pontifice judicata non esset? Mihi quidem Synodi judicium, ipsius Pontificis judicium esse videtur, quod a Synodo majori, ut ita dicam, solemnitate pronunciatum est.

Sed illud præterea accedit, quod cum Synodus duriorem sententiam in Episcopos, qui Nestorio studuerant, pronunciasset, Cœlestinus ejus sententiam temperavit: *De his autem*, inquit (*epist. ad Synod. Ephes.*), *qui cum Nestorio videntur pari impietate sensisse, atque se Socios ejus sceleribus addiderunt, quamquam legatur in eos vestra sententia, tamen nos quoque decernimus quod videtur. Multa prospicienda sunt in talibus causis, quæ Apostolica Sedes semper aspexit.* Qui autem Synodi sententiam se auctoritate sua temperare posse putat, is se Synodo superiorem esse, persuasum habet.

VIII. Denique cum Cœlestini Legati, post damnatum (*act.* 1.) a Synodo Nestorium, Ephesum appulissent, quæ acta in Nestorium fuerant, petierunt (*act.* 2.): *Quo*, inquit Philippus Presbyter, *juxta Sanctissimi Papæ nostri, præsentisque hujusce cœtus sententiam, & nos quoque illa nostro suffragio confirmemus, nostroque calculo approbemus.* Perlectis deinde actis, pronunciat, intellexisse se ex actorum lectione, omnia *canonice & ex Ecclesiastica disciplina judicata esse*: Quibus verbis significare voluisse Philippum, Cœlestini judicium canonice

nice retractatum esse; puerile est Bossueti commentum (*def. decl. Cler. Gall. p. 2. lib. 12. cap. 13.*), quod narrasse, refutasse est. Denique singuli Legati suam sententiam dicunt: *Nulli dubium*, inquit Philippus, *imo saeculis omnibus notum est, Sanctum, Beatissimumque Petrum Apostolorum Principem, & Caput, Fideique columnam, & Ecclesiae Catholicae fundamentum a Domino Jesu Christo.... caelestis regni claves accepisse, solvendique, atque ligandi potestate, quam acceperat, usum fuisse; nec non per Successores suos hucusque semper vivere causasque decernere, & semper victurum esse. Hujus itaque Ordinarius Successor, & Vicarius, Sanctus, Beatissimusque Papa, & Episcopus noster Caelestinus nos suos pro se quasi Vicarios ad hanc Sanctam Synodum misit.... Nestorius itaque legitime, sicut ex Synodalibus actis accepimus, vocatus, riteque secundum Patrum decreta, canonumque placita admonitus, judicio vestro se sistere contempsit.... Quamobrem a Sacerdotio, & ab omni praeterea Ecclesia Catholica communione se prorsus alienum esse, intelligat.* Haec Philippus, quibus quid luculentius pro suprema, nec errori obnoxia Romani Pontificis in causis fidei decernendis auctoritate proferri possit, non video. Petrum enim ipsum, Fidei columnam per Successores suos vivere, causasque decernere, affirmat: Petri autem Fidei columnae in causis fidei auctoritas summa profecto est, nec errori obnoxia, nec ulli judicio subjicienda. Ergo hujusmodi quoque est Romani Pontificis auctoritas. Sed in Ephesinae Synodi actis diutius forte, quam opus erat, immorati sumus.

CAPUT XXIV.

In eamdem rem expenduntur quae in causa Eutychis tum a S. Leone M., tum a Chalcedonensi Synodo gesta sunt.

I. AD Synodum IV. quod attinet, quae Chalcedone habita est anno 451. S. Leo M. in epistola ad S. Flavianum C. P. quid de Incarnationis Sacramento sentiendum esset, definierat, atque Eutychianam haeresim damnaverat. Imperator Theodosius, Dioscoro Alexandrino, & Chrysaphio Eunucho, qui Eutychi favebant, agentibus, Synodum Ephesi habendam indixit. Leo autem, quamvis existimaret, rem *Synodali non indigere tractatu*, ut Synodus tamen haberetur, annuit. *Verum quia*, inquit (*ep. 30. ad Synod. Ephes.*), *etiam talium non est negligenda cura-*

curatio, & pie, ac religiose Christianissimus Imperator haberi voluit Episcopale Concilium, ut pleniore judicio omnis possit error aboleri, Fratres nostros Julium Episcopum, Renatum Presbyterum, Filium meum Hilarium Diaconum, cum his Dulcitium Notarium probatæ nobis fidei misi, qui vice mea &c.

Febronius (*cap.* 1. §. 7. *n.* 12.) ex iis verbis, opinor, *ut pleniore judicio omnis possit error aboleri*, colligit, Synodum Leone annuente convocatam esse, ut lata contra Eutychen Constantinopoli a Flaviano, Romæque a Leone judicia, revocarentur ad examen. Sed perperam sane. Quid enim demum erat plenius hujusmodi judicium? Novum ne, in quo prioris judicii nulla esset habenda ratio? Minime gentium: Sed erat ipsius Leonis judicium, quod a Synodo, majori quasi solemnitate, pronunciandum erat. Quod & factum est in Synodo Chalcedonensi, uti ex ejus Actis patebit. Id facile colligere potuisset Febronius ex iis, quæ sequuntur, Leonis verbis. Ait itaque Leo: *Fratres nostros .... misi, qui vice mea Sancto Conventui vestræ Fraternitatis intersint, & communi vobiscum sententia, quæ Domino sint placitura, constituant. Hoc est, ut primitus pestifero errore damnato, etiam de ipsius, qui imprudenter erravit, restitutione tractetur: Si tamen doctrinam veritatis amplectens, sensus hæreticos, quibus imperitia ejus fuerat irretita, plene, aperteque propria voce, & subscriptione damnaverit.* Vult igitur Leo, ut primum error damnetur, ac deinde de Eutychis restitutione tractetur, si tamen errores suos damnaverit. Vult scilicet, ut quod ipse prius constituerat, a Synodo, cui ejus Legati præsint, executioni mandetur; eâque ratione pleniori judicio (plenius esse judicium, quod a Romano Pontifice simul, & ab Episcopis, quam quod ab uno Romano Pontifice fertur, nos non negamus) omnis error aboleatur. Cum igitur ait Leo, Synodum indictam esse, *ut pleniori judicio omnis error aboleri possit*, non significat, novum judicium esse instituendum, aut quod ipse Romæ tulerat, esse ad examen revocandum, sed esse solemnius executioni mandandum. Nihil quoque præterea significat idem Leo Magnus, rogans Theodosium (*ep.* 25. *al.* 40. *Quesnell.*), postquam Ephesina Synodus in latrocinium evaserat, *ut Generalem Synodum jubeat intra Italiam celebrari, quæ omnes offensiones ita aut repellat, aut mitiget, ne aliquid ultra sit vel in Fde dubium, vel in charitate divisum.* Scilicet Synodus integra a Catholica Fide aberraverat, atque S. Flavianum Fidei Catholicæ vindicem acerrimum damnaverat, imo interfecerat. Cum eo autem res deductæ sunt, ut plurimi Episcopi de Fidei dogmate dissentiant, vix nisi in generali Synodo controversia finiri potest. Quamvis enim Leo Fidei Catholicæ dogma constituisset, non tamen omnibus persuaserat, imo plurimi Episcopi ei assentiri

renuebant. Generali ergo Synodo opus erat, non ut Fidei dogma constitueretur, sed ut qui dissentiebant, assentiri cogerentur, *neve aliquid ultra esset vel in Fide dubium, vel in charitate divisum.* Idque clarius explicat idem Leo epist. ad Theodosium (33.) data anno 450. *Si vero,* inquit, *aliqui a puritate atque Patrum auctoritate dissentirent, Concilium Universale intra Italiam cogeretur, ut in unum convenientibus omnibus his, qui aut ignorantia, aut errore prolapsi essent, correctionis remediis consuleretur.*

II. Sed pressius etiam Febronii argumentum refellam. *Anne putabimus,* ait ille (*ib.*), *Pontificem, qui ipse hoc generale Concilium a Theodosio Augusto supplex petiit, tam facile in illud fuisse consensurum, in quo sua ad Flavianum epistola denuo examinaretur, & si visum esset, reformaretur? Num id passi essent Legati Pontificis? Num id Patres congregati ausi fuissent, nisi una omnium fuisset sententia, supremum, & ultimum Ecclesiæ tribunal residere penes Concilia, & in his Romani Pontificis judicium posse retractari.*

Postulasset quidem Synodum Leo, ajo ego. Quamvis enim supremam apud se esse auctoritatem, seque Generali Concilio auctoritate præcellere, persuasum haberet, si tamen auctoritate sua se nihil proficere, sed plurimos Episcopos eam contemnere, nec nisi congregata generali Synodo ad parendum adduci posse, intelligeret, nonne satis id causæ esset, ut Synodum postularet? Si Regni alicujus Optimates plerique legi a Rege latæ parere nollent, imo in Regem ipsum, quod horreo, commoverentur; intelligeret vero prudentissimus Rex, nullam superesse tanto malo medendi rationem præter generalia totius Regni comitia, eâque de causa comitia indiceret, an hinc concluderet Febronius, persuasum habere Regem, non esse apud se supremam in Regno auctoritatem, sed Regni comitia supremum esse, & ultimum Regni tribunal? Ita porro se res habet in re nostra. Quidquid enim discriminis esse velit inter Regis auctoritatem in ditione sua, & auctoritatem Romani Pontificis in Ecclesia, illud tamen jure concludo, ex eo quod S. Leo in ea rerum ratione Synodum postulaverit, ineptè omnino colligi, persuasum ipsum habuisse, non fuisse apud se supremam in Ecclesia auctoritatem.

Sed rogat Febronius: *An putabimus, consensurum fuisse Leonem in Concilium, in quo sua ad Flavianum Epistola examinaretur, & si visum esset, reformaretur, nisi &c.?*

Ego vero respondeo, duo simul conjungi a Febronio veluti certa, quorum alterum verum est; sed alterum est falsum. Consensisse Leonem in Concilii convocationem, verum est: consensisse præterea *in Concilium, in quo sua Epistola examinaretur, & si visum esset, reformaretur,* est omnino falsum.

Indicta

Indicta Synodo a Marciano Augusto, qui Theodosio successerat; S. Leo ad eumdem Marcianum scribens (*ep.* 99.): *In præsenti Synodo*, inquit, *Fidem, quam Beati Patres nostri ab Apostolis sibi traditam prædicarunt, non patiamini quasi dubiam retractari*. Et ad Synodum ipsam (*ep.* 73.) scribit: *Unde Fratres charissimi rejecta penitus audacia disputandi contra fidem divinitus inspiratam, vana errantium infidelitas conquiescat*. Tanta ne præfidentia scripsisset ad Imperatorem, & ad Synodum Leo, si fidei definitionem a se antea editam in epistola ad Flavianum, a Synodo retractari, & reformari posse, existimasset?

III. Sed jam Synodi Chalcedonensis Acta expendamus. Act. I. Lucentius, & Paschasinus Apostolicæ Sedis Legati catholicum esse declarant S. Flavianum; *Siquidem ejus fidei expositio cum Beatissimi, atque Apostolici Viri Papæ Romani epistola concordat*.

Actio. 2. Perlecta Leonis epistola ad Flavianum, clamaverunt Patres: *Hæc Patrum fides: hæc Apostolorum fides: Omnes ita credimus: Orthodoxi ita credunt: Anathema ei, qui non ita credit: Petrus per Leonem locutus est &c.*

Respondet Febronius (*cap.* 6. §. 6. *n.* 1.), *Eos qui sanam partem tuebantur, non provocasse ad unius Leonis epistolam, sed etiam & æqualiter ad Cyrilli sententiam: Leo ita docuit. Cyrillus ita docuit*: Verum Cyrillum quoque Patres nominarunt, ut quælibet Eutychianis excusatio eriperetur; qui Leonem Eutychis errores damnantem in Nestorii errores a Cyrillo refutatos propendere, arbitrabantur. Cæterum cum quidam Episcopi (*act.* 4.) effugia quærerent, ne Eutychen aperte damnarent, de Cyrillo præterea facta mentio non est, sed clamaverunt omnes: *Leonis epistolæ subscribant*.

IV. Act. 3. Lata est in Dioscorum sententia. Porro antea Paschasinus Leonis legatus dixerat: *BB. atque Apostolici Viri Papæ Urbis Romæ, quæ est Caput omnium Ecclesiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus est ejus Apostolatus, ut Dioscorus non sedeat in Concilio, sed audiendus intromittatur. Hoc nos observare necesse est &c.* Hinc vero manifesta fit summa Leonis in Dioscorum auctoritas, & jurisdictio, Synodi etiam auctoritate major. Nam responderunt quidem Paschasino *gloriosissimi Judices*, ita eum rogando: *Quid enim specialiter objicitur Dioscoro Reverendissimo Episcopo?* uti narrat Febronius ipse (*cap.* 5. §. 4. *n.* 3.); sed insistentibus Legatis, & Leonis mandata urgentibus, gloriosissimi Judices acquieverunt, ut Dioscorus in medio sederet, non ut Judex, sed ut reus.

Ipsa vero Act. 3. cum tertio vocatus ad Synodum Dioscorus, parere noluisset, Paschasinus dixit: *Quo igitur dignus est ita contemnens?*

nitens? Sancta Synodus dixit: *indignatione, quæ contra inobedientes a sanctis regulis constituta sunt*. Quare Legati sententiam in Dioscorum his conceptam verbis tulerunt: *Sanctissimus, & Beatissimus Archiepiscopus magnæ, & Senioris Romæ Leo per nos, & per præsentem Sanctam Synodum una cum ter Beatissimo, & omni laude dignissimo B. Petro Apostolo, qui est Petra, & Crepido Ecclesiæ Catholicæ, & recta Fidei Fundamentum, nudavit eum tam Episcopatus dignitate, quam etiam & ab omni Sacerdotali alienavit ministerio*.

Post hæc, inquit Febronius (*ibid.*), *singuli Episcopi sua suffragia dederunt, & unanimi consensu sententiam in Dioscorum conceptam probarunt*; ac deinde pluribus ostendit, *non a solo Rom. Pontifice, sed a tota Synodo Dioscorum depositum fuisse*.

Sed operam perdit Febronius. Quisnam enim nostrum affirmat, Dioscorum a solo Leone, non vero a tota Synodo damnatum fuisse? Non adeo equidem stulti sumus, ut 630. Episcopos Chalcedonem ad audiendam tantum Leonis in Dioscorum sententiam convocatos esse, arbitremur. Fatemur imo, judices fuisse cum Leone alios Episcopos, atque a tota demum Synodo Dioscorum damnatum esse. Sed cum Leo Dioscorum in Synodo judicem sedere vetuerit, eique Synodus paruerit; Cumque Leo damnari Dioscorum jusserit, nisi resipuisset, atque Leonis sententiam Synodus secuta fuerit, concludimus, Leonem summa Sedis Apostolicæ auctoritate, & legitima jurisdictione in Dioscorum Episcopum Alexandrinum usum esse. Id unum intendit Honoratus Tournely (*de Eccl. q. 5. art. 2.*), neque Febronius ejus argumentum refellit, sed eludit.

V. Demum Act. 5. exarata est fidei definitio, & Patribus omnibus probata, qui etiam veluti hæreticum habendum esse clamaverunt, qui eam non amplecteretur. Sed cum animadvertissent Apostolicæ Sedis Legati, desiderari in ea Leonis phrases in epistola ad Flavianum usurpatas; nempe utriusque naturæ proprietates in unam coivisse personam, *inconvertibiliter, inseparabiliter, & inconfuse*, protestati sunt, se, nisi fidei definitioni adderentur, e Synodo discessuros: *Si non consentiunt Epistola Apostolici, & Beatissimi Viri Papæ Leonis, jubete nobis rescripta dari, ut revertamur, & ibi Synodus perficiatur*. Sed Patres clamaverunt: *Omnibus definitio placuit.... Heri definitio omnibus placuit*: Judices dixerunt: *Epistolam Sanctissimi Leonis suscipitis?* Episcopi clamaverunt: *Etiam suscepimus, & subscripsimus....* Judices dixerunt: *Ergo quæ in ea inseruntur, inserantur definitioni....* Episcopi clamaverunt: *Altera definitio non fit*: Sed vicerunt demum Legati, atque Fidei definitio juxta eorum voluntatem adornata est.

Rem hanc, sed valde mutilatam narrat etiam Febronius (*cap.* 5. §. 4.

5. §. 4. n. 3.) : *Orta*, inquit, *inter Patres circa definitionem disputatione, placuit Imperatori .... convenire sex Episcopos Diœcesis Orientalis, & tres ex qualibet alia, cum Anatolio Episcopo C. P. & Vicariis Sedis Apostolicæ, qui definitionem Fidei conciperent:* alioquin: *cognoscite*, inquit Imperator, *quia in Partibus Occidentalibus habet fieri Synodus*.

Sed silentio præterit Febronius contentionis causam ex eo ortam, quod exarata, & probata a Synodo fidei definitio, a Leonis Legatis improbata est. Præterea ideo Imperator Episcopis Synodum Romæ habendam minitatus est, quia Legati contestati fuerant, se omnino e Synodo discessuros, & Romæ Synodum habituros esse: quod item Febronius omittit.

Concludit Febronius, *tandem electos esse e singulis Diœcesibus Episcopos ..... & fuisse conceptam per hos definitionem, prælectam, & ab omnibus probatam*.

Sed quidni addit Febronius, definitionem conceptam esse ad Legatorum mentem, & additas illi esse Leonis phrases, quæ in priori definitione toti Synodo, præter Legatos, probata, prætermissæ fuerant? Nempe intelligebat Febronius, invictum inde duci argumentum pro summa Romani Pontificis etiam in Synodum œcumenicam auctoritate, & jurisdictione. Quamobrem malæ fidei argui, quam imperitos non fallere maluit. Atque hæc quidem accurate perpendat velim Febronius. Ex his enim perspicuum esse arbitror, præscripsisse Leonem Chalcedonensi Synodo non modo fidei definitionem, sed etiam phrases, quibus exaranda erat, ut vel eas omittere, vel alias adhibere, Synodi arbitrio non permiserit. Hinc vero manifestissime quoque colligitur, Romanum Pontificem in fidei causis decernendis cuivis œcumenicæ Synodo auctoritate præcellere, ejusque decreta a Synodis retractari non posse, sed suscipienda, communique consensu probanda esse: paucis Synodos congregari, imo si vis, necessario congregari, non ut quæ sint fidei dogmata, statuatur, si a Romano Pontifice fuerint constituta, sed ut omnibus persuadeantur, sive quemadmodum loquitur Leo: *ut pleniore judicio omnis possit error aboleri (Ep. ad Synod. Ephes.)*, neve *aliquid ultra sit vel in fide dubium* (Episcopis, & fidelibus), *vel in charitate divisum (Ep. ad Theodosium 25.)*.

VI. Audiamus, quid Febronius (*cap. 6. §. 6. n. 1.*) opponat. Postquam clamaverunt Patres: *Petrus per Leonem locutus est*; Atticus Episcopus Nicopolitanus Patres rogavit; *inducias dari, ut intra paucos dies tranquilla mente & non turbato animo, quæ Deo placent, a Sanctis Patribus ordinentur. Quoniam vero nunc Domini nostri, & Sanctissimi Patris & Archiepiscopi Leonis adornantis Apostolicam Sedem*

dem lecta est epistola: oportet vero, & B. Cyrilli epistolam scriptam ad Nestorium, in qua jubet eum consentire duodecim capitulis, & hanc nobis dari, ut in tempore disceptationis parati inveniamur. Si jubetis dari nobis inducias, petimus Patres simul perscrutari. Magnificentissimi Judices, & Senatus dixerunt: differatur audientia.... ut communiter de Fide tractetis. Quæ igitur ad Fidem spectabant, quamquam a Leone definita, examen subierunt.

Id testatur etiam S. Leo in epistola ad Theodoretum (93. al. 120.), ubi ait: *Nam ne aliarum Sedium ad eam, quam cæteris omnium Dominus statuit præsidere, consensus assentatio videretur, aut alia quælibet subrepere posset adversa suspicio, inventi prius sunt, qui de judiciis nostris ambigerent. Et dum nonnulli a dissensionis incitati auctore ad contradictionum bella prosiliunt, ad majus bonum malo ejus, Auctore totius bonitatis dispensante, perventum est. Dulcius siquidem munera gratiæ divinæ proveniunt, quoties non sine magnis sudoribus acquiruntur, & minus bonum videri solet pax constituta per otium, quam reddita per labores. Ipsa quoque veritas & clarius renitescit, & fortius retinetur, dum quæ fides prius docuerat, hæc postea examinatio confirmarit. Multum denique Sacerdotalis officii meritum splendescit, ubi sic summorum servatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas. Et ad majorem Dei gloriam proficit finis examinis, quando ad hoc se accipit, ut vincatur adversitas*: Hactenus S. Leo. Febronius vero sic concludit: *Medio sane meridie cæcutiat, qui in his non intelligit solemnis Pontificii decreti in materia Fidei Conciliarem discussionem, seu examen ad indagandam, firmandamque veritatem institutum, consensum ab assentatione distinctum, eumque cum plenaria libertate præstitum*.

VII. Verum primo malam Febronii fidem notari velim. Attici enim petitionem, & Judicum propositionem describit, sed & petitionis causam, & Chalcedonensium Patrum responsum silentio prætermittit; ex quibus ejus argumentum refellitur invictissime. Itaque Patres una voce Leonis definitionem susceperant, ejusque Epistolæ ad Flavianum subscripserant, & clamaverant: *Hæc Patrum fides &c.* ideoque quæ ad fidem spectabant, una cum Leone definierant. Sed cum Leonis epistola legeretur, Episcopi Illyriciani, & Palæstini identidem se dubitare, prodiderunt. Quamobrem opus fuit, ut Cyrilli epistolæ ad Nestorium fragmenta legerentur, ut ipsi quoque intelligerent, Leonem cum Cyrillo consentire, nec Nestorianæ hæresi favere. Sed cum illi non acquiescerent, inducias, & Cyrilli epistolam petiit Atticus, non ut fidei definitionem jam probatam ad examen vocaret, sed *ut quæ Deo placent, a Sanctis Patribus ordinentur, & ut in tempore disceptationis*, inquit, parati *in-*

venia-

veniamur: Et Judices dixerunt: *Differatur audientia, ut communiter de Fide tractetis, ut qui dubitant, doceantur.* Inducias quoque petiit Florentius Sardium Episcopus, *quatenus*, inquit, *cum decenti tractatu accedere ad veritatis causam possimus;* sed audi, quæ statim addit: *quamvis in nostra persona, qui Epistolæ Sanctissimi Leonis subscripsimus, non indigeamus correctione.* Et Illyriciani quidem, ac Palæstini Episcopi demum Leonis epistolæ subscripserunt, suamque moram excusarunt, quod latinas quasdam phrases non intelligerent. Igitur de Fide iterum actum est, imo si vis, Leonis epistola ad examen vocata est, ut dumtaxat *qui dubitabant, docerentur; ut qui correctione indigebant, corrigerentur.* Scilicet Leonis Epistolæ examen eo modo institutum est, quem superius (*cap.* 22.) exposui. Cujus quidem generis examen neque fidei definitioni a Leone editæ, neque ejusdem Pontificis auctoritati officit.

VIII. Id manifestum fit ex ipsius Leonis Epistola ad Theodoretum. Scribit enim, *inventos esse, qui de judiciis suis ambigerent, ne aliarum Sedium consensus assentatio videretur;* ne scilicet causarentur Hæretici, cæteros Episcopos tantum Leonis auctoritati concessisse, ut temere, & inconsultò ejus definitioni subscripserint (*vide sup. cap.* 22. *n.* 3. & 4.). Addit, *ipsam veritatem & clarius renitescere, & fortius retineri, dum, quæ fides prius docuerat, hæc postea examinatio confirmaret.* Quæ igitur ipse definierat, ea prius fides docuerat. Quæ autem nos docet fides, ea examinatio confirmat, non pondus, & auctoritatem addendo, sed persuadendo (*vid. ib. n.* 2.). Pergit Leo: *Multum denique Sacerdotalis officii meritum splendescit, ubi sic Summorum servatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas.* Scilicet summa Pontificis auctoritas aliis Episcopis inferioribus consensus libertatem non eripit: Libere enim hi Pontificis definitionibus assentiuntur; imo una cum Pontifice fidei causas decernunt (*vid. ib. n.* 3.). Denique ait, *ad majorem Dei gloriam proficere finem examinis; quando ad hoc se accipit exerendi fiducia, ut vincatur adversitas.* Scilicet instituto fidei definitionis examine, in fide confirmantur Catholici, & facilius revincuntur Hæretici: atque definitionem, quam definientis auctoritate suscipere detrectant, argumentorum vi amplecti adiguntur (*vid ib. n.* 2.). En Leonis Epistolæ examen a Chalcedonensis Synodi Patribus institutum. Qui autem ea, quæ hactenus in Leonis Epistolam ad Theodoretum a me observata sunt, cum iis contulerit, quæ superius de fidei definitionum examine adnotavi (*cap.* 22.), is mecum facile consentiet, in meridiana luce potius cœcutire Febronium, qui hujusmodi examen cum summa Pontificis, ejusque definitionum auctoritate, & infallibilitate consistere, non intelligit. Sed in Synodi Chalcedonensis Actis expendendis longior fui: ero deinceps brevior.

CAPUT XXV.

Expenduntur in eamdem rem Acta Synodi V.

I. EX V. Synodo novum argumentum desumit Febronius (*cap.* 1. §. 7. *n.* 13.), quasi Synodus V. tria Capitula damnaverit, quæ fuerant a Vigilio in celebri suo Constituto probata.

Verum illudere nobis vult Febronius. Primo enim non de fidei quæstione, sed *de quibusdam solummodo personis ventilatum, & nihil aliud, quam de personis fuisse disceptatum*, testantur Pelagius I. (*epist. ad Childeb. Reg.*), Gregorius M. (*epist.* 10. *lib.* 2. *ad Savinum*), & Pelagius II. (*epist. ad Episc. Istr.*). Secundo: Vigilius tria Capitula in celebri suo *Judicato*, & alibi damnaverat, ut patet ex ejusdem V. Synodi Collat. VII. & VIII. atque in eadem sententia Vigilium perseverasse, Synodus persuasum habuit, ut ex iisdem Collationibus manifestum est. Sed Vigilius tamen postea, antequam quidem Synodus absoluta est, tria Capitula non quidem probavit, ut comminiscitur Febronius; sed silentio potius prætermittenda esse censuit, quod temporum ratio id postulare videretur. Erant enim qui tria Capitula damnari non posse putabant, quin Chalcedonensi Synodo injuria inferretur. Hinc ipsa Synodus suam definitionem ad Vigilii mentem editam esse, persuadere conatur (*collat.* 8.).

II. Deinde narrat Facundus (*lib.* 2. *&* 4.), Mennam Patriarcham C. P. aliosque Episcopos Justiniani edicto tria Capitula damnati ea conditione subscripsisse, ut si Vigilius pro iis stetisset, irrita foret subscriptio, & Chirographum sibi restitueretur. Propterea Episcopi plurimi Africæ, Illyrici, Hyberniæ V. Synodo Vigilii Constitutum antetulerunt, & Synodum improbarunt, quamvis Vigilius eam confirmasset. Quare primo: vere dici nequit Synodus contrariam Vigilii Constituto definitionem edidisse. Secundo: etsi contraria fuit, Synodus tamen persuasum habuit, irritam eam futuram esse, nisi Vigilius eam confirmasset. Nihil enim non tentavit Justinianus, ut Vigilium ad Synodi decreta confirmanda adduceret. Hinc Febronius ipse fatetur (*cap.* 1., §. 2. *n.* 8.), causam trium Capitulorum *citius finem obtinere non potuisse, donec Vigilius Papa cum Patribus Concilii C. P. II., & hi cum Vigilio in unum conspiraverint*. Hinc vero qui colligi possit, non Rom. Pontificem, sed Synodum œcumenicam a Rom. Pontifice sejunctam, esse supremum Ecclesiæ Tribunal, non intelligo.

III.

III. Sed ait Febronius (*cap.* 1. §. 7. n. 13.): Si Occidentales Episcopi Synodum rejicientes sensissent Rom. Pontificem Concilio præcellere, & summum esse fidei controversiarum judicem, jure *exclamassent, a V. Synodo usurpari judicium controversiæ a Summo Pontifice decretoria sententia finitæ.*

Sed ineptissima est hujusmodi consecutio. Nonne enim Vigilius Synodum V. confirmaverat? Nonne Synodus, se tria Capitula damnare, professa est, quod ea antea sæpe Vigilius damnasset? Ejusdem Synodi collationes VII. & VIII. fidem faciunt, id maxima cura præcavisse Synodum, ut palam omnibus faceret, se Vigilii de tribus Capitulis sententiam omnino secutam esse. Qui ergo, Occidentales Episcopi V. Synodum rejicientes, ejusmodi causam afferre potuerunt, *eam sibi usurpasse judicium controversiæ a Summo Pontifice decretoria sententia* pro tribus Capitulis finitæ?

Sed de V. Synodo dicam iterum inferius.

CAPUT XXVI.

Summa Rom. Pontificis auctoritas etiam ex VI. Synodi Actis ostenditur.

I. Sanctus Agatho Rom. Pontifex Monothelitarum hæresim ante in Lateranensi Synodo a Martino I. damnatam, damnavit iterum in Synodo sua Romana. Sed cum Imperator Constantinus Pogonatus œcumenicam Synodum indixisset, consensit Agatho, atque Legatos suos ad Synodum misit. Scripsit etiam ad Imperatorem Epistolam, quæ in Synodo (*act.* 4. *tom.* 7. *Concil. Labb. col.* 651) lecta est, in qua profitetur se, quæ a Prædecessoribus suis, & ab œcumenicis Synodis fuerant definita, custodire velle, & efficere, *ut nihil de iis, quæ regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur, vel augeatur, sed eadem & verbis, & sensibus illibata custodiantur:* Se Legatis suis *dedisse licentiam, sive auctoritatem apud tranquillissimum ejus Imperium, dum jusserit ejus clementia, satisfaciendi, in quantum dumtaxat eis injunctum est, ut nihil profecto præsumant augere, minuere, vel mutare, sed Traditionem Apostolicæ Sedis, ut a Prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, sinceriter enarrare.* Præterea: *Petrus*, inquit, *spirituales oves Ecclesiæ ab ipso Redemptore omnium trina commendatione pascendas suscepit. Cujus adnitente præsidio, hæc Apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est; cujus auctoritatem, utpote Apostolorum omnium Principis, semper omnis Catholica Christi Ecclesia, & universa-*

niversales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis secuta sunt. Jam vero qui causæ fidei definitionem ante a se editam ad œcumenicam Synodum transmittit, statuens ut nihil de ea mutetur, augeatur, vel minuatur, sed eadem verbis, & sensibus illibata custodiatur: qui affirmat præterea, Ecclesiam suam nunquam a via veritatis aberrasse, & omnem Ecclesiam, & œcumenicas Synodos ejus auctoritatem amplexas, & secutas esse; is profecto, nisi illudere gestit, definitionem suam a Synodo retractari, & reformari, non vult.

II. Rursus idem Agatho, & Romana Synodus ad Synodum VI. scribens (*ib. col.* 706.), affirmat, *Lumen Apostolicæ fidei splendidissimum, quod ex veri luminis fonte, per Beatum Petrum, & Paulum, & Apostolicos Successores gradatim Dei opitulatione servatum est, nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confœdatum: Se Legatos ad Synodum mittere, qui Apostolicam fidei confessionem offerant, non tamen tamquam de incertis contendere, sed ut certa, atque immutabilia compendiosa definitione proferre*. Denique concludit: *Quicumque proinde Sacerdotum hæc, quæ in hac nostra humilitatis confessione continentur, nobiscum sincere prædicare desiderant, ut nostræ Apostolicæ fidei concordes, & Consacerdotes, & Comministros ejusdem fidei, ut spirituales Fratres, & Coepiscopos nostros suscipimus. Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infestos Catholicæ, atque Apostolicæ confessioni, perpetuæ condemnationis reos esse, censemus: nec aliquando tales in nostræ humilitatis collegio, nisi correctos, suscipere patimur*. Qui autem tanta præfidentia scribit, se perpetuæ condemnationis reos habiturum esse, nec in Sacerdotum collegio suscepturum eos, qui fidei confessionem a se oblatam prædicare noluerint, hunc opinari, eamdem fidei confessionem a Synodo retractari, & reformari posse, mihi quidem persuadere non possum. An vero Synodus ab Agathonis definitione recessit, aut eam minuit, aut mutavit? Nequaquam; sed eam adamussim secuta est. Imo scribens ad Agathonem (*ib. col.* 1110.): *Litteras*, inquit, *a vestra Beatitudine ad piissimum Imperatorem missas, ut a summo Apostolorum vertice divine perscriptas agnovimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus. Hæreticorum nefariam doctrinam .... anathematibus interfecimus ex sententia per sacras vestras litteras super iis prius lata*. Et in sermone prosphonetico ad Imperatorem ait: *Confessionem tibi a Deo scriptam illa Romana Antiqua Civitas obtulit, & dogmatum diem ex vespertinis partibus extulit: charta, & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur*. Clarius ne, ac magnificentius supremam Rom. Pontificis in causis fidei decernendis auctoritatem commendare potuerunt VI. Synodi Patres?

III. *Nihilominus Quæstionem ab Agathone definitam*, inquit Febronius

bronius (*cap. 6. §. 6. n. 2.*), *Concilium generale rursus tractat, atque definit, quasi neque tractata, aut definita fuisset*. Nam interrogatus Georgius C. P. Patriarcha = Si conveniret sensui Suggestionum directarum ab Agathone Sanctissimo Papa, & sua Synodo, dixit: Inspiciens omnem virtutem earum literarum, & scrutans libros Sanctorum Probabilium Patrum, cuncta, quae continent, inveni consonantia eis, & sic profiteor, & credo =. *Alii* = Inveni in nullo eas a Sanctis Patribus discrepare, & consentio =. *In eumdem sensum omnes singulatim dicunt, nec nisi eo examine probatae sunt Epistolae S. Agathonis, & Romanae Synodi*.

Verum primo: E sextae Synodi Patribus duo tantum, nempe Georgius Episcopus C. P., & Sisinnius Episcopus Heracleensis dicunt, se scrutatos esse libros Probabilium Patrum, & *sic consentire*, ut constat ex Act. VIII. Quare audacter nimium ait Febronius, *in eum sensum omnes singulatim dicere*. Secundo: Agathonis definitionem a Synodi Patribus examinatam esse, fateor; eum scilicet in modum, quem superius (*cap. 22.*) explicavi, qui neque summae Pontificis auctoritati obest, neque argumento est, dubiam habitam esse a Patribus Agathonis definitionem. Id ex Synodi Actis apertissime constat. Nam Act. 1. Macarius Antiochenus, aliique cum eo sentientes, unam esse in Christo voluntatem, id ex generalium Synodorum Actis, & ex Probabilium Patrum testimoniis se probaturos esse, promiserunt. Cum autem plura Macarius, aliique Monothelitae Patrum testimonia partim spuria, partim mutilata protulissent, genuina, & integra proferre opus fuit, ut illi revincerentur, quod ab Apostolicae Sedis Legatis in sequentibus Actionibus factum est. Igitur Agathonis definitionem, quam certissimam, & irrevocabilem habebant, ad examen vocarunt Synodi Patres, eam Patrum testimoniis, quasi dubia esset, confirmando, ut intelligerent Haeretici, si fieri posset, eam Patrum etiam doctrinae consentaneam esse, eique subscriberent. Quare etiamsi omnes Patres se consentire dixissent in Agathonis definitionem tamquam Patrum doctrinae consentaneam, id tamen Haereticorum tantum gratiâ dixissent, non vero quod Agathonis definitionem veluti dubiam habuissent.

IV. Sed *qui haec objiciunt*, respondet Febronius (*ib.*), *non videntur satis percipere quid sit examen in negotio fidei.... Neque enim Ephesini Patres, cum de Nestorii, & Cyrilli, atque adeo de Caelestini fide inquisitio fieret, ipsi de fide dubitabant, sed recte ne an secus illi fidem exposuissent. Neque item Chalcedonenses ullo modo dubitabant &c. sed quaerebant, vere ne, & ex communi Patrum, & Ecclesiae sententia Incarnationis Sacramentum Leo exponeret*.

Verum primo: Quod ait Febronius, ab Ephesinis Patribus inquisitio-

quisitionem factam esse de Cœlestini æque, atque de Nestorii fide, quasi æque utriusque fides dubia, & suspecta fuerit, nescio, utrum impudentiæ illi tribuam, an imperitiæ. Id equidem absque tanti Pontificis, & Ephesinæ Synodi injuria dici nequit (*vide cap.* 23.).

Secundo: Ubinam legit Febronius in Actis Synodorum generalium III. IV. & VI. inquisitum esse a Patribus, *recte ne, an secus fidem exposuissent* Cœlestinus, Leo, & Agatho? Inquisitum quidem est, quid Pontifices illi exposuissent, sed recte ne, an secus fidem exposuissent, inquisitum non est. Ex earum enim Synodorum Actis constat, Pontificum definitiones non a Catholicis Episcopis, si paucos Illyricianos, & Palæstinos e Chalcedonensibus Patribus excipias (*vid. cap.* 24. *n.* 7.), sed ab Hæreticis in dubium vocatas esse: Patres vero in id tantum operam contulisse, ut eas rite intelligerent, Scripturæ, & Patrum auctoritate confirmarent, atque Hæreticis persuaderent.

V. Sed *absonum est dicere*, inquit Febronius (*ib. n.* 4.), *vel solum cogitare*, tot Synodos coactas esse, *ut quod singuli jam ante Pontificiâ, eâque ineluctabili auctoritate tamquam de fide domi tenebant, dein rationum momentis, Sacræ Scripturæ oraculis, vel Patrum sententiis firmatum peregre perciperent.... Quasi de his omnibus non potuissent per literas Encyclicas, aut aliis commodioribus viis fideles erudiri*.

Verum cum Febronius paulo superius scripserit, neque Nicænos Patres, neque Ephesinos, neque Chalcedonenses de fide dubitasse; quæro ego ab eo, quid causæ fuerit, cur suas Ecclesias tot Episcopi deseruerint? Nonne per literas Encyclicas, aut aliis commodioribus viis Fideles erudiri poterant? An ea una fuit Episcopis peregrinationis causa, ut inquirerent, *recte ne, an secus Fidem Pontifices exposuissent*? Sed cum de fide illi non dubitarent, nonne domi id inquirere poterant, & per Encyclicas literas Fideles erudire? Nisi dicat, Synodos Hæreticorum tantum gratiâ congregatas esse, ut nempe illis Fides, quam Pontifex exposuerat, persuaderetur, turbæque ab ipsis excitatæ componerentur, vix ullam dare poterit generalium Synodorum causam, saltem nisi secum pugnare velit.

VI. Respondebit forte (*ib. n.* 2.), non de fide quidem dubitasse Patres, sed *quæsisse, quam ab ea fide Hæretici abessent, quibusque sententiis, ac verbis insanus error confutandus esset*.

Sed respondebo ego illi, Hæreticos quidem quam facillime cognosci potuisse. Si enim compertum esset, profiteri eos doctrinam alienam a Romanæ Ecclesiæ Fide, quam Pontifices exposuerant, Hæreticos eos esse, dubitari non poterat. Fuit enim semper Romanæ Ecclesiæ Traditio, & Fides veluti Lydius Lapis, quo aliarum Ecclesiarum Fides probata est. Nimis equidem multus essem, si

Patrum

Patrum continenti serie sibi succedentium testimonia rem hanc comprobantia proferrem. Unum tantum, vel alterum afferam, ut Febronium, si fieri potest, confundam. S. Irenæus Apostolicorum Patrum Auditor: *Maxima*, inquir (*lib. 3. adv. hær. cap. 3.*), *& antiquissima, & omnibus cognita a gloriosissimis duobus Apostolis Petro, & Paulo fundata, & constituta Ecclesia eam, quam habet ab Apostolis Traditionem, & annunciatam hominibus fidem per Successionem Episcoporum venientem usque ad nos, indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquomodo vel per sibi placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, & malam sententiam, præter quam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique, Fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis, Traditio*. Nisi S. Irenæus sexcentis, vel potius septingentis annis ante Pseudo-Isidorum floruisset, Febronium, opinor, scribere non puderet, falsarum decretalium doctrinâ Irenæum imbutum fuisse. Alterum autem æque perspicuum in hanc rem testimonium afferam proximo capite ex octava œcumenica Synodo. Cum igitur aliarum Ecclesiarum fides ex Ecclesiæ Romanæ fide semper probata sit, Synodorum Patres Hæreticorum fidem cum Ecclesiæ Romanæ Fide a Pontificibus exposita conferentes, quam longe a vera fide abessent Hæretici, statim intelligebant.

Quibusnam autem sententiis, & verbis insanus eorum error confutandus erat? Scilicet iis, quæ Pontifices in suis definitionibus usurpaverant. Cum enim Chalcedonensis Synodi Patres quasdam Leonis phrases omisissent, intercessere Leonis Legati, atque eos omissas phrases definitioni addere, coegerunt (*vid. cap. 24. n. 5.*). Igitur, velit nolit Febronius, generales Synodi congregatæ sunt, non ut de Pontificum fide, quasi suspecta esset, aut *recte ne, an secus fidem illi exposuissent*, inquisitio fieret; sed ut Pontificum definitiones facilius omnibus compertæ fierent, explicarentur, argumentis confirmarentur, eâque ratione Hæreticis etiam persuaderentur, turbæ ab his excitatæ sedarentur, omnesque ad unitatem fidei cum Romana Ecclesia, quæ unitatis centrum est, revocarentur: Hæc enim omnia per Encyclicas literas obtineri non poterant. Peracta equidem sunt cum Episcoporum *discussione, deliberatione, votis, sententiis, ac consensu*, ut ait Febronius (*ib. n. 4.*); sed ita ut immota, & immutabilis semper perstiterit summa Pontificis, ejusque definitionum auctoritas (*vide cap. 22.*). Hæc ex generalium Synodorum III. IV. & VI. Actis luculentissime a me probata sunt.

VII. Hæc tamen argumenta, quæ perspicue demonstrant, summam fuisse etiam apud œcumenicas Synodos Romani Pontificis definitionum

finitionum auctoritatem, *minutias* vocat Febronius (*cap. 6. §. 6. n. 4.*), atque ovantis instar Italis illudere pergit. Eum ego pedetentim insequar. *Interim his*, inquit, *& similibus minutiis blandiuntur sibi Itali, disjecta esse validissima præsidia* (validissima quidem, si Synodorum Acta mutilata afferantur, ut ea affert Febronius, neque consequentia cum antecedentibus conferantur), *incomparabilis ille Sancta Religionis nostræ defensor Bossuetus* (quod Catholicam Ecclesiam adversus Hæreticos strenue propugnaverit Bossuetus, maximam sibi apud omnes Catholicos laudem promeruit: Ejus vero *defensio declarationis Cleri Gallicani* a plerisque Catholicis improbata est. Vide procem. n. 6.), *& alii Viri docti, non minus quam pii* (perpaucis iis, quorum sensa ipse sectarus est, elogia, & encomia liberalissime impertitur Febronius. Interea vero, in quo sita sit hujusmodi hominum pietas, ego non intelligo) *libertatem Ecclesiæ invicte tuentur* (præclara quidem libertas! quam in eo sitam esse vult (*cap. 8. §. 1.*), ut unaquæque peculiaris Ecclesia suis legibus regatur, & a jurisdictione Romani Pontificis, quem Christus universæ Ecclesiæ Caput, Pastorem, & Rectorem constituit, libera sit. Præclara, inquam, plurimique facienda libertas! quæ si Episcopis, quod Deus avertat, persuaderetur, atque in Ecclesias induceretur, *nobilissimam Ecclesiæ politiam ad democratiam, vel Aristocratiam statim redigeret*, quod conquerebatur Petrus Meldensis Episcopus in Concilio Florentino. Vide procem. n. 5. Scilicet Febronius ut Episcopos faciat liberos, facere vult, ut minus dicam, Schismaticos). Pergit Febronius: *Quando ex contrario sapientiores, & præjudiciis vacui* (impugnant enim R. Pontificis jurisdictionem, ejusque decreta parvi pendunt. Nonne id satis abunde Febronio est, ut eos inter Sapientiores, & præjudiciis vacuos homines recenseat?) *putant, hoc esse in re valde seria ludere, & propriis oculis sponte velum objicere* (Febronius tantum, ejusque similes homines vident; cæteri vero, quamvis apertissimam Sacræ Scripturæ, & constantissimæ Traditionis auctoritatem sequantur ducem, in re seria ludunt, & in meridiana luce sponte cœcutiunt), *eo fine, ut incautis pro libertate Canonica* (idest pro Anarchia) *imponatur servitus* (idest legitima obedientia a Christo ipso constituta) *Ordini Episcopali indigna* (fuit ea etiam Photii, Protestantium, aliorumque Hæreticorum querela), *Sacris Literis, & Traditioni adversa* (nihil magis falsum esse, hactenus ego demonstravi); *sicque forma sacri regiminis a Christo instituta evertatur*. Formam Ecclesiæ monarchicam a Christo institutam esse, Catholicorum omnium sententia est. Vide procem. n. 2. & 5. Febronius tantum, ejusque similes, quoniam sapientiores sunt, si superis placet, & præjudiciis vacui, id negant.

CAPUT

CAPUT XXVII.

Expenduntur in eamdem rem Acta Synodorum generalium VII. & VIII. Febronii argumentum ex Tridentina Synodo ductum refellitur.

I. PAuca ex VII. Synodo proferam. Interrogati ejus Synodi Patres a Legatis Hadriani I. R. P. *an admitterent literas Sanctissimi Papæ Senioris Romæ, an non*: Responderunt: *Sequimur, & suscipimus, & admittimus*.

II. Denique Synodus VIII. subscripsit libello ab Hadriano II. ad eam transmisso, in quo hæc legebantur (*Tom. 10. Concil. Labb. col. 497.*): *Quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc quæ dicta sunt, rerum probantur eventibus; quia in Sede Apostolica immaculata est semper servata Religio, & Sancta celebrata doctrina. Ab hujus ergo Fide, atque doctrina separari minime cupientes, & Patrum, & præcipue Sanctorum Sedis Apostolicæ Præsulum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreses simul cum Iconomachis*. Non ergo Rom. Præsulum constituta suo examini, ac judicio subjiciunt Synodi Patres, sed in omnibus ea se sequi, profitentur. Præterea Hadrianum alloquentes: *Omnia*, ajunt (*ibid.*), *quæ in his statuta sunt, secundum decreti vestri moderationem venerabiliter conservabimus, recipientes quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati sunt, & præcipue jam dictum Photium.... Porro de Venerabiliss. Ignatio Patriarcha nostro, & de his, qui ex parte hujus sunt, quod auctoritas Apostolicæ Sedis vestræ decrevit, tota mente sequimur, & religiosa devotione veneramur, atque pro nosse, & posse nostro, pia intentione, ac spirituali conflictu defendimus. Quoniam, sicut prædiximus, sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & observantes ejus omnia constituta, speramus, ut in una communione, quam Sedes Apostolica prædicat, esse mereamur, in qua est integra & vera Christianæ Religionis soliditas*. Lecto autem libello, *juste*, ajunt Patres, *& convenienter lectus nobis libellus expositus est a Sancta Romanorum Ecclesia, & propterea omnibus placet*. En fatentur Patres Hadriani libello subscribentes, se tota mente sequi in omnibus Sedis Apostolicæ Præsulum constituta, eaque Religiosa devotione venerari: se recipere quos illi recipiunt, & damnare quos illi damnant: in Apostolica Sede, seu in communione cum ipsa integram, & veram Christianæ Religionis soliditatem esse. Eum qui superiorem se Judicem agnoscit, de inferioris Judicis de-

cretis ita & sentire, & loqui posse, nemo sibi persuaserit.

III. Rursus cum ageretur de recipiendis ad pœnitentiam Episcopis, qui Photium sectati fuerant, Legati dixerunt: *Suscipimus vos secundum præceptionem Sanctissimi Papæ nostri Hadriani propter confessionem libelli pœnitentiæ vestræ. Detulimus libellum a S. R. Ecclesia, a Sanctissimo Papa Hadriano, mandatum ab eo accipientes exigere a vobis fieri ipsum libellum, & sic vos suscipere. Vultis ergo facere, quod justum est a Sanctissimo Papa Hadriano?* An non omnia ex Hadriani præscripto in ea Synodo acta sunt? Nonne ipse Synodo legem imponit? Quinam Judex majori in inferiores auctoritate uti potest?

IV. Postremum argumentum ducit Febronius ex Synodo Tridentina. Quamvis enim Leo X. Lutheri errores damnaverit; *nihilominus*, inquit (*cap. 6. §. 7. n. 3.*), *ex Actis Tridentini cum Bulla Leonis collatis manifestum est, Synodum rursus, & ab integro discussisse errores a Pontifice jam damnatos.*

Sed cur Febronius istiusmodi etiam argumentum attulerit, causam ego non video. Primo enim Leonis Constitutionem a Tridentina Synodo ad examen vocatam esse, non dixerit. Secundo: censet ne Febronius, Lutheri errores rite, & irrevocabili judicio non fuisse a Leone X. damnatos? aut Lutherum, quasi nondum *ultimato* judicio damnatus esset, non fuisse Hæreticum? Ast universa Ecclesia Catholica Lutherum etiam ante Synodum Tridentinam veluti Hæreticum semper execrata est? Persuasum igitur habuit Ecclesia, Lutherum irrevocabili judicio a Leone X. damnatum esse. Tertio: Leonis Constitutio: *Exurge Domine:* data est anno 1520. At vero ab eo anno errores alios evulgavit Lutherus, eosque alii deinceps Lutheri Asseclæ amplexi sunt, iisque novos addiderunt. Alios errores vulgarunt Zuinglius, Calvinus, Bucerus, aliique plurimi, qui vix numerari possunt. Porro hujusmodi errores omnes, non nominatis eorum Auctoribus, Tridentina Synodus damnavit. Quare errores Lutheri nominatim, quos Leo X. damnaverat, Tridentina Synodus *ab integro discussisse* dici nequit. Denique Synodus Tridentina damnavit errores ab aliis œcumenicis Synodis jam damnatos; exempli causa, errorem contra cultum sacrarum Imaginum a Septima œcumenica Synodo jam damnatum. An vero inde conficiet Febronius, Septimæ œcumenicæ Synodi definitionem a Synodo Tridentina ad examen vocatam esse, aut Iconomachorum causam ab eadem septima Synodo non fuisse *ultimato* judicio definitam? Si autem potuit Trid. Synodus errores ab aliis Synodis jam profligatos iterum damnare, quin earumdem Synodorum auctoritati quidquam detraxerit; quis dixerit, Pontificis auctoritati parum concessisse Tridentinam Synodum, quod errores a Leone X.

ne X. jam damnatos, iterum damnaverit? Sunt ne hæ quoque *Italorum minutiæ?*

CAPUT XXVIII.

Generalium Conciliorum Decreta rata non esse, nisi Romani Pontificis consensu, & auctoritate confirmata sint.

I. FEbronius (*cap. 6. §. 5.*) statuit, *Generalium Synodorum decreta non indigere Pontificiâ confirmatione*. Ut id probet, triplicem distinguit (*n. 1.*) Synodorum speciem. *Prima est*, inquit, *illarum, quibus ipse Pontifex interfuit: Altera, quibus adfuit per Legatos: Tertia, quibus neutro modo intervenit. Ad primam speciem pertinent Concilia Lateranensia, Lugdunensia, Viennense, & Florentinum.* Cum autem his Conciliis Pontifex ipse præfuerit, eorum decreta ab eo confirmari, opus non fuit; præsertim cum decreta Conciliorum Lateranensis IV. duorum Lugdunensium, Viennensis, & Lateranensis V. ab ipso Pontifice edita sint, *Sacro approbante Concilio*.

Quantum ad Concilia, inquit (*ib. n. 2.*), *quibus Pontifex per Legatos adfuit: nec de his ullum extat monumentum, quo probetur eorum confirmationem a Sede Romana rogatam fuisse.* Affert in hanc rem Conciliorum generalinm historiam.

Concilia, addit (*ib. n. 3.*), *sine ullo Pontificis interventu habita, sunt C. P. I. sub Damaso habitum, & C. P. II. habitum sub Vigilio.* Neutrum autem suorum decretorum confirmationem a Pontifice petiit; neque Pontifex ea confirmavit.

Cæterum cum non ignoret Febronius, aliqua saltem Concilia suorum decretorum confirmationem a Pontifice postulasse, notat (*ib. n. 4.*), etiam Patres Concilii C. P. I. gestorum suorum confirmationem a Theodosio Imp. petiisse his verbis: *Rogamus igitur Clementiam tuam, ut per literas pietatis tuæ ratum habeatur Concilii decretum*. Quare sic concludit: *fieri itaque eâdem ratione potuit, ut generalia Concilia, si Pontificiam confirmationem petiissent, nihil intendissent aliud, quam ut impetrarent aliquas literas eorumdem Conciliorum executioni inservientes, per testimonium approbationis Capitis Ecclesiæ.*

Denique ait, e Conciliis Occidentalibus unum Tridentinum suorum decretorum confirmationem a Pontifice petiise; nec tamen, quem in sensum confirmationem petierit, declarasse. Hactenus Febronii doctrinam exposui. Nunc ad eam refellendam aggredior.

II. Recte quidem Febronius triplicem Conciliorum speciem distinguit, sed in quo sita sit nos inter, & ipsum controversia, haud recte definit. Itaque si Pontifex ipse Concilio præsit, atque decreta vel communi totius Synodi nomine, vel ipse solus, *sacro approbante Concilio*, edat, ea confirmari a Pontifice, aut Concilium eorum confirmationem petere, opus non esse, nos quoque fatemur. Si vero Pontifex a Patribus dissentiat, rata ne sunt decreta a Patribus dissentiente Pontifice condita? Affirmat Febronius; imo *Si Papa*, inquit (*ib.*), *Concilii decretis subscribere, & universalis Ecclesiæ decisioni sese accommodare recuset, poterit œcumenica Synodus sua adversus illum, sicut contra alia Ecclesiæ membra, auctoritate uti*. Nos verò id negamus.

Secundo: Si Concilio præsint Legati Pontificis, atque tum Legati, tum Concilii Patres ejusdem Pontificis mandata exequantur; aut editis ab eo definitionibus subscribant, Concilii gesta, quæ Pontificis mandatis respondent, confirmatione non indigent. Si vero vel Legati Pontificis mandata prætergrediantur, vel Synodi Patres alia constituant, præter ea, quæ Legatis mandata sunt, aut Patrum Statutis Legati obsistant, nos contendimus, hujusmodi Patrum Statuta irrita esse, nisi a Romano Pontifice confirmentur.

Tertio: Si Concilium absque Pontifice, ejusve Legatis celebretur, ejus Concilii decreta nec rata, nec firma sunt, nisi Romani Pontificis auctoritate confirmentur.

Quarto: Si decreta, vel primum invito, vel inconsulto Romano Pontifice, ejusve Legatis, a Synodis edita tandem Romanus Pontifex confirmet, dicimus, Pontificis confirmationem non in eo tantum sitam esse, ut Synodorum decreta *rata habeat*, seu iis censentiat; aut *agnoscat, quod requisita solemnitates fuerint observata*, ut vult Febronius, sed etiam ut auctoritatem iis impertiatur.

Quinto: Denique dicimus, in hunc postremum sensum Concilia suorum decretorum confirmationem a Romanis Pontificibus petere consuevisse. Hæc autem si demonstravero, nonne rite conficiam, Generalium Synodorum decreta *indigere Pontificia confirmatione*, nec rata, firmaque esse, nisi Romani Pontificis auctoritate confirmentur? Ad rem aggredior.

III. Julius R. P., Socrates, Sozomenus, Lucentius S. Leonis Legatus, & Patres Septimæ œcumenicæ Synodi testantur, Ecclesiæ Canonem, & Conciliorum legem esse: *Acta illa irrita esse, quæ absque sententia Episcopi Romani constituuntur: Nunquam licitum fuisse Synodum facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ:* Irritam esse Synodum, *quæ non habet cooperantem Romanorum Papam* (*vid. cap. 19.*): Ergo Ecclesiæ Lex, imo Apostolica Traditio est (*vid. ib. n. 3.*), irrita

irrita esse Conciliorum quamlibet generalium decretá, quæ Romani Pontificis auctoritate confirmata uon sunt.

IV. Etiam S. Gelasius (de anath. vinc.): *Totumque, ut dictum est*, inquit, *in Sedis Apostolicæ positum est potestate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur babuit: quod refutavit, habere non potuit firmitatem*. Et alibi (epist. ad Episc. Dardan.): *Confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ*, ideoque & Romani Pontificis, *firmavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quam Primam; quæ & unamquamque Synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu*. Loquitur autem Gelasius non modo de Provinciali Synodo, ut vult Natalis Alexander (*sæc. 15. & 16. diss. 4. a. 1. n. 37.*), sed etiam de œcumenica. 1. enim de *unaquaque* Synodo loquitur. 2. ait, Primam Sedem *uniuscujusque Synodi constitutum oportere exequi*, & Primam Sedem *unamquamque Synodum sua auctoritate confirmare*. Oportet autem, Primam Sedem exequi Constituta etiam Synodi œcumenicæ: ergo Prima Sedes unamquamque Synodum etiam œcumenicam sua auctoritate confirmat. Confirmare autem, Gelasii sententiâ, non est dumtaxat *exequi, consentire, aut executionem imperare*, sed *robur, & firmitatem tribuere. Quod enim firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur habuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem*.

V. Et hæc quidem olim fuisse videtur etiam Gallicanæ Ecclesiæ sententia. Hincmarus enim (*lib. de divort. Loth. & Theuber.*): *Quibus omnibus*, inquit, *demonstratur, quia Synodus conprovincialium Episcoporum judicia: generalis autem Synodus Comprovincialium dijudicationes, sive dissensiones vel probet, vel corrigat: Apostolica vero Sedes & conprovincialium, & generalium retractet, refricet, & confirmet judicia, sicut Epistolæ Leonis, & Gelasii, cæterorumque Romanorum Pontificum, & Sardicensis Synodus evidenter ostendunt*.

VI. Conciliorum historiam nunc percurramus. De Nicæni Concilii confirmatione duæ extant Romauorum Pontificum epistolæ, sed quæ a Pseudo-Isidoro confictæ sunt. Quamobrem sibi plaudens Febronius (*ib. n. 2.*). *Nulla*, inquit, *hic apparet requisitio confirmationis ex parte Synodi, aut ejus concessio ex parte Pontificis, præter utramque Spuriam*.

Verum Epistola Concilii Romani anno 485. ad Orientales Clericos, & Monachos scripta, spuria non est (*tom. 5. Concil. Labb. col. 248.*); quamvis Launojus eam in dubium vocare conatus sit. In ea autem epistola Synodus: *Quam vocem*, inquit, (tu es Petrus) *sequentes trecenti decem & octo Sancti Patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum, atque auctoritatem Romanæ Ecclesiæ detulerunt*.

Præfa-

Præfatiuncula quoque Nicænis Canonibus præfixa, hæc habet verba: *Et placuit, ut hæc omnia mitterentur ad Episcopum urbis Romæ Silvestrum (tom. 3. oper. S. Leonis edit. Baller. & Amort Jur. Canon. tom. 1. p. 2.)*. Prætermitto Concilium Romanum anno 330. a S. Silvestro celebratum, in quo *Silvester Episcopus Sanctæ Apostolicæ Sedis Urbis Romæ dixit: Quidquid in Nicæa Bithiniæ constitutum est..... nostro ore conformiter confirmamus*: Quamvis enim de ejus Concilii veritate non dubitent plures eruditi Viri, plerique tamen ejus veritatem negant. Sed quidquid ea de re fit, præter duas epistolas spurias, alia extant certæ fidei monumenta, Nicænos Patres decretorum confirmationem a Romano Pontifice petiisse, eaque reipsa a R. Pontifice confirmata esse. Hæc autem monumenta subleste potius prætermisisse, quam ignorasse Febronium, arbitror, ut audacter scribere posset *(ib.)*, *utriusque documenti* (Isidoriani) *convictionem designare potius, quid Romani serius imperitis persuadere tentaverint, quam quid dictaverit gestorum veritas*.

VII. Post Nicænum Concilium celebratum est Ariminense, quod tamen Conciliabulis adnumeratum est. Ejus autem rei caussam afferens Damasus R. P. (*epist. 3.*): *Neque enim*, inquit, *præjudicium aliquod nasci potuit ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt: Cum constet, neque Romanum Episcopum* (Liberium), *cujus ante omnes fuit expetenda sententia.... hujusmodi statutis consensum aliquem commodasse*.

VIII. Concilium C. P. I. quoad fidei definitionem a Damaso, atque ab aliis deinceps Romanis Pontificibus confirmatum est; sed ejus Canones a Romana Ecclesia rejecti fuerunt, eâque de causa nullam vim habuerunt (*vid. cap. 20. n. 4.*).

Concilium Ephesinum a Cœlestino confirmari, opus non fuit. Nihil enim egit præter id, quod Cœlestinus ipse statuerat (*vid. cap. 23. n. 5. seqq.*).

IX. De altero Concilio Ephesino, quod *prædatorium* dictum est, ita scribit Gelasius (*epist. ad Episc. Dard.*): *Itemque S. Flavianum Pontificem Græcorum congregatione damnatum, pari tenore, quia sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit; potiusque qui illic receptus erat, Dioscorum secundæ Sedis Præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam Synodum, non consentiendo, sola submovit*. Quid vero illi Synodo deerat, ut œcumenica, & legitima esset? A Theodosio enim Imperatore, Leone Magno annuente, convocata erat. Illi, Theodosio jubente, & Concilii Patribus plerisque saltem consentientibus, præfuerat Dioscorus Alexandrinus; quamobrem legitima adhuc erat juxta Febronii doctrinam, qui ait (*cap. 6. §. 4. n. 1.*): *In Concilii facultate esse, etiam præsentibus Pontificis Legatis, alteri deferre*

præsidi-

præsidium. Præterea tota Synodus in S. Flavianum sententiam dixit. Leonis autem Legatos obstitisse, parvi refert; Febronii enim sententiâ, ut summum prærogativa suffragii Legatis, imo Romano Pontifici convenit; cæterum major suffragiorum pars prævalere debet. Denique illa Synodus a Theodosio Imperatore lege latâ confirmata fuit. Quidni igitur legitima fuit? Scilicet quia Leo Magnus non modo eam non confirmavit, sed etiam veluti latrocinium reprobavit; ut hinc manifestissimum sit, irrita esse Synodorum quamlibet œcumenicarum decreta, si fuerint a R. Pontifice reprobata, aut etiam tantum non confirmata.

Sed prætermittere nequeo quod respondet Natalis Alexander (*sæc.* 15. *&* 16. *diss.* 4. *art.* 1. *n.* 48.), nempe non ideo irritam fuisse Ephesinam Synodum, quia eam irritavit Leo, sed quia irrita erat, ideo eam irritam Leonem declarasse.

Ego vero sic respondeo. Arii dogma, *Verbum esse creaturam*, non ideo hæreticum est, quia hæreticum esse, dififinivit Nicæna Synodus; sed ideo hæreticum esse dogma illud, Nicæna Synodus definivit, quia antea hæreticum erat. Similis plane est utraque ratiocinatio. Ex posteriori autem ratiocinatione non colliget Natalis Alexander, aut non Nicænæ Synodi auctoritate damnatum esse Arii dogma, aut non summam fuisse Nicænæ Synodi in fidei causis definiendis auctoritatem. Neque igitur ex Natalis Alexandri ratiocinatione concludi potest, aut non Leonis auctoritate improbatam esse Ephesinam Synodum, aut non summam esse R. Pontificis in Conciliis probandis, vel improbandis auctoritatem.

X. Non minus in Chalcedonensi Synodo emicuit summa R. Pontificis hac in re auctoritas. Primo enim S. Leonis Epistolam ad Flavianum suscepit Synodus, eamque subscripsit: quamobrem Fidei definitionem a Synodo editam confirmari a Leone, opus non fuit. Qua de re vere dicit Febronius (*cap.* 5. §. 4. *n.* 3.): *Quoad hæc nihil amplius desiderabatur* (*vid. cap.* 24.). Sed præterea statuit Synodus *can.* 28., ut Constantinopolitanus Episcopus primum locum post Romanum Pontificem obtineret, quem illi adjudicaverat etiam Synodus Constantinopolitana I. Ejus vero Canonis confirmationem vehementer rogarunt Leonem Anatolius ipse Constantinopolitanus Episcopus, Synodi Patres, Marcianus Imperator, & Pulcheria Augusta. Anatolius (*epist. inter Leon* 100.): *Et honoris quidem gratia*, inquit, *quo vos prosequimur, ejusmodi etiam decretum ad vestram Sanctitatem Synodus detulit, & nos, ut approbationem a vobis, confirmationemque consequamur; obsecramusque, ut hoc etiam per vos, o sanctissimi, efficiatur*. Synodus (*Ep. inter Leon.* 98.): *Rogamus igitur*, inquit, *& tuis sententiis nostrum honora judicium; & quemadmodum nos*

consen-

consensum in bonis Capiti contulimus, ita & Caput Filiis, quod decet, adimpleat. Sed Leo tamen istiusmodi Canonem improbavit. Scribens enim ad Pulcheriam Augustam (*ep. 105.*): *Consensiones vero Episcoporum*, inquit, *Sanctorum Canonum apud Nicaeam conditorum regulis repugnantes, unita nobiscum vestra Fidei pietate, in irritum mittimus, & per auctoritatem B. Petri Apostoli generali prorsus definitione cassamus*. Eadem fere scripsit ad Synodum, & ad Anatolium. Quid vero egit Synodus?

En, Febroni, casum, de quo agis. Leo M. Concilii Chalcedonensis decretis, & universalis Ecclesiæ (Synodum enim etiam seorsim a Pontifice universalem Ecclesiam repræsentare, vis) decisioni sese accommodare recusat, imo in irritum eam mittit, & B. Petri Apostoli auctoritate se cassare, confidenter dicit. Quid porro agit Synodus? Sua ne adversus illum auctoritate utitur? Haudquaquam. Ne in mentem quidem Synodi Patribus id venit.

XI. Febronius hujus argumenti vim imminuere saltem conatur. Synodus, inquit (*ib. n. 2.*), *non postulata a Pontifice confirmatione sententiarum, quas in hæreses ipsas, harumque auctores tulerat* (quia Leonis Epistolam, & mandata adamussim Synodus secuta erat), *ad aliud factum transit multo minus grave, ejus petens confirmationem, ex quo Pontificis Legati illi contradixissent .... & adversaretur dispositionibus sexti Canonis Nicæni, & primi Concilii C. P., insuper etiam dignitati Sedis Apostolicæ, cujus esset tales prærogativas concedere.. Itaque Synodus cupiens tollere hanc qualemcumque difficultatem, recurrit ad Pontificem .... diversa hæc agendi ratio, circa duo capita, docet, Concilium non putavisse, quod sua decreta annuentibus Legatis confecta, confirmatione Pontificis indigeant: e contra eam utiliter obtineri pro roboratione decreti, iisdem Legatis repugnantibus concepti circa rem, de qua citra Primatis universalis concursum disponi non posse, existimabatur*.

Sed ex his Febronii verbis quisque facile intelligit, eum veritatem agnoscere quidem, sed aperte fateri nolle. Vocat hujusmodi canonem, *factum multo minus grave*: repugnantiam Legatorum *qualemcumque difficultatem*: ait, confirmationem decreti, repugnantibus Legatis, *concepti utiliter obtineri*.

Sed primo: Canon ad disciplinam spectans non equidem tanti est, quanti Canon fidei. Sed cum velit Febronius, Conciliorum generalium decreta, tum quæ ad fidem, tum quæ ad disciplinam spectant, non indigere Pontificis confirmatione, imo si repugnet Pontifex, posse Concilia in eum sua auctoritate uti, fateri debet, ne Chalcedonensem quidem Canonem indiguisse Pontificis confirmatione, imo potuisse Synodum eum cogere, ut statutum Canonem ratum haberet. Si autem confirmari a Leone Canonem, opus non erat,

cur

cur Synodus ipsa, Anatolius, Marcianus Imperator, & Pulcheria Augusta ejus Canonis confirmationem Leonem adeo flagitarunt? Cur cum Leo Canonem irritasset, sua in eum auctoritate Synodus usa non est? Sed ab ea re vel cogitanda adeo abfuerunt Synodi Patres, ut Leonem supplices Canonis confirmationem *rogaverint*, seque ejus *Filios* appellaverint.

Sed Chalcedonensis Canon, inquit Febronius, adversabatur *dispositionibus sexti Canonis Nicæni*. Sed rogo ego iterum: Quid demum Chalcedonensi Synodo deerat, ut Canonem a Nicæna Synodo in re disciplinæ constitutum, mutaret; præsertim cum etiam rerum ratio mutata esset? Nempe ei deerat Pontificis consensus, & auctoritas. Nam si Pontifex Canonem probasset; ratus habitus esset, etiamsi Nicæno Canoni contrarius esset. Ergo sola demum Pontificis auctoritate fit, ut Synodorum generalium decreta rata sint.

Sed, ait Febronius, adversabatur etiam dignitati Sedis Apostolicæ, *cujus esset tales prærogativas concedere*. Sed vereor ego, ut id serio affirmet Febronius. Nam eo Canone Episcopo C. P. non modo secundus in Ecclesia honoris locus; sed etiam Diœceses Asianæ, & Ponticæ ab Antiocheni Patriarchæ jurisdictione subtractæ, attributæ sunt. Si autem Apostolicæ Sedis erat istiusmodi prærogativam concedere, idest integras Diœceses ab unius Episcopi jurisdictione subtrahere, easque alterius Episcopi jurisdictioni subjicere, cur alibi sæpe invehitur Febronius in Monachorum privilegia ipsis ab Apostolica Sede concessa; negatque, posse R. Pontificem eos, eorumque Monasteria ab Episcoporum jurisdictione subtrahere, eaque Moderatorum suorum jurisdictioni subjicere? Sed negare alicubi non pudet Febronium, quod alibi affirmat; & scita alicubi statuere, eorumque consectaria alibi negare; dummodo ubique R. Pontificis auctoritatem impugnet.

Denique ait Febronius, *utiliter* postulatam esse ejus Canonis confirmationem, quia *existimabatur, circa eam rem citra Primatis universalis concursum disponi non posse*. Quasi vero necessaria non fuerit confirmatio; aut ea una fuerit res, de qua Synodus absque Pontificis consensu se disponere non potuisse, existimaverit. Quidni fatetur, existimasse Synodum, de nulla re se disponere potuisse absque Pontificis consensu, & auctoritate? Quod enim ea una res in controversiam venerit, argumento non est, potuisse Synodum jure suo absque Pontificis consensu cætera statuere. Interea vero ex his manifestum est, Febronium argumento, quod ex Chalcedonensis Canonis refutatione ducimus, nonnisi nugas, & ineptias opponere.

XII. Sed magis magisque confirmationis, de qua agimus, necessitatem ostendunt ea, quæ post improbatum a Leone Canonem

contigerunt. Cum enim, prætermissis Fidei decretis, totus in eo esset Leo, ut eum Canonem refutaret, opinati sunt Eutychiani, etiam Fidei decreta a Synodo edita, a Leone rejecta esse. Quæ res ne Fidei Catholicæ detrimento esset, veritus Marcianus Imperator, Leonem rogavit, ut Fidei saltem decreta litteris ad omnes Ecclesias transmittendis confirmaret, ne Eutychiani, aliique causarentur, ea ab Apostolica Sede confirmata non fuisse: *Miramur supra modum*, inquit Marcianus (*ep.* 110. *inter Leon. edit Baller. al. post ep.* 88.), *quod post Chalcedonensem Synodum, & litteras venerabilium Episcoporum ad tuam Sanctitatem missas, quibus omnia in ipsa Synodo acta significabant, nullo protsus pacto a tua Clementia ejusmodi epistola remissa sint, quas videlicet in Sanctissimis Ecclesiis perlectas, in omnium oportebat notitiam venire. Quod nonnullorum animis, qui Eutychetis etiam nunc pravam opinionem, & perversitatem sectantur, ambiguitatem multam injecit, utrum tua Beatitudo, quæ in Sancta Synodo decreta sunt, confirmaverit.... Quamobrem tua veneranda dignitas decretum quamcelerrime emittat, quo confirmare ipsam Chalcedonensem Synodum, manifestissime ostendat, ut ii, qui exoptant invia diverticula, nullam habere possint suspicionem de judicio tuæ Sanctitatis*. Viden' quam necessarium esse existimaverit Marcianus, ut Chalcedonensis Synodi decreta, quæ ad Fidem spectabant, confirmaret Leo? Et Pontifex quidem Marciano rescripsit (*ep.* 115.), nullam fuisse de Fidei decretis ambigendi rationem; *cum ei fidei*, inquit, *omnium subscribentium consensus accesserit, quæ a me secundum formam Apostolicæ doctrinæ, & paternæ traditionis emissa est*. Sed quam tamen rogaverat Marcianus decretorum fidei confirmationem, ad eum Leo misit, ut eam ipse ad omnes Orientis Ecclesias transmitteret. Quæ autem in hac causa contigerunt, ea summam Romani Pontificis etiam in Concilia generalia auctoritatem præclarissime demonstrare mihi videntur.

XIII. Id persensit etiam Febronius (*cap.* 5. §. 4. *n.* 3.). Quare ait: *Interim haud diffitendum, quod Pontifex authoritatis suæ commendandæ multum studiosus* (aliquid præterea dicere vellet, sed non audet), *non petitam confirmationem fuerit impertitus..... Scilicet stylo Ecclesiastico confirmantur decreta non modo ab æqualibus, sed passim etiam ab inferioribus, & speciatim non tantum a Romanis Pontificibus Conciliaria decreta; sed & vicissim a Conciliis etiam particularibus decreta Summorum Pontificum confirmata leguntur. Quod erudite demonstrat Ill. Bossuetus def. decl. Cler. Gall. p.* 2. *lib.* 13. *cap.* 2.

Verum cur primum Chalcedonensis Synodus decretorum fidei confirmationem non petiit? Quia nempe ad Leonis mentem, & ex ejus verbis, & phrasibus adornata erant (*vid. sup. cap.* 24.). Cur vero postea confirmationem petiit a Leone Marcianus, & cum eo Ortho-

Orthodoxi Episcopi? Quia scilicet quamplurimi non modo Canones, sed Fidei etiam decreta a Leone improbata esse arbitrabantur. Ergo universa Ecclesia persuasum tunc temporis habebat, sola R. Pontificis auctoritate fieri posse, ut quæ ab œcumenicis etiam Synodis in cujusvis generis causis statuta sunt, firma sint, & rata. Cum enim plures, ne Fidei definitionem susciperent, eam a Leone rejectam esse, causarentur, non iis responderunt Marcianus, & Orthodoxi Episcopi, opus non esse, ut Fidei definitio ab œcumenica Synodo edita, a Romano Pontifice confirmetur; sed definitionis Fidei confirmationem iterum iterumque Pontificem flagitarunt. Rogo nunc ego Febronium, & Bossuetum, ut demonstrent, Synodorum œcumenicarum, aut Romanorum Pontificum decreta ita ab aliis Episcopis, aut a Provincialibus Synodis confirmata esse, ut alioquin irrita futura fuissent. Id enim demum est, quod hic agimus. At vero id nunquam demonstrabunt. Nam decretum quidem aliquod confirmare dicitur is, qui ei assentitur; quem in sensum Synodorum generalium, & Pontificum decreta ab Episcopis, & a Provincialibus Synodis confirmata fuisse, legimus: sed hujusmodi confirmationem vim & robur decretis addidisse, ut alioquin irrita futura essent, nullibi legimus, nisi ubi de Romani Pontificis confirmatione agitur.

XIV. Hinc vero ut ad Synodum V. transeamus, magnæ de tribus Capitulis excitatæ sunt in Ecclesia turbæ; quia Episcopi plures, præsertim Occidentales existimabant, omnia Chalcedonensis Synodi gesta, præter Canonem 28. a Leone Magno confirmata esse. In ea enim Synodo Theodoretus, & Ibas ut orthodoxi in Catholicæ Ecclesiæ communionem recepti sunt. Eam fuisse tot turbarum causam, testantur Facundus Hermianensis (*lib.* 2. *&* 4.), & Ferrandus Diaconus Carthaginensis (*Epist. ad Pelagium, & Anatol.*): quorum alter, qui præsertim pro Epistola Ibæ pugnavit; *Si quis tunc*, inquit, *accusator Epistolæ, cujus Catholica esse dictatio claruit, ad majora judicia provocaret, accusationi forsitan secundum consuetudinem locus pateret. Sed quo iret, aut ubi majores in Ecclesia reperiret Judices, ante se habens in Legatis suis Apostolicam Sedem, qua consentiente, quidquid illa definivit Synodus* (Chalcedonensis), *accepit robur invictum?* ..... *Quæ finiuntur judicantibus Episcopis Sanctis, & ad B. Petri memoriam perducta diligentius examinantur, atque firmantur, sequenda sunt, tenenda sunt, amplectenda sunt: in retractatione sub qualibet pietatis occasione teneri non debent.* Sed errarunt Facundus, Ferrandus, aliique in re gesta. Pelagius enim II. (*ep. 6. ad Episcopos Istriæ tom. 6. Concil. Labb. col.* 631.) testatur, præter fidei definitionem, reliqua, quæ a Synodo Chalcedonensi gesta sunt, a Leone confirmata non fuisse: *Privatas causas*, inquit, *quæ ibi post definitionem fidei acta sunt, non solum minime con-*

firmavit, sed & retractari, atque dijudicari concessit. Tota igitur controversiæ ratio in eo versabatur, utrum Leo præter fidei definitionem, reliqua Concilii Chalcedonensis gesta confirmasset. Scilicet persuasum omnibus erat, Synodorum decreta a Romano Pontifice confirmata, firmissima esse, nec retractari posse: ea vero, quæ Romanus Pontifex non confirmasset, firma non esse, sed in controversiam iterum adduci posse. Trium autem Capitulorum causam definivit V. Synodus, ejusque definitionem confirmavit eodem anno 553. Vigilius Romanus Pontifex epistola ad Eutychium Constantinopolitanum Patriarcham data 6. Idus Decembris.

XV. Epistolam hanc primus in lucem edidit Petrus de Marca (*dissert. Select. Eccles. diss. de decreto Vigil.*) ex antiquissimo Codice Bibliothecæ Regiæ, quem Ammannensis Leo Cinnomus se descripsisse testatur temporibus Michaelis Palæologi ex Autographo, quod in veteri Bibliotheca Ecclesiæ Romanæ asservabatur, calamo exaratum anno mundi 6267., seu anno Christi 753. Eam genuinam esse, ostendit ipse Petrus de Marca, & *a Græcis ipsis tanti factam esse ad robur Quintæ Synodi asserendum, ut eam in Acta ejus Synodi retulerint, & definitioni Synodicæ subjunxerint*. Eamdem genuinam esse, censent Cardinalis Norisius, Dupinius, Natalis Alexander, & plerique Eruditi Viri. Quare frustra ait Febronius (*cap. 6. §. 5. n. 3.*), notari ab Harduino: *Supposititiam esse hanc Epistolam, probari a Joanne Garnerio Soc. Jesu in Notis ad Brev. Liberati*.

Sed, inquit, *quamvis in inscriptione hujus decreti ad Eutychium missi, feratur, illud factum fuisse ad Confirmationem 5. Concilii, nullum tamen in eo est verbum, ex quo id colligatur: nisi pro Confirmatione Concilii accipiatur damnatio Trium Capitulorum, quæ ostendit, Pontificem consentire Synodi decreto. Porro ne loquitur quidem Pontifex de hoc Concilio, multo minus de damnatione ab eodem facta*.

Verum, ut ipsi Petro de Marca notatum est (*ib. n. 14.*), Vigilius in sua decretali Epistola ad Eutychium iis verbis usus est, quibus dignitatem suam tueri posset adversus Synodum C. P. sine ulla Justiniani Imperatoris, & Episcoporum offensione. In ejus enim Synodi celebrationem, iis conditionibus, quibus facta est, Vigilius non consenserat. Igitur ne ei Synodo, cui neque ipse, neque ipsius Legati præfuerant, auctoritatis aliquid tribuere videretur, eam, postquam quatuor superiores œcumenicas Synodos se venerari professus est, ne Synodi quidem nomine cohonestavit. Tria itaque Capitula suo decreto damnavit; eos vero, qui ea jam damnaverant (his verbis Synodum C. P. significat), fidem a quatuor Synodis prædicatam amplectentes, *Fratres, & Consacerdotes esse, definit*, idest eos communioni suæ adjungit, eorumque sententiæ robur illud im-

pertitur, quod ex consensione cum ipsius decreto trahere debent? Porro Vigilii decretum pro confirmatione Quintæ Synodi acceperunt Græci; illud enim in Acta retulerunt, ut robur Synodo afferrent.

Nempe, ait Febronius, Vigilius Synodi decreto consensit? Consensit quidem, ajo ego: sed ejus consensus Synodo robur, & auctoritatem tribuit; alioquin non tanti eum fecissent Græci. Equidem Patres Synodi VI. *Vigilius post hæc*, inquiunt (*prosphon. ad Imp.*) *Justiniano piissimo consonuit, & quintum Concilium constitutum est*, quasi dicerent: *Ideo quintum Concilium constitutum est, quia Vigilius Justiniano consonuit*. De V. Synodi confirmatione hactenus.

XVI. Cum sextæ œcumenicæ Synodi Patres Fidei definitionem a S. Agathone ad eos transmissam suscepissent, & subscripsissent (*vid. cap.* 26.), opus quidem non erat, ut Fidei definitionis confirmationem a Pontifice postularent. Nihilominus eam necessariam esse ipsi existimarunt. Quare S. Agathoni scribentes (*tom.* 7. *Conc. Labb. col.* 1114): *Orthodoxæ Fidei*, inquiunt, *splendidam lucem vobiscum clare prædicavimus, quam ut iterum per honorabilia vestra Rescripta confirmetis, vestram rogamus Paternam Sanctitatem*.

Hæc Sextæ Synodi Patrum verba molestiæ nonnihil Febronio creant; quamobrem in alienum sensum ea interpretari conatur (*cap.* 6. §. 5. *n.* 2.): *Fatendum*, inquit, *Concilium generale VI. videri postulare ab Agathone Pontifice suorum decretorum confirmationem .... sed multum abest, ut Patres postulent confirmationem, de qua hic agitur, tamquam sine qua decreta Conciliorum non habeant vim obligandi: rogant enim dumtaxat confirmationem, quæ sita est in nova approbatione; quæ cum sit novum testimonium, Pontificem Concilio consentire, definitionem aliquatenus corroborat. Firmat hunc sensum, verbum ITERUM, evincitque, nihil aliud peti a Pontifice, nisi ut rursus faciat, quod jam fecit*.

Sed Febronii responsum se ipso refellitur. Sive enim quod Pontificem rogant Sextæ Synodi Patres, illud sit confirmatio, sive nova approbatio decretorum, aut novum testimonium, Pontificem Concilio consentire, existimant illud necessarium esse, ut firma, & rata sint Concilii decreta; alioquin illud Pontificem non rogarent. Itaque cum Patres decretorum confirmationem Pontificem rogaverint, Febronii est, ostendere, eos confirmationem rogasse, quamvis necessariam esse non existimarent. Interea vero ex eorum verbis ego jure meo concludam, eos confirmationem rogasse, *tamquam sine qua decreta Conciliorum non habere vim obligandi*, existimaverint.

Præterea si ea fuisset Patrum sententia, Conciliorum decreta vim habere absque confirmatione Pontificis, imo se cogere posse Pontificem iis consentire, ut vult Febronius, Pontificem non rogassent,

sent, ut decreta confirmaret, sed ei præcepissent, ut decreta ad eum missa susciperet ipse, & veneraretur, atque ab aliis suscipienda curaret. Sed a Febronii sententia longissime aberant Sextæ Synodi Patres: multoque ipsi erga S. Petri Successorem obsequentiores erant, quam nunc sunt obscuri quidam homines, qui ad Ecclesiæ disciplinam reformandam a Deo missi videri volunt.

XVII. Neque septimam Synodum a Romano Pontifice confirmari, opus fuit. Cum enim Hadriani I. Legati (*Act. 2. tom. 8. Concil. col. 775.*) dixissent: *Dicat nobis S. Synodus, num recipiat SS. Papæ veteris Romæ Literas, an minus? Sancta Synodus respondit: Sequimur, suscipimus, & admittimus.* Deinceps vero singuli Episcopi suam sententiam his fere verbis expresserunt: *Juxta Literas Sanctissimi Papæ Veteris Romæ Hadriani confiteor, & recipio, & adoro venerandas, & Sanctas Imagines.* Quamobrem neque Synodi Patres decretorum confirmationem a Pontifice postulasse legimus. Quamquam hujus rei ea forte causa est, quod desideremus Septimæ Synodi Epistolam Synodicam ad Hadrianum. Epistola enim Tharasii Archiepiscopi C. P. perperam a Febronio inter *Synodales Relationes* numeratur (*ibid.*); cum proprio Tharasii, non vero communi Synodi nomine scripta sit. Falsò etiam scribit Febronius, *nihil in illis literis aliud dici Romanæ Sedi favorabile, quam quod definitiones Concilii Romam missæ sint.* Primo enim Concilii definitiones Romam missas esse, ne uno quidem verbo indicat Tharasius. Secundo hæc scribit Tharasius (*tom. 8. Concil. col. 155.*): *Itaque prærogativa quadam Literas Sanctitatis tuæ primo loco legi jussimus: & eramus quidem tunc omnes veluti in regio Convivio epulis Spiritus intenti, quod tali convivio animi nostri recrearentur: Pedesque nostri in viam rectam veritatis PER TE ducebantur:* vel, ut legitur in græco textu (*ib. col. 1275.*): *& sicut oculus totum corpus ad rectitudinis, & veritatis semitam ostendebas.* Nihil ne continent verba hæc Romanæ Sedi *favorabile?*

XVIII. Denique ne Octavam quidem Synodum a R. Pontifice confirmari opus erat. Omnes enim ejus Synodi Patres Hadriani II. Libellum ad eos missum subscripserant (*vid. cap. 27. n. 2.*). Sed præterea plures Canones Act. 10. ediderunt. Quamobrem Pontificis Legati præter morem his verbis subscripserunt (*tom. 10. col. 662.*): *Usque ad voluntatem ejusdem eximii Præsulis.* Et Patres quidem Hadriano scribentes: *Igitur libenter oppido*, inquiunt (*epist. ad Hadr. tom. 10. Concil. Labb. col. 673.*), *& gratanter Imitatrice Dei Sanctitate vestra omnium nostrum Conventum, & universalis hujus, & Catholicæ Synodi consensum, & consonantiam recipiente* (Febronius ib. legit: *benevole recipite, & precibus apud Deum vestris confirmate*) *prædica eam magis, & veluti propriam, & sollicitius confirma evangelicis præceptio-*

ceptionibus, & admonitionibus vestris, ut per Sapientissimum magisterium vestrum etiam aliis universis Ecclesiis personet, & suscipiatur veritatis verbum, & justitiæ decretum.

Febronius scribit, *his verbis ostendi, Synodum longe abfuisse a petenda confirmatione suorum decretorum, ut ea vim obligandi haberent.*

Sed cum Patres Pontificem rogent, ut Synodi consensum, & consonantiam recipiat, & sollicitius confirmet præceptionibus suis; existimant profecto totam decretorum vim a Pontificis confirmatione pendere.

Jamvero ex Conciliorum Orientalium historia, quam hactenus persecutus sum, manifestissimum est, falso scripsisse Febronium (*cap. 6. §. 5. n. 2.*), *In nullo eorum quidquam reperiri, ex quo colligi possit, eadem suorum decretorum confirmationem a Pontifice petiisse, & verosimillimum esse, nullum eorum hanc desiderasse.*

XIX. Nunc quæ hactenus dicta sunt, in pauca contraho. I. Antiquissimus Ecclesiæ Canon, imo Apostolica Traditio est, irrita esse, ideoque *vim obligandi* non habere Conciliorum Decreta, quæ absque sententia, & auctoritate Romani Pontificis condita sunt (*n. 2.*): & irrita sunt Conciliorum decreta quæ a R. Pontifice vel non confirmantur, vel refutantur; quod etiam aperte docet S. Gelasius (*n. 3.*): ergo Conciliorum decreta, ut rata sint, & vim habeant, indigent Pontificis confirmatione, quæ vim & auctoritatem iis impertiatur. Quare Synodus Secunda, quoad fidei definitionem, & Quinta ideo inter œcumenicas recensentur, quia ab Apostolica Sede confirmatæ sunt (*n. 8. & 15.*): Synodi vero Ariminensis, & Ephesina Secunda Conciliabulis adnumerantur, quia ab Apostolica Sede rejectæ sunt (*n. 7. & 9.*).

II. Synodus Chalcedonensis (*n. 10. seqq.*), & duæ Synodi Constantinopolitanæ III., & IV. (*n. 16. & 18.*), imo verosimilius etiam Nicænæ Synodi I. & II. (*n. 6. & 17.*) suorum decretorum confirmationem a Romano Pontifice petierunt; ut scilicet Pontifex non modo rata haberet Synodorum decreta, iisque consentirer, *& agnosceret, quod requisitæ solemnitates fuissent observatæ; aut daret aliquas litteras Conciliorum executioni inservientes*, quas ab Imperatoribus Concilia aliquando postulabant; sed etiam ut auctoritatem iisdem decretis impertiretur. Quamquam Patres Constantinopolitani non aliud Theodosium rogarunt, nisi ut subscriptione, & Imperii Signo Concilii Acta firmaret, ne qua oriretur de eorum fide, & integritate suspicio; quod unum significat verbum ἐπικυρῶν, quo utuntur Synodi Patres.

Sed postremo ait Febronius cum Meldensi Episcopo (*cap. 6. §. 5. n. 6.*): *Libenter quærerem, ludunt ne nos Synodi, cum absolute, & de-*

& decretorie pronunciant: Qui non ita senserit, anathema sit? Non ludunt quidem, respondeo ego, si cum Romano Pontifice pronuncient: at ludunt profecto, si anathema pronuncient, Romano Pontifice dissentiente; sicuti Insere Synodi Ariminensis, Ephesina II. Constantinopolitana anno 757. celebrata, & aliæ similes. De Conciliorum Orientalium confirmatione satis hactenus dictum est.

XX. Ex his vero facile cætera Febronii sphalmata castigantur. *Quantum ad Concilia generalia Occidentis*, inquit (*ibid.*), *quibus per Legatos Papa adfuit, nullum noscitur, quod miserit ad illum suorum Gestorum relationes: unicum est Tridentinum, quod Pontificis confirmationem rogaverit.*

Sed quæro, quotnam generalia Concilia, præter Tridentinum, in Occidente celebrata sint, quibus non ipse Pontifex, sed ejus Legati præfuerint? Nullum profecto. Nam Concilium quidem Constantiense tunc solum certo legitimum, & œcumenicum fuit, cum illi præfuit Martinus V. qui etiam Concilii decreta confirmavit: Synodus vero Basileensis vel ea una de causa, ut alias prætermittam, inter Conciliabula numeranda est, quod ab Apostolica Sede rejecta, & refutata sit. Sed de utrâque Synodo pluribus postea agam. Interea certum est, omnibus Occidentis Conciliis certo œcumenicis Pontificem ipsum præfuisse, præter quam Tridentino. Non ergo opus fuit, ut suorum gestorum relationes ad Pontificem mitterent, & decretorum confirmationem ab eo peterent. Synodus vero Tridentina, cui non ipse Pontifex, sed ejus Legati præfuerunt, & suorum gestorum relationem ad Pontificem misit, & decretorum confirmationem ab eo petiit.

Id ægre fert Febronius, & forte etiam improbat. Sed ne Synodum ipsam, quæ decretorum confirmationem a Pio IV. petiit, & Pontificem, qui ea confirmavit, palam impetere videatur, carpit potius Scriptorem Constitutionis, qua Pius IV. Concilii decreta confirmat. *Is igitur*, inquit, *qui Bullam Pii IV. Concilii Tridentini confirmatoriam confecit, in Historia Conciliari parum erat versatus, vel ipsos fontes minime consuluerat, cum Pontificem dicere facit, Concilium, dum confirmationem suorum decretorum petit, veterum sequi vestigia Conciliorum.*

Sed Constitutionis Scriptorem, Pontificem ipsum, & Tridentinam Synodum abunde satis vindicant ea, quæ ex Orientalium Conciliorum Historia superius allata sunt.

XXI. Quamquam cum negare nequeat Febronius, Synodum Tridentinam decretorum confirmationem a Pontifice petiisse, confirmationis saltem vocabulum in alienum sensum explicare conatur. *Finaliter*, inquit (*ib. n. 5.*), *triplicem potest habere confirmatio sensum, a) auctoritatem impertiri: b) ratum habere: c) agnoscere, quod requisita solemnitates fuerint observatæ. Non declararunt Patres Tridentini, in qua*

harum

harum trium significationum confirmationem suorum decretorum a Pontifice peterent. Verosimile est, eos id diversis motivis impulsos fecisse, prout alii pro Superioritate Pontificis supra Concilium, alii pro dependentia Papæ a Concilio affecti erant. Sic consenserint in hanc petitionem Itali sub prima notione confirmationis: Galli, Germani, & Hispani sub secunda, & tertia.

Sed nugæ istæ sunt, quæ facillime diluuntur. Nam *Confirmationis* vocabulum in tertium a Febronio expositum sensum accipi non potest; nisi tam facile est verborum sensa, quam verba ipsa immutare. Qui enim agnoscit, requisitas solemnitates in aliquo condendo decreto observatas esse, non propterea is decretum *confirmare* dici potest; nisi præterea addat, se decretum ratum habere, & auctoritatem illi impertiri. Neque qui decreti confirmationem ab alio petit, is petit tantum, ut ille agnoscat, requisitas solemnitates observatas esse; sed petit præterea, ut decretum ratum habeat, illudque sua auctoritate firmum reddat. Ergo Tridentina Synodus decretorum confirmationem a Ro. Pontifice petens, non petiit dumtaxat, ut Pontifex agnosceret, requisitas solemnitates observatas fuisse; sed præterea ut ea rata haberet, iisque auctoritatem impertiretur.

Sed Confirmationis vocabulum etiam in Febronianum sensum accipiamus. Vel necessarium est ad decretorum vim, ut Pontifex agnoscat, requisitas solemnitates in iis condendis observatas esse, vel non. Si non: cur ergo id a Pontifice petunt Synodi Patres? Si vero necessarium id est, *confirmationis* sensus in primum, vel alterum sensum recidit, ut patet.

Itaque demum confirmare idem est, atque ratum habere, vel auctoritatem impertiri. Jamvero si in priorem sensum *Confirmationis* vocabulum accipias; vel ad decretorum vim, necessarium est, ut ea Pontifex rata habeat, vel non. Si non: cur ergo id Synodus a Pontifice petit? Si vero necessarium est, Pontificis confirmatio, quemcumque in sensum accipiatur, vim decretis impertitur: & Synodus decretorum confirmationem a Pontifice petens, petit, ut vim iisdem decretis, & auctoritatem impertiatur.

Denique quisnam sibi persuaserit, Tridentinam Synodum existimasse, se Pontifice superiorem esse, suaque decreta se ipsis, absque R. Pontificis auctoritate, rata, & firma esse, imo se Pontificem ad ea suscipienda, & servanda compellere posse, & nihilo secius conventum suum, Patribus omnibus Italis, Gallis, Germanis, & Hispanis consentientibus, absolvisse, decernendo, ut *omnium, & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III. & Julio III. quam sub Sanctiss. D. N. Pio Quarto Romanis Pontificibus in ea decreta, & definita sunt, confirmatio nomine Sanctæ hujus Synodi per Apostolicæ Sedis Legatos, & Præsidentes a Beatissimo Romano Pontifice petatur?*

PARS TERTIA.

OSTENDIT, ROMANUM PONTIFICEM ECCLESIÆ, ET CUIVIS SYNODO AUCTORITATE PRÆCELLERE.

CAPUT I.

Controversiam constituit, eamque invictissimis argumentis definit.

I. CUM quæritur, Romanus ne Pontifex Ecclesiæ, & Synodo, an vero Ecclesia, & Synodus Romano Pontifici auctoritate præcellat, secernitur utique Pontifex ab Ecclesia, & a Synodo, velut Caput a Corpore; alioquin inepta esset, & Sapientibus Viris indigna istiusmodi quæstio. Et Febronius quidem, & Galli Theologi, cum sentiant, R. Pontificem Generali Concilio subjici, atque ab eo judicari posse, & Pontificem ei parere debere, ipsi quoque Pontificem ab Ecclesia, & a Concilio, a quo eam repræsentari volunt, secernunt. Quamquam cum sententiæ suæ argumenta proferunt, ipsius controversiæ obliti esse videntur. Ea enim proferunt, quæ, siquid valent, evincunt, Pontificem subjici Concilio, cujus magna, & præcipua pars est ipse Pontifex. Ejus rei exemplum unum do. Ajunt illi, Pontificem subjici e. c. decretis a Nicæna Synodo constitutis; atque hinc colligunt, Pontificem Concilio subjici: quasi S. Silvestri Legati non fuerint præcipua Nicænæ Synodi pars; atque non primi Synodi decreta statuerint. Hinc equidem siquis colligit, Pontificem Concilio subjici, ab eo judicari posse, eique parere debere, ridiculum omnino se facit. Itaque Pontificem secretum ab Ecclesia, & a Concilio, Ecclesiæ ipsi, & Concilio quamlibet œcumenico auctoritate præcellere, his argumentis evinco.

II. Primo: Christus non Ecclesiæ, eamque repræsentanti œcumenicæ Synodo, sed Petro *immediate* dedit Claves Regni Cœlorum, idest summam auctoritatem, & jurisdictionem in Ecclesia (*ex* 1. *p. cap.* 3.): ergo summam in Ecclesia auctoritatem, & jurisdictionem non habet Ecclesia ipsa, ut a Petro, ejusque Successore Romano Pontifice sejungitur, sed habet Petrus, & Romanus Pontifex.

Secundo: Christus constituit Petrum, & Romanum Pontificem Agno-

Agnorum, & Ovium, ideft Chriftianæ Plebis, & Epifcoporum, feu totius Ecclefiæ Paftorem (*ex* 1. *p. cap.* 4.): Paftor autem univerfo Gregi five difperfo, five coacto præeft, & auctoritate præftat.

III. Tertio: Juxta Florentinæ Synodi definitionem (2. *p. cap.* 5. *n.* 3.), Romano Pontifici tradita eft a Chrifto ***plena poteftas pafcendi, regendi, & gubernandi univerfalem Ecclefiam***, ideoque etiam Synodum œcumenicam. Qui autem poteftatem habet pafcendi, regendi, & gubernandi, is grege, qui pafcitur, regitur, & gubernatur, fuperior profecto eft: ergo R. Pontifex etiam univerfali Ecclefia fuperior eft.

Neque te moveat, quod addit Synodus, nempe: ***juxta eum modum qui*** (fic enim legi vult Febronius. vid. 2. p. cap. 5. n. 4.) ***& in geftis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur***. Non enim his verbis fubjicitur Romanus Pontifex œcumenicis Conciliis, fed ut fummum indicatur, traditam illi effe a Chrifto plenam poteftatem regendi univerfalem Ecclefiam non ad libidinem, fed juxta Sacros Canones ab œcumenicis Synodis editos, & a Romanis Pontificibus confirmatos, quos vel ipfi Romani Pontifices (*v.* 2. *p. cap.* 7. *n.* 5.), imo & œcumenicæ Synodi fe prætergredi non poffe, fæpe faffæ funt.

Cæterum Florentina Synodus memoratis verbis non regendæ Ecclefiæ legem R. Pontifici præfcribit, fed fontes tantum indicat, e quibus definitionem fuam deduxit. Latini enim Patres Pontificis Primatum exprimere volebant ***per dicta Sanctorum Patrum***: at Michael Imperator, ***an fiquis***, inquit, ***Sanctorum in epiftola honoret Papam, excipiet hoc pro privilegio?*** Quare Græcis, qui fe alioquin difceffuros effe, dictitabant, annuit Eugenius IV., ut dictis Sanctorum Patrum prætermiffis, exprimerentur gefta œcumenicorum Conciliorum, & Sacri Canones, tamquam fontes, e quibus deducebatur, traditam effe R. Pontifici a Chrifto plenam poteftatem pafcendi, regendi, & gubernandi univerfalem Ecclefiam.

Quid vero, quod ***Ecclefia Græca***, ait Febronius, (*cap.* 1. §. 10. *n.* 1.) ***non modo fæculo XII. per os Nechitis Nicomediæ Archiep. fuos hac de re fenfus abunde declaravit in Anfelmi Havelbergenfis dialogo 3. cap.*** 8. ubi in Ecclefiam R. invehitur; ***fed etiam in Concilio Florentino nunquam voluit agnofcere R. Præfulem aut Concilio fuperiorem effe, aut infallibilem?*** = Scimus, ***inquiebat Seffione IX. Beffarion pro Græcis verba faciens***, quæ fint jura, & prærogativæ R. Ecclefiæ: nihilominus fcimus etiam, prærogativæ ejus quos terminos habeant =. ***Et infra***: = Quantacumque facultate polleat R. Ecclefia, minus tamen pollet Synodo œcumenica, & univerfali Ecclefia =.

Sed Febronius Ecclefiæ Græcæ non Catholicæ, fed Schifmaticæ

 fenfa

ſenſa nobis objicit. Nam & Nechites Schiſmaticus erat, & Beſſarion Seſſione IX. Synodi Florentinæ a Schiſmaticis ſtabat; recteque ab Eccleſia Romana additam eſſe Symbolo particulam *Filioque*, negabat, hanc afferens cauſam, quod Epheſina Synodus Symbolo quidquam addi, vetuerat. Hujuſmodi autem auctoritatem negabat non modo Eccleſiæ Romanæ, ſed etiam Synodo œcumenicæ, & univerſali Eccleſiæ; quia putabat, Epheſinæ Synodi decretum immutabile eſſe. Quare cum dixit, Eccleſiam R. minori facultate pollere univerſali Eccleſia, & œcumenica Synodo, nomine univerſalis Eccleſiæ, & œcumenicæ Synodi intellexit Synodum Epheſinam, ideſt Synodum, cui Pontificis Legati præfuerant, & quæ a R. P. probata erat, non vero eam Synodum, de qua cum Febronio diſputamus. Cæterum Beſſarion tandem ad Latinorum partes tranſiit, atque una cum aliis Græcis Fidei definitioni ſubſcripſit, ubi aſſeritur non modo recte, & pie Symbolo additam eſſe particulam *Filioque*; ſed etiam traditam eſſe a Chriſto Romano Pontifici plenam poteſtatem paſcendi, regendi, & gubernandi univerſalem Eccleſiam. Sed eo, unde diſceſſi, regredior.

IV. Quarto: Eccleſia Romana eſt omnium Eccleſiarum Mater, & Magiſtra (*ex Synodis Later. III. cap. 5. & Trident. ſeſſ. 7. Can. 3. de bapt. ſeſſ. 14. cap. 3. de extr. unct. & in profeſſ. Fid.*), & Romanus Pontifex eſt omnium Chriſtianorum Pater, & Doctor (*ex Synod. Flor. defin. Fid.*): Pater autem, & Mater omnibus Filiis, Magiſter, & Doctor omnibus diſcipulis tum ſingulis, tum omnibus ſimul ſuperior eſt. Ergo Romana Eccleſia, ideſt R. Pontifex univerſali Eccleſia, & omnibus Chriſtianis ſimul ſuperior eſt.

Hoc argumentum diluere conatur Febronius (*cap. 3. §. 6. n. 3.*); ſed e pluribus, quæ affert, reſponſis, quod arripiat, neſcit. Ait 1. *Titulum Matris, & Magiſtræ omnium Eccleſiarum* Romanæ Eccleſiæ attributum, *deſumptum eſſe ex ſpuria Calixti Epiſtola*; quaſi Tres memoratæ œcumenicæ Synodi e ſpuriis fontibus, non vero ex communi, & perpetua totius Eccleſiæ ſententia Romanæ Eccleſiæ prærogativas hauſerint.

Ait 2. *Proprie* eum titulum *ſpectare ad Eccleſiam Romanam comparatam cum ſingulis aliis ſeorſim ſumptis, & ut plurimum, ſaltem in Occidente, ab illa conditis*.

Sed Synodi memoratæ vocant Eccleſiam Romanam non ſingularum, neque Occidentalium tantum, ſed *omnium Eccleſiarum Matrem, & Magiſtram*: & Synodus Florentina non ſingulorum, neque Occidentalium tantum, ſed *omnium Chriſtianorum Patrem, & Doctorem* vocat Romanum Pontificem.

Ait 3. *Ea auctoritate, qua Chriſtus fuit, & eſt Magiſter diſcipulo-*

rum

rum suorum, omniumque fidelium, nec Petrum, nec ejus in Primatu Successores Magistros omnium Ecclesiarum dici debere. Hoc enim expresse prohibuit Dominus Matth. 23. v. 8. seqq.

Quasi Tres oecumenicae Synodi Domini praeceptum violaverint; aut nemo vocari possit Magister, quia dixit Christus discipulis: *Nolite vocari Rabbi*. Vide 1. p. cap. 5. n. 7.

Ait 4. *Quod proprie non potuerit, nec possit Romana Ecclesia dici Mater Catholica, idest universalis Ecclesiae, manifestum est: potiori id jure debetur aliis Apostolicis Ecclesiis...... inprimis Hierosolymitanae, quae revera Mater, & Matrix omnium Ecclesiarum nuncupatur in Epistola Concilii C. P. ad Damasum &c.*

Sed istud Febronii responsum libenter ego excipio. Ut enim ipse fatetur, *Matris, & Magistrae omnium Ecclesiarum* appellatio non debetur Ecclesiae Romanae, ac propterea ei a Synodis non tribuitur eam ob causam, quod omnes Ecclesias fundaverit, aut ab ea omnes Ecclesiae originem habuerint; alioqnin potiori jure Ecclesiae Jerosolymitanae tribuenda esset; sed ob aliam causam. Quae autem est? Scilicet, quia Ecclesia Romana omnibus Ecclesiis praeest, omnes regit, omnes docet. Et legimus quidem, Jerosolymitanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum *Matrem, & Matricem* appellatam esse, quia omnium prima ab ipsis Apostolis originem habuit; sed omnium etiam Ecclesiarum *Magistram* appellatam esse, nullibi legimus: imo ne inter Patriarchales quidem Sedes, nisi multo serius numerata est. Paucis: Ecclesia Jerosolymitana omnium Ecclesiarum *Mater* dicta est, originis causâ: Ecclesia Romana vocatur a Synodis omnium Ecclesiarum Mater, & Magistra, causâ dignitatis, quia omnibus praestat, & causâ officii, quia omnes regit, & docet.

De reliquo, addit Febronius, *haec in Tridentino non declarantur per decretum Fidei, sed referuntur ex communi Juris Canonici usu loquendi.*

Sed 1. Florentina Synodus definit, *Romanum Pontificem omnium Christianorum Patrem, & Doctorem existere*. 2. Synodus Tridentina vocat Ecclesiam R. *omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram* in Canone Fidei: *Si quis dixerit*, inquit, *in Ecclesia Romana, quae omnium Ecclesiarum Mater est, & Magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam, anathema sit*. Si autem in Ecclesia Romana est vera de Sacramento Baptismi doctrina, hujus profecto doctrinae omnibus aliis Ecclesiis Romana Ecclesia Magistra est. Ergo definiens Tridentina Synodus, esse in Ecclesia R. veram de Sacramento Baptismi doctrinam, definit etiam eâdem operâ, seu potius veluti definitum sumit, Ecclesiam Romanam esse omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram. Quare Professio Fidei edita a Pio IV., in qua

nonnisi

omnisi Fidei dogmata continentur, hoc etiam habet: *Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco.*

Ait denique, S. Cyprianum in epist. 45. ad Cornelium, & 71. ad Quintum vocasse *radicem, & matricem* non peculiarem Ecclesiam Romanam, sed *unitatem Catholicam*.

Verum etiamsi id verum esset, quod tamen falsum esse, ego alibi (2. *p. cap.* 3. *n.* 1.) ex Cypriano ipso demonstravi: annon peculiarem Ecclesiam Romanam *omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram* vocarunt Synodi Lateranensis, & Tridentina? Sed vides jam, Febronium nihil ad rem respondere.

V. Quinto: Romanus Pontifex est Caput universæ Ecclesiæ. Caput autem non modo singulis membris, sed etiam toti corpori præest, illud regit, eoque superius est. Quamobrem Patres Synodi Chalcedonensis sibi Leonem M. *veluti membris Caput præfuisse* dicunt (*epist. ad Leon.*). *Quibus*, ajunt, *ipse velut membris Caput praeras*: idest: quos regebas; reipsa enim Leo quid ipsis agendum esset, omnino præscripserat (*Vide* 2. *p. cap.* 24.). *Dantur* equidem *Corpora suo Capite superiora*, ut ait Febronius (*ib. n.* 4.), *qualia sunt pleraque Capitula, Collegia Judicum, Universitates &c.* Sed istiusmodi Collegiorum Capita suam habent ab ipsis Collegiis auctoritatem. E contra vero R. Pontifex a Christo ipso universæ Ecclesiæ Caput constitutus est, suamque non ab Ecclesia, sed a Christo immediate habet auctoritatem.

De universis, idest de tota simul Ecclesia, inquit Febronius, *semper manebit verum, quod Sixtus III. in Epist. ad Episc. Illyr. scripsit*: = Ut omne corpus Capite regitur, ita ipsum Caput, nisi suo corpore sustentetur, firmitatem, & vigorem perdit, & non tenet, quam habuerat, dignitatem =.

Sed præterquam quod ista Sixti Epistola non reperitur apud diligentissimos Conciliorum Collectores, quorsum eam Febronius afferat, ego non intelligo. Nam etiam regnum a Rege veluti Corpus a Capite regitur: Sed nisi a suo corpore, idest a suis subditis sustentetur, firmitatem profecto, & vigorem suum perdit, & non tenet, quam habuerat, dignitatem. Annon ergo Rex regno superior est?

Caeterum, addit, *uti Metropolitanus & decretis, quæ Provinciale Concilium edit, & ipsi Provinciali Concilio subjicitur, etiamsi hujus Concilii Caput sit, ita R. Pontifex universali Concilio.*

Sed fallitur egregie Febronius, si putat, æque universalis Concilii Caput esse Romanum Pontificem, atque Concilii Provincialis Caput est Metropolitanus. Hic enim Concilii Provincialis Caput est jure, ut ajunt, humano: ille vero jure divino. Metropolitanus non modo Concilio provinciali, sed etiam alii Episcopo, ad

quem

quem Metropolitæ jura transferantur, subjici potest. At Romanus Pontifex cum non ab Ecclesia, sed a Christo constitutus sit ejusdem Ecclesiæ, & Conciliorum Caput, ea dignitate, & auctoritate ab Ecclesia privari non potest.

VI. Sexto: Romanus Pontifex summus Causarum Fidei Judex est, & si ex Apostolico quidem Tribunali Fidei causas judicet, ejus Judicium errori obnoxium non est (2. *p. cap.* 13. *seqq.*), neque a Synodis retractari, aut reformari potest (*ib. cap.* 23. *seqq.*). E contra Synodi etiam œcumenicæ, si absque R. Pontificis auctoritate judicent, errare possunt. Id palam faciunt Synodi Ariminensis, Ephesina II., & Constantinopolitana ab Iconomachis celebrata anno 775. cui adfuerunt Episcopi 338. Ergo decernendarum Fidei Causarum auctoritate præstat Romanus Pontifex œcumenicæ Synodo.

Respondebit forte Febronius, istiusmodi Synodos non fuisse œcumenicas. Sed quæram ego ab eo, quam ob causam non fuerint œcumenicæ? Iis enim adfuerunt Episcopi multo plures, quam nonnullis aliis Synodis certo œcumenicis. Eæ ab Imperatoribus convocatæ fuerunt. Non equidem iis præfuere Legati Pontificis, sed parvi id refert; vult enim ipse, *in potestate Synodi esse, etiam præsentibus Pontificis Legatis alteri præsidium deferre*. Sed non consensit iis, nec earum decreta probavit Romanus Pontifex: ergo hanc solam ob causam non fuerunt legitimæ, & œcumenicæ.

Nihilominus hujusmodi Synodos œcumenicas voco, ut adversariis morem geram. Cum enim ipsi velint, R. Pontificem œcumenicæ Synodo obedire debere, & ab ea judicari posse, Synodum utique œcumenicam vocant etiam eam, in cujus decreta Pontifex non consentit. Nunquam enim istiusmodi Synodi decreta Romanus Pontifex probaturus est.

VII. Septimo: Synodorum quamlibet œcumenicarum decreta rata & firma non sunt, nec vim habent, nisi Romani Pontificis auctoritate confirmata sint (*cap.* 28. *n.* 2. & 3.): ergo major est Pontificis, quam Synodorum auctoritas.

VIII. Octavo: Romani Pontifices nunquam suorum decretorum confirmationem Synodos œcumenicas rogarunt; imo decreta sua a Synodis executioni omnino mandari voluerunt (2. *p. cap.* 23. *n.* 5. *cap.* 24. *n.* 4. & 5. *cap.* 26. & 27.). E contra œcumenicæ Synodi decretorum suorum confirmationem a Romanis Pontificibus petere consueverunt (*cap.* 28. *n.* 6. *seqq.*). Ergo Romani Pontifices semper senserunt, majorem sibi esse, quam Synodis etiam œcumenicis auctoritatem, atque in eâdem cum Pontifice sententiâ fuerunt etiam œcumenicæ Synodi.

IX. Denique prætermittere nequeo Synodale Basileensium responsum

sponsum ad Orationem Episcopi Tarentini Eugenii IV. Legati, qui Basileam profectus est, ut eos ad Ecclesiæ unitatem revocaret *(apud Hard. tom. 8. Conc. col. 1323.)*: *Late*, ajunt, *explicat* (Eugenii Legatus) *jurisdictionem, & potestatem Romani Pontificis, quod Caput sit, & Primas Ecclesiæ, Vicarius Christi, & a Christo, non ab hominibus, vel Synodis, aliis Prælatus, & Pastor Christianorum, & ei data sint a Domino claves, & uni dictum:* Tu es Petrus; *& solus in plenitudinem potestatis vocatus sit, alii in partem sollicitudinis; & multa hujusmodi, quæ cum vulgatissima sint, minime necessarium erat recensere. Ista plane fatemur, & credimus, operamque in hoc sacro Concilio dare intendimus, ut omnes eamdem sententiam credant.* Itaque invictissimis argumentis convicti Basileenses fatentur, R. Pontificem habere in Ecclesia Primatum jurisdictionis non a Synodis, sed a Christo: esse Christianorum Pastorem: ei uni datas esse a Domino Claves: eum solum in plenitudinem potestatis vocatum esse; alios in partem sollicitudinis. Utinam tantumdem cum Basileensibus, quos tanti facit, & quorum verba affert *(cap. 3. §. 6. n. 4.)*, crederet Febronius! Quid enim præterea opus est, ut fateantur, R. Pontificem esse Synodo quavis Superiorem? Nempe opus est mente docili, & sincera, & recta ratione: quæ omnia Basileensibus defuisse videntur. Audi enim, quæso, quid Legati argumentis respondeant.

Etsi Pontifex, inquiunt *(apud Febronium ib.)*, *sit caput Ministeriale Ecclesiæ, non tamen est major tota Ecclesia. Etsi Caput sit, & principalis Prælatus hujus Corporis mystici, est nihilominus intra corpus; nam si extra corpus esset, tunc non pertineret ad corpus, nec tunc Caput esset. Corpus igitur hoc totum continet, & ipsum, quod dicitur Caput, & singula membra .... dicimus, Summum Pontificem esse Caput Ecclesiæ, & Romanam Sedem principalem inter alias Sedes. Sed numquid, dum partem laudatis, obliti estis totius? Numquid dum unam Ecclesiam extollitis, eam, quæ universalis est, prætermittitis?*

Scilicet argumentis ex Scriptura, & ex Traditione ductis sophismata opponunt Basileenses. Caput, inquiunt, est minus toto Corpore, idest Capite simul, & membris: ergo subjicitur toti corporis, idest sibi simul & membris: quæ quidem ineptissima argumentatio est. Rursus: Caput, inquiunt, est minus toto corpore: Ergo subjicitur Corpori, idest reliquis membris; eo enim argumento concludere volunt, Pontificem *obedire teneri mandatis, statutis, ordinationibus Sanctæ Synodi Basileensis*. Synodus autem Basileensis erat corpus sine Capite: Ergo ex eo quod Caput sit minus toto corpore, idest Capite simul, & reliquis membris, concludunt, Caput subjici reliquis membris: quod alterum sophisma est. Denique eadem argumentatione conficitur, quemlibet Regem subjici toti Regno,

gno. Quamvis enim Rex sit Caput Regni, est tamen minor toto Regno. Sed vereor ego, ne me quoque Sophisten illi faciant.

Itaque cum ipsi Basileenses fateantur, R. Pontificem esse Caput Ecclesiæ, quærimus, Ecclesia ne Capiti, an Caput Ecclesiæ auctoritate præstet? Is autem procul dubio alteri auctoritate præstat, cui summa potestas a Christo data est. Summa autem potestas a Christo data est Capiti. Id ego hactenus demonstravi non sophismatibus, sed Sacræ Scripturæ, & perpetuæ Traditionis auctoritate. Id etiam fatentur Basileenses; protestantur enim se credere, *soli Romano Pontifici datas esse Claves, eum solum habere plenitudinem potestatis:* Ergo non Ecclesia Capiti, seu Romano Pontifici, sed Romanus Pontifex Ecclesiæ auctoritate præstat.

CAPUT II.

Romanus Pontifex ne ab œcumenica quidem Synodo judicari potest.

I. CUM R. Pontifex universæ Ecclesiæ, ideoque etiam œcumenicæ Synodo præsit, ut Caput membris, ut Pastor Gregi; paucis: cum tradita illi sit a Christo plena potestas pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam (*ex supp.*), perspicua res est, eum ab Ecclesia judicari non posse. Atque hæc quidem perpetua fuit ipsius Ecclesiæ sententia usque ad sæculum XV. S. Gelasius (*epist. ad Episc. Dardan.*) confidentissime ait: *Cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum Sedes B. Petri Apostoli jus habet resolvendi, ut pote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.* Ita ne vero scripsisset, si ea tunc obtinuisset in Ecclesia sententia, Sedem B. Petri ab Ecclesia, vel ab œcumenica Synodo judicari posse?

II. Sed clariora hujus rei, de qua agimus, argumenta suppeditant Romanæ Synodi celebratæ annis 501., & 503. in causa Symmachi Romani Pontificis. Cum enim is a Schismaticis multorum criminum accusatus fuisset, Theodoricus Rex, ut tumultus sedaret, & pacem Ecclesiæ, & Urbi restitueret, Synodum Romæ, Symmacho ipso consentiente, congregari jussit. Patres autem sub Synodi initium (*tom. 5. Concil. Labb. col. 457.*) *Suggesserunt, ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse Synodum convocare. Scientes,* inquiunt, *quia ejus Sedi primum Petri Apostoli meritum, vel Principatus, deinde secuta jussionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas ei singularem in Ec-*

elestis tradidit potestatem: nec antedicta Sedis Antistitem minorum subjacuisse judicio, in propositio e simili forma aliqua testaretur. Sed potentissimus Princeps ipsum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem suam literis demonstrasse, significavit. Non hic ego *Minorum* nomine, quorum judicio non subjacuisse R. Antistitem, ajunt Romanæ Synodi Patres, demonstrabo, non Clerum, Senatum, & populum, sed Episcopos significari. Ea enim de re abunde satis Launoji commenta refutavit Natalis Alexander (*in h. e. sæc. 6. diss. 1.*). Non modo autem *de evocatione Synodali Clementissimo Regi gratias retulit* Symmachus, sed etiam *auctoritatem ordinis corrigendi, sicut poscebant Ecclesiastica Statuta, in omnium, qui ibidem convenerant, Episcoporum præsentia, se dare professus est.* Synodus vero Symmachum ab illatis criminibus immunem esse pronunciavit, *quantum ad homines respicit, & totam causam Dei judicio reservavit. Huic statuto nostro*, inquiunt, *in quo totam causam Dei judicio commisimus, subscripsimus.*

III. Pro ea autem R. Synodo, & pro Simmacho Ennodius Ticinensis librum apologeticum scripsit, *cui a Synodo V. Romana* anno 503. celebrata, *canonica auctoritas tributa est*, inquit Natalis Alexander (*ib.*). Ibi autem scribit Ennodius: *Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminari: Sedis istius Præsulem suo sine quæstione reservavit arbitrio .... Voluit, B. Petri Apostoli successores cælo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam. Uni dictum est: Tu es Petrus, & super hanc Petram &c. Et rursus Sanctorum voce Pontificum dignitatem Sedis ejus factam toto Orbe venerabilem, dum illi quidquid Fidelium est, ubique submittitur, dum totius corporis caput esse designatur.*

IV. De eadem Simmachi R. P. causa scribens S. Avitus Viennensis Episcopus suo, & Gallicanorum omnium Episcoporum nomine ad Faustum, & Symmachum Senatores (*tom. 5. Concil. Labb. col. 499.*) *Intelligimus*, inquit, *Sanctum Symmachum Papam, si sæculo primum fuerat accusatus, Consacerdotum suorum solatium potius, quam recipere debuisse judicium; quia .... non facile datur intelligi, qua vel ratione, vel lege ab inferioribus eminentior judicetur .... Quod Synodus ipsa venerabilis laudabili constitutione prospiciens, causam, quam (quod salva ejus reverentia dictum sit) pene temere susceperat inquirendam, divino potius servavit examini ... Cæterum non est Gregis Pastorem proprium terrere, sed judicis.*

Alia Romana Synodus in causa Leonis III. an. 800. celebrata, cui Carolus Magnus interfuit cum pluribus Galliarum Proceribus, & Episcopis, teste Anastasio Bibliothecario (*in vita Leonis III.*), ait: *Nos Sedem Apostolorum, quæ est Caput omnium Dei Ecclesiarum, judicare non audemus. Nam & ab ipsa nos omnes, & ab ejus Vicario judicamur: Ipsa autem a nemine judicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed*

sicut

sicut ipse Pontifex censuerit, canonice obediemus.

V Jamvero utriusque Romanæ Synodi, & Ecclesiæ Gallicanæ sententiam fuisse, R. Pontificem ne ab œcumenica quidem Synodo judicari posse, perspicua res est. Ajunt enim, R. Pontificem cœlo tantum debere innocentiam: Deum voluisse aliorum hominum causas per homines terminari, sed Ro. Præsulem suo sine quæstione arbitrio reservasse: ejusque rei has afferunt causas: quod major minorum judicio non subjacet, quod uni dictum est: *tu es Petrus &c.* quod eminentior ab inferioribus, Pastor a Grege judicari non potest. Hæ autem causæ evincunt, ne ab œcumenica quidem Synodo Romanum Pontificem judicari posse. Saltem cum Romana Synodus Symmachi causam cognoscere recusaret, cumque S. Avitus, temere causam illam a Romana Synodo susceptam esse, sentiret, indicassent, nonnisi ab œcumenica Synodo Romani Pontificis causam judicari posse. Id vero ne innuerunt quidem, sed generatim hujusmodi causas ab hominibus judicari non posse, affirmarunt. Atque hæc quidem erat Gallicanæ Ecclesiæ sententia, ineunte sæculo VI. & sæculo IX.

VI. Præterea S. Ivo Carnutensis (*ep.* 235.): *Admonendus*, inquit, *mihi videtur Papa* (Paschalis I. qui in Laicorum *investituras* consenserat), *ut se judicet, aut factum suum retractet. Quod si fecerit, referamus Deo gratias, & gaudeat nobiscum Ecclesia, quæ graviter languet, dum Caput ejus laborat tanta debilitatum molestia. Si autem in hoc languore insanabiliter ægrotaverit, non est nostrum judicare de Summo Pontifice... ubi succumbunt humana judicia, divina est expetenda misericordia.* Et a Johanne Lugdunensi invitatus, ut una cum aliis Episcopis, quæ Paschalis gesserat, discuteret, respondit (*cap.* 283.): *Non videtur nobis utile consilium ad ea Concilia convenire, in quibus non possumus eas personas, contra quas agitur, condemnare, vel judicare. Quia nec vestro, nec ullius hominum probantur subjacere judicio. Nullius hominum*, inquit S. Ivo, ideoque neque Synodi œcumenicæ judicio subjacet Romanus Pontifex.

VII. Etiam Hadrianus II. in Synodo Romana contra Photium, qui Nicolao I. R. P. anathema dicere ausus fuerat, celebrata, ait (*cap.* 3.): *Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse, legimus, de eo vero quemquam judicasse, non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum; sciendum tamen est quia fuerat super hæresi accusatus, propter quam solam licitum est minoribus majorum suorum motibus resistere, vel pravos sensus respuere. Quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antistitum cuipiam quamlibet de eo fas fuerit proferendi sententiam, nisi ejusdem primæ Sedis præcessisset auctoritas.* Igitur ob solam hæreseos causam Romanus Pontifex judicari potest;

quia is in hæresim lapsus, non est in Ecclesia, ideoque Romanus Pontifex, & Ecclesiæ Caput præterea non est. Nec tamen a minoribus, idest ab œcumenica Synodo judicari potest, nisi præcedat Romani Pontificis auctoritas. Igitur ne ab œcumenica quidem Synodo propria auctoritate judicari potest. Porro Synodi hujus Romanæ acta in Synodo VIII. lecta, atque ejusdem Synodi Actis addita sunt (*Act. 7. Synodi VIII. œcum. tom. 10. Concil. Labb. col. 847.*); ideoque VIII. Synodi auctoritate probata sunt.

VIII. Huc denique spectat ejusdem VIII. Synodi Canon XXI. qui est hujusmodi (*tom. 10. Concil. Labb. col. 646.*): *Definimus, neminem ... conscriptiones contra Sanctissimum Papam Senioris Romæ, ac verba complicare liceat, sub occasione quasi diffamatorum quorumdam criminum: quod & nuper Photius fecit, & multo ante Dioscorus. Quisquis autem tale facinus contra Sedem Petri Principis Apostolorum ausus fuerit intentare, æqualem, & eamdem, quam illi, condemnationem accipiat.* (Hanc œcumenicæ Synodi sententiam verentor recentiores quidam Scriptores). *Porro si Synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de S. Romanorum Ecclesia quævis ambiguitas, & controversia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, aut proficere, & profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra Summos Senioris Romæ Pontifices.* Ergo ne universalis quidem Synodus contra R. Pontificem sententiam dicere potest.

Atqui, quod ego miror, Natalis Alexander (*in h. e. sæc. 15. & 16. diss. 4. art. 1. n. 26.*): *Hoc Canone*, inquit, *œcumenica Synodus, Concilii generalis auctoritatem esse Pontificia superiorem, ostendit: Si quidem controversias, & quæstiones Romanam Ecclesiam, & Summum Pontificem ei præsidentem spectantes, a Concilio judicari, statuit, servata tamen erga ipsum reverentia, ita ut audacter contra ipsum sententia non dicatur; cum scilicet Ecclesiam audire paratus fuerit.*

Verum inepte prorsus, quod tanti Viri pace dictum velim, argumentatur Natalis Alexander. Memorato enim Canone statuit quidem Synodus, *oportere de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, & profectum facere*, sed oportere etiam *sententiam dicere*, nullibi statuit; nisi forte Natali Alexandro *sciscitari, solutionem accipere, & proficere* idem sonant, atque *sententiam dicere*. Quid vero, quod eo canone vetatur Synodus universalis *sententiam dicere?* Oportet, inquit Synodus, sciscitari ..... *non tamen sententiam dicere*.

Sed Synodus, inquit ille, statuit, non oportere *audacter* sententiam dicere: *Audacia itaque, non justitia Patribus in Concilio generali congregatis prohibetur*.

Ego

Ego vero ajo, vetari eo canone Synodum generalem, non modo conjunctim cum audacia, sed etiam simpliciter sententiam dicere. Quid enim Synodo liceat, explicatur in prima canonis parte; quid non liceat, declaratur in altera: In prima autem parte permittitur Synodo sciscitari, & solutionem accipere: in altera vetatur Synodus sententiam dicere. Ergo sciscitari quidem Synodo licet; sed praeterea sententiam dicere non licet. Addit autem Synodus vocabulum *audacter*; quia cum Synodo liceat tantummodo sciscitari, & solutionem accipere, & proficere; si sententiam praeterea dicat, *audacter* dicit.

Rursus: exorta de R. Ecclesia controversia, *oportet*, hoc est debet Synodus *solutionem accipere*: qui autem debet controversiae *solutionem accipere*, is non potest sententiam dicere. Quod si sententiam dicat, *audacter* dicit.

Denique oportet, Synodum *sciscitari, & solutionem accipere*: a quonam, quaeso? Non equidem a Synodo; oportet enim, Synodum ipsam sciscitari, & solutionem accipere. Ergo oportet solutionem accipere ab ipsa Romana Ecclesia, seu a Romano Pontifice. Atque is demum est germanus illius Canonis sensus. Nam Nicolaus I. paulo ante Synodum VIII. scripserat (*epist.* 8. *ad Michaelem Imp.*): *Primam Sedem de omnibus judicasse, nec quemquam de ejus judicio judicare potuisse*; quod longe antea scripserat S. Gelasius (*epist.* 17. *ad Episc. Dardan.*). Ipsius Hadriani II. Legati in eadem Synodo affirmarunt, Romanum Pontificem nullius judicio subjici, nisi propter haeresim. Quare Canonem, de quo agimus, in eum sensum, quem Natalis Alexander intendit, probaturos fuisse, stultus est, qui sibi persuadet.

Jamvero quae a me hactenus allata sunt monumenta, ea satis evincunt, Ecclesiam universam, ipsasque oecumenicas Synodos persuasum semper habuisse, Romanum Pontificem neque ab Ecclesia, neque ab ulla Synodo quamlibet oecumenica judicari posse. Interea conferas velim celebrem Gallicani Cleri declarationem cum Epistolis Sanctorum Aviti, & Ivonis, & cum sententia Romanae Synodi celebratae in Causa Leonis III. ut hinc perspicue intelligas, Gallicanum Clerum saeculo XVII. a veteris Ecclesiae Gallicanae sententia discessisse.

CAPUT

CAPUT III.

A Romani Pontificis judicio nunquam appellare licet.

I. Quamquam Argumenta, quibus hactenus a me ostensum est, Romanum Pontificem obtinere in universam Ecclesiam Primatum jurisdictionis; ejus judicium in Fidei, & morum causis finiendis summum esse, nec retractari posse; eumque universæ Ecclesiæ tum dispersæ, tum in Synodo congregatæ auctoritate præcellere, conficiunt etiam, præter Romani Pontificis Tribunal nullum esse, quod appellari possit, hac tamen de re seorsim differere operæ pretium est: hujusmodi enim appellationes legitimas esse, contendit Febronius (*cap.* 6. §. 10.)

Itaque Synodus Sardicensis agens de appellationibus, statuit Judicium Apostolicæ Sedis veluti supremum, a quo nemini appellare liceat (2. *p. cap.* 10.). Quare S. Gelasius (*ep. ad Episc. Dardan.*) *Sedes B. Petri*, inquit, *de omni Ecclesia fas habet judicandi, neque cuiquam de ejus licet judicare judicio: siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus.* Et alibi (*ep.* 4. *ad Faustum*): *Ipsi sunt Canones, qui appellationes TOTIUS Ecclesiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri, ab ipsa vero NUNQUAM PRORSUS appellari, sanxerunt; ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius commeare judicium, nec de ejus umquam præceperunt judicio judicare; sententiamque illius constituerunt, non oportere dissolvi, cujus potius sequenda decreta mandarunt.* Et nequis supremam istam Apostolicæ Sedis auctoritatem Sardicensibus Canonibus, idest humanæ institutioni referret acceptam, addidit: *Non veremur, ne Apostolica sententia* (in Acacium C. P. lata) *resolvatur, quam & vox Christi, & majorum traditio, & Canonum fulcit auctoritas, ut totam potius Ecclesiam semper ipsa dijudicet.* Hæc autem Gelasii verba clariora sunt, quam ut ullam exceptionem, & interpretationem patiantur. Cujuscumque enim generis causas ab Apostolica Sede judicatas complectitur Gelasius, sive ad fidem & mores illæ spectent, sive ad disciplinam, atque Acacianis demonstrat ex Christi voce, ex Majorum traditione, & ex Canonum auctoritate, nemini unquam ab Apostolicæ Sedis judicio appellare licuisse. Ante Gelasium Bonifacius I. (*ep. ad Rufum Thessalonic.*) scripserat: *Talia scripta direximus, quibus universi Fratres intelligant, primo convenire te citra tuam conscientiam minime debuisse, deinde de nostro non esse judicio retractandum.*

dum. Nunquam etenim licuit de eo rursus, quod semel statutum est ab Apostolica Sede, tractari.

His autem Bonifacii, & Gelasii testimoniis, non vero falsis decretalibus innixus S. Nicolaus I. (*ep. 8. ad Michaelem Imp.*): *Quoniam*, inquit, *cum secundum Canones, ubi est major auctoritas, judicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum, patet profecto, Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum .... Juxta quod & Bonifacius, & Gelasius Sanctissimi Præsules non suis adinventionibus, sed Ecclesiæ Romanæ consuetudines non ignorantes, dicunt &c.*

II. S. Bernardus (*ep. 238.*) ait: *Qui locum Petri tenet, potest uno ictu extinguere Ananiam, uno Simonem Magum. Et ut plenius, quod loquimur, fiat, peremptoriam dare sententiam ad depositionem Episcoporum, solius R. Pontificis nescitur esse, pro eo nimirum, quod etsi alii multi vocati sint in partem sollicitudinis, solus ipse plenitudinem habeat potestatis.* Jam vero Bonifacius, Gelasius, Nicolaus confidenter affirmant, Apostolicæ Sedis judicium a nemine, ne ab Ecclesia quidem, ac propterea neque ab œcumenica Synodo retractari posse; quia, ut ait Gelasius, Apostolica Sedes *fas habet de tota Ecclesia judicandi, ab ea autem nemo est appellare permissus*: quia, ut inquit Nicolaus, Apostolicæ Sedis auctoritate nulla major est: quia demum, ut inquit S. Bernardus, Romani Pontificis sententia *peremptoria* est. Ergo ab Apostolicæ Sedis judicio ne œcumenicam quidem Synodum appellare licet.

III. Præterea, ut aliqua etiam argumenta proferam, qui a judice damnatus judicem alium appellat, judicem, qui sit, appellare debet: At Synodus œcumenica nullibi est, nec forte erit, nisi post multos annos: Interea igitur qui vel hæreseos, vel schismatis crimine damnatus est, errores suos disseminare, & Supremi Ecclesiæ Pastoris præcepta, & Leges contemnere impune perget. Ita ne vero Ecclesiam suam Christus instituit? Quamobrem jure Pius II. Constitutione *Execrabilis*. data in Conventu Mantuano anno 1459. hujusmodi appellationes veluti *rebellioni adversus primam Sedem, & corruptelæ fovendæ* aptas damnavit, atque appellantes hæreticorum pœnis puniri jussit. Pii constitutionem confirmarunt Julius II. & Gregorius XIII. qui eam etiam *Bullæ Cænæ* inseruit.

IV. Sed Febronius (*cap. 6. §. 11. n. 2.*) ait, extare œcumenicam Synodum in *Voto Ecclesiæ, & in jure, vigore decretorum Concilii Constantiensis, & Basileensis*, quæ Synodum singulis decenniis congregari jusserunt.

Sed reipsa non extat, ajo ego, & singulis decenniis œcumenicam Synodum congregari, difficillimum est, & ab Ecclesiæ consue-

tudine

tudine alienum; quidquid Concilium Constantiense, & Conciliabulum Basileense statuerint. Nonnisi enim ob gravissimas causas oecumenicae Synodi celebratae sunt; quarum una erat tempore Concilii Constantiensis maximum Schisma, cujus simile aliud ne post paucos annos oriretur, metuendum erat: Quamobrem ut Synodus singulis decenniis celebraretur, decrevit. Sed hujusmodi causae praeterea nullae fuerunt usque ad Lutheranorum Schisma, cujus causa Synodus Tridentina celebrata est. Caeterum quod ait Febronius (*ib. n.* 1. 2. & 3.), Romanos Pontifices Tridentinae Synodi celebrationi obstitisse, & Synodos oecumenicas *machinatione ejus, a cujus judicio provocatur, non existere;* impudentissimi hominis impostura est indignatione potius contemnenda, quam serio refutanda.

V. Nunc hujusmodi appellationum origo est investiganda. *Quoad substantiam*, ait Febronius (*ib.* §. 10.), *hae appellationes, seu recursus antiquissimi sunt*. Affert in hanc rem ex Ludovico Haricourt exempla Asianorum, Cypriani, Donatistarum, Nestorii, &c. quasi omnes hi a Pontificis judicio Generale Concilium appellaverint. Sed non minus inscite ratiocinari Hericurtium, quam Febronium, perspicuum est ex iis, quae superius disserui de Asianis 2. p. cap. 7. n. 2. & Cap. 8. n. 4. de Cypriano cap. 3. de Donatistis cap. 16. n. 4. de Nestorio cap. 15. n. 3. & cap. 23. n. 4. seqq. Itaque, quod attinet ad judicia ab Apostolica Sede in Fidei causis lata, e pluribus Haereticis, qui prioribus Ecclesiae saeculis a Romano Pontifice damnati sunt, primi ab ejus judicio Synodum appellarunt Pelagiani, & legitime quidem, si Febronii doctrina vera est. At vero S. Augustinus (*lib.* 4. *ad Bonif. cap. ult.*), S. Prosper (*contra Collat. cap.* 41.), & universa demum Ecclesia eorum impudentiam improbavit. *Aut vero congregatione Synodi opus erat*, inquit Augustinus, *ut aperta pernicies damnaretur? ... Verum istorum superbia hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur..... Cum potius vigilantia, & diligentia Pastorali post factum illis competens, sufficiensque judicium, ubicumque isti Lupi apparuerint, conterendi sint*. Et S. Prosper ait: *Venerabilis memoriae Pontifex Caelestinus, cui ad Catholicae Ecclesiae praesidium multa Dominus gratiae suae dona largitus est, sciens, damnatis non examen judicii, sed solum poenitentiae remedium esse praestandum, Caelestium, quasi non discusso negotio audientiam postulantem, totius Italiae finibus jussit extrudi: adeo & Praedecessorum suorum Statuta, & decreta Synodalia inviolabiliter servanda censebat: ut quod semel meruerat abscindi, nequaquam admitteret retractari*. Pelagianorum igitur appellatio illegitima fuit, eam solum ob causam, quod Romani Pontificis judicium *competens, sufficiensque* sit, ut ait S. Augustinus: quod damnatis a Romano Pontifice *non examen*

examen judicii, sed pœnitentiæ remedium præstandum sit: Nunquam igitur a Romani Pontificis judicio appellari posse, senserunt Augustinus, Prosper, Cœlestinus, & cum his Ecclesia universa. Sed Augustinus, inquit Febronius, (*ib.* §. 10.), sensit, appellationes a Pontifice ad Concilium esse legitimas. In causa enim Donatistarum ait: *Restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium &c.* Et in quæstione de Baptismo Hæreticorum: *Neque Nos*, inquit, *tale aliquid auderemus asserere &c.* Verum quorsum utraque Augustini sententia spectet, ego alibi ostendi. Vide 2. p. cap. 3. n. 8. & 9. & cap. 16. n. 4. & 5.

Præter Pelagianos, Synodum forte appellavit Nestorius; Sed ea quoque de re superius disserui (2. *p. cap.* 23.). Post hos nemo in causa fidei a Romano Pontifice Synodum œcumenicam appellavit usque ad Lutherum, cujus appellationem universa Catholica Ecclesia execrata est. Denique a Luthero usque ad ætatem nostram non alii Synodum œcumenicam præter Jansenistas appellarunt; sed horum appellationes Ecclesia quoque Gallicana hactenus improbavit.

VI. Paulo frequentiores fuerunt hujusmodi appellationes in caussis disciplinæ, pro quibus præsertim pugnat Febronius. Sed illæ sæculo XIII. antiquiores non sunt. Donatistæ enim in causa Cæciliani a Melchiade damnati aut non omnino appellarunt, uti opinatur Sirmundus (*in Notis ad Concil. Arelat.*), vel singulari exemplo non œcumenicam Synodum, sed Imperatorem appellarunt. Primus eo audaciæ progressus esse fertur Fridericus II. Imperator. Excommunicatus enim a Gregorio IX. anno 1239. Concilium generale appellavit. Innocentius IV. congregato Lugdunensi Concilio anno 1245. iterum Fridericum excommunicavit, & Imperatoris dignitate privavit. Quamobrem Thaddæus Friderici Procurator *appellavit pro eo ad Concilium proxime futurum generalius*. Hanc Friderici appellationem esse primam, vult etiam Petrus de Marca (*de Conc. lib.* 4. *cap.* 17.), & *novam* vocat, *quia nunquam in Ecclesia admissa fuit provocatio ab Ecclesia ad Concilium*.

VII. Generale etiam Concilium appellavit Ecclesia Anglicana annis 1246. 1264. & 1267. propterea quod Romanæ Curiæ mandato pecuniæ in Anglia exigerentur. Sed Angli novam potius, & accuratiorem ejus caussæ cognitionem, quam œcumenicæ Synodi judicium postulasse videntur. Persuasum enim habebant, Synodum esse a Romano Pontifice convocandam, eumque illi præesse debere.

VIII. Anno 1251. Conradus IV. Imperator Innocentii IV. excommunicationem veritus, misit Legatos ad Cardinales, qui *primo ad Deum vivum .... & deinde ad futurum summum Pontificem, ad generalem Synodum, ad Principes Alemaniæ, & generaliter ad universos*

Reges, & Principes Orbis Terræ, ac cæteros Christianos, pro parte nostra valeant appellare. (*Balut. tom.* 1. *Miscellan.*). Sed hæc non fuit vera appellatio, ut patet.

IX. Anno 1303. Philippus Pulcher Galliarum Rex appellavit a Bonifacio VIII. futurum Concilium. Sed Bonifacium ut verum ac legitimum Pontificem non agnoscebant, aut se non ignoscere simulabant Galli, uti perspicuum est ex pluribus appellarionum libellis apud Natalem Alexandrum (*in h. e. sæc.* 13. & 14. *diss.* 9. *art.* 4.), & alios. Præterea appellabant Galli *ad prædictum generale Concilium, & ad verum, & legitimum Summum Pontificem*. Quare ne hæc quidem inter veras appellationes numerari posse videtur.

X. Anno 1324. Ludovicus Bavarus a Johanne XXII. anathemate perculsus, *ad Concilium Generale* appellavit, *& ad verum, & legitimum futurum Summum Pontificem, & ad Sanctam Matrem Ecclesiam, & Apostolicam Sedem, & ad alium, vel alios, ad quem, vel ad quos fuerit appellandum*. (*Bzovius, & Hervartus tom.* 1.). Sed Ludovicum Schismaticum, & hæreticorum Patronum fuisse, neminem latet. Eo enim dementiæ, & impietatis progressus est, ut Petrum de Corbaria Pseudo-Pontificem creaverit, & Johanni XXII. opposuerit. Qua de re præter ejus ætatis Historicos, legendus est Alvarus Pelagius (*lib.* 1. *de Planctu Eccl. cap.* 68.). Quamquam Ludovici appellatio, non secus atque quæ superius memoratæ sunt, vera non fuit appellatio. Hi enim omnes non futurum Concilium appellarunt, quod Concilium a Papa sejunctum supra Papam esse, atque Papæ judicia ab hujusmodi Concilio retractari posse, arbitrarentur, sed Concilium appellarunt, cui Papa præesset: quare a Papa ad Papam appellasse, aut potius novam a Papa, & accuratiorem Causarum cognitionem postulasse videntur.

XI. Itaque primus a Romani Pontificis judicio appellari posse, docuit Petrus Alliacensis in Tractatu, quem anno 1387. nomine Parisiensis Facultatis obtulit Clementi VII. Antipapæ. Quamobrem tempore Schismatis ea doctrina orta est, quo etiam opinio obtinere cœpit, Concilium esse supra Papam. Negat id Bossuetus (*def. declar. Cler. Gallic. p.* 2. *lib.* 15. *cap.* 24.): *Ecce enim*, inquit, *triginta annis ante Concilium Constantiense, cum necdum quidquam moveretur ad ambos contendentes* (Clementem VII. & Urbanum VI.) *in ordinem Conciliari auctoritate cogendos, nostri in causis Fidei a Papa appellari posse ad Concilium*, docent. Sed fallitur Bossuetus. Testatur enim S. Antoninus (*p.* 3. *tit.* 22. *cap.* 2. §. 14.), Clementem VII. Legatos misisse ad Florentinos, ut hi Concilii convocationi operam darent, quo declararetur, quis esset verus, & legitimus Papa. Ergo etiam Clementis ætate id agebatur, ut ambo contendentes Conciliari auctori-

ctoritate in ordinem cogerentur. Velit igitur nolit; Schismatis tempore, & ex Schismate ipso ea opinio, de qua hic agimus, originem habuit; quam postea male feriati homines etiam composito Schismate obtinere, voluerunt. Alliacensis quidem, & Parisienses Theologi hujusmodi appellationem Schismatis tempore dumtaxat obtinere, sensisse videntur. Nam in eodem Tractatu Alliacensis: *Protestamur*, inquit, *quod quidquid hactenus in hac causa actum est, & quidquid in ea nunc, vel alias acturi, aut dicturi sumus, correctioni, & judicio Sedis Apostolicæ, & Sedentis in ea Summi Pontificis humiliter submittimus, dicentes cum B. Hieronymo: Hæc est Fides, Pater Beatissime, quam in Ecclesia didicimus &c.*

XII. Primum autem veræ appellationis exemplum dederunt Oratores Poloni in Concilio Constantiensi. Cum enim librum Johannis Flauchembergi jam a Cardinalibus, & Nationibus damnatum Martinus V. non damnasset, Futurum Concilium appellarunt: Quare *rem novam ausos fuisse Poloniæ Regis Legatos*, scribit Martinus Chromerus (*lib.* 18. *de Gest. Polon.*). Sed Martinus V. excommunicationis pœna proposita, silentium iis indixit: Imo Constitutionem Constantiæ in publico Consistorio edidit, in qua statuit: *Nulli fas esse, a Supremo Judice, videlicet Apostolica Sede, seu Romano Pontifice Jesu Christi Vicario in Terris appellare, aut illius Judicium in causis fidei, quæ tamquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam deferendæ sunt, declinare.* Hanc autem Constitutionem commentitiam non esse, ut vult Bossuetus (*ib.* 2. *p. lib.* 25. *cap.* 27.), testis est Gersonius ipse, qui eam impugnare ausus est tractatu inscripto: *Quomodo, & an liceat a Summo Pontifice appellare.* Ait quidem se eam non legisse, sed aliorum tamen testimonio editam esse, certior factus est.

XIII. Nihilominus quia ea ætate opinio invaluit, Concilium esse supra Papam, frequentiores etiam deinceps fuerunt a Papa ad Generale Concilium appellationes. Cum vero memorata opinio, ne quid præterea dicam, falsa sit, quemadmodum hactenus ego validissimis argumentis ostendi, illegitimæ quoque sunt hujusmodi appellationes.

XIV. Quid vero, si Apostolica Sedes Episcopis, Principibus, ac Regnis gravissimum jugum imponat? Nempe excipiendum esse arbitror S. Ivonis Carnutensis consilium, quod legitur ep. 183. al. 159. *Quoniam judicia Ecclesiæ Romanæ a nemine foris retractari posse, eadem Ecclesia Romana docente, didicimus, si qui aliquando se prægravatos illius Ecclesiæ auctoritate, conqueruntur, hoc eis consilium damus, ut non descendant in Ægyptum propter auxilium, sed ab illa ad ipsam confugiant, & inde expectent levamen, unde se conqueruntur acceptise*

cepisse gravamen, quia quæ aliquando corrigit paterna severitate, eadem frequenter colligit materna pietate. Idem consilium dat etiam S. Bernardus (*ep.* 213. *ad Innocentium II.*). *Quis*, inquit, *faciet mihi justitiam de vobis?... Extat quidem Tribunal Christi, sed absit, ut ad illud appellem vos... Itaque recurro ad eum, cui datum est judicare de universis, hoc est ad vos: vos appello ad vos: judicate me, & vos.* Ut enim ajunt Innocentius I. & Nicolaus I. a Gratiano memorati (C. *sententiam*. 35. q. 9. & C. *cum ex literis*. de in integrum restit.) *Sententia Romanæ Sedis potest in melius commutari, cum subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consideratione ætatum vel temporum, seu gravium necessitatum dispensatione quadam ordinare disponit.* Quod si Romanus Pontifex querelas ad eum delatas, post accuratum examen inanes esse judicaverit, servandum tunc est Caroli Magni, seu potius Tiburiensis Synodi monitum, quod alibi descripsi (2. *p. cap.* 8. *n.* 4.): nempe *servanda est cum mansuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponatur jugum, conferamus, & pia devotione toleremus.*

CAPUT IV.

Expendit Decreta a Synodo Constantiensi edita in Sessionibus IV. & V.

I. Synodus Constantiensis Sess. IV. hujusmodi decretum edidit: *Hæc Sancta Synodus Constantiensis Generale Concilium faciens pro extirpatione præsentis Schismatis, ac unione, & reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris fienda..... in Spiritu Sancto legitime congregata.... ordinat, disponit, statuit, decernit, declarat, ut sequitur. Et primo quod ipsa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitime, generale Concilium faciens, & Ecclesiam Catholicam militantem repræsentans, potestatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ in Capite, & in membris.*

Rursus Sess. V. statuit: *Quod quicumque cujuscumque conditionis, status, dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis, aut præceptis hujus Sacræ Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati, super præmissis, seu ad ea spectantibus, factis, vel fiendis, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia, si opus fuerit, recurrendo.*

II. Jam-

II. Jamvero Synodus Constantiensis congregata est anno 1414. ad dirum Schisma componendum, quo scindebatur Ecclesia ab annis 40. Tres Romanos Pontifices tunc temporis habere Ecclesia videbatur, Johannem XXIII. Gregorium XII. & Benedictum XIII. quorum singulis Episcopi plures, Virique Principes, & Nobiles cum magna Christianae Plebis parte, veluti legitimis Petri Successoribus, parebant. Quamobrem quinam e tribus illis legitimus esset Romanus Pontifex, dignosci certo non poterat. Quamvis enim Johannes Alexandro V. in Pisana Synodo creato, & jam vita functo suffectus esset, cum tamen Pisanam ipsam Synodum veluti legitimam non agnoscerent plurimi, imo eam rejicerent, qui a Gregorio, & Benedicto stabant, legitime quoque nec ne electus esset Johannes, incerta saltem res erat. Petrus ipse Alliacensis, & Gersonius, qui Johanni studebant, id fassi sunt (*app. Concil. Labb. tom. 16. col. 38.*) Imo in antiquo Codice Cardinalis de Capranica, de Johannis electione haec leguntur verba: *Quam fuisse vitiosam, fama est*. Quare nimiâ confidentia scribit Febronius (*cap. 6. §. 16. n. 6.*), Johannem a Concilio Constanriensi habitum esse *pro legitimo haud dubie*. Gregorius quidem, qui Urbano VI. suffectus erat, multo probabilius legitimus Pontifex esse videbatur. Vide Raynaldum ad an. 1376. Quod si legimus in Actis Synodi Constantiensis (*sess. 12.*), Johannem *sententiae suae depositionis consensisse, & ex abundanti renunciasse*; legimus etiam in Narbonensibus Concordatis, Gregorium *sua sponte cessisse* (*sess. 22.*).

III. Itaque ad pacem Ecclesiae restituendam, & Schisma componendum congregata est Constantiae Synodus. Sed ea a Johanne convocata fuit, nec ei interfuere usque ad Sessionem 14. nisi qui Johanni parebant. Quamobrem Synodum illegitimam esse, causati sunt Gregorius, & Benedictus: nec immerito, uti ex iis, quae paulo ante dixi, compertum est. Quod enim ait Natalis Alexander (*sec. 15. & 16. diss. 4. art. 1. n. 80.*), oecumenicam fuisse Ephesinam Synodum Actione 1. quamvis abesset Johannes Antiochenus cum sui Patriarchatus Episcopis, non est ad rem. Ephesina enim Synodus legitime convocata fuerat, eique praeerat Actione 1. S. Cyrillus Alexandrinus S. Coelestini Romani Pontificis certo legitimi Legatus. Sed ut ad Constantiensem Synodum regrediar, Synodus praeterea (*Sess. 14.*) Gregorii *Bullam*, qua Synodum oecumenicam esse, negabat, & Johannem ei praeesse, vetabat, libenter excepit, annuitque, ut nova a Gregorii Legatis ederetur Synodi convocatio. Rursus: Hispani, cum Sigismundi Imperatoris operâ Benedictum XIII. deseruissent, ad Synodum convenerunt, novamque Synodi convocationem indixerunt, ajunt enim Sess. 22. *Convocamus*

vos

vos omnes Prælatos, & cæteros Dominos de hac Congregatione. Patres vero congregati responderunt: *Nos miseratione divina Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, Patriarchæ &c. dictam convocationem acceptamus &c.* Id vero argumento est, ne ipsam quidem Synodum, se œcumenicam esse, persuasum omnino habuisse. Quod enim obtrudit Natalis Alexander (*ib. n.* 82.), œconomiæ causa id a Synodo factum esse, ejus commentum est, cujus ne leve quidem Acta Synodi argumentum præbent.

IV. Sed, ait Febronius (*cap. 6.* §. 15. *n.* 3.) cum Natali Alexandro (*ib. n.* 1. & 81.), cujus etiam argumenta identidem refellam, quia Febronius (*ib.* §. 1.) ait, *plura de hac materia ab eo solide tractata fuisse*: Martinus V. 8. Kal. Martii anno 1418. *edidit Bullam adversus Sectatores Wiclefi, & Hussi, in qua mandat, ut qui de his Hæresibus suspectus est, interrogetur, & juret = se credere, quod quodlibet Concilium generale, & quod Sacrum Concilium Constantiense, universalem Ecclesiam repræsentans, approbavit, & approbat =*; *tamquam*, inquit Febronius, *emanata a Corpore universalem Ecclesiam repræsentante*.

Sed huic ego argumento respondeo, tunc demum certo œcumenicam fuisse Constantiensem Synodum, cum Martinus V. post Sessionem 41. electus, ei præfuit, eamque probavit. Cum autem Martinus V. ratam habuerit, & confirmaverit sententiam in Hæreticos a Synodo nondum œcumenica latam, jure statuit, ut descriptæ interrogationes ad Ecclesiam redeuntibus Hæreticis proponerentur. Enimvero cur statuisse dixeris Martinum V. ut certo crederetur, quod apud Catholicos ipsos, ambiguum erat; nempe Constantiensem Synodum etiam initio œcumenicam fuisse? Johannes quidem a Turrecremata in Apologia pro Eugenio IV. negavit, eam œcumenicam fuisse, & legitimam, antequam ad illam accesserunt, qui Gregorio, & Benedicto parebant, quod sessione tantum 14. factum est, quia nullus certo legitimus Romanus Pontifex eam congregaverat. Quamquam ne postea quidem œcumenica fuit usque ad Sessionem 42. cui Martinus V. legitimus Pontifex præfuit. Nulla enim unquam Synodus œcumenica, & legitima fuit, nisi quæ Romani Pontificis auctoritate celebrata, aut probata est, ut statuit vetustissimus Ecclesiæ Canon, de quo superius disserebam (2. *p. cap.* 19. *n.* 3.). Itaque cum memoratum Diploma Martinus V. edidit, Synodus Constantiensis œcumenica erat: ideoque jure descriptas interrogationes Hæreticis proponi, jussit.

V. Quamquam cum Constantiensis Synodi decreta confirmaverit Martinus V. huc demum controversia redit, an Martinus Sessionum etiam IV. & V. decreta confirmaverit; & præterea an Synodus

dus decretis illis Romanum Pontificem etiam procul dubio legitimum Generali Concilio parere debere, statuerit.

Itaque plurimi e nostris sentiunt, decreta Sessionum IV. & V. non fuisse a Martino V. confirmata. Hic enim Sessione ultima declaravit: *Quod omnia, & singula determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei per præsens Concilium conciliariter, tenere, & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contraire quoquo modo. Ipsaque sic concilariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Martinus igitur, inquiunt, confirmavit *omnia decreta in materiis fidei per præsens Concilium conciliariter, & non aliter, nec alio modo.* Decreta autem Sessionum IV. & V. neque *Conciliariter* statuta sunt, neque ad *materias fidei* spectant. Non esse *conciliariter* statuta, sed tumultuario, sine diligenti consultatione, pluribus obsistentibus Concilii Patribus, & præter Conciliorum consuetudinem, his argumentis persuadent. 1. Quia Johanne absente, & repugnante edita sunt. 2. Quia exclusum fuit suffragium Cardinalium. Quare Petrus ipse Alliacensis (*tract. de potest. Eccl.*): *deliberatio*, inquit, *exclusa deliberatione dicti Collegii, & non facta in communi sessione collatione votorum, videtur multis, non esse censenda deliberatio conciliariter facta* 3. Johannes XXIII. in Literis ad Ducem Aurelianensem, & ad Academiam Parisiensem (*tom. 16. Concil. Labb. col.* 805.) conquestus est, Patres in Nationes fuisse distributos, e quibus Anglicana paucis Episcopis constabat; & suffragia nihilominus juxta nationum numerum fuisse computata. Præterea ad Nationum suffragia ferenda admissos fuisse, non modo inferiores Clericos, sed etiam Laicos matrimonio junctos tum nobiles, tum plebejos.

4. Denique Martinus V. confirmans ea, quæ gesta, & decreta fuerant in causa Wiclefi, Johannis Hus, & Hieronymi Pragensis, Constitutione, quæ incipit: *In Eminenti*. data 8. Kal. Martii an. 1418. (*tom.* 16. *Conc. col.* 770.) ait, se sanare omnes defectus, quicumque in condemnandis eorum erroribus irrepsissent, & quæ deerant, a se suppleri. Nihil vero simile ait de aliis decretis. His argumentis, & aliis, quæ quidem levia non sunt, conficiunt, decreta, de quibus agimus, *conciliariter* condita non esse. Non pertinere vero decreta illa ad *materias fidei*, constare putant ex ipsius Sessionis V. Actis: ubi vocantur *certa Capitula per modum constitutionum Synodalium*, & distinguuntur a *quibusdam Avisamentis in materia fidei, & super materia Joannis Hus*. Hinc non temere colligunt, memorata decreta a Martino V. confirmata non fuisse.

VI. Sed his ego non omnino assentior. Arbitror enim Constantiensis Synodi decreta, de quibus agimus, ad Schismatis tempus esse referenda, cum nempe plures sibi Petri Cathedram vindicant

dicant, nec quinam ex illis verus sit, ac legitimus Petri Successor, plane constat: atque decreta illa, ut ad Schismatis tempus dumtaxat referuntur, a Martino V. confirmata fuisse. Id affirmarunt Johannes a Turrecremata (*apol. Eugenii, & lib. 2. de Eccl. cap. 100.*), Eugenius IV. (constit. *Moyses*), Æneas Sylvius (*orat. habita Viennæ anno 1452. edita a cl. Muratorio tom. 2. Anecd.*), & alii plures. In hanc autem sententiam pluribus, iisque validissimis argumentis adducor.

Ac 1. Id apertissime significare mihi videntur Synodi verba; Ait enim (*Sess. 4.*): *Hæc Sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens pro extirpatione PRÆSENTIS Schismatis, & unione, ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris fienda.... ad obtinendum facilius, securius, liberius, & uberius unionem, & reformationem Ecclesiæ Dei, ordinat &c.* Decretum igitur Sess. IV. pertinet ad componendum Schisma, quod tunc temporis erat in Ecclesia, cum nullus esset certo legitimus Pontifex. Quare statuens Synodus, ut quilibet etiam *Papali dignitate* insignitus Synodi ipsius decretis obediat, non id statuit de Papa vero, & procul dubio legitimo, sed de iis, qui tunc temporis eam sibi dignitatem nullo certo jure arrogabant. Rursus Sess. V. ait: *Hæc Sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens pro extirpatione PRÆSENTIS Schismatis &c.* Ergo utriusque Sessionis decreta ad componendum ejus temporis Schisma referuntur.

VII. Sed notat Febronius (*cap. 6. §. 1. n. 1. & §. 16. n. 6.*) post Natalem Alexandrum (*ib. art. 2. n. 1.*), Sessione V. statui, *Papam obedire debere mandatis hujus Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis*. Non ergo, inquit, Papam dumtaxat incertum, sed etiam certum Concilii generalis mandatis obedire debere, statuit Synodus Constantiensis.

Fallitur vero egregie uterque; quemadmodum quæ sequuntur Synodi verba a Febronio prætermissa demonstrant: Nempe statuit Synodus, ut quicumque etiam Papali dignitate insignitus, *qui mandatis hujus Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super præmissis, seu ad ea pertinentibus, factis, vel fiendis &c.* Quæ autem præmissa erant, ea *ad extirpationem præsentis Schismatis* spectant. Ergo etiam Papa, quem statuit obedire debere mandatis *hujus Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis*, est Papa, qui tempore ejus, vel similis Schismatis eam sibi dignitatem arrogaret, ideoque Papa non certo legitimus. Ideo vero statuit Synodus, hujusmodi Papam obedire debere mandatis cujuscumque alterius Concilii generalis, quia cum Schisma, quod ab annis 40. vigebat, a Pisana Syodo extinctum non esset, verebatur, aut vereri poterat, ne ipsa quoque, Schismate nondum composito, dissolveretur.

VIII.

VIII. Notat iterum Febronius (*ib.* §. 16. *n.* 6.) cum Natali Alexandro (*ibid.*), Synodi Constantiensis decretum complecti non modo *casum extirpationis Schismatis*, sed etiam *reformationem Ecclesiæ tam in Capite, quam in membris*, & ea, quæ *ad fidem* spectant.

Verum 1. Verba: *Et reformationem generalem Ecclesiæ in Capite, & in membris*, desiderantur non modo in novem MSS. Codicibus ab Emmanuele Schelstrate memoratis (dissert. de Act. Constant.), sed etiam in aliis: quidquid Febronius dicat (*cap.* 6. §. 1. *n.* 1.), *ea inveniri in præambulo hujus decreti, & adhuc magis authentice in primo decreto Sessionis V.* Verba vero *ad Fidem* desiderantur in prioribus Concilii editionibus, in Hagenovensi anni 1500. in Mediolanensi anni 1511. in Parisiensi anni 1522. in Coloniensi anni 1530. primumque Crabbeanæ editioni anno 1538. inserta sunt. Desunt quoque in pluribus Codicibus, etiam Concilio Synchronis, memoratis ab Hermanno Wonderhardt, & ab aliis.

2. Etiamsi genuina sint, ea ad Schismatis tempus dumtaxat sunt referenda. Nam quod attinet ad priora verba: *Et reformationem &c.* Synodus non secernit extirpationem Schismatis a reformatione, quasi Papam parere velit Concilii alterius generalis decretis non modo Schismatis tempore, sed etiam semper quoad reformationem: *Sed extirpationem Schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite* simul conjungit. Decretum igitur referendum est ad reformationem Ecclesiæ tunc temporis necessariam, ut ii, qui Ecclesiæ Capita se inscribebant, in ordinem cogerentur. Sed ad Schismatis tempus referenda sunt etiam verba: *ad fidem*. Scilicet Pisana Synodus abdicandos esse statuerat Benedictum XIII. & Gregorium XII. Sed eos ante abdicare ausa non est, quam hæreticos eos esse declarasset. Hæreticos autem ea de causa illos esse censuit, quod sponte se abdicare Pontificia dignitate noluissent. Ea enim pervicacia Ecclesiæ paci adeo noxia, schisma, & hæresis esse credebatur, ut colligitur ex propositione 8. Petri Alliacensis; quæ est hujusmodi: *In casu prædicto, dum scilicet Pontificatum ob Ecclesiæ unionem dimittere renueret, Papam tamquam hæreticum, & schismaticum condemnantes, & dictam condemnationem justam, & canonicam fore, similiter asserentes, nullatenus hæretici sunt censendi, sed magis oppositum pertinaciter asserentes*. Quare etiam Concilium Constantiense ut viam sibi sterneret ad deponendum Johannem XXIII. nisi sponte ipse loco cederet, declaravit, Papam tempore schismatis parere debere Concilio generali in his, quæ pertinent *ad fidem*; ut nisi obediret, eum hæreticum declararet, eoque nomine dignitate privaret; quod & factum est. En igitur, quam ob causam addita sunt verba: *& ad fidem*. Cæterum valde anceps fuisse videtur Synodus tum de sua in Johannem, etsi

non certo legitimum, auctoritate, tum de nota hæreseos illi affixa. Pronunciata enim in eum depositionis sententia, nondum tamen depositum esse censuit; *Sed statim Rex, Cardinales, & Deputati, pluresque tractaverunt materiam, quod Papa consentiret sententiæ suæ depositionis, & ex abundanti renunciaret*, & reipsa consensit, *& ex abundanti renunciavit*. Sed quidquid ea de re sit, illud ex iis, quæ dicta sunt, certissimum esse, arbitror, verba: *ad fidem, & extirpationem Schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite, & in membris*; & utriusque Sessionis decreta ad singulare illud schisma, & ad simile aliud esse referenda.

IX. Sed ait præterea Febronius (*ibid.*): Synodus suam potestatem ex eo deducit, quod repræsentet Ecclesiam, & quod errare non possit. Hæc autem cuivis generali Concilio conveniunt, sive schisma sit, sive non sit.

Verum fateor, Synodum absque R. Pontifice repræsentare Ecclesiam, sed eam, quam eo tempore repræsentare potest, idest mancam, & suo Capite, atque Pastore visibili carentem. At vero sedente in Petri Cathedra legitimo Capite, & Pastore Ecclesiæ, nego Synodum absque eo Ecclesiam universalem repræsentare. Fateor quoque Synodum absque Romano Pontifice errare non posse tempore schismatis, quoad ea, quæ *directe* pertinent ad Schisma componendum, & *indirecte* ad fidem; sed nego, errare non posse Synodum se sola definientem, Sedente in Petri Cathedra legitimo Pontifice. Synodus autem Constantiensis declarat, se repræsentare Ecclesiam, seque esse in Spiritu Sancto legitime congregatam *ad extirpationem præsentis Schismatis &c.* Ergo frustra concludit Febronius, ejus Synodi decreta etiam præter Schismatis tempus locum habere.

X. Denique ait Febronius (*ib.* §. *16. n. 6.*): *Gersonius in operibus, quæ in ipsa Constantiensi Synodo edidit, totus in eo est, ut auctoritatem Concilii cujuslibet in quemlibet Papam statuat. Pauci tamen sunt, qui ignorant, decreta Constantiensia juxta Gersonii votum condita fuisse.* Sed & Cardinalis Julianus (*ib.* §. *1. n. 3.*) Eugenii IV. Legatus, & Synodi Basileensis Præses *cum omnibus Nationibus, quarum Prælati* (plurimi quidem: adfuere enim Sessioni II. Septem vel novem) *Synodo aderant*, post sexdecim annos Constantiensis Synodi decreta de Papa certo intellexit.

Sed Gersonii quidem privati Doctoris auctoritatem frustra jactat Febronius. Ego quidem Constantiensem Synodum veneror, sed Gersonii auctoritatem flocci facio. Non me latet, operæ plurimum in id contulisse Gersonium, ut Synodus statueret generatim, Synodum generalem esse supra Papam, sed novi etiam, prudentissime Synodum

nodum Constantiensem ab ea re definienda abstinuisse. Id quoque novi, Gersonium ineptissimis argumentis hujusmodi causam egisse, quæ vel adolescentem Theologum dedecerent; quod ego facile demonstrarem, si Gersonii auctoritatem tanti æstimandam esse arbitrarer, ut ei rei a me multum operæ dandum esset. Unum ego Febronium rogo, ut scilicet ostendat, decreta Sessionum IV. & V. ad Gersonii mentem fuisse adornata. Id enim multo præfidentius asseritur, quam ostenditur.

Quod vero attinet ad Cardinalem Julianum, primo quidem is nimium sibi auctoritatis arrogavit, Eugenii mandata prætergressus. Sed ad meliorem frugem tandem rediit, Basileenses deseruit, Eugenium secutus est, & quæ pro Synodo Basileensi gesserat, & scripserat, retractavit, teste Pio II. (in Bulla retract.), qui se quoque Juliani exemplo ad ea retractanda, quæ pro eadem Synodo scripserat, permotum fuisse, fatetur. 2. Synodum Constantiensem decreta sua ad Papam certo legitimum retulisse, eo argumento conficiebat Julianus, quod *id etiam facto probatum sit: Nam propter unum de tribus casibus Concilium privavit Joannem, & propter alterum privavit Benedictum*. Istiusmodi autem argumento falsò concludebat Julianus, Synodum sua decreta ad Papam certo legitimum retulisse, nisi & uterque Pontifex certo legitimus fuit, & veluti legitimum utrumque Synodus agnovit. Fuisse autem utrumque Pontificem legitimum, Catholicorum nemo dixerit: utrumque veluti legitimum a Synodo habitum esse, nemo nisi inepte affirmaverit. Falso igitur *ex facto* concludebat Julianus, Constantiensem Synodum ad Papam etiam certo legitimum sua decreta extendisse. Itaque Julianus, non secus atque Basileenses, Constantiensis Synodi decreta contra ipsius Synodi mentem ad Papam certo legitimum retulit.

XI. Secundo: Ante Sessionem 40. (*Act. Concil. a Schelstr. edit.*) contenderunt cum Italis, Hispanis, & Gallis Germani, ut prius de Reformatione ageretur, quam eligeretur Pontifex; sed illis hi tandem cessere ea conditione, ut electo Pontifice, Reformationi opera daretur ante ejus coronationem. Qua super re *fuerunt factæ diversæ formæ decreti, ac tandem fuit dictum, quod Papa electus ligari non potest*. Priora ergo decreta ad Papam certo legitimum non spectant; Papam enim certo legitimum ligari non posse, Synodus ipsa affirmavit.

XII. Respondet Natalis Alexander (*ib. art. 2. n. 6.*) 1. ea verba prolata esse ab aliquibus Deputatis in æstu disputationis. Sed nemini facile persuadebit Vir doctissimus, eos, qui Sessionibus IV. & V. statuerant, Papam etiam certo legitimum, ut ipse arbitratur, generali Concilio parere debere, postea disputationis æstu abreptos, post

plurimam tamen consultationem dixisse, *quod Papa electus ligari non potest*. Multo facilius ejusmodi responsa proferuntur, quam persuadentur.

XIII. Respondet 2. (*ib. n. 7.*), Synodum sessione 38. statuisse, ut *futurus Summus Pontifex .... cum hoc sacro Concilio, vel deputandis per singulas Nationes, debeat reformare Ecclesiam in Capite, & in Curia Romana secundum æquitatem, & bonum regimen Ecclesiæ, antequam hoc Concilium dissolvatur, super materiis &c.* Sessione 39. decrevisse, ut Synodus œcumenica post quinquennium, deinde post septennium, & demum deinceps post decennium celebraretur, eique decreto Pontificem ipsum obedire, voluisse. Sess. 40. (*Act. apud Schelstr.*) proposuisse plures articulos de reformatione a Romano Pontifice *cum hoc Sacro Concilio* perficienda, antequam Concilium dissolveretur, inter quos is etiam erat: *Propter quæ, & quomodo Papa possit corrigi, vel deponi?* Martinum vero V. palam, & aperte professum esse, se hisce decretis esse ligatum. Synodum enim intra quinquennium indicens Sessione 44. juxta decretum Sessionis 39. ait: *Cupientes, ac volentes decreto hujus generalis Concilii satisfacere*. Demum sess. 43. postquam plura de reformatione decreta ediderat, voluisse Martinum V. ut Concilium publico Instrumento fidem omnibus faceret, sibi ab eodem Pontifice circa reformationis articulos sessione 40. propositos fuisse factum satis. Falsum igitur est, concludit Natalis Alexander, quorumdam deputatorum effatum, & a Synodi, imo & a Martini V. mente alienum: *Papam electum ligari non posse*.

XIV. Sed hæc Natalis Alexandri argumenta facillime diluuntur. Primo enim decrevit quidem Synodus, ut futurus Summus Pontifex reformaret Ecclesiam in Capite, & in Curia Romana, & Synodum intra quinquennium indiceret; sed nullam pœnam in eum, si parere nollet, statuit, quemadmodum statuerat in decretis Sessionum IV. & V. Quare vero? Quia scilicer noverat Synodus, se in legitimum Pontificem nullam auctoritatem habere. At vero, inquit ille, nonne pœnas statuerat sessione V? Statuerat quidem. Sed quidni Synodus, quæ sexcenties easdem loquendi formulas repetit, pœnas etiam addidit decretis sessionum 39. & 40? At legem saltem, ait, Romano Pontifici præscripsisse, satis fuit. Sed legem præscripsit, ajo ego, *directivam*, ut vocant, non *coactivam*; Id scilicet indicavit, quod a Pontifice faciendum erat *secundum æquitatem, & bonum Ecclesiæ regimen*. Reformationem enim flagitabant singulæ Nationes, ac præsertim Germanica, cui nisi Synodus illiusmodi decreto satisfecisset, vix novus Pontifex sine turbis eligi potuisset. Edidit quoque decretum *Frequens*: *De Conciliis generalibus, & provisione erga futura schismata*; sic enim inscribitur. Nam schismata vix evitari

tari

tari, aut extingui tunc temporis poterant, nisi frequenti Conciliorum celebratione, ut ipsa Synodus in decreto affirmat. Quamobrem frequentem Conciliorum celebrationem ur Ecclesiæ utilissimam, imo necessariam novo Pontifici præscribit. Sed si secus Pontifici visum fuerit, neque Concilium convocaverit, nec pœnam in eum statuit, nec decernit, ut eo invito ab aliis convocetur; quæ duo necessaria erant, si existimasset, Pontificem certo legitimum Concilio subjici, & parere omnino debere.

XV. Proposuit quoque Synodus sessione 40. plures reformationis articulos, eique Martinus V. satisfecit. Ea vero de re a Concilio fidem publice fieri, voluit; non quod se Synodi legibus obstringi persuasum haberet, aut aliis persuadere vellet, sed ut palam omnibus faceret, se reformationi, quod, antequam eligeretur, promiserat, operam dedisse, fidemque suam liberasse. Expende, quæso, Martini V. verba: *Cupientes*, inquit, *& volentes satisfacere*. Scilicet Synodi decreto satisfecit, non ut ejus auctoritati pareret, sed ut desiderium suum, & voluntatem impleret.

XVI. Quod attinet ad articulum: *Propter quæ, & quomodo Papa possit corrigi, vel deponi*; is propositus fuit, non quod existimaret Synodus, se in Papam legitimum absolute auctoritatem habere, sed ut causas statueret, & modum corrigendi, vel deponendi Papam, qua de re erat inter Doctores disceptatio. Et hunc quidem articulum si Gersonio agente propositum fuisse, velit Febronius, non magnopere cum eo contendam: ast ad Gersonii mentem fuisse definitum, confidentissime negabo (*super. n.* 10.). Ei enim articulo responsum est: *Non videtur, prout nec visum fuit in pluribus Nationibus circa hoc aliquod novum statui, vel decerni*.

Denique Constantiensis Synodi decreta ad Pontificem certo legitimum referenda non esse, demonstrant ea, quæ post Martini V. electionem contigerunt, quæque narrat Febronius ipse (*ib.* §. 15. *n.* 3.). Scilicet Martinus V. *Collegium reformatorium instituit*. *Verum multum abfuit*, inquit Febronius, *ut hoc Collegium expectationi universalis Synodi satisfaceret*. Id conquesti sunt Germani, Galli, Hispani, & Cæsar ipse. Quare Martinus *die* 21. *Martii anni* 1418. *in sessione generali* 43. *quædam de reformatione Ecclesiæ statuta promulgavit, sed penitus insufficientia*. *Post hæc die* 22. *Aprilis Sessione* 45. *& ultima non sine turbine Concilium solvit Pontifex*. Jamvero si persuasum habuisset Synodus, se Martino legitimo Pontifice superiorem esse, Synodum ab eo solvi, re, quam tantopere omnes exoptabant, & postulabant, infectâ, non permisisset, imo reformationis Capita Synodus ipsa proposuisset, atque ad ea exequenda Martinum compulisset.

Demonstratum itaque est, Constantiensis Synodi decreta edita

Sessio-

Sessionibus IV. & V. ad Schismatis tempus, & ad Pontificem non certo legitimum esse referenda, atque, siquidem a Martino V. confirmata sunt, in eum sensum confirmata fuisse. Ex iis igitur concludi nequit, Concilia œcumenica Romano Pontifici auctoritate præcellere.

XVII. Nonnulla nunc supersunt Natalis Alexandri argumenta (*ib. art. 3. n. 2.*) paucis refellenda. Inter Wiclefi errores hic quoque recensetur (*n. 41.*): *Non est de necessitate salutis, credere, Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias;* & hac Censura a Synodo Constantiensi notatur: *Error est, si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias Particulares.* Ergo Primatus Romani Pontificis extenditur super Ecclesias omnes particulares, non super Ecclesiam universalem.

Sed minus recte argumentari mihi videtur Vir cætera doctissimus. Si enim erroris censura expendatur, manifestum fit, eumdem errorem esse, negare, sive Ecclesiam universalem, sive Concilium generale, sive particularem Ecclesiam Romanam esse supremam inter alias, aut super alias Ecclesias particulares; nisi inepte dicere velis, Ecclesiam quidem Romanam esse supremam inter alias Ecclesias Particulares, sed Ecclesiam universalem esse supremam etiam inter Ecclesiam universalem: aut Romanum Pontificem habere Primatum super alias Ecclesias particulares: Concilium vero generale, & Ecclesiam universalem esse etiam super Ecclesiam universalem. Ego quidem miror, virum adeo doctum in re levissima deceptum fuisse. Præterea inter errores Johannis Hus hic recensetur (*n. 11.*): *Non oportet credere, quod iste, quicumque est, Romanus Pontifex sit Caput cujuscumque particularis Ecclesiæ, nisi Deus eum prædestinaverit.* Ergo Romanus Pontifex est Caput cujuscumque particularis Ecclesiæ. Hinc vero colliget ne Vir Catholicus, Romanum Pontificem non esse Caput etiam Ecclesiæ universalis? Ergo cum in censura erroris Wiclefi superius memorata asseritur Romano Pontifici Primatus super alias Ecclesias particulares, non ei negatur Primatus super Ecclesiam universalem; sed ei asseritur id, quod negabat Wiclefus, & omittitur id, de quo ille non agebat. Denique statuit Martinus V. ut qui ab hæresi Wiclefi, & Johannis Hus redit ad Ecclesiam, interrogetur, *utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam potestatem in Ecclesia Dei?* Qui autem habet supremam potestatem in Ecclesia Dei, is non modo Ecclesiis particularibus; sed etiam Ecclesia universali, si a Pontifice quidem sejungitur, superior est.

CAPUT

CAPUT V.

Basileensis Synodi decreta refutantur.

I. Basileensis Synodus, quæ ab anno 1431. deinceps celebrata est, Synodi Constantiensis decreta Sessionibus IV. & V. edita, quæ ad Schismatis tempus, & ad Pontificem non certo legitimum referenda esse, superiori Capite luculentissime ostensum est, non modo confirmavit, sed etiam ad Pontificem certo legitimum extendit Sessionibus II. III. XVIII. & in aliis. Synodum hanc œcumenicam, & legitimam fuisse usque ad ejus translationem Ferrariam, aut saltem usque ad Sessionem XXV., sentiunt Theologi Parisienses, imo Ecclesia Gallicana, si fides habenda est Natali Alexandro (*in h. e. sæc. 15. & 16. diss.* 8.), quem hac de re laudat, consulique vult Febronius (*cap. 6.* §. *1. n. 4. & alibi*). Quamquam Clerus Gallicanus in celebri sua declaratione *de Eccles. potest.* Basileensis Synodi ne meminit quidem. Illud certum est, Synodum Basileensem a plerisque Catholicis inter Conciliabula recenseri. Et Conciliabulum quidem eam fuisse, pluribus ego argumentis demonstrare possem. Sed ne multus sim, nonnulla tantum afferam, quæ rem plane conficere mihi videntur.

II. 1. Eugenius IV. duobus Diplomatis Romæ datis Basileensem Synodum dissolvit, & Apostolicæ Sedis Legationem Cardinali Juliano demandatam revocavit (*tom. 12. Concil. Labb. app. 1. Concil. Basil. n. 51. & 52.*)

2. Sessionibus Secundæ, & Tertiæ non ultra decem Patres interfuerunt (*Eugenius ib.*). Ipsi Basileenses (*respons. Synod. dato 6. id. Nov. ann. 1440.*) testantur, *tempore primæ dissolutionis prætensæ pacis Prælatos Concilii non numerum quatuordecim excessisse*. Ex hujusmodi autem Prælatis septem tantum, vel octo Episcopos fuisse, Historici testantur.

3. Johannes a Turrecremata (*de Eccl. lib. 2. cap. 100.*) Synodo synchronus testatur, in iis condendis decretis *factiones*, *& practicas intervenisse*; eaque edita esse *ad furorem quorumdam hostium Apostolicæ Sedis cum multitudine populi parvi pretii*, *& nullius auctoritatis*. Æneas Sylvius testis oculatus, qui ipsi Synodo primum quammaxime studuit, deinde vero quæ pro ea gesserat, & scripserat, retractavit: *Inter Episcopos*, inquit (*orat. habita ad. Australes. edita a Ludov. Muratorio tom. 2. Anecdot.*), *cæterosque Patres conscriptos vidimus in Basilea coquos*, *& stabularios Orbis negotia judicantes*. Ipse Ludovicus Arelatensis Synodi præses, & Eugenii IV. hostis infensissimus ait (*orat. adv. Panormit.*), *opus Dei ea vice fuisse*, *ut inferiores*

ctiores ad dicendum reciperentur. Et quamvis Sessioni XVII. centum Prælati cum mitris adfuisse dicantur, pauci tamen ex iis Episcopi erant.

Itaque decreta Sessionum II. & III. edita sunt a Synodo paucorum Episcoporum, absque auctoritate Sedis Apostolicæ. Alibi autem ego demonstravi (*2. p. cap. 19. n. 3. seqq.*), legitimam non esse Synodum, quæ absque R. Pontificis auctoritate celebratur. Quare nisi vel levia, vel spuria esse, quæ ibi allegavi, monumenta, demonstrent Febronius, Natalis Alexander, aliique, qui cum ipsis sentiunt, nunquam conficient Basileensem Synodum legitimam fuisse. Quis præterea dixerit, Synodum octo, vel decem Episcoporum Ecclesiam universalem repræsentare, & œcumenicis Synodis accensendam esse? Confirmavit equidem Synodus eadem decreta Sessione XVIII. quo tempore legitima forte erat; qua de re inferius dicam, sed testatur Johannes a Turrecremata (respons. ad Basil. in Concil. Flor.): *Præsidentes omnes non consensisse, imo contradixisse, & protestatos esse, omni meliori modo, quo poterant, licet aliqui eorum, non ut Præsidentes, sed ut particulares personæ, quasi violenter, & cum aliter non admitterentur ad præsidentiam, consenserunt*. Et alibi (*de Eccl. lib. 2. cap. 100.*) ait ea decreta, *Multis Prælatis, & Doctoribus in utroque jure graduatis, sapientia, & virtutibus clarissimis non consentientibus edita esse, eosque Sessionibus interesse noluisse:* Et præterea in decretis edendis *factiones, & practicas intervenisse*. Decreta autem a paucis Episcopis *cum multitudine populi parvi pretii, & nullius auctoritatis*, pluribus aliis Episcopis, ac præsertim Pontificis Legatis contradicentibus, edita, ea ne sunt, quæ nos veluti ab œcumenica, & legitima Synodo edita veneremur?

III. Quid vero, quod Basileensis Synodus tandem in apertissimum Schisma erupit, atque Eugenio IV. Amedeum Sabaudiæ Ducem nomine Felicis V. opposuit, quem veluti intrusum & Pseudo-Pontificem Ecclesia Catholica hactenus improbavit? Quamobrem Eugenius IV. (*Constit. Moyses*) eos vocat *perniciosissimos, qui dum suam malignitatem sub veritatis fuco colorant* (est ea Pseudo-Reformatorum consuetudo), *Constantiense Concilium in malum, ac reprobum sensum .... pertrahunt, cæterorum Hæreticorum, & Schismaticorum falsam doctrinam sequentes. Deinde more Dioscori, & damnatæ Ephesinæ Synodi* (si quæ in utraque Synodo gesta sunt, contuleris, eamdem fuisse utriusque agendi rationem, facile senties) *ad quamdam venenatam, execrabilemque assertæ declarationis, seu privationis sententiam a dignitate, & officio Summi Apostolatus inexpiabili quodam scelere processerunt*. S. Antoninus (*3. p. tit. 22. cap. 10. §. 4.*) vocat Basileensem Synodum *Synagogam Satanæ*: S. Johannes de Capistrano (*de Pap. & Concil. au-*

ctor.

Bor. p. 3.) profanam, & basiliscorum speluncam: Synodus Lateranensis (*sess.* 11.) *Conciliabulum Schismaticum*.

IV. Sed enim, ajunt, Basileensis Synodus post sessionem XXV. oecumenica, & legitima non fuit: *Nam duas in partes scindi coepta*, ait Natalis Alexander (*ib. diss.* 8. *art.* 3. *n.* 61.), *sufficienter Ecclesiam universalem repraesentasse non videtur. Et christiani plerique Principes edita deinceps ab ipsa contra Eugenium decreta improbarunt*. Eugenius vero (*ib. n.* 62.) *Kal. Octob. ann.* 1437. *quo die Sessio* 28. *habita est, Translationem Concilii Basileensis de Cardinalium, Archiepiscoporum, & Episcoporum plurimorum consilio, & assensu decrevit*.

Sed scire ego velim causam, cur tam subito Basileensem Synodum Spiritus Sanctus deseruerit, eaque in Conciliabulum evaserit? An quod Julianus Cardinalis, & alii Patres deinceps Synodi decretis obstiterint? Sed plures obstiterant etiam decretis Sessionum II. III. & XVIII. An quod Christiani Principes Synodi decreta improbaverint? Ast ut legitima sint, vel non sint Synodorum decreta, Principum auctoritate fieri nequit. An demum quod Eugenius Synodum Ferrariam transtulerit? Ast eam etiam ante Sessionem II. Bononiam transferri, decreverat, & irritum tamen Eugenii decretum fuisse, contendunt. Ego equidem nullam aliam ejus rei intelligo caussam, praeter hanc; quod Basileenses inaudita ab Ecclesiae primordiis temeritate Romanum Pontificem sibi subjicere conati sint, atque in eum *audacter sententiam dixerint*. Confer quaeso, quae gessere Romanae Synodi in causa Symmachi R. P. & Galliarum Episcopi, & Canonem XXI. Octavae Synodi oecumenicae cum iis, quae in causa Eugenii etiam ab initio gessit Basileensis Synodus. Inde enim facile intelliges, quam longe a Catholicae Ecclesiae sententia, & persuasione Basileenses recesserint.

V. Sed quoniam Basileensis Synodi decreta, de quibus agimus, ab Eugenio IV. probata esse, contendunt Febronius, Natalis Alexander, aliique, hac de re paulo pluribus differendum est. Itaque Eugenius IV. ante secundam Sessionem Synodum dissolvit. Sed cum Basileenses, quibus plures Viri Principes, & Reges adhaerebant, abdicationis sententiam Eugenio minitarentur, is eorum minis perterritus, & schisma veritus, Sigismundo Romanorum Rege agente, data Diplomata revocavit novo Diplomate dato Romae 18. Kal. Jan. anno 1433. quod incipit: *Dudum*, ubi ait: *Dudum sacrum generale Basileense Concilium.... legitime inchoatum, a tempore praedicta inchoationis legitime continuatum fuisse, & esse, ac prosecutionem semper habuisse; continuari, ac prosecutionem habere debere ad praedicta, & pertinentia ad ea, perinde ac si nulla dissolutio facta fuisset: seque ipsum sacrum generale Concilium Basileense pure, & simpliciter, & cum affectu, ac omni devotione, & favore prosequi*. Hoc autem diplomate con-

 firmasse

firmasse Eugenium Basileensem Synodum, ejusque decreta, concludunt Natalis Alexander (*ib. art. 3. n. 37.*), & Febronius (*cap. 6. §. 16. n. 8.*). Sed egregie fallitur uterque; quod his ego argumentis demonstro.

Primo. Qui Synodum legitime inchoatam esse, & legitime continuari, fatetur, non propterea etiam Synodi decreta probat, nisi ea etiam se probare, profiteatur. Fieri enim potest, ut Synodus etiam legitime inchoata, iniqua decreta edat. Ejus rei exemplo est Synodus Ephesina II. (*vid. 2. p. cap. 28. n. 9.*). Eugenius autem agnoscit quidem veluti legitime inchoatam, & continuatam Basileensem Synodum, sed ejus decrera, se probare non dicit. Quare, teste Johanne a Turrecremara (*lib. 2. de Eccl. cap. 100.*), Eugenius Juliano Cardinali *in honorem Basileensis Concilii ex ipsius Pontificis Bullis argumentum* opponenti, respondit: *Nos quidem progressum Concilii approbavimus, volentes, ut procederet, sicut inceperat; non tamen approbavimus ejus decreta.*

VI. Sed judicat cum Bossueto Febronius (*ib.*), *ejusmodi colloquia, dictaque nullatenus sufficientia ad evertenda, aut etiam interpretanda ea, quæ Synodice gesta, decreta, & approbata sunt. Concilium*, inquit, *Imperator unionis interpres, totus denique mundus hæc acceptationis verba ita intellexit, ut non de materiali solum Synodi continuatione, sed de gestis etiam conclusis, ac decretis Synodicis acciperetur. Omni juri gentium, bonæ fidei, atque honestati repugnat tardior illa, & privata, si vera est, Eugenii interpretatio, quæ ex communibus regulis contra eum facienda est, qui post multos tractatus clarius loqui potuisset, ac debuisset.*

Verum non legisse videtur Febronius Eugenii Literas ad Franciscum Foscarenium datas eodem anno 1433. (*apud Raynald.*), & ad Sigismundum Imp. *unionis interpretem*. Porro Eugenius in literis ad Foscarenium Venetorum Ducem: *Potius*, inquit, *hanc Apostolicam dignitatem, & vitam insuper posuissemus, quam voluissemus esse causa, & initium, ut Pontificalis dignitas, & Sedis Apostolicæ auctoritas submitteretur Concilio contra omnes Canonicas sanctiones.* Ergo Eugenius non *tardius*, sed eodem anno protestatus est, se nec probasse, nec probaturum esse Basileensis Synodi decreta.

VII. Sed rem plane conficiunt Literæ ab Eugenio ad Sigismundum Imperatorem datæ (*apud Harduinum tom. 8. Concil. col. 1586.*). Nempe Eugenius Constitutionem *Dudum* superius memoratam ad Sigismundum misit Synodo exhibendam una cum literis, quibus significavit, se Synodi continuationem probare, ea conditione, *ut omnia, & singula*, inquit, *contra auctoritatem nostram facta, & gesta per dictum Concilium, prius omnino tollantur, & in pristinum statum reducantur.* Qui autem fieri potuit, ut Sigismundus, his acceptis Eugenii Literis

Literis, persuasum haberet, Eugenium probasse non solum *materialem Synodi continuationem*, sed etiam *gesta conclusa, ac decreta?* Clarius ne loqui potuit eam in rem Eugenius?

Sed cur Eugenius non ita scripsit in Constitutione *Dudum?* Nempe Eugenius satis sibi, atque Apostolicæ dignitati in eo rerum discrimine consuluisse videbatur Literis ad Imperatorem datis; præsertim cum in Constitutione *Dudum* nullum esset verbum, quo significaret, se Synodi decreta probare. Ergo Eugenius Basileensis Synodi decreta haudquaquam probavit.

VIII. Addit Febronius (*ib. n. 9.*), *Eugenium ante mortem de his Conciliis, signanter Constantiensi (quod hujus rei Caput est) aliter sensisse*. Nam cum anno 1447. ageretur de concordia inter Apostolicam Sedem, & Nationem Germanicam, atque hujus Oratores postularent *professionem potestatis, auctoritatis, & praeminentiæ Generalium Conciliorum, præsertim Constantiensis, & Basileensis; ac minitarentur*, se alioquin *Eugenii depositionem in Basilea factam amplexuros*; Eugenius respondit: *Concilium Generale Constantiense, decretum FREQUENS, ac alia ejus decreta, sicut catera alia Concilia Catholicam militantem Ecclesiam repræsentantia, ipsorum potestatem, auctoritatem, & eminentiam, sicut & cæteri Antecessores nostri, a quorum vestigiis deviare nequaquam intendimus, suscipimus, amplectimur, & veneramur.*

Verum quidquid postulaverit ab Eugenio Germanica Natio, recte notat Raynaldus (*ad an. 1447.*), *Eugenium in his literis non majorem auctoritatem decreto Concilii Constantiensis, quod a voce FREQUENS initium ducit, contulisse, quam Martinus tribuisset; ac professum, se a Prædecessorum vestigiis nolle deflectere*. Nec video, cur hanc Raynaldi observationem *viro probo minus dignam* judicet Febronius (*ib.*): ea enim ex Eugenii verbis sponte sua fluit. Ego præterea notari volo, postulasse Cæsaris, ac Principum Oratores, ut Eugenius profiteretur *PRÆEMINENTIAM* Conciliorum generalium: Eugenium vero professum esse eorum EMINENTIAM. Quod quidem ab eo non fortuito, sed consulto scriptum est. Nam in literis ad suos in Germania Oratores datis, quas paulo inferius allegabo, profitetur, se venerari Concilia Constantiense, & Basileense ab ejus initio usque ad translationem, *absque tamen præjudicio* PRÆEMINENTIÆ *Sedis Apostolicæ*. Me forte veluti verborum aucupem traducet Febronius, sed immerito. *Eminentiæ* enim, & *Præeminentiæ* vocabula in re, de qua agimus, longe differunt; quærimus enim, Synodus ne Pontifici, an Pontifex Synodo præemineat. Cum ergo Eugenius professus sit, se venerari generalium Conciliorum *Eminentiam*, absque præjudicio *Præeminentiæ* Sedis Apostolicæ, procul dubio professus est, se generalibus Synodis præeminere.

Ast, inquit Febronius, *non habuit in animo Germanica Natio exigere a Papa declarationem super qualiquali submissione, aut acceptatione unius tantum, alteriusve Decreti Concilii Constantiensis; sed universim omnium decretorum hujus, sicut & quorumcumque aliorum Generalium Conciliorum*.

Sed nos hic non quærimus, quid in animo habuerit Germanica Natio, & quid ab Eugenio postulaverit; sed quantum ejus postulatis Eugenius concesserit. Ita autem ejus postulatis concessit Eugenius, ut Conciliorum *Eminentiam* professus sit, salva *Praeminentia* Sedis Apostolicæ. Ergo vel nihil præterea postulavit Germanica Natio: vel si postulavit, non id illi concessit Eugenius.

IX. Præterea cum Basileenses Schisma jam fecissent, Fridericus Romanorum Rex, & Imperii Electores, qui neutras partes eousque secuti erant, Eugenio promiserunt, se ipsi ut vero, legitimoque Pontifici obtemperaturos, dummodo Basileensia decreta *per ipsam Germanican Nationem acceptata* probaret, & confirmaret. Quamobrem Eugenius, ut Schisma componeret, & pacem Ecclesiæ restitueret, literas ad suos in Germania Legatos dedit (*apud Raynald.*) 11. Kal. Aug. anno 1446. in quibus ait: *Generalia Concilia Constantiense, & Basileense ab ejus initio usque ad translationem per nos factam, absque tamen præjudicio juris, dignitatis, & PRÆEMINENTIÆ Sanctæ Sedis Apostolicæ, ac potestatis sibi, & in eadem Canonice Sedenti in Persona B. Petri a Christo concessæ, cum omni reverentia, & devotione suscipimus, amplectimur, & veneramur*. Vident in his Eugenii Literis Natalis Alexander (*ib. art. 3. n. 64.*), & Febronius (*ib.* §. 16. *n.* 11.) Basileensis Concilii confirmationem; sed velim ego præterea, ut videant decretorum, de quibus agimus, refutationem. Eugenius enim Synodum suscepit, & amplexus est, *absque tamen præjudicio juris, dignitatis, & praeminentiæ Sanctæ Sedis Apostolicæ*. Decreta autem Sessionum II. III. & XVIII. probari non possunt absque præjudicio *Praeminentiæ* Sedis Apostolicæ. Ergo istiusmodi decreta Eugenius nec probavit, nec confirmavit. Ut summum igitur alia ejus Synodi decreta confirmavit Eugenius, quæ ad Censuras, & ad Causas *Beneficiales* spectant, & similia; sed decreta Sessionis II. III. &c. rejecit.

X. Denique Eugenius in Constitutione: *Moyses Vir Dei* (*tom.* 18. *Concil. col.* 1202.) data in Concilio Florentino pridie Nonas Sept. anno 1439. ait: Basileenses *quibusdam decretis Constantiæ, Schismate tunc vigente, editis inhærere se, dicentes, tres Propositiones, quas fidei veritates vocant, quasi Nos, & omnes Principes, & Prælatos, & alios fideles, & devotos Apostolicæ Sedis hæreticos facerent, protulerunt, quarum tenor sequitur in hæc verba:*

Veritas de potestate Concilii generalis universalem Ecclesiam repræsentantis, supra Papam, & quemlibet alterum, declarata per Constantiense,

se, & hoc Basileense Concilium, est veritas Fidei Catholicæ.

Veritas hæc; quod Papa Concilium generale... sine ejus consensu nullatenus auctoritative potest dissolvere, aut ad aliud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre, est veritas Fidei Catholicæ.

Veritatibus duabus prædictis pertinaciter repugnans est censendus hæreticus.

Has propositiones, inquit Eugenius, *juxta pravum Basileensium intellectum, quem facta demonstrant, velut Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & ipsius Constantiensis Concilii sensui contrarium, tamquam impias, & scandalosas, nec non in manifestam Ecclesiæ scissionem tendentes, ipso sacro approbante Concilio, damnamus, & reprobamus.... decernimus etiam, & declaramus, omnes, & singulos prædictos* (Basileenses) *fuisse, & esse Schismaticos, & hæreticos*. Hac autem Eugenii IV. Constitutione, *Sacro approbante* Florentino *Concilio* edita, quam primus ex Codice Vaticano in lucem emisit Horatius Justinianus, Basileensis Synodi decreta non modo labefactata, sed etiam damnata esse, mihi videntur.

XI. Valde quidem se torquet Natalis Alexander *(ibid. art. 4. n. 15.)*, ut huic argumento satisfaciat. Respondet 1. ideo damnatas esse ab Eugenio tres memoratas propositiones, quod eas fidei catholicæ veritates esse, Basileenses definierint.

Sed futile istud responsum est. Eugenius enim damnat præterea etiam ipsas propositiones. Scilicet distinguit Eugenius tres propositiones, & *qualificationem*, ut ajunt e Schola Theologi, iis additam. *Tres propositiones*, inquit, *protulerunt* (en propositiones), *quas fidei veritates vocant* (en propositionum *qualificationem*); Et *qualificationem* quidem veluti nihili faciendam prætermittit: *quasi nos*, inquit, *hæreticos facerent*: Propositiones vero juxta pravum Basileensium sensum, qui eas contra Constantiensis Synodi mentem ad Papam etiam certo legitimum referebant, damnat tamquam *impias, scandalosas*, & Schismaticas. Iis autem propositionibus Synodi Basileensis decreta sessionum II. III. & XVIII. continentur. Ergo ea decreta damnavit Eugenius IV.

XII. Respondet 2. Eugenii Constitutionem ex iis esse, quas Nicolaus V. inita pace cum Basileensibus, penitus aboleri voluit, ut constat ex ejus epistola ad omnes Christi fideles.

Sed 1. illud saltem certum est, Basileensium decreta non modo non fuisse confirmata ab Eugenio IV. sed etiam fuisse damnata. 2. Nicolaus V. pacis ineundæ causa, aboleri voluit; *Literas, processus, mandata, & decreta quæcumque, nec non excommunicationum, suspensionum, & interdicti.... in his literis.... quomodolibet contentas sententias, censuras.... inflictas, & promulgatas per præfatum Eugenium...;*

quibus-

quibuscumque sub literis, & quorumcumque tenorum, & sub quacumque data existant; etiamsi cum expressione, approbatione Ferrariensis, seu Florentini, aut alterius Concilii generalis contra dictum Basileense Concilium, & eos, qui sub nomine Concilii generalis tam in Basileensi, quam in Lausanensi civitatibus fuerunt .... nec non contra præfatum Amedeum, Felicem V. in sua obedientia nuncupatum &c. His autem literis aboleri quidem vult Nicolaus V. quascumque sententias in personas Basileensium ab Eugenio IV. latas; sed aboleri quoque se velle sententias latas in eorum propositiones, doctrinam, & decreta ad doctrinam pertinentia, nullibi in memoratis Literis indicat. 3. Si suppressam fuisse velis a Nicolao V. Eugenii IV. constitutionem, suppressa quoque fuisse, fatearis necesse est Basileensium decreta. Nam inter ineundæ pacis propositiones a Galliarum Rege, & ab Imperii Electoribus præscriptas, hæc etiam erat: *Omnia hinc inde conscripta, statuta, facta, promulgata abroganda esse, etiamsi universalem Ecclesiam, & auctoritatem Conciliorum, aut Sedis Apostolicæ concernant quovis modo*. Quamobrem aut ab Eugenio IV. aut a Nicolao V. Basileensium decreta suppressa sunt. Sed præterea hoc loco notari velim, Nicolaum V. supremam suam auctoritatem etiam supra Concilia generalia memoratis in literis asseruisse, eâque usum esse: ait enim: *Sententias .... etiamsi cum expressione, approbatione Ferrariensis, seu Florentini, aut alterius Concilii generalis ...... latas .... motu proprio, & ex certa scientia, ac de Sedis Apostolicæ potestatis plenitudine .... decernimus, & declaramus, nullum effectum penitus sortiri.*

XIII. Respondet 3. Natalis Alexander, datam fuisse Eugenii IV. Constitutionem, postquam Græci Florentia discesserant, ideoque cum Synodus Ecclesiam universam non satis repræsentabat.

Sed ingenui Viri fidem in Natali Alexandro desidero. Basileensem enim Synodum, quæ septem, vel octo Episcopis constabat, cum Sessionem II. habuit, Ecclesiam universalem repræsentasse contendit, quamvis Eugenius eam dissolvisset, & ejus decreto Eugenii Legati obstitissent: Florentinam vero Synodum, quam multo plures Episcopi constituebant, cuique Eugenius ipse præerat, œcumenicam fuisse negat. Sed qualiscumque demum fuerit tunc Florentina Synodus, Eugenius, quod ego nunc ago, Basileensium decreta damnavit.

Respondet 4. quidquid senserit Eugenius contra hujusmodi decreta, id a Germanica, & Gallicana Ecclesia receptum non fuisse; & præterea Basileenses in sua sententia permansisse, & pacem tamen cum iis Nicolaum V. iniisse.

Sed quidquid sentiat Gallicana Ecclesia cum Germanica, ajo ego,

ego, maxima Ecclesiæ pars una cum Eugenio Basileensia decreta improbavit. Quamquam neque celebris Cleri Gallicani declaratio dici potest Ecclesiæ Gallicanæ doctrina (*vide præm.*); neque aliquorum Principum potius, quam Episcoporum in Germania opinio, Germanicæ Ecclesiæ dogma vocari potest. Sed de his agere non est hujus loci. Quod vero ait Natalis Alexander, etiam Nicolaum V. in eadem fuisse cum Basileensibus sententia, risu potius, quam seria confutatione dignum est. Id enim colligit ex decreto, quo Basileenses Lausanæ congregati Nicolaum V. quem maxima Ecclesiæ pars ut verum, ac legitimum Pontificem venerabatur, in Pontificem elegerunt, ubi *Fida relatione*, ajunt, *intelligentes illum eamdem credere, & tenere veritatem*, nempe Concilium generale esse supra Papam &c. Ast ex hujusmodi decreto, quod Nicolaus V. pacis Ecclesiæ percupidus non improbavit, non minus colligi potest Nicolaum in eadem fuisse cum Basileensibus sententia, quam de sua legitima electione, antequam a Basileensibus eligeretur, dubium fuisse. Sed ineptiis cur ego detineor?

XV. Denique Pius II. Constitutione, quæ incipit: *In minoribus*. data 6. Kal. Majas. anno 1463. retractat, quæ scripserat olim adhuc Æneas Sylvius pro Basileensi Concilio adversus Eugenium IV. ideoque ipsum Basileense Concilium improbat. Sed Constantiense Concilium se venerari fatetur: *Cum his*, inquit, *& Generalis Concilii auctoritatem, & potestatem complectimur, quemadmodum & ævo nostro Constantiæ, dum ibi fuit Synodus universalis, declaratum, definitumque est. Veneramur enim Constantiense Concilium, & cuncta, quæ processerunt a Prædecessoribus nostris approbata: Inter quæ nullum unquam invenimus, fuisse ratum, quod stante Romano indubitato Præsule, absque ipsius auctoritate convenerit*. Quare ex his Pii II. verbis colligit Natalis Alexander (*ib. art. 4. n. 19.*), etiam Basileense Concilium, in quo Constantiensis Concilii decreta renovata sunt, saltem usque ad ejus translationem, a Pio II. fuisse confirmatum. At vero si Pius II. confirmare voluisset Basileense Concilium, illius saltem meminisset, præsertim cum ibi retractet ea, quæ olim ipse Basileæ egerat, & scripserat pro eodem Concilio contra Eugenium tum ante, tum post ejusdem Concilii translationem. Deinde descriptis verbis hæc statim addit Pius II. *Quia non est corpus sine Capite, & omnis ex Capite difluit in membra potestas....... Qui etsi filius est propter regenerationem; propter dignitatem tamen Pater habetur: Et sicut filiationis causa venerari debet Ecclesiam tamquam matrem; ita & prælationis causa præfertur ei* (in aliquibus MSS. legitur *præest*), *ut Pastor gregi, Princeps populo, Rector familiæ*. Ergo Constantiense quidem Concilium, cujus decreta ad schismatis tempus, quo *indubi-*

dubitatus Pontifex non est, referuntur, confirmat, sed Basileense, quod eadem decreta etiam *stante indubitato Romano Præsule*, vigere voluit, improbat, & rejicit. Et id quidem pervidit Natalis ipse Alexander. Quare, *Si quid aliud*, inquit, *sensit Pius II., rationibus certe suis consuluit, & humani aliquid passus est, quod veritatem, quam in minoribus defenderat, statim atque creatus est Pontifex, absque examine deseruerit, ejuraveritque*. Esto. An non ergo Basileensia decreta rejecit Pius II? Sed falso etiam affirmat Natalis Alexander, Pium II. priorem sententiam absque examine deseruisse. Eam enim Juliani Cardinalis, qui Basileensi Concilio Eugenii nomine præfuit, pluraque pro Concilii auctoritate in Papam egerat, & scripserat, exemplum secutus, deseruerat ab anno 1452. ut constat ex ejus Oratione Viennæ adversus Australes habita, quam edidit Cl. Muratorius (*tom. 2. Anecdot.*). Cum enim illi a R. Pontificis judicio Concilium appellassent, supremam Pontificis auctoritatem propugnavit, atque ostendit, ab eo Judice eos appellasse, qui Judicem in terris superiorem habet nullum. In ipsa Constit. retract. ait: *Eramus pene laici, quando ad Eugenii obedientiam redivimus*. Sed de Basileensi Concilio nimis multa dixi.

Itaque cum Basileenses, dissentiente R. Pontifice, decreta, de quibus agimus, ediderint, neque ullus Rom. Pontifex ea confirmaverit, in eo demum tota versatur quæstio, utrum decreta a Synodo quavis edita, dissentiente Romano Pontifice, nec ab eo confirmata, legitima auctoritate edita, & velut œcumenicæ Synodi decreta sint habenda? Affirmant Galli: negamus nos, idest duæ saltem e tribus Ecclesiæ partibus. Illi Synodi Basileensis auctoritate nobiscum pugnare nequeunt; ea enim in quæstione versatur, quæ aliis propterea argumentis est decernenda. Atque nos quidem ex Sacris literis, & ex Traditione ostendimus, supremam in Ecclesia potestatem non œcumenicæ Synodo, nec Ecclesiæ, ut a R. Pontifice sejungitur, sed Apostolo Petro, & Romano Pontifici immediate a Christo traditam esse. (*1. & 2. p.*): Præterea ex eadem Ecclesiæ traditione, & ex œcumenicarum Synodorum canonibus, rebusque gestis confecimus, Synodos absque Romani Pontificis auctoritate congregatas Conciliabulis adnumerandas esse (*2. p. cap. 19.*), & decreta aut dissentiente Romano Pontifice edita, aut ab eo non confirmata, irrita prorsus esse (*ibid. cap. 28.*). Basileensis autem Synodus Romano Pontifice dissentiente nisi congregata, saltem celebrata est; ejusque decreta a nullo Romano Pontifice confirmata, sed ab Eugenio IV. & ab aliis improbata sunt. Ergo Synodus Basileensis inter Conciliabula, saltem quoad rem, de qua agimus, numeranda est, ejusque decreta nihili facienda sunt.

CAPUT

CAPUT VI.

Diluit argumenta, quæ ducit Febronius ex Tridentinæ Synodi Actis.

I. IPsum Concilium Tridentinum, inquit Febronius (*cap. 6. §. 1. n. 5.*), *superioritatem in Pontificem actu exercuisse, variis locis deprehenditur. Sic 1. Concilium concipit decreta, & Canones suo nomine, & hac ratione sibi ea attribuit. 2. Licet Paulus III. legatis suis dedisset facultatem Concilii, cum necesse foret, alio transferendi, nihilominus translatio ipsa Bononiam ipsius auctoritate Synodi decreta, ordinata, & effectuata fuit sess. 9. die 21. Mensis Aprilis an. 1547. 3. Abolevit mandata Apostolica, & mentales reservationes sess. 24. cap. 19. &c. 4. Insinuat, Papam quasdam potestates, quibus fruitur, ab Ecclesia tenere. Huc pertinet jus statuendi, & dispensandi in impedimentis Matrimonii dirimentibus, anathema pronuncians can. 3. & 4. sess. 24. de Matrim. in eos, qui dixerint, Ecclesiæ jus non esse, novos gradus adjicere eis, qui in Levitico expressi sunt, aut in horum aliquibus dispensare... Committit Papam pro concessione usus Calicis sess. 22. decreto ult. 5. Tribuit inerrantiam Ecclesiæ. Ait enim sess. 4. Ecclesiæ esse judicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum.... Argumentum, quod hanc in rem ex sess. 21. cap. 1. desumitur, reliquis fere validius est; in eo ad judicium Ecclesiæ sic provocatur:* = Sancta Synodus a Spiritu S... edocta, atque ipsius Ecclesiæ judicium, & consuetudinem secuta, declarat, ac docet &c.

II. Sed nugæ sunt istiusmodi argumenta, a quibus ego refellendis libentius abstinerem, nisi vererer, ne fucum imperitis facerent. Itaque, quia Febronius controversiam ipsam, de qua agimus, identidem oblitus esse videtur, est ei sæpe in mentem revocanda. Cum quæritur, Synodus ne Pontifice, an Pontifex Synodo superior sit, secernenda est Synodus a Pontifice. Et siquidem constet, Synodum certo legitimam in Pontificem ab ipsa secretum *superioritatem exercuisse*, nos victos esse, fatebimur. Sin vero constet, Pontificem in Synodum auctoritate sua usum esse, causa nobis adjudicanda erit. Jamvero ex Orientalium Synodorum Actis constat, Pontificem in ipsas Synodos auctoritate sua usum esse. Nam Cœlestinus Ephesinæ Synodo non modo fidei dogma amplectendum, sed etiam sententiam in Nestorium pronunciandam præscripsit (*2. p. cap. 23.*). Leo M. ne phrases quidem, quas ipse in Epistola ad Flavianum usurpaverat, a Synodo in fidei definitione prætermitti, passus est: Dioscorum a Synodo veluti Episcopum, & Judicem recipi,

 omnino

omnino vetuit (*ib. cap.* 24.): Canones ab universa Synodo probatos, *B. Petri Apostoli auctoritate, generali prorsus definitione cassavit* (*ib. cap.* 28. *n.* 10.). Eadem auctoritate usi sunt Agatho, Hadrianus I. & Hadrianus II. in Synodos VI. VII. & VIII. (*ib. cap.* 25. 26. & 27.). E contra in earumdem Synodorum Actis nihil est, ex quo confici possit, eas auctoritatem in R. Pontificem exercuisse. Utraque res manifesta fit etiam ex Actis Synodorum Occidentalium, quas veluti oecumenicas Catholici omnes venerantur; cujusmodi sunt quatuor Lateranenses, duae Lugdunenses, Viennensis, & Florentina. Cujus rei illud etiam non leve argumentum est, quod in earum Actis nihil Febronius invenerit, quod in rem suam duceret. Tridentina tantum Synodus plura ei argumenta suppeditat. Quanti ea sint, expendamus.

III. *Concilium*, inquit, *decreta, & Canones suo nomine concipit, & Concilii translationem Bononiam decernit*.

Verum primo: etiam oecumenica Concilia in Oriente celebrata communi nomine decreta ediderunt. Sed cum edenda decreta ipsis praescripserint Romani Pontifices, Pontifices quidem in Concilia, non vero Concilia in Pontifices *superioritatem* exercuerunt. Deinde: cum omnes Concilii Patres sint Judices, imo unum cum R. Pontifice Judicem, unumque Tribunal efficiant, communi quidem totius Concilii nomine decreta edi debent. An vero quia omnes Judices in eadem decreta consentiunt, eaque communi nomine edunt, ideo in se mutuo superioritatem exercent?

Sed Concilium *abolevit mandata Apostolica, & mentales reservationes sess.* 24. *cap.* 19. *Item accessus, & regressus a Romanis Pontificibus eo aevo concedi solitos &c.*

Verum edita ne sunt istiusmodi reformationis decreta, invito R. Pontifice, ejusve Legatis? Nonne Pontificis Legati ea primi probarunt, & subscripserunt, atque Synodo probanda proposuerunt? Qui ergo dici potest Synodus auctoritatem supra Papam exercuisse?

Quod vero ait Febronius, *insinuare Concilium, Papam quasdam potestates, quibus fruitur, ab Ecclesia tenere*; est omnino falsum. Definiens enim Synodus (*sess.* 24. *de Sacram. Matr. can.* 3. & 4.) *Ecclesiam potuisse constituere impedimenta Matrimonii*, praeter ea, quae in Levitico exprimuntur, *& posse in nonnullis illorum dispensare*; Ecclesiae nomine non fidelium multitudinem intelligit; quasi significare velit, eam potestatem fidelium multitudini datam esse: id enim a Catholico homine dici nequit (*vid. Proem. n.* 5.); sed intelligit Ecclesiae Pastores, ac praecipue R. Pontificem. Et eam quidem potestatem Romano Pontifici convenire, veluti certum sumit Tridentina Synodus:

dus: nullibi vero eam ipsi ab Ecclesia, aut a Synodis commissam esse, affirmat. Nempe quidquid potestatis Romano Pontifici a Christo datum est, id Ecclesiæ Catholicæ, cujus ille Caput, Pastor, & Rector est, datum esse, vere dicitur. Quemadmodum vere dicimus, esse e. c. in Galliis summam auctoritatem, quamvis non penes Populi multitudinem ea sit, sed penes Regem. In eumdem sensum accipienda sunt ea loca, in quibus memorat Tridentina Synodus *consensum, judicium, interpretationem Ecclesiæ*, idest Pastorum Ecclesiæ, nisi dicere Febronius velit, spectare ibi Synodum ad Sutorum, & muliercularum judicium. Imo eumdem in sensum provocat Synodus ad *consuetudinem* Ecclesiæ, cum ait (*sess. 21. cap. 1.*): *Sancta Synodus a Spiritu Sancto... edocta, atque ipsius Ecclesiæ judicium, & consuetudinem sequuta, declarat, ac docet, nullo divino præcepto Laicos, & Clericos non conficientes, obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie sumendum*. Non enim ibi provocat Synodus ad consuetudinem tantum Laicorum non sumendi; sed etiam, & præcipue ad Ecclesiæ Pastorum consuetudinem non administrandi Eucharistiam sub utraque specie: nisi forte opinatur cum Protestantibus Febronius, Laicorum esse, interpretari præceptum Domini (*Jo. 6. 54.*): *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*.

Falso etiam ait Febronius, Synodum *committere Papæ pro concessione usus Calicis*: quasi tribuerit Papæ facultatem ejus usus concedendi. Synodus enim *decrevit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsenti decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Christianæ, & salutare petentibus usum Calicis fore, judicaverit*. Ast integrum negotium ad Pontificem referre, non idem profecto est, atque facultatem ei committere. Si enim Senatus a Rege constitutus, ut de aliquo negotio judicaret, rei difficultate permotus, decerneret, integrum negotium ad Regem esse referendum; an ideo ipse judicandi facultatem Regi tribueret?

IV. Hactenus Febronii argumenta ex Tridentinæ Synodi Actis ducta refutavi. Nonnulla ego nunc ex iisdem Actis ducam, quæ Pontificem Synodo superiorem esse, plane conficiunt. Itaque Tridentina Synodus sess. 25. cap. 21. *Postremo*, inquit, *Sancta Synodus omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina tam sub fel. rec. Paulo III. ac Julio III. quam sub beatissimo Pio IV. Pontificibus maximis in hoc Sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salva semper Sedis Apostolicæ authoritas & sit, & esse intelligatur*. Jamvero qui fieri potest, ut Synodus persuasum habeat, se esse Pon-

tifice superiorem, imo se in eum, nisi Synodi decretis parere velit; posse auctoritate sua uti, & nihilominus, postquam multa decreta edidit, declaret, hæc ita decreta fuisse, *ut in his salva semper Pontificis auctoritas & sit, & esse intelligatur?* Ego quidem, nisi plane bardus sum, duo hæc secum pugnare, ideoque alterutrum falsum esse, intelligo. Postremum autem est verum; nam in Synodi Acta relatum est: Ergo falsum est primum.

Ait quidem Febronius, *per has clausulas inferri non posse: quasi sacra hac Synodus suorum decretorum vigorem summi Pontificis auctoritati, & Concilii jura ejus potestati subjecerit; quemadmodum demonstrat Gibert:* Sed ipse interea nullum asserti sui argumentum profert. Giberti opus ad manum non habeo; sed non dubito, futilibus argumentis rem hanc eum agere. Si quod enim solidum argumentum afferret, non illud prætermitteret Febronius in describendis etiam prolixioribus similium Scriptorum locis diligentissimus. Itaque argumenti loco ait, *observasse, & referre Illustr. Bossuetum def. declar. Cler. Gall. lib. 11. cap. 18. his clausulis Gallos ita commotos fuisse, ut vel ea causa Tridentinam Synodum admittere recusaverint*. Sed nos non quærimus, quid senserint, & quantum commoti fuerint Galliarum Senatus; sed quid Tridentina Synodus senserit, ac decreverit.

Denique Tridentina Synodus suorum decretorum confirmationem a Pontifice petiit: ast decretorum confirmationem non petiisset, nisi Synodo Pontificem superiorem esse, existimasset. *Vide 2. p. cap. 28. n. 21.*

CAPUT VII.

Continet Febronii argumenta, eaque refellit.

I. Febronius cap. 6. §. 1. ostendendum assumit, *jura universalium Conciliorum prætenso statui monarchico Ecclesiæ repugnare. In primis*, inquit, *constat, a Generali Concilio universam Ecclesiam repræsentari, non item a solo Romano Pontifice. Constat item, generalia Concilia in Spiritu S. legitime congregata, suam immediate a Christo habere auctoritatem*. Id se probasse, ait, cap. 1. §. 5. ubi hæc Scripturæ testimonia affert: = Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis = (*Jo.* 14.): = Ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum = (*Matth.* 18. 20.): = Ut scias, quomodo oporteat, te in Domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna, & firmamentum veritatis (1. *Tim.* 3.). = Visum

fum eft Spiritui Sancto, & nobis = (*Act.* 15.). Quare Bafileenfes (ad Eugen. P.) ajunt: *Ipfe Spiritus Sanctus adfidebit medius judex & arbiter* (inter Eugenium, & ipfos), *quid in Ecclefia Dei tenendum, & agendum fit*. *Aderit plane Spiritus Sanctus, in cujus nomine congregata eft hæc S. Synodus... Blafphemia effet, fiquis negaret, Spiritum S. dictare fententias, Canones, & decreta Conciliorum.*

Et hæc quidem Apoftolorum Collegio promifit Chriftus. De fingulis vero, *ne excepto quidem primo*, ait (*Matth.* 23.): = Nolite vocari Rabbi &c. =. Præterea ait Petro (*Matth.* 18.): = Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipfum folum... Si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos... Quod fi non audierit eos, dic Ecclefiæ. Si autem Ecclefiam non audierit, fit tibi ficut ethnicus, & publicanus =. Aft etiam Pontifex eft *Frater*; poteft itaque, & debet corrigi, *maxime fi ob hærefim*, inquit Febronius, *fchifma, vel diffolutos mores multis fcandalo fit, & offenfioni*. Si vero *Fratrem corripientem, vel adhibitis teftibus, non audierit, denunciandus erit Ecclefiæ non difperfæ, quæ ipfum coercere non valebit, fed congregatæ in univerfali Concilio*: Ecclefia enim *non poteft effe ipfe Pontifex; ne idem fit reus, & Judex. Sed non poffet Papa Ecclefiæ fic congregatæ denunciari, nec ab ea corrigi, nifi hujus effet fuperior poteftas, immediate a Deo accepta ad ligandum, folvendumque omnes fideles, atque ipfum etiam Romanum Pontificem*. Hactenus Febronius.

II. Hæc autem argumenta, quæ plurimi ipfe facit, nonnifi imperitos decipere poffunt. Enimvero fateor, Concilia generalia in Spiritu Sancto legitime congregata, univerfam Ecclefiam repræfentare, & auctoritatem a Deo habere immediate. Sed cum etiam Hæreticorum, & Schifmaticorum Conciliabula, fe in Spiritu Sancto legitime congregata effe, & univerfam Ecclefiam repræfentare, contendant, opus eft *criterio* aliquo, quo legitima Concilia a Conciliabulis difcernere quifque facile poffit. Rurfus: cum fieri poffit, ut Concilia etiam in Spiritu Sancto legitime congregata, & univerfam Ecclefiam repræfentantia, Canones edant non a Spiritu Sancto dictatos, cujufmodi fuerunt, quos edidit Concilium Chalcedonenfe; ftatuendum eft criterium, quo decreta a Spiritu Sancto dictata, a decretis humano Spiritu editis fecerni poffint. Jamvero juxta antiquiffimam Ecclefiæ Traditionem, quam alibi (2. *p. cap.* 19. *n.* 3. & 4.) exponebam, ea tantum Concilia legitima funt, & univerfalem Ecclefiam repræfentant, quæ auctoritate Romani Pontificis celebrantur, eumque fecum vel decernentem, vel decreta probantem habent. Patres quidem Septimæ œcumenicæ Synodi hoc argumento negarunt, Synodum a 338. Epifcopis Conftantinopoli celebratam, fuiffe *magnam*, & *generalem*; quod

quod scilicet *non habuerit cooperantem illius temporis Romanorum Papam, ut postulat Lex Conciliorum*. Rursus: juxta antiquissimum Ecclesiæ Canonem ea tantum Conciliorum decreta veluti a Spiritu S. dictata, suscipienda sunt, quæ vel Romani Pontificis sententiâ edita sunt, vel ab eo probata sunt (*ib. & cap.* 28. *n.* 4. 10. *&* 14.). Ergo Concilia, quæ absque Romani Pontificis auctoritate celebrantur, eumque *cooperantem* non habent, in Spiritu S. legitime congregata non sunt, nec universam Christi Ecclesiam repræsentant, sed Conciliabula sunt; eorumque, & aliorum etiam legitimorum decreta, R. Pontifici non probata, Spiritui Sancto tribui nequeunt. Ergo ad prioris tantum, non vero etiam ad posterioris generis Concilia, & decreta spectant Christi promissiones, & memorata a Febronio Scripturæ testimonia. His ergo Scripturæ testimoniis abutitur Febronius cum Basileensibus, ea referens (*cap.* 6. §. 16. *n.* 5.) etiam *ad Concilium a Papa derelictum, eoque contradicente* celebratum. Et Patrum quidem nemo ad hujusce generis Concilia retulit memorata Scripturæ testimonia, nisi forte impius Dioscorus Alexandrinus, Photius, Iconomachi, & qui eos hac in re secuti sunt, Basileenses. Perperam igitur ex iis Scripturæ testimoniis concludit Febronius, *potiorem esse Concilii a Papa derelicti*, quam ipsius Papæ auctoritatem, & *jura universalium Conciliorum Statui Monarchico Ecclesiæ repugnare*.

III. Quid vero sibi vult Febronius, cum ait, *a generali Concilio universalem Ecclesiam repræsentari, non item a solo R. Pontifice?* Si enim de Concilio loquitur, quod auctoritate R. Pontificis congregatum est, eumque cooperantem habet, fateor, ab istiusmodi Concilio universam Ecclesiam repræsentari; sed nego, non repræsentari universam Ecclesiam a solo R. Pontifice. Constans enim S. Augustini dogma est, ut vult Febronius ipse (*cap.* 1. §. 6. *n.* 4.), S. Petrum, cum Claves regni cœlorum, idest Ecclesiæ Primatum, & summam auctoritatem a Christo accepit, gessisse figuram, & personam Ecclesiæ (*vid.* 1. *p. cap.* 3. *n.* 7. *seqq.*). Ergo S. Petrus etiam solus propter suum Primatum universam Ecclesiam repræsentabat. Ergo etiam Romanus Pontifex, qui in Petri Primatum succedit, propter eumdem Primatum universam Ecclesiam etiam solus repræsentat. Id præterea demonstrat communionis ab omnibus, qui Catholici esse volunt, cum Romano Pontifice conservandæ necessitas. Nisi enim solus R. Pontifex Catholicam Ecclesiam repræsentaret, posset quis esse Catholicus etiam sine communione cum R. Pontifice. Quare Nestoriani Episcopi, quos nuper ad Ecclesiam Catholicam rediisse, ingenti cum gaudio audivimus, unius Ro. Pontificis communionem quæsierunt: vetustissima Traditione edocti, eos tantum esse Ecclesiæ Catholicæ membra, qui cum ejus Capite R. Pontifice communio-

munionem habent. Id autem verum non esset, nisi Romanus Pontifex etiam solus Catholicam Ecclesiam repræsentaret. Igitur non modo Concilium generale, quod quidem R. Pontificis auctoritate congregatum est, eumque cooperantem habet, sed etiam solus R. Pontifex universam Ecclesiam repræsentat.

Si vero loquitur Febronius de Concilio generali, quod a Pontifice derelictum est, eoque contradicente celebratur, nego istiusmodi Concilium universam Ecclesiam repræsentare. Id ex superius a me allatis argumentis constat.

IV. Quod attinet ad reliqua duo Scripturæ testimonia, iis quoque abutitur Febronius. Sed de primo alibi dixi (1. *p. cap.* 5. *n.* 7.): quare postremum tantum nunc expendam. Mihi quidem ridendi potius, quam refutandi esse, videntur Gersonius, Natalis Alexander, Febronius, aliique eorum similes, qui ex iis Christi verbis; *dic Ecclesiæ*: colligunt, R. Pontificem Fratrum correctionem contemnentem ad Synodum generalem deferendum esse; quasi Ecclesia, ad quam deferendus est peccator, sit Fidelium, aut Episcoporum Synodus. Grave quidem, & permolestum esset Ecclesiæ negotium, si quotiescumque Peccatores Fratrum correctionem contemnunt, Fidelium, aut Episcoporum multitudo congreganda esset, quæ eos corrigeret. Ubique enim locorum perpetua Synodus habenda esset. Sed Febronii interpretatio ab Ecclesiæ sententia, & consuetudine prorsus aliena est. Hæc enim Ecclesiæ nomine non fidelium multitudinem, nec Episcoporum Synodum, sed Ecclesiæ Præsides intellexit, uti etiam docuerunt Origenes (*in Matth.*), S. Johannes Chrysostomus (*hom.* 60. *al.* 61. *in Matth.*) Theophilactus, Eutymius (*in eum loc.*), & alii plurimi. Cum igitur Romanus Pontifex omnibus aliis Ecclesiæ Præsidibus auctoritate præstet, nemo ei; moneri quidem a Minoribus potest, & corrigi, si peccaverit, uti correxit S. Petrum Apostolus Paulus, sed ad Ecclesiam deferendus non est. Quid igitur agendum est, si Fratrum monita contemnat? Scilicet *arbitrio divino est dimittendus*, ut statuit R. Synodus habita in Causa Symmachi (*vid. sup. cap.* 2.).

Ast, inquit Febronius, Christus præcipit ut Peccator quilibet deferatur ad Ecclesiam: Ecclesia autem non *potest esse ipse Pontifex, ne idem sit reus, & judex; nec Ecclesia dispersa, quæ ipsum coercere non valebit: ergo est Ecclesia congregata*.

Perlepidum quidem argumentum! facile enim eo conficitur, ne ad Synodum quidem Pontificem esse deferendum 1. enim Pontifex deferendus profecto non est ad judicem, qui nullibi est: Synodus autem œcumenica nullibi est. 2. Pontifex ut summum deferendus est ad Synodum legitimam: Synodus autem legitima absque

Ponti-

Pontificis auctoritate celebrari nequit (*ex supp.*): ergo quoniam in Synodum ipsum judicaturam Pontifex nunquam consentiet, nulla unquam legitima Synodus celebrabitur, ad quam Pontifex ipse deferri possit. Ergo demum Ecclesia, cui denunciandus est Pontifex, est Pontifex ipse, ut proinde ipse sit reus simul, & Judex. Id equidem absurdum Febronio videtur: Sed Apostolicæ dignitati, & auctoritati, qua *major nulla est*, ut ait S. Nicolaus I. (*ep.* 8.), consentaneum esse, visum est S. Ivoni Carnutensi (*sup. cap.* 2. *n.* 6.), & S. Bernardo (*ib. cap.* 3. *n.* 14.), imo ex communi veteris Ecclesiæ persuasione, Romanum Pontificem *humano judicio non subjacere*, necessario consequitur. *Vide sup. cap.* 1.

Præterea Febronius, postquam prolixam æque, & ineptam, atque superioribus Capitibus a me refutatam Gersonii argumentationem descripsit (*ib. n.* 1. *&* 2.); ait (*n.* 3.), S. Petrum fuisse membrum Ecclesiæ, *ut ut principalius*. *Quis autem dubitet*, inquit, *uni membro minorem esse authoritatem, quam toti Corpori*. Sed istud ego argumentum refutavi superius (*cap.* 1. *n.* 5. *&* 9.). Verum addit Febronius: *Agnovit id S. Gregorius M. lib.* 5. *ep.* 18. (*al. lib.* 4. *ep.* 39.) *ad Jo. C. P. scribens*. = Certe Petrus Apostolus primum membrum Sanctæ, & universalis Ecclesiæ est. Paulus, Andreas, Johannes quid aliud, quam singularium sunt plebium Capita. Et tamen sub uno Capite omnes membra sunt Ecclesiæ =.

Verum consecutionem ex S. Gregorii verbis ducit Febronius, quæ non modo in iis non continetur, sed etiam contraria est ei, quæ ex iis sponte sua fluit. Etenim S. Gregorius ait, Petrum esse primum membrum, idest Caput universalis Ecclesiæ, cui, ut alibi (*lib.* 2. *ep.* 76. *ad Marc. Aug.*) dicit, *totius Ecclesiæ cura commissa est*: Paulus vero, Andreas, Johannes non *universalis Ecclesiæ*, sed *singularium Plebium sunt Capita*. Major autem est Pauli, Andreæ, Johannis, quam singularium Plebium, quarum illi Capita sunt, auctoritas: ergo major est etiam Petri, quam universalis Ecclesiæ auctoritas.

Denique affert Febronius quoddam S. Hieronymi effatum, quod est hujusmodi apud Gratianum dist. 39. can. 24. = Si auctoritas quæritur, Orbis major est Urbe =: *quo loco*, ait Febronius, *non quæritur, quis multitudine, aut quantitate, sed quis authoritate præstet*.

Verum agit ne ibi S. Doctor de auctoritate Romani Pontificis? Nequaquam. In epistola enim 85. ad Evagrium, ex qua memoratam sententiam desumpsit Gratianus, redarguit S. Hieronymus quemdam, qui *Diaconos Presbyteris anteferebat*, eo etiam usus argumento, quod *Romæ ad testimonium Diaconi Presbyter ordinaretur, & Diaconi inter Presbyteros absente Episcopo sederent*. Hanc autem Dia-

conorum

conorum Romanorum consuetudinem carpens S. Hieronymus, ait: Si auctoritas &c. Quare non de auctoritate Romani Pontificis, sed de auctoritate consuetudinis perperam a Romanis Diaconis invectæ ibi agit S. Doctor. De auctoritate autem R. Pontificis lege, quæ scribit Damaso epist. 57.

CAPUT VIII.

Refellit argumenta, quibus Julianus Synodi Basileensis Præses pro Conciliorum in R. Pontificem auctoritate depugnavit.

I. JUlianus Cardinalis Cæsarinius, Patriâ Romanus, moribus & Doctrina conspicuus, cum Apostolicæ Sedis Legatione apud Basileensem Synodum fungeretur, multa gessit, scripsitque pro summa Synodi etiam in Eugenium IV. auctoritate. Sed cùm Eugenius Synodum Ferrariam transferri decrevisset, Julianus ad Eugenium defecit, & quæ gesserat, scripseratque pro Concilii auctoritate, retractavit. Rem narrat Pius II. in *Bulla retractat*. In colloquio enim Viennæ habito: *Tuebamur*, inquit Pius, *antiquam sententiam: ille novam defendebat. Extollebamus generalis Concilii authoritatem: ille Apostolicæ Sedis potestatem magnopere collaudabat.... ad extremum cum suis scriptis, dictisque Cardinalem vinceremus, premeremusque vehementer, subridens ille, Tu, inquit, Ænea, tabellis obsignatis agis mecum: & quoniam aliquando sensimus, ut dicis, idcirco & bodie idem putas debere sentire.... Fateor, me dixisse, & scripsisse, quæ refers; verum a vero remotum errasse: At tu, qui, ut ais, me Doctore Basileensibus credere adductus es, errantem olim sectatus es, cur modo non sequeris recta monentem? Præsumpsi de me ipso, dum essem Basileæ: nimis, quamvis deceptus, decepi, & credens prodesse, nocui. In medio Ecclesiæ docens, quæ non didici, cæcus erravi, & in tenebris ambulavi. Reliqui tandem Ecclesiam malignantium, & cum impiis sedere recusavi.... cognovi priorem errorem.... & Eugenio, cui fuissem rebellis, submisi cervicem: a quo misericordiam consecutus, ad unionem Græcorum navavi operam..... ad fontem veri perveni, quem Sancti Doctores ostendunt Græci, & Latini, quorum una vox est, salvari non posse, qui S. R. Ecclesiæ non tenet unitatem, omnesque illas virtutes mancas esse ei, qui Summo Pontifici obedire recusat... Romanum Præsulem in Ecclesiæ vertice constitutum esse, constat, a quo nullam ex Ovibus Christi exemptam novimus. Ego ad ovile redii, qui diu erraveram extra Caulas, & Pastoris Eugenii vocem*

 audivi.

audivi. Tu, si sapias, idem facies. Haserunt, addit Pius II., *pectori nostro verba Viri, quæ sæpe ad nos repetiit non sine charitate ardenti, & amore singulari. Multum profuit nobis &c.... Quibus consideratis, caligo tandem ab oculis nostris cecidit... Eramusque adhuc pene Laici, quando ad Eugenii obedientiam redivimus.* Prolixiorem hunc locum ex Bulla Pii II. consultò descripsi. Febronius enim, ut est sublestæ fidei homo, sæpe (*præsertim cap. 6. §. 1. n. 3. & §. 16.*). Julianum summis laudibus effert, ut vim, & auctoritatem iis addat, quæ pro Synodo Basileensi, ejusque in Pontificem auctoritate Julianus scripsit, atque ut imperiti saltem, tanti Viri auctoritate permoti, Concilium Pontifici præferant: Quamobrem Juliani retractationem caute silentio præterit. Sed utinam Febronius, qui Juniorem Julianum *errantem* sectatus est, sequatur tandem senem *recta monentem*.

Ne autem Juliani ea, quæ olim pro Synodis scripserat, retractantis auctoritati nimium concedere videar; argumenta etiam refellam, quibus ille pro summa Synodorum in R. Pontificem auctoritate depugnavit in disputatione habita cum Archiepiscopo Spalatensi Eugenii Legato. Ea afferuntur a Febronio cap. 6. §. 16. veluti *potiora* in hanc rem.

II. 1. Itaque *cum generale Concilium*, inquit Julianus, *sit adunatio totius Ecclesiæ, facta in virtute, & auctoritate Spiritus Sancti, sequitur, ibi in repræsentatione esse Ecclesiam, ubi est Concilium.*

Recte quidem concludit Julianus, id veluti certum sumens, quod in quæstione versatur; scilicet Generale Concilium, quod a Pontifice dissolutum est, quodque in Pontificem sententiam dicere audet, quod demum decreta a Pontifice improbata edit, *esse adunationem Ecclesiæ factam in virtute, & auctoritate Spiritus Sancti*. Id non veluti certum sumere, sed demonstrare, Juliani erat. Nos quidem invictissimis argumentis ostendimus (2. *p. cap.* 19. *& alibi*), hujusmodi Concilium esse Conciliabulum, longe alia, quam Spiritus Sancti auctoritate *adunatum*.

III. 2. *Claves*, ait Julianus, *in persona Petri Ecclesiæ data sunt: neque enim Ecclesia propter Papam, sed Papa est propter Ecclesiam: & non dicitur*; = Credo in Papam =: *sed*: in Sanctam Ecclesiam Catholicam =. *Proinde quidquid Papa tamquam ministeriale Caput Ecclesiæ, & ejus jure, ac nomine potest; hoc multo magis illa in Spiritu Sancto congregata, valebit per se ipsam.*

Verum Claves datas esse non Ecclesiæ, sed Petro immediate, alibi (1. *p. cap.* 3.) ego ostendi. Utraque autem ratio, quam Julianus affert, falsa, & inepta est. Nam neque Regnum perfecte Monarchicum, est propter Regem, sed Rex est propter Regnum; nec

nec tamen summum imperium est apud Regnum, sed est apud Regem. Scilicet Pontifici quidem datæ sunt Claves a Christo, sed ad utilitatem Ecclesiæ illi datæ sunt: quemadmodum Regi non ipsius, sed Regni commodo, & utilitati data est a Deo summa potestas. Cum vero ait Julianus, non dici: *Credo in Papam*; Concilii Constantiensis oblitus esse videtur. Nam inter articulos Wiclefi ab illo damnatos, sunt etiam hi: *Ecclesia R. (n. 37.) est synagoga Satanæ, nec Papa est proximus, & immediatus Vicarius Christi, & Apostolorum. Non est (n. 41.) de necessitate salutis credere, Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias*: Cui articulo hæc apponitur censura: *Error est.... pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares*. Quare Martinus V. decernit, ut qui de damnatis articulis suspectus est, interrogetur, præter alia, *utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit Successor B. Petri, habens supremam authoritatem in Ecclesia Dei*. Ergo siquidem Catholici esse volumus, debemus credere etiam *in Papam*: quod fidei dogma continetur in illo, quod exprimitur in Symbolo: *Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam*. Neque enim credit *Sanctam Ecclesiam Catholicam*, qui non credit *Papam* Ecclesiæ Catholicæ Caput a Christo datum. Cum igitur quæ Julianus statuit antecedentia, falsa sint; consecutio quoque, quam ex iis ducit, falsa est. Cæterum istiusmodi argumentum diligentissime a me refutatum est 1. *p. cap.* 3.

IV. 3. *Asseverant Ss. Patres*, inquit Julianus, *decreta generalium Conciliorum, tamquam ab universali Ecclesia condita, & a Spiritu Sancto dictata, sicut Sancta quatuor Evangelia, veneranda, servandaque esse*. Addit Febronius, *talia de Constitutionibus, quæ a solis Romanis Pontificibus emanant, non tradi*.

Imo vel ipsi Romani Pontifices, ajo ego, generalium Conciliorum decreta se venerari professi sunt. Sed quæ? Ea ne, quæ absque Romani Pontificis auctoritate edita sunt, aut ab eo confirmata non sunt? S. Gregorius (*epist.* 49. *lib.* 2.), se quatuor generalia Concilia Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, veluti quatuor Evangelia suscipere, & venerari, professus est; sed Conciliorum Constantinopolitani, & Chalcedonensis Canones omnino rejecit: Quia scilicet decreta quidem fidei ab illis Conciliis edita, Romani Pontifices confirmaverant; Canones vero rejecerant. Itaque Sancti Patres, & universa Ecclesia ea tantum Concilia, & Conciliorum decreta venerata est, quæ ab Ecclesia Romana probata, & confirmata sunt. Porro Synodi Basileensis decreta aliqua quidem a Romana Ecclesia probata sunt: sed decreta, quæ Synodus illa edidit contra auctoritatem Romani Pontificis, a Romana Ecclesia con-

stantissime refutata sunt: *Quod autem in Synodo refutavit Sedes Apostolica*, inquit S. Gelasius, *habere non potuit firmitatem*. *Vid.* 2. *p. cap.* 19. *&* 28. Quare cum Ecclesia eas tantum Synodorum Constitutiones veluti Evangelia venerata sit, quas Apostolica Sedes probavit, confirmavitque, tota demum tantæ venerationis causa est Apostolicæ Sedis auctoritas; quasi ab ea sola manassent. Quamquam Ecclesia solius etiam Apostolicæ Sedis Constitutiones veluti divina oracula venerata est, ut constat ex generalium Synodorum Actis (2. *p. cap.* 24. *n.* 3. *cap.* 26. *n.* 2. *cap.* 27. *n.* 2.).

V. Vel ipse Febronius fatetur, nos *nullum velle agnoscere Concilium pro Generali, nisi cui Papa præsideat*. *Sed his*, inquit, *ex mente Cardinalis Juliani satisfaciemus infra num.* 5. & 11. Audiamus, quæso, ejus argumenta: *Basileenses*, inquit *n.* 5. *non solum verbis decretorum* (Concilii Constantiensis), *sed & concomitantibus ejusdem Synodi actionibus, vim, & sensum verborum interpretantibus, usi sunt ad probandam auctoritatem Concilii etiam a Papa derelicti, eoque contradicente. Concilium Constantiense, inquit Card. Julianus, declaravit discessum Johannis XXIII. scandalosum, & turbativum universalis Ecclesiæ: & tamen per talem fugam non dissolvebatur Concilium*. Egregie quidem, Febroni. Sed nos negamus, Concilium Constantiense fuisse œcumenicum, antequam ad illud accesserunt qui a Gregorio, & Benedicto stabant. Id negavit etiam Johannes a Turrecremata, qui Synodo interfuit. Imo negamus, fuisse œcumenicum ante electionem Martini V. Nam *neque magna*, neque *œcumenica est Synodus, quæ non habet cooperantem illius temporis*, quo celebratur, *Romanorum Papam*, quemadmodum declaravit Septima certo œcumenica Synodus (2. *p. cap.* 19.). Ast Constantiensis Synodi tempore nullus erat Romanorum Papa certo legitimus (*vid. sup. cap.* 4. *n.* 2.): vel siquis erat, eum Synodus *cooperantem* non habuit, ut fatetur Julianus ipse. Ergo ante Martini V. electionem neque *magna*, neque *œcumenica* fuit. Nisi Febronius Traditionis monumenta convellat, quæ a me alibi (2. *p. cap.* 19.) allata sunt, nunquam conficiet, Constantiensem Synodum ante sessionem 42. fuisse œcumenicam.

Præterea dicimus, Synodorum etiam œcumenicarum decreta rata, & firma non esse, nisi a R. Pontifice probata, & confirmata fuerint. Id ego validissimis argumentis alibi ostendi (2. *p. cap.* 28.). Decreta autem Synodi Constantiensis, de quibus sermo est, a Martino V. vel confirmata non sunt (*vid. cap.* 4. *n.* 5.); vel non in eum sensum, in quem ea Basileenses acceperunt, confirmata sunt (*ib. n.* 6. *seqq.*). Eugenius vero ea in Basileensium sensum accepta, apertissime refutavit (*cap.* 5. *n.* 5. *seqq.*). Ergo istiusmodi decreta irrita sunt. Frustra igitur Synodi Constantiensis decretis usi sunt Julianus, &

Basileen-

Basileenses *ad probandam auctoritatem Concilii etiam a Papa derelicti, eoque contradicente.*

VI. Audiamus nunc, quomodo nobis satisfaciat Febronius num. 11. *Posse*, inquit, *etiam sine præsidio Papæ in Generalibus Conciliis ordinate procedi, probarunt Constantinopolitanum anni* 381. *& Constantiense inde a fuga Johannis XXIII. usque ad electionem Martini V.*

Egregie iterum, Febroni. Sed Concilium C. P. œcumenicis adnumeratum non est, nisi postquam hanc illi dignitatem tribuit, quoad Fidei definitionem, Apostolica Sedes, quæ tamen ejus Canones rejecit (*vid.* 2. *p. cap.* 20. *n.* 4.). De Concilio Constantiensi multa jam dixi. Ad Juliani argumenta regredior.

4. *Concilium generale*, ait Julianus, *superius est Pontifice, habens conformiter decreto Concilii Constantiensis jus reformandi Ecclesiam in Capite, & in membris* (huic argumento superius abunde satisfeci). *Hanc potestatem Concilia effective exercuerunt: Romanum anno* 963. *deponendo Papam Joannem XII.*

Verum Romanum istud Concilium Febronius quidem legitimum fuisse, putat, sed Conciliabulum fuisse, demonstravit non modo Baronius, sed etiam cum aliis Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 9. *&* 10. *diss.* 16.). Et 1. quidem Concilium istud contra Canones congregatum, & celebratum est: 2. etiam propositionem contra Catholicam Fidem asseruit; improbum nempe Pontificem potestatem ligandi, & solvendi amittere. 3. Concilio illi aliud Concilium opposuit Johannes, quod Leonem veluti intrusum, & illegitimum damnavit. 4. Si legitime ab eo Concilio Johannem damnatum esse, dicimus, fateamur etiam necesse est, Romanum Pontificem a Provinciali Synodo legitime damnari posse; quod ne Febronius quidem affirmat. Denique argumenta, quæ a me superius ex veteri Ecclesiæ Traditione allata sunt (*cap.* 2.), invictissime ostendunt, temere, & absque legitima auctoritate a Romano Concilio Johannem judicatum esse. Quod vero jure abdicatum fuisse Johannem, non dubitaverint Luitprandus, Andreas Bremensis, & alii, qui Luitprandum secuti sunt, id nihil auctoritatis Romano Conciliabulo tribuit. Eorum enim plerique, ut qui Germani erant, Ottoni Imperatori adulantium more nimium tribuerunt. Quamquam Otto Frisingensis (*lib.* 6. *cap.* 23.): *Otto*, inquit, *missa legatione, Papam* (Johannem) *revocat; sed eo venire nolente, collecta Synodo Episcoporum, Leonem ei in Pontificatu substituit. Quæ omnia utrum licite, an secus acta sint, dicere, præsentis non est operis. Res enim gestas scribere, non gestarum rerum rationem reddere proposuimus.*

Sed *nobis*, inquit Febronius, *in præsentiarum sufficit, sæculo X., & deinceps communiter in Ecclesia creditum fuisse, Romanos Pontifices*

propter

propter impia facta, & scandalosam vitam a Conciliis deponi posse.

Sed quænam, quæso, Ecclesia id credidit? Nempe Conciliabulum, quod etiam a Catholica fide erravit; & Historici Imperatoris, cujus operâ coactum est, adulatores. Cæterum Ecclesiam Catholicam longe aliter sensisse, me superius (*cap.* 2.) demonstrasse, confido.

VII. Quid vero dicimus, quod idem cum Romano Conciliabulo credidit etiam Innocentius III? Febronius quidem hac de re dubitari non vult. *Hoc sane*, inquit, *creditum fuit Innocentio III. Cum ad Philippum Augustum ab Ingeburge Conjuge separari cupientem, Epist. 106. lib. 15. scriberet:* = *Si super hoc absque Generalis deliberatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter divinam offensam, & mundanam infamiam, forsan Ordinis, & Officii nobis periculum immineret, cum contra præmissam veritatis sententiam nostra non possit auctoritas dispensare* =. Alibi vero (§. 10. *n.* 5.) ex his Innocentii verbis colligit Febronius, eum Philippi *causam ad futurum Concilium remisisse, cujus amplior sit auctoritas, quam Pontificis, & a quo ipse periculum ordinis, & officii metuere possit*.

Ego vero Febronii oscitantiam miror, qui Innocentii mentem assecutus non est; quæ tamen ex præcedentibus ejus verbis manifeste colligitur. Cum enim Philippi conjux matrimonium consummatum esse, jurejurando affirmaret: *Non auderemus*, ait Innocentius, *super hujuscemodi casu de nostro sensu pro te aliquid definire, propter illam sententiam Evangelicam, quam ipse Christus expressit; ut quod Deus conjunxit, homo non separet; cum absque dubio nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta intentioni tuæ in hoc articulo suffragentur. Verum si super hoc &c.* Existimavit igitur Innocentius, Regis petitionem Christi sententiæ contrariam esse. Ast credidit ne doctissimus Pontifex, Generalis Concilii auctoritate Christi sententiæ derogari posse? Igitur Philippi causam ad generale Concilium remisit Pontifex, non quod existimaret, Concilii auctoritate Matrimonium consummatum dirimi posse; aut ampliorem esse Concilii, quam Pontificis auctoritatem; sed tum ut congregandi generalis Concilii difficultate Regem ab ea petitione deterreret, tum ut denegatæ dispensationis invidiam a se amoveret. Quare etiam addit, sibi *forsan Ordinis, & Officii periculum imminere, si super hoc absque Generalis deliberatione Concilii determinare aliquid tentaret*. Ipse quidem Innocentius, cujus verba etiam Febronius affert (*ib. n.* 5.), testatur (*serm.* 2. *de Consecr. Pontif.*), *se propter solum peccatum, quod in fidem committitur, posse ab Ecclesia judicari*.

VIII. 5. Pergit porro Julianus: *Eamdem potestatem, & jus exercuit Constantiense Concilium in Joannem XXIII.*

Sed

Sed 1. Johannes non erat Papa certo legitimus (*sup. cap.* 4. *n.* 2.). 2. quamvis Constantiensis Synodus persuasum omnino non haberet, Johannem esse legitimum Papam, nihilominus ne in ipsum quidem se certam auctoritatem habere credidit. Quare enim *Cardinales, & deputati tractaverunt materiam, ut Papa consentiret sententia sua depositionis, & ex abundanti renunciaret?* Quare reipsa *ex abundanti renunciaße* dicitur?

Addit Febronius, nos *fateri, Pontificem hæreticum deponi posse: Verum*, inquit, *in primis non solum lupus reputatur ille, qui talis est ex vitio fidei, sed etiam qui ex morum incorrigibilitate.*

Verum ignorat ne, an ignorare se fingit Febronius, quid hæreticum inter, & peccatorem intersit? An nescit, hæreticum extra Ecclesiam esse: Peccatorem vero, qui fidei vitio non laborat, adhuc in Ecclesia esse? Hæc cum facile Catholicus quisque Theologus docebit: Pontifex igitur Peccator in Ecclesia adhuc est, ejusdemque Ecclesiæ Caput. Quamdiu autem Ecclesiæ Caput est, neque ab Ecclesia, neque ab œcumenica Synodo dignitate privari potest, quemadmodum hactenus demonstratum est. Si vero Pontifex in hæresim sponte labatur, atque pervicax in ea perstet, ab Ecclesia sponte recedit. Ergo Ecclesiæ Caput ultra non est, quin opus sit, ut dignitate privetur. Ergo Pontifex hæreticus non secus ac alii hæretici ab Ecclesia judicari potest.

Sed respondet Febronius: *Si hæreseos crimen ipso jure privationis pœnam inducit, erit hoc indubie ex jure Ecclesiastico humano: Textum enim ad id evincendum in S. Scriptura non habemus: Et Petrus etiam abnegato Christo adhuc remansit Apostolus. Si autem sic lege Ecclesiastica humana statutum est, sequitur, eamdem Legem, & Ecclesiam ... superiorem esse Pontifice.*

Sed præfidenter nimium ait Febronius, istiusmodi pœnam ex jure Ecclesiastico humano *indubie* inductam esse. Apostolus quidem (*Tit.* 3. 10.): *Hæreticum hominem*, inquit, *post unam, & alteram correctionem devita, sciens, quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.* In quæ Apostoli verba S. Hieronymus: *Propterea*, ait, *a semetipso dicitur esse damnatus, quia fornicator, adulter, homicida, & cætera vitia per Sacerdotes ex Ecclesia propelluntur: Hæretici autem in semetipsos sententiam ferunt, suo arbitrio de Ecclesia recedentes: quæ recessio propriæ conscientiæ videtur esse damnatio.* Eadem est omnium Patrum, & Theologorum doctrina, nempe hæreticos sponte sua ab Ecclesia recedere, nec in Ecclesia esse. Non igitur Ecclesiastica lex, sed ipsa hæreseos ratio hæreticos extorres ab Ecclesia facit, & qualibet Ecclesiastica dignitate privat. Non ergo hinc conficitur, Ecclesiam Pontifice superiorem

rem esse. Cæterum Romanorum Pontificum nemo hactenus in hæresim lapsus est; nec quemquam lapsurum esse, speramus. Imo Petri privilegium non deficiendi etiam privatim a fide, ad ejus Successores quamlibet improbos transiisse, ego quidem persuasum habeo.

Quis vero æquo animo ferat Febronium confidentissime scribentem, *Petrum etiam abnegato Christo adhuc remansisse Apostolum:* quasi Petrus, cum Christum negavit, fidem amiserit, & hæreticus fuerit? Nisi enim veluti certum sumit Febronius, Petrum fidem amisisse, & in hæresim lapsum esse, Petri exemplum non est ad rem, de qua nobiscum agit. Ast Petrus fidem amisisse, & hæreticus fuisse dici nequit, quin Christus quoque mentitus esse dicatur. Hic enim Petro promisit, ejus fidem non defecturam esse: *Ego*, inquit (*Luc.* 22.), *rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua*, non modo post lapsum, sed etiam in ipso lapsu. Atque in hunc sensum Christi promissionem interpretantur omnes Patres: ex quorum sententia Natalis Alexander (*in h. e. sæc.* 15. *&* 16. *diss.* 4. *art.* 1. *n.* 14.) ait, *Christum orasse pro S. Petri perseverantia in vera fide, & gratia, ne scilicet Passionis suæ tempore, quo Apostolis gravissima tentatio immînebat, ipseque concutiendus erat, & casurus, fidem amitteret, sed ut fide servata in ipso lapsu, cito resurgeret.* Sed asserendi præfidentiâ Febronium nemo præstat. Ad Julianum nunc redeo.

IX. 6. Ait Julianus: *Declarat insuper eadem S. Synodus, pro hæretico habendum, qui diceret Concilium non posse omnia facere in his, quæ pertinent ad generalem reformationem Ecclesiæ Dei in Capite, & in membris.*

Id equidem declaravit Synodus Basileensis, sed ejus propositiones damnavit Eugenius IV. in Synodo Florentina (*vid. sup. cap.* 5. *n.* 10.). Synodus vero Constantiensis nihil hujusmodi declaravit.

7. Ait Julianus, *unum Concilium generale posse indicere aliud sequens* absque Pontificis auctoritate; *nec posse a Pontifice dissolvi, & si Papa a Concilio se separet, eique contrarietur, posse Synodum illo absente, aut invito procedere; & protectionem a Regibus, & Principibus petere adversus Papam.*

Sed quoniam quæ Julianus asserit, ea nullo argumento confirmat, eodem jure ab ipso asseruntur, atque a nobis negantur. Cæterum invictis argumentis ea ego alibi refutavi (2. *p. cap.* 19. *&* 28. *&* 3. *p. cap.* 2.).

Addit Febronius: *Si ea occasione schisma oriatur in Ecclesia, erit illud, & tenebit se a parte Papæ, non Concilii.* Imo *se tenebit*, ajo ego, ex *parte Concilii*, non ex *parte Papæ*. Unitatis enim Catholicæ centrum non est Concilium, sed Romanus Pontifex; non enim

a Con-

a Concilio, sed a Romana Ecclesia *in omnes veneranda communionis jura dimanant*, ut ajunt Patres Concilii Aquilejensis (*vid. 2. p. cap. 8. n. 1.*): neque ad Concilium a Romana Ecclesia sejunctum, sed ad ipsam Romanam Ecclesiam, *propter potiorem principalitatem, omnem necesse est convenire Ecclesiam, hoc est eos qui sunt undique fideles*, ut ait S. Irenæus (*vid. 2. p. cap. 1. n. 3.*). Si ergo Concilium cum Romana Ecclesia communionem abrumperet, Schismaticum quidem esset Concilium, sed Pontifex Schismaticus non esset. Et ego quidem, si tantum malum, quod Deus avertat, contingeret, Concilium desererem, atque cum B. Hieronymo clamarem: *Ego Cathedræ Petri communione consocior. Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est.* (*Vid. 2. p. cap. 1. n. 3.*).

Denique ait Julianus, *Bullam quamdam ab Eugenio Papa pro dissolutione Concilii ad omnes fideles missam, plenam hæresibus*, & repetit *qualiter generalium Conciliorum placita a Romanis Pontificibus satis male observentur*.

Ita scilicet Julianus *Eugenio rebellis*, ut ipse fassus est, & cæcus a veritate aberravit; *In medio Ecclesiæ docens, quæ non didicit. Præsumpsit de se ipso, dum esset Basileæ: deceptus decepit, & credens prodesse, nocuit.* Sed *reliquit tandem Ecclesiam malignantium, cognovit priorem errorem, & Eugenio cervicem submisit, ejusque vocem audivit*, atque Æneam Sylvium hortatus est, ut si *saperet, idem faceret, & qui errantem secutus erat, sequeretur recta monentem*. Eadem non dubito, exprobraret Febronio Julianus, si viveret, eumque sincero animo hortaretur, ut qui errantis auctoritatem magni fecit, recta monentis auctoritatem pluris faceret.

CAPUT IX.

Continet Propositiones totius Dissertationis consectarias.

I. PROPOSITIO I. Ecclesiæ forma Monarchica a Christo instituta est. Forma enim Reipublicæ, cui Unus cum summa potestate præest, Monarchica est: Ecclesiæ autem unus Romanus Pontifex ex Christi ipsius institutione cum summa potestate præest (*ex supp.*): ergo &c.

Non negaverim tamen, Ecclesiæ formam Monarchicam Aristocratia quodammodo temperatam esse. Scilicet Christus singularibus Ecclesiis Episcopos interiori charactere, & potestate cum Rom.

Pontifice pares præesse voluit (2. p. cap. 4. n. 3. & 4.); sed exteriorem singulorum potestatem, & jurisdictionem singularum Diœceseon, & Provinciarum finibus voluit contineri (ibid.). Quare cum singuli tum interiori, tum exteriori potestate commissas sibi Ecclesias regant, sunt veluti universæ Ecclesiæ Principes, & Optimates singularibus Ecclesiis regendis a Christo ipso instituti. Sed sunt singuli Rom. Pontifici subjecti; atque in eos quoque, & in eorum Ecclesias Rom. Pontifex jurisdictionem obtinet (ex supp.): Ergo Ecclesiæ forma Monarchica quidem est, sed & Aristocratia quodammodo temperata est.

Neque tamen Monarchico-Aristocratica est, quasi qui universæ Ecclesiæ præest Rom. Pontifex, eidem Ecclesiæ, & œcumenicæ Synodo subjiciatur; Id enim esse falsum, hactenus demonstravi.

II. PROPOSITIO II. Monarchicam Ecclesiæ formam confictis a Pseudo-Isidoro Epistolis inductam esse, Febronii commentum est. Isidori enim Epistolæ nonnisi medio Sæculo IX., vel ut summum sub finem Sæculi VIII. prodierunt (2. p. cap. 14. n. 2.). At vero Rom. Pontificem universæ Ecclesiæ cum summa potestate, & jurisdictione a Christo præfectum esse, ac propterea Monarchicam Ecclesiæ formam a Christo institutam esse, invictissimis ego argumentis ex Sacra Scriptura, & ex perpetua Traditione Sæculis VIII. & IX. multo antiquiore demonstravi: ergo &c.

III. Mihi quidem portento simile semper visum est id, quod persuadere omnino vult Febronius, nempe Isidori commento veterem Ecclesiæ disciplinam repente immutatam, & novam a veteri plane alienam invectam esse: Synodorum Provincialium, & Metropolitarum jura subito convulsa esse: paucis: summam jurisdictionem in cujusvis generis causis Rom. Pontifici attributam esse; nec tamen tanta rei novitate ullos tumultus, turbas ullas excitatas esse. Credat id *Judæus Apella*. Ego quidem persuasum habeo, Isidorum ex ea, quæ tunc ubique vigebat, disciplina collectionem suam adornasse, atque in eo tantum peccasse, quod disciplinam, quæ paulatim post priora sæcula obtinere cœpit, a veteribus Pontificibus institutam esse, persuadere voluerit; vix enim ullum afferri potest disciplinæ Caput ex Isidori collectione, cujus, nisi antiquissimum, ipso saltem Isidoro antiquius Monumentum non extet.

IV. Cæterum non Apostolicæ Sedis, sed Episcoporum gratia collectionem suam adornavit Isidorus, uti ex ejus præfatione perspicuum est. Sæpe enim accusabantur, & opprimebantur Episcopi a pravis hominibus, qui eorum bonis se se ditare cupiebant. Quare ut iis consuleret, plura de Episcoporum judiciis congessit, ostenditque Episcopos accusatos, & damnatos, ante esse restituendos, quam

quam ad causam dicendam cogendos &c.

Sed demus Febronio, Isidori commento novam disciplinam in Ecclesiam invectam esse. Ea inducta est sola auctoritate veterum Romanorum Pontificum, quibus ejus institutio ab Isidoro tribuitur: Ergo Isidori ætate vulgo credebatur, veteres Romanos Pontifices Leges universæ Ecclesiæ dare, & disciplinam ab ea servandam instituere potuisse. Alioquin Episcopi, Synodi Provinciales, Metropolitani, præsertim vero Synodi generales, quæ postea celebratæ sunt, istiusmodi disciplinam rejecissent: ejusque rei hanc causam dedissent; veteres Pontifices auctoritatem sibi, quam Christus ipsis non tribuerat, arrogasse; Rom. Pontificem primum quidem Episcoporum esse, sed ejus jurisdictionem Romanæ Diœceseos finibus contineri. Ast nihil hujusmodi gestum, vel scriptum esse, novimus. Ergo vulgo credebatur, summam esse in Ecclesia Rom. Pontificis potestatem, & jurisdictionem. Ergo non ex Isidori commento orta est idea Monarchiæ in Ecclesia, ut vult Febronius: sed e contra ex idea Monarchiæ originem habuit Isidori commentum; idest quæ tunc ab Ecclesiæ exordio vigebat persuasio apud omnes, summam esse Rom. Pontificis in universa Ecclesia auctoritatem, Isidoro decretales Epistolas confingendi ansam dedit.

V. PROPOSITIO III. Quæ nunc temporis obtinet disciplina in Ecclesia, ea ne ab œcumenica quidem Synodo absque R. Pontificis auctoritate mutari potest. Ea enim a Synodis, vel Provincialibus, vel Generalibus, Romano Pontifice consentiente; vel etiam solius R. Pontificis auctoritate inducta est. Rom. autem Pontificis auctoritate in Ecclesia major nulla est (*ex 3. p.*): ergo &c.

VI. Differt Ecclesiæ disciplina a Fidei, & morum doctrina, quod hæc eadem semper sit; illa vero juxta rerum rationem mutari possit, ac reipsa mutetur. Ejus rei exemplum unum antiquissimum affero. Concilium Constantinopolitanum I. ejusdem Urbis Episcopo, qui Heracleensi Metropolitæ subjectus erat, secundum in Ecclesia honoris gradum contra Nicænos Canones, & veterem disciplinam asseruit: Concilium vero Chalcedonense novum præterea jus ei attribuit, quo non modo Patriarcharum, sed etiam Metropolitarum jura lædebantur. Improbavit illud quidem Romana Ecclesia, sed deinceps non ægre tulit, ac tandem in Concilio Lateranensi III. confirmavit. Imo alia præterea jura in Oriente sibi adrogavit C. P. Episcopus, quæ Orientalibus Episcopis consentientibus, & Ecclesia Romana non repugnante, in jus ei legitime acquisitum transierunt. Si autem Episcopo C. P. nova jura antiquo juri contraria acquiri legitime potuerunt; quidni etiam R. Pontifici? Febronius ipse fatetur (*cap. 5. §. 4. n. 2.*), improbatum fuisse a Leone M. Canonem Chal-

 cedonen-

cedonensem, quia erat *Romani Pontificis tales prærogativas* Episcopo C. P. *concedere*. Quod autem jus aliis Episcopis concedere poterat R. Pontifex, quidni illud sibi poterat vindicare? Quamquam cum R. Pontifex Christi ipsius institutione Primatum jurisdictionis obtineat in universam Ecclesiam (*ex supp.*), si quæ Episcoporum, & Synodorum jura sibi reservavit, non jus novum sibi acquisivit, sed vetus sibi a Christo attributum vindicavit. Cum vero eo jure a pluribus sæculis, Ecclesia ipsa consentiente, utatur R. Pontifex, idque œcumenicis etiam Synodis, ac præsertim Tridentinæ probatum sit, qua, quæso, auctoritate, Romano Pontifice dissentiente, Episcopis restitui potest? Vult quidem Febronius (*cap.* 8. §. *6.*): *non prodesse hac in parte Romanis præscriptionem, cessionem, possessionem, consuetudinem &c.* Sed id argumento persuadere conatur, quod ego hactenus invictissime refutavi: nempe Christum *Ecclesiæ formam regiminis præscripsisse a Monarchia alienam*. Quare quidquid ibi, & deinceps addit de restituenda antiqua disciplina, sponte sua ruit. Sed prætermittere nequeo, quod ibi ait, ut ejus ingenium penitus noveris. Itaque disciplinam, quæ nunc viget, vocat (§. *6.*) *abusus ignorantia, & superstitione adversus divinum Institutum introductos*: ait iisdem causis *obscuratam esse per aliquot sæcula veritatem*. *Quod*, inquit (§. *7.*), *circa cultum Imaginum fecit populus, ut eum ultra condignum proveheret, idem quoque egit circa reverentiam debitam Summo Pontifici*. Sed in Imaginum cultu *ultra condignum* populus tantum, nec universus peccavit. In re vero, de qua agimus, *Principes, Populi, Episcopi, omnes eamdem viam errarunt, & quasi certatim damnaverunt, ac persecuti sunt eos, qui eorum hac in parte errores dissipare, & nebulam ab oculis depellere studebant*. Jamvero quoniam Principes, Populi, Episcopi, omnesque, qui Romano Pontifici parent, Catholicam Ecclesiam constituunt, consequitur ex Febronii doctrina, Catholicam Ecclesiam ab instituto Christi, & a veritate, quam ipse nos docuit, pluribus abhinc sæculis aberrasse, atque non in imperito tantum, & facile credulo vulgo, sed in ipsa Catholica Ecclesia superstitionem radices egisse. Quid vero præterea Catholicæ Ecclesiæ objecerunt Donatistæ, Wiclefus, Lutherus, aliique Hæretici? Ego quidem a viro Catholico absque impietate hæc Ecclesiæ Catholicæ exprobrari non posse, arbitror. Sed fanaticus homo, qui nihil nisi reformationem crepat, vix intra eos fines contineri potest, *quos ultra citraque nequit consistere rectum*.

VIII. Inde vero Febronii error originem ducit, quod humanum mutabile jus cum immutabili divino jure sæpe confundat. Veterem enim Ecclesiæ disciplinam modo vocat *divinum Institutum* (*cap.* 8. §. *6.*): modo *antiquum, & genuinum jus*, quod *mutari non potuit*

potuit (*cap.* 4. §. 3. *n.* 3.); cum tamen certissima res sit, neque Christum, neque Apostolos disciplinam perpetuo in Ecclesia servandam instituisse, nec ulla peculiaria jura ad exteriorem Ecclesiæ administrationem spectantia, Episcopis, Metropolitis, aut Synodis attribuisse. Imo cum Petrus acceperit a Christo Claves regni Cœlorum, idest summam in Ecclesia auctoritatem, & jurisdictionem in Romanos Pontifices transferendam, potestatem quoque accepit ea statuendi, quæ juxta rerum, temporum, hominumque rationem optimæ Ecclesiæ administrationi conducerent, eaque mutandi, si rerum ratio mutaretur, novaque instituta rerum rationi consentanea inducendi. Vel ipsi Apostoli abstinentiam a sanguine, & suffocato quamquam non diu duraturam præceperunt. Quare igitur quæ obtinuit olim disciplina, ea mutatis rerum adjunctis mutari non potuit? Cur quæ recens inducta est, hæc ea solum de causa abroganda est, quod nova sit? Quamquam recens ne tu inductam esse disciplinam dixeris, quæ pluribus ab hinc sæculis obtinet?

Cum igitur Episcoporum, Metropolitarum, & Synodorum jura, quæ ad exteriorem Ecclesiæ administrationem spectant, Episcopatui essentialia non sint (2. *p. cap.* 4. *n.* 3. & 4.); sed humana institutione, vel consuetudine inducta sint, eorum plura ad R. Pontificem, cujus summa est in Ecclesia auctoritas, transire legitime potuerunt. Febronius ipse (*cap.* 4. §. 3.) ostendit, *confirmationem electionis Episcoporum GENUINO JURE ad Synodum Provincialem pertinere*: & nihilominus fatetur (*ib. n.* 1.), *sensim ex quodam saltem tacito Ecclesiæ consensu ad Metropolitanum devolutum esse*. Si autem saltem tacito Ecclesiæ consensu a Synodo Provinciali ad Metropolitanum legitime devolutum est istiusmodi jus, quidni eadem ratione a Metropolitano ad R. Pontificem, qui multo Metropolitanum præstat, devolvi legitime potuit?

Igitur Episcoporum Confirmationes, Translationes, Cessiones, & Depositiones, Coadjutorum concessiones, & novorum Episcopatuum erectiones, quas olim ad Synodos Provinciales, vel ad Metropolitas Episcopos pertinuisse, ostendit Febronius (*cap.* 4. §. 3. *seqq.*), cum pluribus ab hinc sæculis inter causas majores Romano Pontifici reservatas numerentur, Synodorum, vel Metropolitarum juri, invito R. Pontifice, restitui nequeunt. Idem dicito de dispensationibus, Provisionibus, de casibus Romano Pontifici reservatis, aliisque similibus, quæ juxta vigentem nunc Ecclesiæ disciplinam ad R. Pontificem spectant.

VIII. Sed paucis rem conficio. Si R. Pontifex accepit a Christo Primatum jurisdictionis immediatæ non modo in singulos fideles, & Episcopos, sed etiam in Synodos quamlibet œcumenicas, poterit

profecto

profecto Episcoporum & Synodorum jura coarctare, graviores caussas judicio suo reservare, integros etiam Monachorum cœtus immediatæ suæ jurisdictioni subjicere, &, ne singula enumerando longus sim, eam, quæ nunc obtinet in Ecclesia, disciplinam inducere. Febronius ipse agens de veteri disciplina restituenda (*cap.* 8. §. 2.) *Considero*, inquit, *Papam, ut Caput Ecclesiæ, non ut Monarcham, penes quem jus, & authoritas per se universam Ecclesiam, & singula ejus membra regendi, & pro exercitio Sacri hujus Imperii Episcopis partem suæ potestatis pro arbitrio* (prudenti quidem) *communicandi, tollendique resideat. Si in hoc erro, fateor, me scripsisse totam errorum congeriem.* Ast ego in mea hac, qualiscumque ea fit, dissertatione demonstravi, Ecclesiæ formam Monarchicam a Christo institutam esse, ideft Romano Pontifici creditum esse a Christo Primatum jurisdictionis immediatæ in singulos Fideles, & Episcopos, & in universam Ecclesiam tum dispersam, tum congregatam. Ergo potuit R. Pontifex Episcoporum, & Synodorum jura imminuere, eamque, quæ nunc obtinet, disciplinam inducere. Nisi ergo Febronius falsa esse demonstret argumenta, quibus causam hanc hactenus egi, fateatur necesse est, *se totam errorum congeriem scripsisse.*

IX. Dixi, potuisse RR. Pontifices Episcoporum, & Synodorum jura imminuere. Siquidem enim de summa potestate agitur, hanc illi ego hactenus vindicavi. Ut summum igitur de istiusmodi potestatis usu quæstio esse potest. Febronius quidem R. Pontificem potestate abusum esse, & abuti etiam nunc, contendit. Sed abusus, si qui in legitimæ potestatis usum irrepserunt, nos quoque damnamus. An vero ideo potestas ipsa neganda est? Videat, quæso Febronius, ne quamlibet potestatem hominibus auferendam esse, contendat. Quis enim summorum etiam Principum sua potestate non abutitur? Nunquam ne sua potestate abutebantur olim Episcopi? Nunquam ne abutuntur nunc? Imo multo plures, gravioresque fuisse arbitror olim, cum vetus disciplina obtineret, Ecclesiasticæ potestatis abusus, quam nunc sunt. Quamvis enim Sanctissimis Legibus Ecclesiasticæ disciplinæ identidem consultum fuerit, abusus nihilominus nec auferri, nec præcaveri potuerunt. Qui Ecclesiasticæ Historiæ imperitus non est, ignorare id nequit. Ut innumera, quæ ad alia disciplinæ Capita spectant, exempla prætermittam, *Canones*, inquit Febronius (*cap.* 4. §. 8.), *decernunt, Episcopos in Conciliis suarum Provinciarum judicari, & si causa Canonica subsit, deponi debere*. Allegat in hanc rem plures Canones Conciliorum Antiocheni, Sardicensis, Constantinopolitani I. Chalcedonensis, & Ecclesiæ Africanæ. Atqui ex Ecclesiastica Historia constat, Synodos Provinciales, &, qui iis præerant, Metropolitanos ea potestate quam sæpissi-

sæpissime abusos esse, ut insontes Episcopos opprimerent. Modum quidem Synodorum & Metropolitarum potestati posuit œcumenica Synodus Sardicensis, assertâ damnatis Episcopis Romanum Pontificem appellandi facultate (2. *p. cap.* 10.); sed neque id satis fuit. Deinceps enim sæpe adeo accusabantur, & damnabantur Episcopi, ut non aliam ob causam collectionem suam adornasse videatur celebris Impostor, quam ut Episcoporum innocentiæ consuleret. Ut enim fatetur Febronius ipse (*ibid.*), *nulla est ex causis, quæ majorum titulo honorantur, circa quam plures textus conficti sint, quam depositio Episcoporum*. Quamobrem Provincialibus Synodis & Metropolitanis auferenda demum fuit, & R. Pontifici vindicanda Episcopos judicandi auctoritas. Atque id quidem pergratum Episcopis fuit. Innocentiam enim suam multo facilius apud R. Pontificem probant, quam apud Provinciæ Episcopos, quos sæpe propter privatas simultates infensos sibi esse, sentiunt. An vero Ecclesiæ interest, veterem hac de re disciplinam restitui, & Provinciales Synodos, ac Metropolitanos in antiqua jura redire? Id equidem contendit Febronius; sed eum, arbitror, rident Episcopi.

X. Quod autem hactenus de Episcoporum judiciis dixi, idem de cæteris causis, quæ *majores* dicuntur, de *dispensationibus*, *Provisionibus &c.* non difficile ostendere possem: scilicet ideo tandem soli R. Pontifici reservatas esse, quia Episcopi, Metropolitani, & Provinciales Synodi sua potestate circa eas abutebantur.

XI. Sed etiam in Romana Curia, inquit Febronius, vigent abusus. Quid porro? Nulli ne futuri sunt in Ecclesia abusus, si vetus disciplina restituatur? Mihi quidem vetera Ecclesiæ monumenta memoriâ repetenti plures, gravioresque fuisse videntur olim abusus, quam nunc sunt. Nam sunt etiam nunc abusus, eruntque porro, donec erunt homines ex Adamo progeniti. Erat in Sanctissimo Apostolorum cœtu Judas, *fur, & loculos habens* (*Jo.* 12. 6.), cujus forte avaritia multos a Christo sequendo abstinebat. Atqui eum Christus tolerabat. Quid igitur mirum est, adesse etiam R. Pontifici aliquos, qui pecuniis inhiant, atque ejus gratia, & auctoritate abutuntur?

XII. Sed sunt etiam abusus, inquit Febronius (*cap.* 6. §. 14. *n.* 5.), *qui non modo tolerantur, sed ab ipso Pontifice probantur*. Quinam autem sunt? Prætermitto *gravamina*, quæ se pati conquestæ sunt Nationes Germanica, & Gallica, quæque se referre ait Febronius (*ib.* §. 13.) ex probatissimis Scriptoribus Sæculi XVI. Nam 1. probatissimi isti Scriptores sunt Leibnitius, Claudius Espencæus, Freherus, Melchior Goldastus, Paulus Langius, Balutius, quorum alii acatholici sunt, alii incertæ Fidei. 2. ea gravamina partim

partim initis cum Apostolica Sede *Concordatis*, partim a Tridentina Synodo sublata sunt. Denique ea invidiæ tantum Romano Pontifici creandæ causa recensuisse videtur Febronius; nam proxime sequenti paragrapho 14. tantum recenset *Summam abusuum hodiedum in Ecclesia vigentium, qui forti indigent remedio*. Sed cum de his nemo ex doctissimis Viris, qui Febronium refutarunt, singillatim disseruerit, vereor, ne cui ego temere provinciam hanc assumpsisse videar. Assumam tamen confidenter. Neque enim qui summam R. Pontificis auctoritatem ex sinceris Theologiæ fontibus propugnavi, vereri debeo, ne propter aliquos ejus auctoritatis abusus, in dubium revocetur. Paucis tamen eos expediam; pluribus enim verbis opus non est. Sunt autem abusus hi.

XIII. 1. *Sancti, & genuini Canones extra usum, & vigorem, quem eis sequior ætas abstulit, relinquuntur*. Sed qui sint isti Canones, Febronius non indicat. Porro si de iis Canonibus loquitur Febronius, qui quædam jura Episcopis, Metropolitanis, & Provincialibus Synodis asserunt, eos esse extra usum, & vigorem, Ecclesiæ interest. Iis enim juribus persæpe abutebantur illi: qua de re superius disserui: Quare eos Canones obsolevisse, abusus non est.

2. *Constitutiones anteriorum Pontificum etiam saluberrimæ, nonnullæ quoque Regulæ Cancellariæ, quæ si servarentur, suam haberent utilitatem, ligant, donec pecunia solvantur*. Abusus equidem est, saluberrimis constitutionibus, & regulis absque causa derogare; sed nulla ne unquam est legitima iis derogandi causa? Cum vero causa est, abusus ne est derogatio?

Ast, inquit, *ligant, donec pecunia solvantur*. An vero injusta est pecuniæ solutio? *Si nos vobis spiritualia seminavimus*, inquit Apostolus (1. *Cor*. 9. 11.), *magnum est, si carnalia vestra metamus?* Qui igitur R. Pontifici in Ecclesiæ administratione præsto sunt, & spiritualia ministrant, æquum est, ut totius etiam Ecclesiæ sumptibus alantur, & carnalia metant. Ne vero singuli fideles graventur, quod permolestum esset, æquitati consentaneum est, ut iis id oneris imponatur, vel qui Ecclesiastica beneficia consequuntur, vel quorum causâ Pontificum, aut Conciliorum constitutionibus, vel Cancellariæ regulis derogari contingit. Alias etiam ejus rei causas dare possem, sed sufficit, quæ data est, ut Febronio os occludatur.

3. *Laudabilibus consuetudinibus particularium Ecclesiarum derogatur promiscue, uti sine sumptu, & expensis, ita sine scrupulo*. Sed id est falsum. Nihil enim magis cordi est Romano Pontifici, quam ut *laudabiles* particularium etiam Ecclesiarum consuetudines serventur. Ideo vero aliquando his derogat, vel quia laudabiles reipsa non sunt, vel ut eamdem ubique disciplinam constituat, quod laudabilius est.

4. *Putat*,

4. *Putat, & praetendit Curia, se Concordatis non ligari*. Id quoque falsum esse, ego quidem arbitror. Sed quoniam Concordata omnes fortuitos etiam rerum eventus, & omnia adjuncta complecti non potuerunt, fieri aliquando potest, ut Curia etiam Concordatis in aliqua rerum ratione se non teneri putet. At generatim putare Curiam, se Concordatis non teneri, ego non credo.

5. *Captantur ibidem utilitates, & temporalia lucra ex usu clavium*. Est haec Febronii impostura, siquidem de R. P. aut de Curia generatim loquitur. Nam privatos aliquos quandoque lucrum ex usu Clavium captare, non negaverim. Sed & Judas lucrum ex Christi discipulatu captasse videtur. An vero Judae vitium Apostolorum Collegio tribuendum est? An non alibi, praeter quam Romae, sunt improbi homines, qui lucrum ex clavibus captant?

6. *Fiunt, & auctorizantur variis sub titulis, & praetextibus beneficiorum nundinationes*. Sed haec quoque Febronii impostura est, si de Pontifice quidem, & de Curia generatim loquitur. Nam fieri a privatis aliquibus istiusmodi nundinationes, non magnopere contendo; auctorizari vero a R. P. aut a Curia, sine impostura dici nequit. An vero Romae tantum sunt istiusmodi homines?

7. *Annatae tolluntur sine justo originario titulo, & exiguntur juxta enormem taxam arbitrarie impositam*. De Annatis diligentissime disseruerunt, earumque aequitatem vindicarunt plures eruditi Viri, inter quos numerandus est etiam Natalis Alexander (*in h. e. sac. 15. & 16. diss. 9.*). Quare in hac causa agenda non immorabor.

8. *Pro confirmatione electionis, & juribus pallii levantur expensae tam excessivae, ut integrae Provinciae summopere graventur, & fere depauperentur*. Verum si de expensis ipsis sermo est, nimium profecto eas exaggerat Febronius. Quaenam, quaeso sunt, istae Provinciae *tam excessivis expensis fere depauperatae?* Si vero expensarum justitiam, & aequitatem quaeras, in eamdem fere cum Annatarum justitia recidit.

9. *Tanta necessitas petendorum Palliorum Metropolitanis imponitur, ut sine illis nequidem valeant, quod jure divino possunt Episcopi eorum suffraganei*. Siquidem Metropolitani Romano Pontifici subjecti sunt, Pallium a R. Pontifice petere debent, nec ante sacra munera obire, quam illud obtinuerunt.

10. *Impediuntur Episcopi in exercitio propriae suae jurisdictionis, & pastoralis officii, quod divino jure obtinent*. Scilicet aequali jurisdictione Febronius a Christo insignitos esse vult Episcopos, & Romanum Pontificem: Quare quidquid Episcoporum jurisdictionis sibi reservavit Romanus Pontifex, id abusu non ferendo Episcopis ablatum esse, contendit. Sed Febronii scitum falsum esse, ego Scripturae, & Traditionis auctoritate ostendi. Igitur Romanum Pontificem quae-

dam Episcoporum jura sibi vindicasse, inter abusus numerari nequit. Cæterum impediri a R. Pontifice Episcopos in exercitio propriæ jurisdictionis, & pastoralis officii, calumnia est. Neminem enim latet, Romano Pontifici quammaximæ curæ esse, ut Episcopi commissos sibi Greges pascant, eaque munera expleant, quæ ab ipsis exigit Apostolus in Epistolis ad Timotheum, & ad Titum. Quo enim spectant tot Romanorum Pontificum Constitutiones, & Literæ encyclicæ ad Episcopos datæ, nisi ut eos pastoralis officii commoneant, atque ad illud diligentissime implendum adhortentur?

11. *Præveniuntur Episcopi, & multis modis arcentur a seligendis, & deputandis aptioribus Ministris ad servitia suarum Ecclesiarum.* Imo eos sæpissime hortantur Romani Pontifices, ut aptissimos, si fieri possit, Ministros eligant; nec aliam ob causam eos quandoque præveniunt, nisi ut aptiores Ecclesiis Ministri præficiantur. An semper Episcopi digniores, aptioresque Ministros seligunt? Imo in iis aliquando rerum adjunctis sunt, ut fere nequeant.

12. *Jura Ordinariorum læduntur per exorbitantes exemptiones.* Scilicet cum Episcoporum jurisdictio Episcopatui essentialis non sit (2. *p. cap.* 4. *n.* 3.); imminui & augeri potest a R. Pontifice, cujus jurisdictio summa in Episcopos est. Quidni igitur potest Rom. Pontifex quosdam hominum cœtus immediatæ suæ jurisdictioni subjicere? Cum vero non modo eorumdem cœtuum, sed etiam Ecclesiarum utilitas id aliquando postulet, nihil causæ est, cur id abusibus adnumeret Febronius.

13. *Neque minus præjudicatur juribus Parochorum per enormia privilegia Mendicantium.* Mendicantium præsertim privilegia, quamlibet post Tridentinam Synodum moderata, Febronium torquent. Mendicantium Cœtuum elogium contexere, eorumque in Ecclesiam merita, ob quæ pluribus privilegiis ab Apostolica Sede donati sunt, enumerare, non est hujus loci. Illud tantum dicam, eorum Privilegia, & exemptiones etiam Tridentinam Synodum probasse, atque ad eam moderationem redegisse, ut nonnisi Febronius, ejusque similes quasi enormia adhuc, & Episcoporum, ac Parochorum juribus noxia in invidiam adducere possint. Quo enim demum spectant Mendicantium privilegia? Nempe ut intra domos suas legibus suis, quæ quidem sanctissimæ sunt, vivant, suisque Moderatoribus pareant. Cæterum extra domos suas nihil jurisdictionis exercent. Charitatis quidem officia Fidelibus exhibent, eâque in re Parochis opem ferunt, sed horum jura haudquaquam lædunt.

14. *Lites in causis etiam levioribus, & ordinariis, variis modis, maxime autem per appellationes, trahuntur ad Curiam Romanam cum ingenti dispendio rerum, & personarum.* Siquid hac in re abusus est, non

non Romanæ Curiæ, sed appellantium, eorumque, qui ipsorum causas agunt, vitio tribuendum est. Hi enim sæpe etiamsi se non justam causam agere noverint, ob pravos tamen fines superiorem Judicem appellant. Cæterum qui se justam causam habere putat, eum ne superior Judex rejicere debet?

15. *Dispensationes in beneficialibus, matrimonialibus, aliisque conceduntur absque legitima causa directe contra Canones; eadem ratione dispensatur super pluralitate beneficiorum cum quovis petente sine consideratione meriti, aut alterius rationis Canonicæ.* Si Febronium audias, tam facile est a Romano Pontifice dispensationes sine legitima causa obtinere, quam petere; cum tamen certissima res sit, non consuevisse R. Pontificem absque legitima causa istiusmodi dispensationes concedere. Porro docent vulgo Theologi, legitimas dispensandi causas esse *pietatem*, *necessitatem*, & *utilitatem* communem, ita ut dispensatio vel directe, vel indirecte in bonum commune vergat. *Non sum tam rudis*, ait Eugenio III. S. Bernardus (*lib. 3. de Consid. cap. 4.*), *ut ignorem, positos vos dispensatores, sed in ædificationem, non in destructionem .... Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est; ubi utilitas provocat, dispensatio laudabilis est; utilitas, dico, communis, non propria. Nam cum nihil horum est, non plane fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.* Omnes ne vero dispensationes a R. Pontifice conceduntur sine utilitate, aut necessitate? Nam aliquas sine ulla ex istis causis concedi, non negaverim. Verum id non R. Pontifici, sed petentibus vitio vertendum est. Hi enim sæpe dispensationis causas prætendunt, quæ veræ non sunt.

16. *Approbantur Coadjutoriæ cum futura successione etiam super beneficiis nullam curam annexam habentibus, & ubi nullum a Coadjutore servitium expectatur, sola intentione transmittendi beneficium quasi hæreditarie.* Ego quidem hac in re nullum abusum video, dummodo a Coadjutore idem servitium expectetur, quod a coadjuto exigitur, quodque beneficio ex: c. Canonicatui adnexum est. Id vero fieri *sola intentione transmittendi beneficium, quasi hæreditarie*, temere Febronius addit.

17. *Præbenda etiam exiles gravantur pensionibus, non attento, an sub tali reservatione resignans egeat, aut quale meritum in Ecclesiam ei suffragetur.* Nempe aliquando quia pluribus providendum est, præbendas etiam exiles pensionibus gravari opus est. Sed raro id fit, neque quoad præbendas adeo exiles. Meritorum vero quinam Judex esse debet?

18. *Erga præstationem certæ taxæ spurii indistincte legitimantur, ac per hoc habiles redduntur ad beneficia, & honores.* Sed adverbium *indistincte* præter veritatem additum esse, facile intelligis. Non enim nisi graves causæ sint, Spuriis legitimatis beneficia, & honores con-

 cedi

cedi solent. Cæterum raro adeo id contingit, ut mirum sit, inter abusus *hodiedum in Ecclesia vigentes, qui forti remedio indigent*, a Febronio numeratum esse.

19. *Indulgentiæ conceduntur sine discretione, aut Canonico motivo, cum manifesta infractione pœnitentialis disciplinæ; quæ proinde etiam suo effectu destituuntur, & fructu carent, populo in hac sua remissionis pœnarum temporalium spe male deluso.* Cur autem etiam Indulgentiarum multitudo bilem Febronio moverit, ego non video. An enim inter abusus id quoque numerandum est, quod Romanus Pontifex spe remissionis pœnarum temporalium peccatores ad sinceram pœnitentiam sæpe, & fere quotidie alliciat? Non enim ignorat populus, id a Pastoribus suis, & a Sacris Ministris edoctus, eos tantum Indulgentiarum participes esse, qui conditiones a Romano Pontifice requisitas implent: quarum ea præcipua est, ut Pœnitentiæ Sacramento rite suscepto animam a peccatorum sordibus expurgaverint. Concedi vero Indulgentias *cum infractione pœnitentialis disciplinæ*, falsum est. Docent enim saniores Theologi, idque Sacramenti Pœnitentiæ Ministris præscribunt Ecclesiæ Pastores, non esse occasione Indulgentiæ gravium peccatorum reis leves pœnitentias imponendas, sed eas, quæ, quoad fieri potest, peccatorum numero, & gravitati respondent: Peccatores peragendæ condignæ pœnitentiæ onere non liberari, sed levari: idest, quam ipsi sive virium debilitate, sive vitæ brevitate perficere nequeunt, eam Indulgentiis suppleri. Hæc autem a suis Pastoribus edoctus Populus, non deluditur inani spe; sed dumtaxat ad veram pœnitentiam allicitur.

20. *Denique ligantur Episcopi per noxia juramenta defendendi omnia Romanæ Sedis jura, ac privilegia, illa utique in quorum possessione eadem invenitur.* Ea juramenta non modo noxia non sunt, sed imo sunt Episcopis ipsis utilissima; cum enim Romanæ Sedis jura defendunt, eâdem operâ sua quoque defendunt, & suarum Ecclesiarum jura. Sed neque noxia sunt Principum juribus. Non enim ideo prohibentur Episcopi *reddere quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Hæc, Febronii sententiâ, est *summa abusuum hodiedum in Ecclesia vigentium, qui forti indigent remedio.* Sed 1. inter abusus recenset Febronius etiam Sanctissima Romani Pontificis jura, quæ illi Christus attribuit, & perpetua Ecclesiæ Traditio asseruit. 2. Inter abusus nonnulla enumerat, quæ abusus non sunt, sed sunt legitimus potestatis usus Ecclesiæ, & Fidelibus utilissimus. 3. Abusus, qui privatorum hominum vitio sunt adscribendi, Romano ipsi Pontifici, & Romanæ Curiæ universim tribuit. Hæc ex superiori eorum censu manifeste constant. An vero propter abusus, qui Romæ pra-
vorum

vorum hominum vitio in legitimæ potestatis usum sæpe irrepunt, potestas ipsa quamlibet legitima auferenda est? Optamus quidem omnes, peroptant & Romani Pontifices, ut auferantur abusus. Sed ut veluti abusus traducatur etiam legitimæ potestatis usus, eoque nomine coerceatur, ferre non possumus. Abusus vero, qui vere abusus sunt, neque si vetus disciplina restituatur, auferentur unquam; nisi hominum etiam natura immutetur. Nulli ne sunt abusus in quovis politico regimine? Utinam tantum non gravissimi. An vero ideo Populi commovendi sunt, atque adhortandi, ut legitimis Potestatibus resistant, ut iis etiam invitis generalia Comitia habeant, & in his *subtractionem* ab obedientia decernant: paucis: ut excusso obedientiæ jugo, in primævam libertatem redeant? Atqui hæc abusuum e politico regimine auferendorum ratio, quam animus horret, Febronianæ doctrinæ consectaria est. Eamdem enim abusuum, qui in Ecclesiæ regimen irrepserunt, auferendorum rationem præscribit toto Capite IX. Quare cum non minus saltem Romani Pontificis, quam Regum potestas a Deo sit (*ex* 1. *p.*); si legitima est memorata abusuum Ecclesiasticæ potestatis coercendorum ratio, quidni eâdem legitime uti possunt Populi, ut abusus politicæ potestatis coerceant? Ast ea abusuum politicæ potestatis coercendorum ratio illegitima est, & Dei ordinationi contraria: Nam *qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit* (*Rom.* 13. 2.): & præterea seditiones, graviores abusus, & innumera mala inveheret: ergo illegitima quoque est eadem abusuum Ecclesiasticæ potestatis cohibendorum ratio. Cum enim R. Pontificis potestas certissime a Deo sit, qui ei resistit, *Dei ordinationi resistit*; ut graviores abusus, Schismata, & innumera alia mala, quæ inde orirentur, prætermittam.

Et seditiones quidem, quas in Politico regimine horret Febronius, in Romanum Pontificem commovere conatus est, imo certo commovendas minitatus esse videtur. *Erit*, inquit (*cap.* 1. §. 10.), *horum libertatis, & veritatis impedimentorum aliquando finis*. Forte etiam sibi plausit, quod Pacem inter Sacerdotium, & Imperium turbatam viderit. Sed Deus, in *cujus manu est Cor regis* (*Prov.* 21. 1.), Catholicorum Principum pietatem, & Religionem, iniquorum hominum, qui unâ quasi opera in Ecclesiam conspirasse videbantur, consiliis, & machinationibus decipi, passus non est. Singulari præterea providentia Pastorem Ecclesiæ suæ præfecit, cujus prudentia pacem partim restitutam esse, videmus, brevi vero omnino restituendam esse, speramus. Fremunt iniqui homines; Sed ingenti gaudio exultat Ecclesia Catholica, atque Pastori sibi divinitus dato, suisque nobilissimis Filiis Catholicis Principibus gratulatur.

FINIS.

INDEX

INDEX

RERUM, ET VERBORUM.

A

B

D

S. Dio-

E

F

I

L

M

N

O

P

36. quæ-

R

S

T

Thara-

ERRATA		CORRIGE
Pag. 49.	Juridictionis	Jurisdictionis
Pag. 86.	tanum	tantum
Pag. 90.	Orientes	Orientis
Pag. 98.	Catholice	Catholicæ
Pag. 152.	ann. 757.	754.
Pag. 159.	ann. 775.	754.
Pag. 160.	Corporis	Corpori

